

2pM/203
6982

ROZRZĄDZENIA

X

PISMA PASTERSKIE

ZA RZĄDOW

J. O. XIĘCIA JMCI

MICHAŁA JERZEGO

PONIATOWSKIEGO

BISKUPA PŁOCKIEGO &c: &c.

DO

DYECZEZYI PŁOCKIEY

WYDANE.

Dla wygody teyże Dyeczezyi zebrane, i do Druku podane.

TOMIK IV. I OSTATNI.

W WARSZAWIE

w Drukarni Nadw: J. K. Mci i Prześw:
Komisyyi Edukacyi Narodowey
Roku 1785.

REGISTR RZECZY

w Czwartym Tomiku zawartych.

na Karcie

- LXIII. Rozrządzenia wyciągnięte z różnych dawniejszych Ustaw względem Wizytatorów Generalnych, y corocznych Dziekańskich Wizyt dla Dyecezyi Płockiej wydane, z wyłożeniem potrzebnych do tego uwag y objaśnieniow. 1.
- LXIV. Zalecenie do Dyecezyi Płockiej względem trzymania się materyi w dwóch Naukach Chrześcijańskich Większych lub Kazaniach co Rok do Kancellaryi Biskupiej podawać się mających - 89
- LXV. Zalecenie do Konfystorzów Dyecezyi Płockiej względem Examinatorów dla Zakonników - 91.

2 p M / 203

2 p M / 187.

- LXVI. Przepisy dla examinującego w Dyecezyi Płockiej Kazania, y Nauki większe Chrześcijańskie lub Katechizmy podług nowego Rozządzenia od każdego *in Cura animarum*, lub na Kaznodziejstwie zostającego po dwa na Rok do Kancellaryi Biskupiej przesyłać się mających - 101.
- LXVII. Przestrogi względem przyjmowania Sakramentu, Bierzmowania y porządek w przystępowaniu do tego Sakramentu - - - 106.
- LXVIII. Zalecenie Modlitw za duszę ś. p. J. O. Xcia Jmci Augusta Czartoryskiego Woiewody Ruskiego - - - 114.
- LXIX. Nakazanie Opisów położenia Far Dyecezyi Płockiej dla ułożenia Mappy Geograficznej - - - 123.
- LXX. Zalecenie które się czyniło do Jchmć XX. Dyrektorów Rekolekcyi w Roku 1783.

- względem stałych dla Kapłanów Spowiedników - - 160
- LXXI. Zalecenie modlitwom Dufzy s. p. Adama Cieciszowskiego Pifarza W. Kor: - 169.
- LXXII. Zalecenie Modlitwom Dufzy s. p. J. O. Xcia Jmci Stanisława Lubomirskiego Marf. W. K. - - - 175.
- LXXIII. Zalecenie Modlitwom Dufzy ś. p. J. W. Andrzeja Mokronoskiego Wwdy Mazowieckiego - - - 179.
- LXXIV. Przestroga o niedzwonieniu na chmury - - - 183.
- LXXV. Nakazanie Supplikacyi o szczęśliwe skutki Obrad Seymowych - - - 187.
- LXXVI. Zalecenie Modlitwom Dufzy ś. p. J. O. Xcia Jmci Antoniego Ostrowskiego Prymasa Krolestwa y W. X. Lit; 191.
- LXXVII. Urządzenie Kassy Subsydyalney w Dyecezyi Płockiej - - - 197.

na Karcie

LXXVIII. Ecclesiæ Diæcesis Plo-
censis una cum suis Personis
Anno 1785. - - 211.

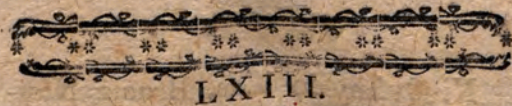
APPENDIX

- I. Epistola Encyclica Summi
Pontificis ad Patriarchas, Pri-
mates, Archi-Episcopos, &c:
Universæ Ecclesiæ Catholicæ 283.
- II. Breve Summi Pontificis de
Diminutione festorum in Re-
gno Poloniæ - - 310.
- III. Literæ Nuntii Aplci in Re-
gno Poloniæ occasione dimi-
nutionis Festorum ad Celsimum
Loci ordinarium - - 319.
- IV. Literæ ejusdem Nuntii ad
Provinciales & Superiores
Ordinum Regularium ex oc-
casione Brevis de Diminutio-
ne Festorum - - 328.
- V. Indictio Universalis Jubilæi 350.
- VI. Extensio ejusdem Univer-
salis Jubilæi - - 367

- na Karcie
- VII. Literæ Nuntii Apostolici
occasione Universalis Jubilæi
ad Celsimum Loci Ord:
Plocen: - - - 392.
- VIII. Ceremonia pierwszego o-
sobistego Wstępu Xcia Jmci
Biskupa Plockiego do Kate-
dry swoiey - - - 396.
- IX. Responsum S. Congregatio-
nis super Relatione Statûs
Diæcesis Romam missi - 402.
- X. Resolutio a S. Congregatio-
ne Conc: Trid: occasione Vifi-
tationis SS. Liminum - 411.
- XI. Parafie Diecezji Plockiey
z wyrażeniem Wsiów y Dusz
liczby - - - 413.
- XII. Epitaphia Ecclesiæ Cath-
edralis Plocen: - - 470.
- XIII. Inscriptio super valvas
Eccles: RR. Benedict: ac Epi-
taphium ibidem & in Eccles:
S. J. Ploc: - - - 489.

na Karcie

- XIV. Epitaphia in Eccl: Colleg:
Pultov: descripta à Starovol-
scio - - - - - 491.
- XV. Epitaphia ibidem nuper
descripta - - - - - 495.
- XVI. Epitaphia in aliis quibus-
dam Ecclesiis Diœcesis Plocen-
sis a Starovoscio relata - 515.

LXIII.

ROZKAZADZENIA
*Wyciagnione z różnych dawniey-
szych Ustaw względem Wizytato-
rów Generalnych i corocznych*
Dziekańskich Wizyt dla Dyecezyi
Płockiey wydane z wyłożeniem
potrzebnych do tego uwag,
i Obiaśnieniow.

MICHAŁ JERZY
CIOLEK XIAŻE

PONIATOWSKI

Z BOZEY I STOLICY APOSTOL.
SKIEY ŁASKI BISKUP PŁOCKI, XIA-
ZE PUŁTUSKI, BISKUP KOADJU-
TOR KRAKOWSKI, XIAŻE SIE-
WIESKI, OPAT KOMMENDATARY-
USZ CZERWINSKI, DZIEKAN
WARSZAWSKI, ORDEROW OR-
ŁA BIAŁEGO I SWIĘTEGO
STANISŁAWA KAWALER.

CAłemu Duchowieństwu Dyece-
zyi Naszey Płockiey Błogosła-
wienie.

Tomik IV.

A

Nigdyśmy do Was, Bracia Najmilsi, nic od obięcia Rządow tego Biskupstwa, między tylu Pasterkami Listami nie pisali, coby nową iaką miało być rzeczą, i coby w dawniejszych czasach Poprzednicy Nasi Biskupi nie ustanowili, i uskutecznić nie starali się, a co się potem przez nieszczęśliwość czasow w późniejszych latach zaniedbało; tym zaś mniej takowym duchem nowości terażniejsze Pismo Nasze tchnąć komu zdawać się będzie mogło, bo nic takiego nie zawiera, cobyśmy już tyle razy nie przypominali, i nie rozrządzali, Obowiązki same Urzędu Naszego Biskupiego, strzeżenia powierzoney Nam Trzody, i podległych Nam Pomocników Pasterzow, wyciągają tego, aby nie ustawać w pilności; bo coż nada rzeczy stanowiąc, żeby się nie miały wykonywać? i żeby to raczy było zaszczytem na papierze, iak do-

kładnym powinności dopełnieniem.

Terażniejszego Pisma Naszego najszczegulniejszym celem jest, ponowienie Rozrządzenia względem corocznych Dziekańskich Wizyt.

Jak wiele od częstych Wizyt całość opatrzenia Kościołow, utrzymanie porządku i obyczajow, ożywienie ducha i wskrzeszenie karności Kościelney zawisły, codzienne doświadczenia uczą, i dawne Prawa, a wszczegulności Zbor Trydentski, oraz i Prowincyalne i Dyecezalne Nasze Synody koniecznie przepisuia, żeby te, co dwa lata od Biskupow przez siebie, lub drugich wszędzie ponawiane były: Ale kto zna rozległość tey Dyecezyi Naszey, i wylewy w niektórych czasach wod, ciężkość przepraw, i inne trudności, oczywista jest, że nie tylko w takowym zawsze przeciągu re-

gularnie te Wizyty od samych Biskupow, ale ani przez zażyte do tego osoby z ręcznie odbywane być nie mogą. W takowym tedy rzeczy położeniu, chcąc pogodzić pilne a potrzebne wykonanie w tej mierze obowiązków z zachodzącymi trudnościami, taki za dołożeniem się Stolicy Apostolskiej przed się bierzemy środek, aby Dziekańskie Wizyty iak naytroskliwiey i nayporządniey były odprawiane, które potym, aby przez wyznaczone od Nas Osoby pod imieniem *Wizytatorów Generalnych* przeglądane były, ustanawiamy. A lubo te Punkta do samych Dziekanow i rzeczonych Wizytatorów nayszczegulniey się ściągają, chcemy iednak, aby oneż całemu Duchowieństwu Dyecezyi Naszey były obwieszczone, żeby wiedzieć, co do uskutecznienia w tej mierze od każdego

Kościółu i mieysce Rządzczy będzie potrzebnego.

P U N K T A.

Które się ściągają do samych Wizyt przez Dziekanów.

Naprzód czas wizytowania nazywa się XX. Dziekanom w Mieścach *Lipcu, Wrześniu, i Październiku*, i byle pierwey każdy Kościół, i mieysce wizytowaniu podległe przynajmniey dwiema Niedzielami obwieszczone zostało, żeby o tym dniu Ichmość *Kollatorowie, Prowizorowie, czyli Vitrici Ecclesie*, i starši Bractw, Szpitalow, i inni Parafianie od swego Plebana wiadomieni do Kościoła zebrać się, i potrzeby (ieśli by iakie zachodziły) przekładać mogli. *Naylepiey zaś zrobią, kiedy uczynią ciż XX. Dziekani podział swych Kościo-*

łow, aby corocznie w iednych czasach tych wyrażonych Miesiący wizytowane były, a gdyby który sam dla prawdziwey słabości tey Wizyty którego Roku uczynić nie mógł, Pod-Dziekani, czyli Assessor, albo kogoby X. Wizytator w czasie o tym przestrzeżony na iego mieysce wyznaczył, zastąpić ten obowiązek powinien będzie.

Powtore. Każdy Pleban, lub Rządca Kościoła i mieysca, powinien wszystkie Księgi, i co więcey potrzeba będzie, według Opisu, iak niżey, mieć na ten czas w porządku pod ścisłą karą, według zdania swey Zwierzchności wyznaczyć się mająca.

Potrzenie. Dziekan przyiechawszy na Wizytę, najpierwiey każe sobie pokazać *Akt Wizyty Generalney ostatniey, i Dekret Reformationis*, potym zweryfikuje Opisy teyże Wizyty, i zkonfrontuje co do

najmnieyszey rzeczy *Odpowiedzi z pytaniami*, ieśli w nich czego nie uchybiono, lub nie opuśczone, lub inaczey iak w istocie iest, nie położono, a szczegulniey, co do dokładnego *Summaryszu Dokumentow*, a ieśliby się znalazło w tey mierze co takiego, osobny przydatek w tym Roku; lub gdyby iuż późno gdzie to Nasze Pismo doszło, Roku przyszłego wiernie zrobi, i ieden Exemplarz tego na mieyscu przy Wizycie z swoim podpisem i Pieczęcią Dziekańską zostawi, a drugi Nam prześle, iakby, *Appendicem* do rzeczoney *Generalney Wizyty*. Wczasie zaś dalszym na konfrontacyą rzeczy przy coroczney Wizycie służyć i te opisy będą, które co czwarty Rok obszerniey czynić się mają, zażywając do pomocy w tym i Dziekańskich corocznych Aktow.

Poczwarte. Stosując się do dawniejszego Naszego w Roku 1774. Rozrządzenia, względem Dziekańskich Wizyt (a) mieć chcemy, aby iak wyżej dopiero wyraziliśmy, co czwarty Rok *Beneficiati quocunque Nomine*, stan Beneficji i Kościoła opisałi, według Punktów na Generalną ostatnią Wizytę od Nas wydanych (b) i te Opisy Dziekan w czasie swej Wizyty w takowym każdym czwartym Roku gotowe zastać powinien z podpisem ręki *Beneficiati*, i na nie swoy także podpis położyć ma z pieczęcią swego Urzędu, ieden Exemplarz dla mieysca oddawszy, a drugi także przez ręce Generalnego swego Wizytatora do Kancellaryi Naszey Zadworney odsyłając, to iednak zawsze mając na żywey pamięci, aby wszystko było wypisano porządnie,

(a) Tom I Nro IX. pag: 257.

(b) Ibidem Nro XVI. pag: 309.

rzetelnie, i iak naydokładniey, oraz czytelnym Charakterem, dobrym atramentem, na białym ordynarynym nieprzebiłaiącym papierze, i na rownych Arkuszach. Co się ma ściagać i do Aktów, i Rezolucyi dawanych na Kongregacye Dekana ne, i względem innych wszystkich do Kancellaryi Naszey, lub Konfystorzów przesyłać się mających Rapportów, Kommissy i wszelakich Papierów. Co i my Kancellaryom Naszym zalecamy względem wszelkich po Dyecezyi rozsyłać się zwykłych tak drukowanych, iako i pisanych Listów okolnych, Proceffów, i instrumentów, a to dla wygody i porządnego zbierania, trzymania i równości względem oprawy w swe Księgi. Początek zaś względem tego czwartego Roku i obszerniejszego pisania Rok przyszły 1781. naznaczamy, aby każdy miał wygodny przeciąg do iak nay-

lepszego tey rzeczy dopełnienia i nieiako założenia nayzupełniejszego raz na zawsze fundamentu, i ciągle na czas przyszły utrzymania w tym porządku. Przez trzy lata zaś między tym czwartym Rokiem Jchmć XX. Dziekani uczynią tylko na Wizytach nie iaki Zbior rzeczy do wiadomości potrzebnych podług punktow niżej w Tabelli na końcu tego pisma położoney wyrażonych i wpisanych w Księgę, czyli Protokół takowych Aktow, kopią tego ręką i pieczęcią swoją stwierdzoną do Nas przez swego Wizytatora co rok odeszłą. A ktoby *ex Beneficiatis*, dla lepszey wiadomości chciał mieć kopią dla siebie, drugi Exemplarz tego z Księgi Dziekańskiej, sam postarać się ma o przepisanie onego.

I. Wiele jest Wsiow i Miasteczek, w Parafii, i iakich nazwisk, i kto ich possessorem czyli z Swieckich czyli

z Duchownych Osob, i to czyli prawem dziedzictwa, czyli zastawy &c: oprócz innych ważnych do tego porządku przyczyn, iest i ta, żeby i ztąd mieć wiadomość bezpieczeństwa funduszow Duchownych.

II. Dziekan obaczy, czyli Sanctissimum przystoynie chowane, iak często dzieie się *Renovatio* iego, czyli iest Tabliczka, iak się nie raz zalecało, w Zakrysty, do zakonnotowania Renowacyi dnia. Expozycye w które dni Roku bywaią, czyli nie nadprzepisaną liczbę? i czyli iest otrzymane na nie nowe pozwolenie na piśmie od Juryzdykcyi Naszey, *po wypadłym Rozrządzeniu Czterdziestogodzinnego Nabożeństwa* (c) które gdzie iest wprowadzone, czyli się podług Przepisow Naszych odprawuie, i czyli się według Zale-

(c) Tomi III. supra Nro LVI.

cenia Naszego odmawiaią Akty wyznaczone przy Kommunii? około sporządzenia Hostyi czyli się przyzwoicie obchodzą? Lampa, kiedy się przed Sanctissimum pali, i czyli się w tym Ustawom Synodalnym i Naszym zadożyć staie?

III. *Fons Baptismalis*, czyli iest dobrze zamknięty, czyisty, czyli są naczynia wybielone, i ołobne, *ad Oleum Catechumenorum & infirmorum*, iako też *ad Chrisma*? o co się trzeba starać. Też *Olea Sacra*, czyli są w czasie prokurowane, i jakim się sposobem przywozić, i rozwozić po Kościołach zwykły, i czyliby łatwiejszy i prędzysy sposob nie mógł być obmyślony, iak dotąd bywał? o czym się ma zaradzić na najpierwszey Kongregacyi, a potem przy Akcie Wizyty donieść, rownie iak względem rozestania Rubrycelow to się ma czynić, i rozumieć.

IV. Pamiątka dnia Poświęcenia Kościoła, i jeśli to gdzie nastąpiło, tudzież imion Fundatorow, i Kollatorow, i jeżeli iest Tabliczka nad drzwiami Zakrysty, albo w innym przyzwoitym miejscu? i jeśli nie, to ią trzeba sporządzić. W które dni są Odpusty, a te, czyli na zawsze, czyli tylko do czasu? kiedy, i zkąd wyrobione? A tym ostatnim, czyli iuż nie wyszedł czas? aby ie przez Nas na dalsze lata sprokurować.

V. Ochędostwo, i całość Kościoła, Oltarzow, Antepedyow, Mszałow, Agendow &c. czyli się należycie zachowuie, czyli iakich skrzynek i gratow nie masz w Kościele lub w Kaplicaeh? *Vasa Sacra*, iako to *Pyxides*, *Calices*, *Patena*, czyli przynajmniey wewnątrz są wyłancane, a Krzyże, Statuy, Obrazy, mniey kształtnie rżnięte, lub malowane, a tym bardziey połamane, i podarte, czyli się gdzie nie znajdują

tak po Kościołach, iako też po Wsiach, i drogach? które z mieysc swoich aby zdjęte były, starać się koniecznie potrzeba, a w przypadku sprzeciwienia się, bez względu na Osoby, do Zwierzchności w Aktach Wizyt donosić. Lepiej też mieć choć trzy tylko Ołtarze, a porządnie wystawione, i w potrzebne opatrzone sprzęty, niżeli więcej, a takie, które tylko Kościół zastępują i przez swoy widok bardziej ku odrażeniu, iak ku Nabożeństwu pomagają. Jeżeli gdzie są łaskawe Obrazy, i mieysca, i co tego za fundament? oprócz ufności, i samego mniemania Ludu; czyli w to kiedy Duchowna Zwierzchność weyrzała, i jeżeli jest na to iaki dowód? trzeba na to mieć pilną bacność, aby takowey lekkowierności ludzi, mniej przyzwocie, i gdzie nienależy, mieysca niedozwalać. Religia Nasza prawowierna nie potrzebuie

wyszukanych cudow, i owszem naganą i wielce sprzeciwiającą się iey godności jest rzeczą, takich pod pretextem Nabożeństwa, chcieć zażywać sposobow. Trzeba raczey wykladać wszystko Ludowi, iak jest w istocie, i zagrzewać do prawdziwego, i dobrze ufundowanego Nabożeństwa. Cmentarz, czyli jest tak dobrze ckrążony, i zamknięty, iż do niego bydło wolnie wchodzić nie może? tudzież kości z umarłych, czyli osobno na ustroniu, i przyzwocie są składane. Względem Cmentarzow także osobnych pamiętać mają ci, do których to należy, aby przepisy Nasze w tey mierze, iak naykuteczniej, i nayprzyzwociej dopełnione były.

VI. Czyli są sprawione i dobrze opravne Kościelne Książki od Synodow i od Nas nakazane, iako to: *Pierwsza.* W którą się mają wciągać corok imiona, i nazwiska

wszystkich dusz w Parafii zostających, tak przystępujących do spowiedzi, iako i nie przystępujących, zaczynając od dzieci rok mających, dystyngując w kratkach osobnych, Katolików, Dyfzydentów, i Żydów, oraz doroslejszych od dzieci, według porządku Alfabetycznego Wsiow, i pod każdą Wsią lub Miałem summując liczbę, podług kratek. Kiedy zaś o liczbie dusz podług krater do Kancellaryi Naszey przy Wizytach rocznych przez Dziekanow Summaryusz i Rapport Plebani do Nas z swym podpisem przesyłać będą, mają tylko wyrazić generalną Summę, *Naprzykład: Osob doroslejszych Katolickich Nro NN. Dzieci tychże od Roku aż do siódmego a naydaley do dziewiętego, czyli do czasu pierwszej Komunii Nro NN. Protestantow Nro NN. Dzieci tychże Nro NN. Ży-*

Żydow Nro NN. Dzieci tychże Nro NN. Z tego znowu wszystkiego, osobną i generalną ieszcze wyciągnąć należy liczbę, iako też Dzieci przez rok urodzonych z Katolików, Dyfzydentów i Żydów *Nro NN.* oraz umarłych przez rok z ludzi doroslejszych *Nro NN.* Dzieci *Nro NN.* tudzież i Zaślubionych *Nro NN.* Wyrazić także ieszcze trzeba osobną liczbę generalną ludzi od ośm-dziesiątego Roku, i w niey Rok życia naystarszey osoby wymieniając *Nro NN.* Czego względem Chrześcian, przy odwiedaniu Wsiow, a nayszczegulniey przy Kolendach, ktorých nigdy dla tego samego opuszczać nie mają, i przy innych podobnych okolicznościach, łatwa wiadomość, (ile już Naszey Dycezyi od kilku lat takowe są zalecone Opify) a co do Żydów, nie może także być zbyt trudno do uczynienia.

Tomik IV. B

Druga Księga, Ma być na wpisywanie porządkiem *Baptifatorum, Copulatorum, i Mortuorum*. A lubo życzyćby trzeba, żeby i do tych trzech Artykułów dla lepszego porządku osobne być mogły sporządzone Księgi, iednakże można użyć do tego i iedney, tylko przygrubiey oprawney, podzieliwszy ją *na trzy osobne części*, a w każdej z niey *respective*, co należy, wpisując: A że Konstytucya królewska postanowiła, aby z Parafii każdej *specyfic* wyciągnąć w każdym Roku z Ksiąg Kościelnych *Metryki Ochrzczonych*, z potrzebnym wszelkim w tey mierze wymiowaniem, więc takowe nie raz uczynione zalecenia, iak najmocniey teraz ponawiamy, aby rzeczony *Extrakty*, z podpisem Rządczy i pieczęcią Kościoła Farnego, tudzież i miejscowego Dziekana, były przy *Aktach Wizyt do Nas* podawane, aby

potym przez swe Konsyсторze do własnych Grodow odesłane zostały. Względem czego także czas dla ważnych przyczyn teraz odmieniamy, który przed tym w Ordynacyach Naszych Generalney Wizyty do oddania tych *Metryk* przy Kongregacyach Maiowych był od Napoleonowiony. Forma, i sposób tego wpisywania w wspomniane Księgi ma być według przepisu Rytuałów w swych kratkach podzielonych, iak na końcu tego Pisma *ładzie*. Co się zawsze czynić powinno w *Zakrytyi*, czytelnym Charakterem i dobrym atramentem, bez omyłek, głozow, i skrobania zaraz po danym Chrzcie, Słubie, lub Pogrzebie dla uniknienia wszelkiego przypadku zapomnienia, i innych nieprzyzwoitości.

Trzecia i Czwarta Księga wszystkich *Oryginalnych Praw, Erekyi*

Obligacyi, Mszow, ac aliorum piorum onerum, i innych do tego sciągających się Autentycznych transakcyi w iedno Volumen porządnie i iak naywygodniey, za zniesieniem się rychłym cum respectivis Visitatoribus zebranych, i ułożonych, a w drugie Volumen, całych tyzhże per Extensum przepisanych. Nawet z tego powodu, że wiele iest Papierow starym charakterem pisanych i nader trudnych do czytania, i które wprawnych, i umiejętnych potrzebuia ludzi, i dla samey ochrony ich, żeby się przez częste przegladania (iak widzimy) i produkowania ich nie darły. A iezeliby gdzie dotąd, albo żadnych nie było, albo ieszcze nie ktore do wyfizkania zostawały Dokumenta, Ichmć XX. Dziekani swych Plebanow, iak nayżywiey do tego zachęca, i sami będą im do tego swym przykładem przodkować a nawet

do Nas rekurs o to uczynia, ktorzyśmy iuż wiele kazali zbierać z wzystkich Naszych Archiwow i teraz ieszcze w tuteyszey Stolicy, a nayszczegulniey w Metryce Koronney Kwerendy się czynia, i Summaryuze robia, aby potym każdy wiedzial, ktorych komu Dokumentow nie dostarcza i gdzie ich szukać. Po pierwszym i rychłym sporządzeniu takich Ksiąg, podpisze się Pleban, lub Rządzca, na ten czas będący, a potym Dziekan na pierwszey Wizycie lub Kongregacyi, a na reszcie każdy się Rządzca postara, żeby albo Konfystorz, albo Grod lub Ziemstwo, lub dla więkfszey ieszcze wagi Kancelarye oboyga tych Jurydykeyi Swieckiey i Duchowney Autentyczne zaświadczenia, i zwykłe legalizacye w nich przy końcu zapisały; a gdyby się w dalszym czasie potakowym Akcie ieszcze co należało, podobnież w te Księgi wciagna

i podobnie, iak wyżej wyrażone, zlegalizować postaraią się.

Przy tey także okazji zaleca się też wyjęcie przez każdego Kościoła Rządzcę nayrychleytze *Reductionis piorum onerum* z Konfistorzow Płockiego, i Pułtuskiego, którąśmy z niemałą pracą i przez nie krotki czasu przeciąg iak naydokładniey pod dozorem Naszym zrobić kazali, a na reszcie iak nayuroczyściey za pozwoleniem Stolicy Apostolskiej utwierdzili. Będą i na to Jchmość XX. Dziekani mieć oko, aby to rychły skutek wzięło, i żeby na potym obligacye porządnie się odprawowały, i każdy Kapłan bez zawodu sumnienia. swoim na nowo teraz umiarkowanym obowiązkom, umiał i wiedział iak zadożyć czynić.

Piąta Książka podzielona na ctery części: W ktorey pierwszej Inwentarz rzeczy, sprzętow Ko-

ścielnych, i Ołtarzow, iako też i Książek (jeśli które są miejscowe) wpisany być powinien.

W *Drugiej Części* Księgi, mają być wpisane dochody samego Kościoła wszelkie, iako to: *ex tertio parte funeralia*, z Offert, i z innych przychodow. Według tey pierwszej Części Księgi należy wszystko, cokolwiek *actu* jest, lub być ma, i co ubyło, lub przybyło zweryfikować na każdej Wizycie, i podług tego uwiadomienie do Nas w Akcie corocznym uczynić. Po sporządzeniu tych dwóch Części Książ, obiedwie będą podpisane przez będącego na ten czas Plebana, tudzież przez Dziekana. & *a vitricis Ecclesia*, lub przynajmniej w tychże przytomności, a potym przy każdej Dziekańskiej Wizycie corok ma być to samo ponowiono.

W *trzeciej Części* tey Księgi ma być specyfikacya Stanu Ko-

ścioła, i innych Budynkow, Inwentarza Beneficyi, Wołow, Krow, Koni, Drobiu &c: iaki kto zaśltał. Albo żeby zadnego mu dawniey nie zostawiono, w tedy iakiego konieczna potrzeba gruntowa wymaga, i iaki podług generalney ostatniey Wizyty jest determinowany, wyrazić należy, a gdyby zaś gdzie do tych czas to uchybiono, XX. Dziekanom na to moc do uczynienia daemy, i aby to podług Boga, i sumnienia wykonali, obowięzujemy. I to ma być także od Plebana, a *Vitricis Ecclesia* i Dziekana mieyscowego podpisano.

W cwartej części Księgi, opuścić się nie powinna Konnotacyo Czynszow, Dzieścicin snopowych, i pieniężnych, uroczyście uczynionych kompozyt, czyli dawnością zagodzenia wspartych, i innych wszelakich przychodow, które ma każdy Pleban z gruntow, i funkcyi

Kościelnych, oraz expensę gruntową zapisywać powinien, tak iednak rozsądnie, żeby expensa ta z przyczyny niektórych uroionych łobie próżnych konsekwencyi, i boiaźni, nie przewyższała ułożoney podług siebie Percepty.

Gdyby się to dawniey tak porządnie, i nieprzerwanie co rok bez względu na trochę pracy w pisanii dotąd było czyniło (iak Synody Dyeceزالne, i stare Prowincyalne nakazały) mielibyśmy aż nad to teraz przeciw wszystkim odbiiające się wiadomości do ocalenia, a przynajmniey do poszukiwania Praw wielu Naszych Kościołow do szczeru podupadłych i bronienia się o tak oczywistą, dowodną, i chronologiczną possessyą przez oryginalne takowe Księgi, rękoma, i świadectwy tyłu Plebanow, oraz różnych Wizytatorów, i samych Biskupow iednostaynie stwierdzone.

Szosta Książka. Ma zawierać wszystkie dawne rozrządzenia, iakie tylko mieć można od Poprzedników Naszych uczynione, a nayszczegulniey Nasze wszelkie Pisma, Processa Konfystorskie, i Dziekańskie porządkiem Dat iak wypadły, tudzież Ordynacye z Generalney Wizyty zaszłe, i większy List Pastercki. Gdzie też potrzebnych do czytania, i użycia w Urzędzie Kapłańskim, i Plebańskim przepisaliśmy Autorow. Tego wszystkiego w iedno *Volumen* zebranie, i ciągle tym sposobem na potym trzymanie, iuż nie raz zaleciliśmy. Jeżeliby też iakie zaszły osobliwie *śada*, albo przypadki, lub osobliwości rozsądne, i wiadomości godne nadgroby, napisy po Kościołach, Kaplicach, lub Zakryfityach i tym podobne rzeczy, w takowe zbiory, i Księgi wpisywać się mają, które przy każdej Wizycie także Dziekan przy-

rzy, (a w przyszłoroczney, i do Nas opiszę) zawsze data także świadectwo o tey Książki Rewizyi, i gdyby gdzie potrzeba było, zdanie swoje da, i Nam Relacją w porządku na ten Artykuł uczyni.

Z okzyi napomknienia przepisanych w Liście Pasterckim Książek, czyni się zalecenie, aby Ichmość XX. Dziekani co rok przy Wizytach swych daly Informacyą, iakie kto, i oni sami Książki mają, i iakich co do Teologii, do Kazań, lub Nauk Katechizmowych Autorow zażywają, zachęcając, aby się każdy według swego przemożenia o nabycie tych Książ od Nas wyrażonych starał, iako też o nową teraz za zleceniem Naszym wydaną i wielce potrzebną do wiadomości samych Plebanow, i Nauk Ludu względem wyłuszczenia *Ceromonii Kościel*

ných (d) nie zaniebując czytania nayszczegulniej Pisma Świętego, przynajmniej codziennie jednego Rozdziału Tudzież Oyców Świętych, ile tylko być może sposobności, bo z tych iedynie źródeł nayistotniejszy względem Wiary, i obyczajów czerpa się Nauka, i prawidło.

Siodma Książka Dochodów Szpitala tak z Jalmuzn, iako i zofstałych Obwency (jeśli na to jest iaki fundusz) o którym trzeba pil-

(d) Ze zleczenia J. O. Xiążęcia Jmci Poniatowskiego Biskupa Płockiego wyszła Książka pod Tytułem = *Ceremonie czyli Obrządki i zwyczaje, które bywają, w Kościele Katolickim w przypadających różnych okolicznościach używane dla wygody Kapłanów Parafialnych: oraz dla potrzebnej i innym Wiadomości i Nauki zebrane, powaga Pisma Świętego i Świętych Oyców, tudzież dawnością używania ugruntowane* = drukowana w Kaliszu w dwóch Tomikach Roku 1780.

nie się wywiadywać, jeśli go kto nieprzyzwocie nie trzyma, żeby się przez tę niebacznosc nie stać uczestnikami winy przywłaszczających sobie dobra ubogich; a o tych dochodach przy Wizytach Dziekańskich donieść należy, i o pomnożeniu ich naylepsze zdanie otworzyć. Przy Rozrządzeniu Bractwa Miłosierdzia szczegulniejszą mu pilność i w tej mierze zaleciliśmy. Te Księgę nie tylko Pleban z Prowizorami lub starzemi Bractwa Miłosierdzia corok: albo i częściej (gdy by taka potrzeba, lub dawniejsza była Ustawa) podpisać powinien, ale i Dziekan na Wizycie toż samo uczyni. A gdzie inne naydują się Bractwa, a mają swoje dochody (były nie z Jalmużn, bo tych nikomu więcej iak Bractwu Miłosierdzia zbierać pozwalać nietrzeba) osobne, i dla tych Bractw Księgi być mogą, albo i jeżeli by je w iedno łącz-

czyć chciano, tedy, przynajmniej na części podzielić należy, aby każda funkcyja miała część swoją dla wypisywania swych Percept, i expensow.

Przeestroga 1. dla wyżey wyrażonych Ksiąg Kościelnych. Te wszystkie Księgi mają być na obydwóch stronach kart numerami wciąż znaczone, według Ustawy dawnych Synodow Prowincjonalnych i od tych (jak jest wyżey wyrażono) podpisane, a wszechgłębności a *Beneficiatis* i Plebanow z przyciśnieniem pieczęci Kościelney. o którą się każdy Rządca Kościoła koniecznie starać powinien, i cośmy już tyle razy zalecali, a Dziekan co rok przy Rewizyi ma także swoim podpisem i Pieczęcią Dziekańską stwierdzić, napisawszy na każdey = *Revifum, & examinatum in Vifitatione Decanali die NN. Mense NN. Anno NN.* i co dla wiado-

mości na potym lub poprawy potrzebnego *pro ratione contentorum* w tych Książkach osądzi. krotko dotknie, określi, i nam doniesie z Wizyty.

Przeestroga 2. Takowych Książek, ieśliby gdzie dla rodzaju rzeczy, i wygody więcey było potrzeba nad liczbę wyrażoną, wolną ie będzie mieć. Ieśliby zaś niektore z tych, któreśmy osobno wyżey wyznaczyli, w iedno połączyć chciano, i to się pozwala, byle się to tylko tym sposobem stało, aby te rzeczy i opisy razem z sobą wciążność, które bliższy mają z sobą związek.

Przeestroga 3. Wydatek na Papier, oraz dobrą i mocną oprawę tych Ksiąg, osobliwie w lichych Beneficyach z iakichkolwiek Kościelnych Kollektow uczynić będzie można: bo kiedy to iedynie ku tak potrzebnemu porządkowi Kościołow, i Parafii zmierza, między naypier-

wfzemi, i nayspotrzebnieyszemi wydatkami mieysce mieć powinno.

VII. Wybadywać się będą XX. Dziekani, aby porządek Nabożeństwa w dni Święte, Niedzielne był zachowany, i czyli ten podług przepisu Ordynacyi Generalnych po ostatniey Wizycie od Nas wydanych zachowuie się? czyli jest przybita Tablica w Zakrysty na to, tudzież druga, na której wypisane są dni, i obligacye Mszow, Odpustow, i innych tym podobnych do wiadomości, tak dla samych Rządzców Kościołów, iako i dla Ludu potrzebnych rzeczy. Czyli Msze tak nazwane *Conventuales* za Parafianow co Niedziela i Święto odprawnią się? A nayszczegulniey wywiedzą się, i informować się będą, ieżeli Kapłani Kazania i Nauki przez rok o tych miewaią Materjach, które im są wypisane w tychże

w tychże Ordynacyach, iako też i w książeczce z okoliczności Miszy podczas Jubileuszu z zlecenia Naszego drukowaney, gdzie i podziały, i Autorowie o tych rzeczach traktujący, są wymienieni. Niech więc pokażą Kapłani swe Kazania, lub powiedzą o czym ie, i kiedy, w przeciągu Roku miewali, lub z których ie brali Autorow? ieżeli to wszystko zachowuią, lub się też tego wystrzeżaią, co rzeczone Ordynacye, a w nich wyrażone ofobliwie *Innocentego Papieża* w tey mierze przestrogi postanawiaią, lub zakazuia. A że także przywiązaliśmy niektóre Materje Nauk do pewnych dni Roku iako to: w *Świątki* o Sakramencie Bierzmowania. Na *Świętą Troycę* o Sakramencie Chrztu. *Na Niedzielę XIII. po Świątkach.* O Aktach Wiary, Nadziei, i Miłości. *Na Uroczy-*
C

ślość Wszystkich Świętych o czei przynależytey i powinney Świętym Pańskim. Czyli się to wypełnia? Ichmość XX. Dziekani informować się także będą. A na ten koniec niech sobie każdy przynajmniej treść materyi powiedzianych w Niedzielę i Święta Kazań, lub Nauk większych na konnotuie, kiedyby ie komu bez napisania mówić przyшло, a ztąd będzie miał wszelką łatwość pokazania ich Dziekanowi, i innym kiedykolwiek Wizytatorom: żądamy nawet dla lepszego wprawienia wżysfkich w ten tryb, aby takowe konnotacye, z całego ciągu Roku przynajmniej do czasu od Nas upatrzonego oddawane były. A na każdej zaś oprócz tego Kongregacyi tak *wiosnowey* iako i *iesienney* każdy Kapłan, *in Cura animarum* zostający odda do tych *respectivè* Aktow Dekanalnych z przepisanych od Nas mate-

ryi iedno Kazanie lub Naukę większą, to iest dwa Kazania, lub Nauki na rok, Dziekani zaś te dwa Kazania lub Nauki większe z *konnotacyami innych w Roku*, iak wyżej powiedzianych w osobną ułożywszy pakę od tey, w której się znajduwać Rezolucye Teologiczne mają, na wierzchu pierwszey napiszą = *Akta z Kongregacyi z Decanatu NN.* = Na drugiej zaś *Kazania i Nauki z Dekanatu NN.* z wymienieniem kto ich nie oddał. A te obiedwie potym paki w ieden razem papier zawinawszy i zapieczętowałszy na Kopercie wyrażą = *Papierzy z Dekanatu NN. w Miesiacu Maiu, lub Septembrze* = dla przesłania ich Konfystorzom, z tamtąd przez XX. Wizytatorów i Teologow do Kancellaryi Naszey, gdyż odtąd żaden Dekanat Aktow Kongregacyi swoiey prosto na mieysce

wyznaczonych Teologow ordynować nie będzie, ale ie do własnego Konfystorza odeszle. Rzeczzone zaś dwa Kazania lub Nauki więkſze czytelnym Charakterem powinne być napisane, i na końcu, każdego podpisane ręką. Drukują ſię iuż teraz podobne Nauki w Kalifzu dla wygody Plebanow przez Jmć Xiędza Wicherta Dyrektora Miſſyi Naſzey Pułtuſkiej ułożone. Naylepiej zaś będzie, gdy co do tych dwoch Kazań lub Nauk porozumieją ſię Kapłani z ſobą na Kongregacyach, aby ie podług przepiſanych w oſobney do tego Tabelli wyrażonych (e) materyi podaiąc, wielu razem o iedney materyi nie piſało. Do czego i my w tey mierze oſobne uczyniemy Rozrządzenie, kiedy i na Rewizyą tych Kazań i Nauk

(e) Infra Nro LXIV.

wyznaczymy oſoby, aby równie iak inne do Nas przesyłane Papiery (które ſą dowodem pracowitości w Urzędach Plebańskich, i Dyecezalnych) na próżno nie były piſane, i żeby z Kancellaryi Naſzey Zdworney potrzebne na nie wychodziły zdania, i informacye, Bierzemy bowiem powód i z tey miary, że ſię przez to otworzy plac pokazania ieſzcze więcey każdego zdaności, a ztąd ziednania ſobie przyzwoitego ſzacunku, i należytych od Nas względow; iako też, że po czafie nieiakim te ſame Kazania zebrane, i pod każdego imieniem potym wydane (f) poſłużą może i ku

(f) Z Rewizyi trzyletniey Kazań przez wyznaczonych Cenſorow, czynioney wydrukowane ſą w Drukarni JJ. XX. Miſſyonarzew Warſzawſkich te Kazania, które oſądzone za godne wyiſć na widok publiczny.

chwale teraz ie piszących, i ku pomocy potym oneż używających.

Z żalością bowiem nie małą Naszą slyszemy, że mimo tyle Naszych naytrokliwzych użytych sposobow, po niektórych mieyscach co Niedziela i Święto Kazań i Nauk nie bywa, albo też sposobem mniej pożytecznym, i byle ie tylko odbyć, mowią, a czasem z nieprzygotowaniem nawet czytane bywają. Jak naymocniey więc to przypominać i wrazać będą w umysły Plebanow Jchmć XX. Dziekani, i ieśliby kogo w tym opuszczającego się postrzegli, do Nas przez XX. Wizytatorow przy Akcie Wizyt doniosą, żeby sam i przed Bogiem i przed Nami naganie niepodlegali. Wszakże nie na próżno wspomniane wypisy tych materiy uczyniliśmy, ale żeby ułatwić dla wielu drogę i trudności, w tym porządku. To wszystko iak chcemy aby się ściągalo i do wszystkich in-

nych Kaznodzieiow, nawet po Zakonnych Kościolach, tak też na Jchmć XX. Dziekanow wywiedzenia się o tym, i doniesienia obowiązek wkładany, a Jchmć XX. Wizytatorom wdanie powagi imieniem Naszym (gdzie by tego potrzeba) szczegulniey w tey mierze zalecamy, aby się to raz nazawsze wszędzie wprowadziło, i rzładnie dopełniało.

VIII. Spytaią się na rzeczonych Wizytach XX. Dziekani, czyli się czynią podług dawnych, i nowych Rozrządzeniow w niektóre dni Roku następujące obwieszczenia, po Kazaniach, i które w Synodzie Załuskiego są po Polsku wypisane, iako to. *Natrzy Króle i w Niedzielę Przewodnią* czytanie krotkiej Nauki i wiadomości o przeszkodach do Małżeństwa. *W Niedzielę zaś po w Nniebowstąpieniu Pańskim i w trzecią po Świątkach,* czytanie,

w rzeczonym Synodzie niektórych przestrog z przydaniem albo odmianieniem według potrzeby rzeczy, czasu, i osob słuchających. Wybadywać się będą, jeżeli się zaślubiać mający wprzod według Naszego przepisu w przytomności świadków zaręczają, i ieśli te wszystkie ostrożności lub poprzedzające zachowują się względem tego, któreśmy przepisali, rozrządzenia.

IX. Uczynią po tym ściśle *Informacyą* i *Scrutinia* nawet z Ludzi ze Wliow na tę Wizytę tym końcem zebranych, czyli nie maż opóźnienia iakiego co do Administracyi Sakramentow, czyli kto bez nich nie umarł? czyli nie wymagają przyśyłania konia po siebie, lub wozka do chorego? czyli *Beneficjanti* nie wyciągają *extorsive* płacy nad *Jura Stola* od Nas postanowione? Czyli się niepostrzega iakie zgorzsenie lub nieprzyzwoitość

w Kapłanach? i jeżeli się na to nie skarży kto z Parafianow albo czyli do tego przynajmniej jest iaka pozorona suspicya? czyli chowają czeladz uczciwą? czyli w osobnym, iak Synod ostatni i Nasze przepisy zalecają, mieszkaią domu? i czyli względem uśłużenia około siebie wszystkie Rozrządzenia ściśle zachowują? czyli tak czeladzi domowej, iako i sługom Kościelnym ugodzoną zapłatę regularnie wydawają, albo się nad proporcją majątku nie dłużą? Weyrzenie i w tę ostatnią należytość jest wielce potrzebne, żeby iak się trafia nad to zadłużywszy się, nie uczynili się nieposobnemi do wypłacania, albo zakoczywszy ich śmierć, nie było zkad temu zadofyć uczynić. Lub na reżcie, iak i to wiele razy bywa, nie dali z tey miary okazji do podania Dobr Inwentarza, i sprzętow *Beneficji* w szarpaninę. Czyli Kapłani

fami nie mięszają lud mniej przy-
zwoitemi zdaniem, osobliwie wzglę-
dem Dyspensy w dni postne z po-
zwolenia Stolicy Apostolskiej co
do potraw maślnych, a co do
Swiecenia Świąt zniesionych, nie
stosując się do Naszych w tey mie-
rze wydanych Obiaśnieniow. Czy-
li się inne Świeta nie zniesione, i
Niedziele przyzwójcie święcą? Czy-
li bywa po obiedzie, gdzie się Lud
zgromadzić może, mniejszy Kate-
chyzm, według Naszego przepisu?
osobliwie gdzie go zrana dla czasu
nieposobności mieć nie można, i do
którego nauczania oprócz dawniey
wymienionych Ksiąg, nowo teraz za
wdaniem naszym w Warszawie we
dwóch Częściach wydrukowany Kate-
chyzm, a co do trzeciej wyniść
także gotujący się zalecamy (g)

(g) Ten Katechyzm pod Tytułem
Nauka Chrześcijańska w trzech Częściach
dale porządnie i użytecznie ułożonego. r.
Dla

Czyli *Curati*, i Kapłani oprócz cza-
su Kolend, i innych upatrzonych
dni, i pory według Naszego zalece-
nia na Wsie wyjeżdżają dla naucze-
nia potrzebnych rzeczy w Religii,
osobliwie *małych dzieci, Paster-
chow, słabych*, lub *latami obcią-
żonych* i innych, którzy nie zawsze
bywać mogą w Kościołach. Jaka
jest tychże Kapłanow litość ku ubo-
gim i chorym? czyli ich nawiedza-
ją, kiedy ich potrzebują, i oni uczy-
nić to mogą? *Ponieważ każdy
Pleban powinien być iak Oyciec
względem swych Parafianow.* Czy-
li Bractwo Miłosierdzia jest wpro-
wadzone, i iak się utrzymuje? czyli
według przepisow, czyli tylko na

Dla poczynaających. 2 Dla postępujących
3. Dla doskonalących się w niej, a nayszcze-
gulniey do użycia w Szkołach Parafial-
nych wydany zupełnie już jest wydruko-
wany u XX. Misyjonarzow Warszawskich
Roku 1784

oko, i co do nazwiska, i w tym za-
grzeią każdego ochotę i staranie.
Niechay każdy czyta w tey mierze
Rozrządzenia Nasze, znajdzie
w nich i bardzo wiele rozmaitych, i
na gruncie Chrześciańskiej pobo-
żności zasadzonych pobudek, i po-
danych do tego (gdyby się tylko
ich chwycić chciano) sposobow.
Wstyd prawdziwie widzieć, i słyżeć
wielką w tych osobach z strony tego
lub obojętność, lub niedbalstwo, któ-
reby innym być powinny ustawnym
i żywym przykładem. Czyli wszyscy
Spowiedz Wielkonocną odprawili
z odebranemi kartkami, od których
płaca żadna wymagać się nie ma?
Jeżeli gdzie ieszcze nie trwa zwy-
czay wyieżdżania na benedykcyę
rożnego iadła przed Wielkonocą?
Albo czyli się gdzie Nabożeństwo
postne z *tak nazwanemi Kapnikami*
ieszcze odprawuje po Swieckich
lub Zakonnych Kościołach? Albo

ieśli gdzie się nie znadują *tak na-*
zwane Loterye Modlitw za umar-
łych? Jeżeli Processye należycie
się odprawiają? osobliwie czy gdzie
pod czas nich nie czynią się ukłony
z obrazami iednych ku drugim? któ-
re bardziey do śmiechu, iakdo Na-
bożeństwa pobudzaią. Czyli w O-
ktawę Bożego Ciała z zawieszonemi
Wiankami nie obnosi się w Mon-
strancyi Sanctissimum? co wszystko
dla wielorakich względow od Nas
jest zakazano.

Czyli niemasz iakich zgorz-
niow po Parafiach, lub publicznych
niezgod, albo iawnych występkow?
Czyli około-wykorzenia gusłow,
zabobonow, czynią Plebani pilne
staranie? Czyli z strony Zydostwa
nie masz iakich niegodziwości? Czy-
li są wyuczone Niewiasty w czasie
iakiego niebezpieczeństwa ochrzcz-
nia słabych dzieci? I takowe Nie-
wiasty mają także się stawić w cza-

fię wizyt, aby od Dziekanów, albo Wizytatora examinowane w tey mierze zostały. Z tey okoliczności opuścić nie możemy także iak najmocniejszych przestrog względem nie brania do łóżek przez Niewiaſty dzieci małych, i które karmią, oraz zabrania się i wychodze nia niewczesnego z uszczerbkiem, lub niebezpieczeństwem zdrowia do wywodów. Popętniane tak częſte w tym niewagi i nieostrożności bardzo wielu przypadków, i nieſzczęśliwości ſą przyczyną.

X. Wybadywać się będą XX. Dziekani Plebanów w wſzytkich Punktach względem Osób Zakonnych podług XI. Artykułu z pytań Naszych na Generalną Wizytę wydrukowanych (h), tudzież o

(h) Tom I. Nro XVI. pag. 324.

Indultach na Kaplice, czyli iuż wyznaczony czas wyſzedł? kiedy otrzymane? czyli nieprzeſtępią Kapelani granic w nichże opifa-nych? i nie odprawiają w niepozwolone dni Mszy, lub nie czynią Benedykcyi, Exorcyzmów, albo czyli w nich nie admiftruią się Sakramenta, lub inne przepisane w Agendach Obrządki? Czyli bywają Kapellani w Kościołach Parafialnych, czyli pomagają ſwym Plebanom przy najmniej w Spowiedzi ſłuchaniu? A ieżeli gdzie Kapellanom, oſobliwie mieſzkającym przy Oratoryach publicznych w Niedziele, i Święta mniej pryncypalne z racyi złych przepraw lub wielkiej od Fary odległości, odprawiać Msze pozwolono, czyli Nauki do Ludzi tam miewają? iak ſą obligowani przez Liſt Nasz Paſterski.

Jeżeli do tych Kościołów i Oratoryów nie ſą wprowadzone Odpu-

fty, a ztąd nie dzieią się nieprzy-
zwoitości, albo ieżli przy nich nie
mieszkają tak nazwani Pustelnicy,
osoby podeyrzane, i złego życia?
Wniydą także w poznanie Altary-
stow, i innych Prebendarzow wzglę-
dem ich poszanowania ku swym
Plebanom, i pomagania im w Ple-
bańskich pracach, iako im to przez
Synody i Nasz List Pasterki mocno
wrażono iest.

Nie zapomną i o tych Ducho-
wnych tak Swieckich, iako i Za-
konnych, którzy po Parafiach, albo
przy krewnych się bawią, albo przy
swym Patrymonium siedzą. Czyli
Pielgrzymi, albo innego gatunku
osoby z cudzych stron, i ubodzy
zinnych Parafii nie włoczą się.

Ztąd wszelkiemi sposobami usiło-
wać będą Plebani, aby po Miałtach
Magistratom. i po Wsiach Possesso-
rom, i Dyspozytorom przekładali,
żeby

żeby tego nie cierpieli, a XX. Dzie-
kani tychże XX. Plebanow zagrze-
wać będą; aby i oni tych przestrog
czynić nigdy nie zaniebdywali, we-
dług tyłu Ordynacyi, i Praw Du-
chownych i Swieckich dawnych i
nowych. Jezeli są w Kościele Far-
nym iakie wystawione Karbony, lub
na innych po Parafii mieyscach, wie-
le ich, gdzie, i pod czyimi są klu-
czami? Czyli podług Dyecezalnych
Przepisow, i wczym się Dekretowi
ostatniemu, i innym nastąpionym po
nim *Reformationis* i drukowanym
Ordynacyom, zokazyi Wizyty rze-
czoney Generalney wypadłym, za-
dosyć stało, lub tylko w części, albo
też w niczym? Wywiedzieć się o tym
dobrze należy, i *punctatim specifi-
ce* na to w Akcie Wizyty porządnie
bez omyłek, i błędów odpowiedzieć,
dla czego i Polskim ięzykiem opisać
wszystko będzie wolno; ale co się
Tomik IV.
D

dziewiątego Punktu tego Obwie-
 zczenia tycze, zapieczętowaną Re-
 lacyą *in feorsivo folio* do Nas przez
 XX. Wizytatorow odeszłą, Któ-
 rym to XX. Wizytatorom w ich
respective podziela zostaiącym, da-
 ie się pozwolenie odpieczętowania
 tego *folii*, a to dla wyrażenia nań
 swego zdania, ieżeliby tego rzeczy
 wyciągały, albo inne prywatne mie-
 li, zkąd inąd potrzebne wiadomości.
 W otwartym zaś Akcie Wizyt, któ-
 ry do Nas będą przesyłać, i w Ar-
 chivum Naszym zostawiać, gdy
 Dziekani do rzeczzonego dzicwiąte-
 go Artykułu przydą, tak napi-
 szą = *Ad Articulum IX. respon-
 sum in feorsivo & Sigillato folio,
 sub Litera NN.*

XI. Jchmość XX. Dziekani i o-
 tym się informować będą, czyli są o-
 brani Starši Kościelni, albo iak mo-
 wią *Vitrici*, a ieżeliby ich gdzie ie-
 szcze nie było, sami w to wnidą, aby

zaraz byli obrani, żeby się to po-
 tym zawsze tym sposobem utrzy-
 mywało, iak w Synodach i Naszych
 Ordynacyach jest przepisano, In-
 ni także wszelacy funduszow Ko-
 ścielnych i Braćw Prowizorowie,
 lub Zwierzchność iaką maiący, na
 każdej Wizycie znajdować się po-
 winni, i *respective* Regestra, i Księgi
 swego Urzędu tyczące się podpisy-
 wać.

XII. Nie tylko mają pamiętać
 Dziekani, aby wszystkie Akta Wi-
 zyt podpisem ich ręki, i Plebana, o-
 raz Pieczęcią ich, i Kościelną miey-
 scową zawsze bywały stwierdzone,
 ale też i w to wnidą, i postaraią się
 z naydokładnieyszym o potrzebie
 tego, i pożytku przełożeniem, żeby
 Kollatorowie lub innego gatunku
 possessorowie Dobr po Wsiach, albo
 imieniem ich iacy wyznaczeni Urzę-
 dnicy, i Plenipotenci, a po Miastach

ofobliwie Krolewskich, i Magistraty dla większego upewnienia i niezbi-
tey o prawdzie ufności i dowodach
podpisywali się. Do czego nawet,
gdyby gdzie tego potrzeba, Jchmć
XX. Wizytatorów powagi, i wdania
się wezwą.

XIII. Nikomu powszechnie to
tajno nie iest, iak wiele u Nas Ko-
ściołów dla nieszczęśliwości czasów,
dla zamieszanych Archywów, a
z tą poginionych Dokumentów,
swoich nie mają Erekyi, ani ube-
spieczenia w posiadanych fundu-
szach, co daie do niezliczonych po-
krzywdzeniów, kłotni, i sprzeczek
między Rządzcami Beneficyów, i
Osobami interessowanemi okazyą.

My nigdy tego spuścić nie mo-
żemy z pamięci i troskliwości Na-
szey, abyśmy o tym, ile z Nas tylko
podobna, nie zaradzali. Między
innemi i ten zdaie się Nam sposób
cale przyzwoity, aby gdzie Ere-

kyi, ani Oryginalnych, ani Auten-
tycznych iey Extraktów nie maź,
tam aby XX. Plebani z pomocą, i
wdaniem się swych Dziekanów lub
Wizytatorów, Konfystorzów, i Nas
famych, razaz po odbieraniu tych
zleceń przekładać zaczęli
Jchmość Kollatorom, żeby do In-
nowacy Erekyi tego (co *adu Ko-*
ścioły i Beneficia posiadają. jeżeli to
do utrzymania Rządzców podług
względu na wszystkie terażnieysze
okoliczności czasów wystarczyć
może, & *observatis aliis ex jure*
formalitatibus) przyśtapili. A
gdzieby opatrzenia dostatecznego
nie było, żeby wszedłszy w sposoby
iakowego *dotis* przydatku, którego
i Konstytucya kraiowa względem
Kościołów Parafialnych nie zabran-
nia, oneż ułożyli, i wspomnionym
sposobem wznowioney Erekyi fun-
dusze Beneficyów na zawsze ube-
spieczyli; inaczey do przyłączenia

iednych do drugich, lub do difmembracyi Parafii przychylic się będziemy musieli. Ofobliwie, co do tych Kościołow, które dla ufzczuplonych Dochodow pod Kommendami bliższych zdawna zostawaia, i które obrzydliwość tylko pustek i nędzy w oczach wystawia, gdyż są u Nas takie Kościoły, które od niepamiętnego czasu, ani stałego Plebana, ani Kommendarza pewnego mieć nie mogły. Z czego iakie się dotąd w prowadziły w Naszą Dyecezyą nieprzyzwoitości, szkody, i ufzczerbki dla Ludu, raz pod temi, drugi raz pod owemi Rządzcami zostającego, arcy iawna jest. I gdy po wielu mieyscach, albo w części, albo cały fundusz od cudzych jest przywłaszczony, i trzymany, Papiery, i Dokumenta zabrane, iakże to daley cierpieć, chyba chcieć, żeby wszystko do szczętu zginęło?

Upewniamy przytym, iż chcemy chętnie, aby wszystkie fundusze, i Kościoły Farne upadłe, były utrzymywane (byle ie iak należy, i bez czego ostać się nie mogą opatrzyć) przynajmniey *pro ratione* przepisanej z Prawa Kościelnego *proportionate congrui* do *Tyfiac Złotych* rocznego dochodu. W każdym kraiu i Religii do utrzymania Parafiiow, Rządzców i ich Urzędnikow, ieżeli zkad inąd nie starczy sposobow, i ieżeli się kto z majątniejszych do tego nie przyłoży, całe się Parafie przykładać powinny. Przy takich więc Innowacyach Erekcyi, będzie czas do weyrzenia, i postarania się o iakis sposob, albo gdyby w takich raziech żadnego nie było, każdy zobaczy służność *Unii*, lub *difmembracyi*. Dostyc, że My dłużey obojętnym okiem patrzeć na to nie możemy. Zadać zaś, żeby Xiądz

mógł żyć, i Kościół utrzymywać, ile przy coraz ścisleyszych dla ludzi czasach, przy dawnych upadłych dochodach, które po wielu mieyscach ledwo do 200, 300, lub 400. Złotych wynoszą, iest żądać rzeczy nie podobnych, albo też chcieć widzieć przy pustych Kościołach, i z gruntu zruynowanych Beneficyach Księży, i do Urzędu swego nie zdalnych, lub na czas krotki do nich się przywieszających, a Kościoły, i Budynki nigdy niepowstające.

XIV. Szkoły Parafialne fundamentem są Edukacyi, a przeto i rozmaitego dobra, i pożytkow dla kraiu są źródłem, tych potrzebę przekładać w Pismach do Dyecezyi Naszey w każdey zdarzającej się okazji nie opuściliśmy, i Jchmć też XX. Dziekani, i Wizytatorowie zechcą zażyć wszelkiey sposobności, i najmocnieyszego zachęcenia do tak chwalebnych skutkow, osobli-

wie po Miastach według przepisow, które są przyłączone do *Elementarza* (h) i wyżej wspomnianego *Katechyzmu*, w tym Roku w *Warszawie* wydrukowanego. Tudzież, iezeli iakie są dla Szkołki dochody i iak się obracają? donieść się powinno, oraz iezeli iuż są wprowadzone na iakim mieyscu, w iaki się to dzieie sposob?

Te wszystkie opisanie na wyraźne punkta tym sposobem przez każde trzy lata (iak to Obwieszczenie opiewa) czynić zdaie się rzecz nayłatwieysza; ale gdyby kto iezcze żądał więzley to i wygodniey zrobić, kładzie się niżej na ten koniec forma Tabelli, byle to jednak iak naypilniey i iak napo-

(h) Z Drukarni Prześwietney Kommissyi Edukacyiney ze zlecenia Zwierzchności Dyecezalney Elementarz dla tychże Szkoł Parafialnych bardzo porządnie ułożony wyszedł Roku 1781.

rzadniey wykonać. W czym Jchmość XX. Wizytatorowie z Dziekanami swemi najlepiey się porozumieć i urządzić potrafią, a nawet taż forma Tabelli służyć tym samym XX. Wizytatorom może do wyrażenia Nam zdania swego z strony każdego, z tych Punktow. gdzie potrzebne zachodzić będą okoliczności. Nie tylko ciż Jchmć XX. Dziekani w przepisanym corocznie do Wizyt czafiech, gdyby tego potrzeba wyciągała i niespodzianie nawet zieżdzać na mieysca swych Beneficyatow mogą i powinni, i gdzieby rzecz zwłoki, osobliwie co do Exekucyi iakowych pilnych Rozrządzeniow, albo oddalenia, uchoway Boże, zgorfzeniow zachodzić kiedy mogących, a nawet i na tym nie mają przestawać, lecz bacznąścią nieustanną tego przestrzegać, ieżeli się *inter Decanales*, co nie przyzwoitego nie dzieie, i w obo-

wiązkach się swoich nie opóźniaią, iak to wszystko Poprzednik Nasz ś. p. Chryzostom Załuski w Instrukcyi swoiey dla Dziekanow wydanej Roku 1693. a approbowaney przez Synod od Jego Następcy trzeciego z tegoż imienia Płockiego Biskupa Roku 1733. gdzie także na Dziekanow każe mieć podobną pilność *Pod-Dziekanim* czyli *Assessorom*, od którego obowiązku, i My ich nie uwalniamy, choć i przy terażnieyszym wyznaczeniu Jch XX. Wizytatorow, i owszem wszystko, co potrzebnego zobaczą i pomiarkuią im donieść powinni, do czego i wszyscy inni Kapłani w Dyecezyi Naszey przez rzeczony Synod na sumnieniu są obowiązani,

PUNKTA

Które się ściągają do XX. Wizytatorów.

I. XX. Dziekani Akta Wizyt swoich corocznie przy samym końcu przez swe Konfysforze do Wizytatorów własnych przestać konieczne starać się będą, których zaraz tym Pismem niżej i do czasu wyznaczamy.

Wyznaczenie Wizytatorów dla Dekanatow.

Ciechanowski	} Jmć Xiędza Jasińskiego Ar- chy - Dyakona Pułtuskiego.
Janowski	
Makowski	
Nowomiejski	
Prański	
Zakroczymski	

Bodzanowski	} Jmć Xiędza Glińskiego Kancelerza Ku- jawskiego.
Dobrzyńskiego	
Lipnińskiego	
Pułtuskiego	
Wyszogrodzkiego	

Bielskiego	} Jmć Xiędza Bykowskiego
Gostynińskiego	
Płockiego	
Sierpłkiego	

Biezuńskiego	} Jmć Xiędza Łempickiego.
Golubio-Dulskiego	
Gorzeńskiego	
Rypińskiego	
Srzeńskiego	

Ostrołęckiego	} Jmć Xiędza Krajewskiego.
Ostrowskiego	
Wąsłowskiego	
Wilkiego	
Wyszowskiego	

Kanoni-
kow Kate-
dralnych
Płockich.

Andrzeiow-
skiego
Kamienczy-
kowskiego
Łomżyńskie-
go
Płońskiego
Radzymiń-
skiego
Stanisławow-
skiego

Jmć Xiędza
Wyżkowskie-
go.

II. Jak odbiorą teraz to Nasze Piśmo Jchmć XX. rzeczeni Wizytatorowie, postarają się mieć naprzód wiadomość z Konfistorzów, którzy *actu* są Dziekani w wyznaczonych dla nich Dekanatach, oraz i *de Beneficiatis fixis*, iako i o Kommandarzach, i o innych wszystkich Kapłanach, aby o każdym wiedzieli. Wczasie zaś dalszym sami z Aktów Wizyt o każdym z tych, lub o ich odmianie informacją mieć będą. Potym tychże Dziekanów, albo osobno każdego, albo razem, iak wygo-

dniej i pożyteczniej będzie im się zdawało, wezwą, a ci też takowemu wezwaniu ochotnie powolnemi być mają, z którymi się według wszystkich przepisów Naszych, a naylczegulniej niniejszych porozumieją, iakoby naylepiej to Dzieło Wizyt do naymniejszego punktu uskutecznić, i też Wizyty naypożyteczniejszye uczynić można. Będą ich we wszystkim, co do tego Obwieszczenia należy informować, i onym Instrukcyę dawać, między innymi i względem porządnego Księg trzymania, dając im, gdzieby potrzebę miarkowali, nawet do tego i formy przyzwoite, i według Opisu tu Naszego okryśłone.

III. W żadnym zaś innych rzeczy rozprawę i exekucyą tym Jchmć XX. Wizytatorom wdawać się nie będzie wolno, nad iedne okoliczności porządnego Wizyt, podług prawa zrewidowania, lub tychże przez

siebie odprawienia, tudzież napomnienia, gdzie będzie potrzeba, względem iakowych bezprawioſw, i nieprzyzwoitoſci w Kapłanach. Co zaś wyſzſzey nad to poprawy lub odmiany wymagać będzie, do Nas trzeba, żeby ſię referowali, i Naſzey wymagali rezolucyi, co My podług ſpoſobu Nam widzianego dopełnić będziemy.

IV. Nayiſtotniej zaś uſłować o to będą, aby dobrze wyexaminowali, ieſli wſzyſtko od Dziekanow, iak ſię tu poſtanawia, ieſt opiſano i dokonano, a ieſliby w czym iakie zachodziły omyłki, lub uchybienia, mają ſię ſtarać choć powtorzonemi razami, nim Aktado Nas odeſzłą, iak należy, wſzyſtko poprawić, żeby raz wprowadziwſzy takowe Wiſyty w nayporządnieyſzy tryb, nieprzerwanie ſię na potym kontynuowały.

V. Ko-

V. Kościoły zaś i mieyſca, któreby kiedy potrzebowaly oſobiſtego przez nich koniecznie wizytowania dla iakowych waſnych przyczyn, oſobliwie, gdyby ſię kiedy dowiedzieli, albo pomiarkowali, że relacye z mieyſc odwiedzonych przez Dziekanow niezgadzaia ſię zupełnie z rzeczą ſamą, o co ſię iak nayuſilniej i ze wſzech ſtron wybadywać mają, albo gdyby Jchmć XX. Dziekani iakowym potrzebom i nieprzyzwoitoſciom skutecznie ſami zaradzić nie byli w ſtanie, na ten czas, i na takowym mieyſcu, albo ſami Jchmć XX. Wiſytatorowie Wiſytę odprawia, albo też innego z ramienia ſwego poſłać im będzie wolno, naprzykład *Pod-Dziekaniego*, czyli *Aſſeſſora*, lub kogo innego, według dawney nawet ſ. p. Chryzoſtoma Załuſkiego dla Dziekanow do Wiſyt corocznych wyſzey wzmian-

Tomik IV. E

kowaney daney Instrukcyi, byle się to wykonało, iakby to przez siebie odbyli, i nam sami z tego sprawę zdali. Toż samo ma się zawsze ściągać do Plebanii, które sami Dziekani posiadają, i które co dwa lata raz zwiedzone być mają, oraz to się rozumieć ma, nie tylko względem Klasztorow Panien, ale też i względem męskich, gdzieby tyle osób nie mieszkało, wiele do formalnego Konwentu potrzeba, i wszczegulności Nam o wszystkim, co względem tego trzeba, doniosą. Aże podług Erekcji *Beneficii* w Krasnym inkorporowanego XX. Kanonikom Regularnym Kongregacyi Czerwińskiej należy do Kapituły Pultuskiej co pol Roku posyłać *ex gremio sui* Wizytatora, przy dawnym tym ułożeniu to miejsce zostawiamy, i XX. Dziekanow Prasnyskich od wizytowania uwalniamy, a wyznaczanego do tego Dzieła *ex Ca.*

pitulo Pultoviensi w czasie *Festi Visitationis B. V. M.* obowięzujemy, aby tym sposobem wszystko dopełniał, iak Dziekanom względem innych miejsc wykonywać to Dzieło Wizyty tym Naszym Pismem iest nakazano, i Nam *per respectivum* rzeczzonego Dekanatu Prasnyskiego *Visitatore*m swoy Akt przesyłał.

W tym sposobie rzeczy wzięte bez trudności wypadną, bo i podział Dekanatow iest według Uwag na wszystko, iak tylko można było naywygodniey, uczyniony; Praca zaś w tey mierze naywiększa tylko będzie w domu, przy pilnym rewidowaniu Aktow Wizyt, oraz Rapporow Dziekańskich, iako też w dyrygowaniu samemi względem tego Dzieła Dziekanami.

VI. Jchmć XX. Wizytatorom, i Dziekanom należy mieć u siebie Synod Dyecezalny ostatni, i nastę-

pujące Nasze osobno drukowane Rozządzenia, iako to: o Rekolekcyach, o Dziekańskich Kongregacyach, tudzież Ordynacye wypadłe z okazji Wizyty Generalney ostatniey, i Artykuły przed nią poprzedzone, List Nasz Pasterki Większy, Instrukcyą dla Spowiedników z okazji Wielkiego Jubileuszu, ze zlecenia Naszego dla całej Dyecezyi wydaną, Ordynacyą o Czterdziestogodzinnym Nabożeństwie, o Zapowiedziach święącego się Duchowieństwa Naszego, o Suffragiach za Zmarłych Naszych Dyecezalnych Kapłanów, Ustanowienie Bractwa Miłosierdzia, aby to wszystko *connexe* wiedzieli wzachodzących okolicznościach względem tego dzieła Wizyty czyli się wszystko iak należy, zachowuie?

VII. Do Dziekanii w czasie śmierci, albo iakowey potrzeby odmiány do zalecenia Nam zdatnych

osob prawo mieć będą. Bo na dobrych, i zdatnych Dziekanach cały grunt tego Dzieła naywięcey zależy. A gdyby im się zdawało do tego Urzędu Plebanow i z innego Dekanatu w pobliżności mieszkających wezwać, lub z osob *Regularia Beneficia* posiadających wybrać, uczynić to, za poprzedzonym dołożeniem się iednak Naszym, będą mogli.

VIII. Ze wszystkich Opisow Dziekańskich i ich informacyi, oraz z tego, coby zkąd inąd wiedzieć mogli, ułożą krotko, ale *punctatim* podług Artykułow wyżej wyrażonych swe zdania i rady *per modum* Dekretu *Reformationis* bez żadnych formalności, i Aryngow, ale tylko iak nayzwiezley rzecz wykładając, co poprawić, co zaniechać, albo czynić powinien kazdy *Beneficiatus* i to ręką swą podpisałzy z całą Wizyty Expedycyą

dobrze zapieczętowaną do Kancelaryi Naszey Zadworney odeszłą. Tę zaś Expedycyą nikt, oprócz wyznaczoney od Nas Ofoby, odpieczętować nie ma, abyśmy potym samą dalszą w tym przez nayrzęcznieysze sposoby obmyślali exekucyą. Konfystorze też Nasze Jchmć XX. Wizytatorom, gdyby od Nich wiakiey potrzebie czego wymagali, we wszytkim co się tycze ich Urzędu i iak tu przepisano jest, asystować mają.

IX, Będą mieli Jchmość XX. Wizytatorowie bacznosc nietylko czyli XX. Dziekani zadofyc czynią obowiazkom co do Wizyt, ale też co do innych wszytkich ich Urzędu się tyczących, iako to: Kongregacyi Dekanalnych uczynienia, sporządzenia Opisow wszelkich, i czego od Nich Prawa, i Duchowne i Swieckie wymagają, Nam iak się rzeczy przez każdego z nich wykonywają, doniosą.

Kiedy się dowiadujemy, że między innemi Naszemi Rozrządzeniami, nie zachowują się i te, któreśmy o porządku Nabożeństwa w Niedziele, i Święta, o Modlitwie wewnętrzney czyli Medytacyi, o usilnym doglądaniu uczenia Parafianow Nauki Chrześciańskiej, i innych rzeczy potrzebnych, a to podług opisanego sposobu w Ordynacyi ostatney Generalney Naszey Wizyty (h) i w Procesie do Dziekanow (i) 20. *Maja Roku 1774*, postanowili; dopilnują więc i tego Jchmć XX. Wizytatorowie, żeby Nam Dziekani w Rapportach przy Wizytach wszystko według tych przepisow iak się dzieie, oznaymili, i Rządzcow Parafii o tym przestrzegali.

(h) Tom III. Nro XLVII.

(i) Tom I. Nro III.

Oświadczamy także przez to Nasze Piśmo, iż prawa, które Jchmć XX. Archydyakonowie do Wizytowania mają, bynajmniej nie uchylamy, ale tylko do czasu zawieszamy, i w razie iakowego przypadku za wyraźną Naszą w potrzebie rekwizycją, temu obowiązкови zadość uczynić powinni będą.

Nie możemy nawet i tego opuścić, żebyśmy niedotknęli, iż gdyby się komu (czego się niespodziewamy) te Wszystkie wyżej wyrażone Opisanja, albo za trudne, albo za nie potrzebne zdawały, odsyłamy go po naydokładniejszą już daną odpowiedź i objaśnienie. do ostatniego Artykułu Rozrządzenia Naszego w Roku 1774, 30. Grudnia względem corocznych Wizyt Diekańskich wydanego (k).

(k) Ibidem Nro IX.

Lubo następujący Artykuł nienależy do Wizyty, przecież, że ma bardzo bliski związek z nimi, i że My do ponowienia Rozrządzenia Naszego w tej mierze niemałe mamy powody, tenże tu przyłączamy, aby nie tylko każdy w Dyecezyi Naszej *ad Curam animarum* nowo przyzwany osobliwie gdzie przez iaki ciąg czasu stałe zostawać ma, podał Nam przez Konystorze na piśmie iedno Kazanie i Naukę większą, wmateryach, które Mu będą od Examinatorów Dyecezalnych, lub *ab Officiis Nostris*, albo przez Kancellaryą Naszą Zadworną podane, ale też, aby wszyscy biorący Approbacyą & *in Cura Animarum* zostający, podług wyraźnego przepisu Synodu Naszego ostatniego w Examinie, nie tylko co do Theologii, i Spowiedzi słuchania, ale też i co do zdatności w nauczaniu Ludzi doświadczeni byli = *Exa-*

minatorum Conscientias volumus esse oneratas, ut quaecumque pro Approbationibus ad excipiendas Confessiones venient, habiles ad Catechizandum, & prompti in doctrina reperiantur, serio inquirant, & deficientibus in his, Testimonium capacitatis denegent &c. Nobisque referant. = Co także do wszystkich, którzy albo z własnego Urzędu, albo z podięcia się dobrowolnego do tego obowiązani będą, rozciągniono mieć chcemy.

I tego opuścić niemożemy, abyśmy wszelkie strzelania z okazji iakichkolwiek Nabożeństw i Odpustów, lub przy Processyi w Niedzielę Wielkonocną i w całą Oktawę Bożego Ciała, lub inne tym podobne, dotąd czynione, dla wielu bardzo nieprzyzwoitości i niebezpieczeństw iak naysciśley nie zakazali, żądając, aby Jchmć XX. Dziekani i na to oko mieli, i wrazie przestąpie-

nia tego Naszego zalecenia, oraz i przy Akcie Wizyt donosili.

A Pismo to żeby wszystkich w Dyecezyi Naszey, do których należy, wiadomości doszło, zwyczajnym sposobem rozęścić i żeby ie tak XX. Dziekani, iako wszyscy inni, do których należy, często dla mocnego wrażenia sobie w pamięć czytali, usilnie zalecamy. Dan w Warszawie dnia 30, Miesiąca Października Roku 1780.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

Forma Inscibendi

Nomina Villarum, aut Oppidorum.	Annus quò confertur Baptismus.	Mensis & Dies Baptismi collati.	Hora Nativitatis Baptistati, si sciri potest, si non, saltem exprimendum an ante Meridiem an post.	Nomen Baptistati.	Nomen Baptistantis.	Nomina & Cognomina Patris & Matris, conditio, & Religio eorum.	Nomen Patrinorum, & ex qua Parochia?	Varia exprimenda si contigerint, utpote de collato Baptismo ob periculum mortis domi ab Obstetrice aut alia Persona, de Suppletis potestea aut non suppletis Caremonii, si periculum mortis evasit, nec ne? de incertis Parentibus, si de iis non constat, & de loco reperti Infantis, si expositus fuerit, nec non de illegimitate Natalium, & alia horum similia.	Inter hujus lineæ spatium inscribi possunt Nomina & Cognomina conversorum Christianorum ad fidem Orthodoxam, Loca & Ecclesiæ, ubi publicam emittunt fidei professionem dies Mensis & Annus, ætas & conditio Ipsorum, Loca unde oriundi, & ubi commorantur, ac quorum sunt Parentum, ubi id raro contingere solet, & ubi Personæ diversæ Religionis Parochiam non incolunt. Ubi vero frequentius id accidere solet seorsus Liber, & ad formam Libri Baptistarum comparandus est.
---------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	--	-------------------	---------------------	--	--------------------------------------	---	---

Nota 1ma. Ma być podobna Księga także i po Kościołach miejscowych Parafialnych etiam quò ad confirmandos, a to na ten koniec, żeby, gdzie się trafiać będzie dawanie Sakramentu Bierzmowania, wpisywać się to mogło, a to najwięcej dla wiadomości, z któremi się Osobami pokrewieństwo Duchowne przez ten Sakrament zaciąga, i żeby go (uchoway Boże) nie powtarzali, non attento, że i po Archiwach Kapitulnych lub Biskupich porządne takowe trzymane być mają Opisy. Wielce zatem żądam, aby corok na początku Januarii od Jchmć XX. Suffraganow, lub od innych Jchmć XX. Biskupow za pozwoleniem Naszym w Dycezyi ludzi Bierzmujących, zaraz wkrótce po administrowaniu tego Sakramentu specyfikacya z ich Ksiąg Kancellaryi Naszey przez Konfystorze komunikowana była. Co Im Rządzczy Kościołow, w czasie przy pominac, i prolic o to zawsze będą Oraz iak najmocniej się przestrzegać powinno, aby i w rzeczonye Księgi Parafialne takie zapisowania Osob opuszczane nigdy nie bywały. Bardzo bowiem ztąd częste wypadają zawisłości i nieprzyzwoite przypadki z niemożności dostania pewnego uwiadomienia, i świadectwa, ile kiedy się trafia, że od różnych Jchmć XX. Biskupow ten Sakrament adminifrowany bywa. Gdzieby zaś zachodziła Rekwizycya dania świadectwa o Bierzmowaniu z tych Ksiąg, użyć się będzie mogła forma, iak jest przepisana pro Testimonio Baptismatis.

Nota 2da Wypisanie z tey Linii nie ma się czynić w corocznym Raporcie o Metrykach do Grodow, tylko przy Akcie Wizyt Dziekańskich.

Forma inscribendi in Librum Metricæ Copulorum.

Nomina Villarum aut Oppidorum.	Annus, quo copulantur.	Mensis, & dies Copulationis.	Nomina Copulorum, cum expressione, an celibes, an Vidui.	Nomen assistentis Parochi, aut Ejus Substituti, & benedictis Presbyteri, si distinctus sit ab Assistente Parocho.	Nomina Tertium & ex qua Parochia.	<p><i>Varia exprimenda, de præmissis tribus Bannis in respectu Parochiis, si sponsi ex diversis fuerint, exprimendo dies festivos, quibus subsecuta sunt, de omissis omnibus, aut saltem duabus, aut una ex facultate Loci Ordinari, atque de data Benedictione juxta Ritum Ecclesiæ necne? Plurimum etiam utile erit exprimere nomina & cognomina Patris & Matris sponsorum, ac de Sponsalibus juxta præscriptum Ordinationum Diœcesis Plocensis, si Matrimonii Benedictionem præceserint necne? Ac de Dispensatione super Consanguinitate & Affinitate, si quæ, a quo, & in quibus gradibus emanaverit,</i></p>

Forma inscribendi in Librum Metricæ Mortuorum.

Nomina Villarum, aut Oppidorum.	Nomen Mortui & Condicio.	Annus quo mortuus	Mensis & Dies Sepulturæ.	Ortus & Ætas mortui, ac Locus Sepulturæ.	Nomina & Cognomina Parentum Mortui, si de iis constare potest.	Mortuus an munitus Sacramentis omnibus, an aliquibus aut nullis ?	Morbus & Causa inopinatus, ex quo mortuus, si de hoc constare potest.	Nomen Parochi, aut Sepelientis Presbyteri, si in alia, quam Parochiali Ecclesia sepultus fuerit.

Nota. Za każdym wpisem Osoby Ochrzczoney, zaślubionej, lub pogrzebionej, trzeba pociągnąć Linją przez cały arkusz w tey Dyrekcyi prostej, naprzykład iak w tey formie, widzieć i żeby wypadła przy mieyscu, gdzie Opis w iakiey kratce dłuższe nad inne spatium zabierze.

*Forma extradendi Testimonii
ex Libris Metrica Baptifatorum.*

Die N. Mense N. Anno N.

Ego NN. aut alius NN. Parochus, aut Commendarius, aut substitutus in Cura Animarum Ecclesiae NN. fidem facio baptifatum esse Infantem ab NN. in Parochia, aut in alia N. natum die N. hora N. (a)

(a) *Si de ea fciri potest, & ut in Libris Metrica annotatum fuerit.*

Ex legitimis Coniungibus de Villa N. vel Civitate N. (b)

(b) *Hic exprimenda est Condicio & Religio Parentum, si autem quis ex incertis Parentibus natus fuerit, adiciendum est,*

Ex incertis Parentibus (c)

(c) *Si autem Infans expositus fuerit exprimendum.*

Baptifatum esse Infantem expositum in loco N. & ibidem repertum ab N. & verifimiliter tot & tot ab

hinc diebus natum. Aut baptisatum esse adultum Annorum N. ex Patre NN. & Matre NN. Cui impositum fuit Nomen N. Patrinus fuit NN. de Parochia N. Matrina NN. de Parochia N. (d)

(d) Si vero domi ob periculum mortis baptisatus, ibi postea decessit, id exponendum est.

Die N. Mense N. Anno N. natus est Infans filius legitimus ex Patre NN. & Matre NN. Conjugibus, Parochiæ N, qui ob imminens periculum mortis, quæ etiam secuta est, baptisatus fuit domi eorundem Parentum ab NN. Obstetrice approbata, aut alia Persona N. (e)

(e) Si Infans periculum mortis evasit, & delatus ad Ecclesiam fuerit, quod omnino fieri debet, ut suppleantur Cæremonia Ritualis, tunc id adiiciendum sequenti modo:

Qui ob periculum mortis baptisatus fuit domi die N. ab Obstetrice approbata NN. aut ab alia Persona N. sed eò periculo postea cessante, delatus est ad Ecclesiam, & per Parochum, aut Ejus Substitutum NN. suppletas esse Cæremonias, & preces præscriptas a Rituali (f)

(f) Si domi non fuit ipsi impositum Nomen, exprimendum.

Et quia domi non fuit illi impositum Nomen in Ecclesia per me impositum fuit Nomen N. (g).

(g) Notandum. Quod doceri debent privati baptisantes ne Nomen imponant. Quando autem dubitatur de validitate Baptismi, ut pote: quia obstetrix vel alius in periculo mortis baptisans, postea examinatus formam non recte calere repertus est, aut quia aqua (quæ fuit usus) fuerit dubia aut ex alia simili causa, tunc erit baptisatus rebaptisandus sub condi-

tionem & id in Libro sequenti modo exprimendum.

Qui ob periculum imminens mortis baptisatus fuit ab N. & postea mortis discrimine cessante, fuit delatus ad Ecclesiam N. pro supplendis solitis Cæremoniis, sed quia in Examine dicti baptisantis per NN. diligenter habito, super forma & modo Baptismi collati, justum de validitate illius ortum est dubium, ideo per Parochum NN. aut substitutum in Cura animarum NN. baptisatum esse Infantem, aut adultum Annorum NN, Parentum NN. sub ea conditione = Si valide non es baptisatus &c: = Nomenque ipsi imposuit NN. &c. In quorum majorem fidem præsens Testimonium manu propria subscribo, & Sigillum Ecclesiæ. N. appono. Datum Loco N. Die N. Mense N. Anno N.

Forma

Forma extradendi Testimonii ex Libris Metrica Copulatorum.

Anno N. Die N. Mense N. fidem facio, quod Denuntiationibus tribus præmissis in respectivis Parochiis (a)

(a) *Si sponsi ex diversis fuerint.*

Aut omnibus ex facultate Loci Ordinarii omissis, aut solum duabus, aut una tantum. (b)

(b) *Cujuslibet tamen Denuntiationis dies, quò subsequuta exprimenda est.*

Nullò legitimo Impedimento detecto (c)

(c) *Si autem Impedimentum aliquod, præcipue Consanguinitatis, aut Affinitatis in gradibus prohibitis detectum esset, super quo dispensatum foret, exprimendum.*

Præviâ Dispensatione super Consanguinitate aut Affinitate in tertio vel quarto simplici aut mixto
Tomik IV. F

gradu, vel super Cognatione Spirituali ab N. emanata, per me NN. vel alium Parochum aut Substitutum in Cura animarum NN. Ecclesiæ Parochialis N. Civitatis N. aut Villæ N. conjuncti sunt per Verba de præsentis NN. Cælebs aut Viduus, ac NN. Virgo aut Vidua. (d)

(d) *Hic exprimenda est Conditi-
tio conjugum, & Nuptiæ secunda,
aut tertia, si quis eorum successive
plures Uxores aut Maritos ha-
buerit.*

Parochiæ N. in Ecclesia N. eorum mutuò consensu habito; & explorata ratione de Solemnitatibus in Ordinatione Diæcesis Plocensis præscriptis, & promissione facta circa Sponsalia sive Matrimonium per verba de futuro, nec non præmissa benedictione ex Ritu Ecclesiæ. (e)

(e) *Si Sponsi benedicendi erant.*

Præsentibus Testibus NN. & NN. In quorum majorem fidem &c: ut supra.

Testimonium de morte & sepultura.

Ego Parochus NN. aut Substitutus in Cura animarum N. fidem facio sepultum esse NN. (a)

(a) *Hic exprimenda est conditi-
tio & Religio vitæ fundi.*

Parochiæ N. die N. Mense N. Anno N. in Ecclesia N. (b)

(b) *Si in alia, quàm in Parochi-
ali depositus fuerit.*

Mortuum ante tot & tot dies, & ortum loco N. ex Patre NN. & Matre NN, (c)

(c) *Si de iis sciri potest.*

Munitum Sacramentis omnibus aut aliquibus tantum; videlicet his & his, abreptum vero morbo, aut casu inopinato NN. (d)

(d) *Hic exprimendus est Mor-
bus, aut Casus, si similiter de hoc
constare potest.*

In quorum majorem fidem &c: ut supra.

ARTICULI

Super quibus in Visitatione Decanali singulis tribus Annis, inquirendum, ac de quibus brevis danda ratio, & quæ a PP. RR. Visitatoribus denuò examinanda sunt, Casu quò in Articulis Decanorum aliquid contrarium infra scriptis Punctis, aut omisium ex mala Ipsorum Notitia reperiretur.

1mo. Oppidum, seu Villa, id est Loca & Nomen Parochia.	2do. Cui Archidiaconatus subest?	3tio. Cui Officialatus Foraneo & Generali, aut quot miliaribus distat ab iisdem?	4to. In quo Decanatu existit?	5to. In quo Palatinatu aut Terra & Districtu?	6to. Parochia, quæ limitrophæ, cum expressione finitum ad Septentrionem, Meridiem, Orientem, & Occidentem?	7mo. Oppida quæ vicina, & quot miliaribus distant?	8vo. Quot, & quæ Villæ in Parochia, & cuius sunt possessionis & juris an sæcularium & Ecclesiasticorum, an hæreditarii, aut juris, ut vulgo dicunt, oppignoratiui.	9no. Ecclesia an murata, an lignea & quis ejus Status & mundities ac decor?
10mo. Fundamenta & parietes.	11mo. Tabulatum & pavimentum.	12mo. Portæ & Porticus.	13tio. Tectum, & Turricula.	14to. Fenestræ, Confessionalia & scamna.	15to. Campanæ & Campanile.	16to. Cæmeterium, & Ossarium.	17mo. Qui redditus pro fabrica Ecclesiæ & unde?	18vo. Altaria quot, & quis circa ea decor, & mundities?
19no. Patronus, & Tutelaris Ecclesiæ tam principalis, quam minus principalis. An est aliqua Imago, quæ pro gratiosa colitur, quò id innititur documento & approbatione, & an aliqui ex hac ratione non irreperierint abusus?	20mo. Dies anniversaria Dedicationis Ecclesiæ quæ observatur? & an Ecclesia consecrata, aut solum benedicta?	21mo. Quale jus Patronatus an Laicale, aut an Ecclesiasticum? & quis Patronus?	22do. Ciborium quomodo teneatur, Expositio quibus diebus sit per annum, an habeatur super eo facultas in scripto ab Officio, & an Quadraginta horarum devotio absolvitur?	23tio. Renovatio SSmi quando fit, & Lampas quando ardeat? Circa conficiendas hostias an omnia convenienter fiunt?	24to. Olea Sacra, quando & per quem procurata, & alia circa hoc scitum necessaria.	25to. Quæ Reliquiæ?	26to. Quæ Indulgentiæ perpetuæ an solum ad tempus, quando expirant, & an est determinatum altare privilegium pro defunctis. Concurfus populi maximus, quibus diebus sit anni, & in quo numero, & an ex hoc aliqui non promanant abusus?	27mo. Quæ Confraternitates, & an Confraternitas Misericordiæ sit introducta?
28vo. Missio an & quando peracta?	29no. Sacristia, quis in ea ordo, mundities?	30mo. Quale Inventarium fupellectilis Ecclesiasticæ?	31mo. An est in eo Tabella Anniversariorum, Missarum & aliarum Obligationum ac piorum onerum?	32do. Ordo Devotionis an præscriptus in alia Tabella juxta ordinationem Loci Ordinarii, & an servatur? ac præscriptæ cantilenæ an canuntur?	33tio. Domus Rectoris in quo Statu?	34to. Domus Vicariorum aut Promotoris, Altaristæ ac Præbendarij?	35to. Domus Organarii & Rectoris Scholæ?	36to. Domus pro familia an separata?
37mo. In quo Statu sunt Stabula pro Equis, Vaccis, Bovibus &c.	38vo. Horreum & Granarium.	39no. An est Pomarium, & Hortus Olitorius, ac quo modo teneatur?	40mo. Inventarium Beneficii quod & quale omnino est juxta Ordinationem relinquendum pro ratione fundi.	41mo. Prædium.	42do. Quot subditi, Coloni, aut Inquilini, & quæ eorum Obligationes?	43tio. Agri, & Prata, ac eorundem extensio, ac Mensura, & an bene colantur?	44to. Sylva an est, aut solummodo libera incisio?	45to. Stagna, Piscinæ, ac Molendinum.

46to. Propinatio Liqueurum.	47mo. Census a summis in unum congestis, quam summam efficit, quo ad Capitalia, & quo ad Census?	48vo. Decimæ Manipulares, quot Sexagenas & Manipulos efficiunt?	49no. Messalia quot Modios Mensuræ Regni communis?	50mo. Decimæ pecuniariæ quot florenos?	51mo. Decimæ an sunt ad Mensuram Episcopalem spectantes intra Parochiam, aut ad alios extraneos Beneficiatos?	52do. Proventus Anni Beneficii?	53tio. Libri impressi locales?	54to. Liber Baptifatorum quomodo teneatur?
55to. Copulatorum.	56to. Mortuorum.	57mo. Alii Septem Libri Ecclesie a Loci Ordinario in hac ordinatione præscripti an sint, & an ritè & benè teneantur?	58vo. Intra Annum currentem. NN. Baptifati Nro NN. Conversi Christiani ad Fidem Orthodoxam Nro NN. Baptifati Hebræi Nro NN.	59no. Desponsati Nro NN.	60mo. Mortui. Nro NN.	61mo. Numerus Personarum ad Confessionem Paschalem accedentium. Masculorum Nro NN. Fæminarum. Nro NN.	62do. Numerus NN. Infantum Masculorum & qui ad Confessionem Paschalem non accedunt.	63tio. Infantum fæmellarum & quæ ad Confessionem Paschalem non accedunt.
64to. Dissidentium a 7mo Anno. Masculorum Nro NN. Fæminarum Nro NN. Infantum ante 7mum Annum Nro NN.	65to. Hebræorum Similiter.	66to. Numerus Personarum ab Anno ætatis 8omo. exprimendo ultimum Annum Personæ provectoris super alios ætatis.	67mo. Monasteria Virorum, & Monialium.	68vo. Capellæ publicæ aut aliæ Ecclesie intra parochiam?	69no. Oratoria privata quot & ubi? Capellani circa eadem fixi, an temporanei?	70mo. Loca Devotionis Dissidentium, nec non Synagoga, & schola Hebræorum.	71mo. In Monasteriis quæ obfervantia quo ad Claustram, Mores, modum Devotionis, instruendi populum, & alia his similia ex jure & Nostris præscriptis stabilita?	72do. Rector Ecclesie quis & alii Beneficiati? & an resident circa sua Beneficia.
73tio. Ætas eorundem & unde oriundi, ubi ordinati, & in quo seminario educati?	74to. Recollectiones an absolvent, & Approbationes an habeant?	75to. Quis Organarius, aut quis Director scolaris scholæ penes Ecclesiam, aut intra Parochiam? An sint Proventus scolarum, & in quos Usus convertuntur?	76to. Qui Vitrici?	77mo. Quot, & quæ Obstetrices, & in quibus Villis, & an bene examinatae?	78vo. Xenodochium, ejus fundatio & obligationes, & proventus ac danda brevis ratio eorundem? in quos usus convertuntur?	79no. Alia Beneficia & Præbendæ & Præposituræ Hospitalis an sunt?	80mo. Quæ eorum Dos, & quis status tam spiritualis, quam temporalis?	81mo. Eremitæ, ac Devotæ an sunt, ubi commorantur, & quorum sunt morum?
82do. In quibus Decretis Reformationis ultimæ Visitationis satisfactum, aut non satisfactum?	83tio. In quibus posterioribus præscriptis Decanorum Loci Ordinarii, & PP. RR. Visitatorum satisfactum sit, aut non?	84to. Epitaphia & Monumenta, Calus, & res singulares, & notitia dignæ, si quæ evenerint?	85to. Alia annotanda necessaria, & quæ in his præmissis Quæstionibus & Articulis non continentur?	86to. Judicia & consilia, si quæ opportuna danda fuerint.	87mo. Nota 1mo Quo ad Mores Rectorum Ecclesie, & Presbyterorum Diæcesis, nec non quo ad publica crimina, & scandala, atque res, quæ correctioni subsunt, in scolarum folio sigillato exponantur.	89no. Nota 3tio In Visitationibus Decanalibus singulis Annis Decanus determinabit prudentia & opportunitate Beneficiorum quæ reparanda aut, quæ noviter extruenda vel comparanda aut, tam quo ad ædificia & res æconomicas, quam etiam, quo ad suppellectilem Ecclesiasticam, & ipsam Ecclesiam, ita, ut quæ in optimo sunt statu ordinatissime semper conserventur, quæ autem deterioris sunt conditionis, sensim ad Statum perveniant meliorem, & RR. Visitatores serio invigilabunt, ut his omnibus satisfiat. Quæ vero longius tempus quam unius Anni, aut ob tenuitatem Beneficii, aut ob rationem perficiendorum requirant, Illud quoque determinabunt, intra quod videlicet exequenda sunt, & in Acta visitationis de his omnibus, quæ aut omissa, aut executioni demandata sunt, Nobis plenam Notitiam dabunt.	Alia hic adnotanda quæ ad omnia in præcedentibus spatiis non expressa sunt, judicium quæ tamen necessario apponenda, & exprimenda sunt, tam ex ipsa rei ratione, quam ex præscripto præsentis Ordinationis.	
					88vo. Nota 2do Si aliqui intra Parochiam Regulares vel Sæculares sint Notarii, vel Prothonotarii Apostolici, adnotandi sunt & monendi, ut Nobis Instrumenta sua per respectiva Consistoria denovo exhibeant, alias Ipsis Officium suum exercere in Diæcesi ob diversas Justas causas prohibemus, & eisdem Consistoriis, ut de hoc inquirent, commendamus.			

Nota 4to. Forma sey Tabell, jaktu jest wypisana, kladzie sie tylko dla dania spobodu, nie zaś żeby koniecznie na jednym Arkużu wszystkie rzeczy mieszczono były; do to powinno się miarkować podług potrzeby opifow każdego mieysca, tak, że gdzie i kilkuby potrzeba Arkużow, uczynić się to ma; i nawet podług tej potrzeby Opifow rzeczy, należy miarkować, i pisać Arkuż, w którychby zaraz pod swym każdym respective yunt-nu, dole odpowiedzi, zdania, i informacye wyrzucić powinn; ale gdy będzie potrzeba do tych Tabell kilku Arkużow przez nie ledne wdruge włożonych i z izy tych rzezone linie i kratki porządką się.

Zalecenie do Dyecezyi Plockiej, względem trzymywania się Materji w dwóch Naukach Chrześcijańskich większych lub Kazaniach, co Rok do Kancellaryi Biskupiej podawać się mających.
 Gdy między różnemi przyczynami, dla których Rozrządzenie względem podawania co Rok dwóch nauk Chrześcijańskich większych, lub Kazan od Olob in Cura Animarum będących, iako i wszelkich Kaznodzieiow, tudzież na Beneficya instituować się mających, dla Dyecezyi Plockiej jest uczynne, i ten był powód, aby z tych potym wybrane, dla wygody Kapłanow teyże Dyecezyi drukować się mogły, żeby więc i w tym iakiś był zachowany porządek, i systema, a piszący, i podający, względem wyboru Materji, mieli się czego trzymać, wypisuje się na ten koniec następująca *Tabella rozłożona* podług rzeczy należących do Artykułow Wiary *necessitate medii & praecepti*, orazawartych w Modlitwie Pańskiej, Pozdrowieniu Anielskim, w Składzie Apostołskim: w dzieleciu Bołkich i pięciu Kościelnych Przykazaniach, które iuż i w Ordynacyach Dyecezalnych, z okolicności ostatniej Generalney Wizyty, są wyrażone.

Imiona Dekanatow i liczba Kościołow, oraz Materje do Nauk Chrześcijańskich, i Kazan.

Andrzeiowski Bielki	Biezuński Bodzanowski	Ciechanowski Dobrzyński	Golubiodulski Gorzeńki	Gyński Janowski	Kamieńczukowski Lipiński	Łomżyński Makowski	Mławski Nowomieyski
Nro. I.	Nro. II.	Nro. III.	Nro. IV.	Nro. V.	Nro. VI.	Nro. VII.	Nro. VIII.
PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO
1. O iestestwie iednego Boga lub opamięci na przytomność Boską. 2. O Miłości Boga, lub o gorącej służbie P. Bogu. 3. Wykład Artykułu Wiary o Tajemnicy Trojcy Sw. z wyciągnięną Moralną Nauką. 4. Tymże sposobem o Tajemnicy Wcielenia Syna Bożego. 5. O Dobroci Bołkiej, lub miłofierdziu nad grzesznikami.	6. O Sprawiedliwosci Pana Boga. 7. O Chwale Niebieskiej, lub chwale Świętych. 8. O Karze wieczney dla grzesznych. 9. O Czystcu. 10. O Nieśmiertelności duszy ludzkiej, lub o godności duszy teyże.	1. O Znaku Krzyża S. 2. O Modlitwie Pańskiej albo Pacierzu. 3. O gorliwości w pomnażaniu Chwały Bołkiej. 4. O pilnym sprawowaniu swego zbawienia. 5. O darowaniu krzywd czyli miłości nieprzyjaciół.	6. O stołowaniu się do woli Bożey. 7. O ufnosci w Opatrzności Bołkiej. 8. O strzeżeniu się okazy do pokus. 9. O cierpliwości w znofzeniu utrapienia. 10. O Pozdrowieniu Anielskim według troiakiej onego części, z słow Archanielskich, o godności P. Maryi, z słow Elżbiety, o czci P. Maryi, z słow Kościoła, o wzywaniu Iey Opieki.	1. Dobrodziejstwie stworzenia. 2. Dobrodziejstwie odkupienia. 3. Dobrodziejstwie do wry Świętej powołania. 4. Darach Ducha S. lub o Polności łasce, i natchnieniu Bołkim. 5. Kościoła S.	6. O Modlitwie w powłzechności. 7. O Kondycjach dobrej Modlitwy. 8. O Intencyi. 9. O gruncie prawdziwego Nabożeństwa <i>Vis: Lib: de certam: Spirit: czyli o wojnie Duchowney.</i> 10. O Składzie Apostołskim w powłzechności.	1. O Sądzie powłzechnym i szczególnym każdego. 2. O Zmartwychwstaniu Ciał. 3. O grzechu w powłzechności. 4. O trojakim gatunku onego to jest: <i>pierworodnym smiertelnym i powszednim</i> jego własnościach i skutkach, o każdym z których może być miana osobna Nauka. 5. O Wierze.	6. O powatpiewaniu w Artykułach Wiary. 7. O słabym onych wierzeniu. 8. O poddaniu rozładku pod posłuszeństwo Wiary. 9. O życiu według Wiary. 10. O gułach, zabobonach, i kufzeniu się leczenia przez nie chorob. O opętanych i wynikających ztąd zbrodniach, lub o nieczytaniu Ksiąg zakazanych.
Nro. V.	Nro. VI.	Nro. VII.	Nro. VIII.	Nro. IX.	Nro. X.	Nro. XI.	Nro. XII.
PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI
1. O wszystkich obowiazkach Chrześcijańskich. 2. O Obowiazkach w szczególności tych którzy w Kościele Katolickim zostają. 3. O sposobie i czełnym czynieniu Aktow Wiary, <i>Nadziei, i Miłości.</i> 4. O Rospaczy. 5. O zbytecznym zaufaniu w miłofierdziu Bołkim.	6. O Czci i wzywaniu SS. 7. O ułzanowaniu Reliquiow i Obrazow. 8. O prawdziwych Cudach. 9. O bezprawiach w tych materjach. 10. O bezprawiach w Nawiedzeniu mieytc SS. zakonczic zwykłych.	1. O lekkomyślnym wpoiminaniu Imienia Bołkiego. 2. O nienakręcaniu Pisma S. ku żartom. 3. O niegodziwym naśmiewaniu się z innych rzeczy prawdziwie Świętych. 4. O Prynędze. 5. O Kondycjach godziwey Przyięgi.	6. O przywiązaniu do rostropney otwartości, i prawdy. 7. O kłamstwie. 8. O Słubach, z iaką ostrożnością mają być czynione i wykonane. 9. O obowiazkach Niedziel <i>rozwinąć arcybyskie obowiazania.</i> 10. O sposobie onych święcenia.	1. Dobrej Edukacyi dzieci dawaniu przez Rodzice dzieciom dobrego przykładu. 2. Nieprzymuszaniu dzieci do danu żadnego. 3. O posłuszeństwie dzieci Rodzicom. 5. Obowiazkach Panow ku polanym, lub Gospodarzom ku służącym.	6. O powinnościach Poddanych ku Panom. 7. O obowiazkach Czeladzi ku Gospodarzom. 8. O obowiazkach każdego Obywatela, względem swey Oyczyzny, lub o fczerey ku niej miłości. 9. O obowiazkach każdego względem swey Naywyższej Władzy Kraiowey. 10. O obowiazkach Panow czyli ofob majątnych.	1. O obowiazkach Sędziow i Patronow. 2. O obowiazkach Kupcow. 3. O obowiazkach stanu Zolnierskiego. 4. O obowiazkach Rzemiesznikow. 5. O obowiazkach Rolnikow lub w szczególności najmnikow i Robotnikow.	6. O niezgodach i nienawisci 7. O zemście. 8. O Zaboystwie. 9. O strzeżeniu się złego Towarzystwa. 10. O Poiedynkach.
PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO
Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - IX. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - X. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XI. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XII. Na drugiey stronie Karty
PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI
Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XIII. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XV. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XVI. Na drugiey stronie Karty
PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO
Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XVI. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XIV. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XIII. Na drugiey stronie Karty
PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI
Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XII. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - XI. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - X. Na drugiey stronie Karty	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - IX. Na drugiey stronie Karty
PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO	PRO MAJO
Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - VIII.	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - VII.	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - VI.	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - V.
PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI	PRO OCTOBRI
Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - IV.	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - III.	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - II.	Tych famych Materji użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	- - - - I.

Ostrołęcki	Ostrowski	Płocki	Płoński	Przasnyski	Pułtowski	Raciazki	Radzyński	Rypkiński	Sierpki	Srzeński	Stanisławski	Wąsowski	Wilki	Wyżkow: Wyżogr: Zakroc:			
Nro PRO	IX. MAJO	Nro PRO	X. MAJO	Nro PRO	XI. MAJO	Nro PRO	XII. MAJO	Nro PRO	XIII. MAJO	Nro PRO	XIV. MAJO	Nro PRO	XV. MAJO	Nro PRO			
1. O Grzechu nieczyściosci. 2. O środkach firzeżenia tego grzechu. 3. O nieostrożnym przestawianiu z płcią inną. 4. O bezprawiaich w biesiadach. 5. O próżnowaniu.	6. O umartwieniu zmyłow. 7. O umartwieniu ciała dla podbicia go pod rząd ducha. 8. O pilniejszey sfraczy zmyłow. 9. O zatrzymaniu cudzey rzeczy. 10. O uszkodzeniu w nalezieney.	1. O Grzechu nieczyściosci. 2. O środkach firzeżenia tego grzechu. 3. O nieostrożnym przestawianiu z płcią inną. 4. O bezprawiaich w biesiadach. 5. O próżnowaniu.	6. O umartwieniu zmyłow. 7. O umartwieniu ciała dla podbicia go pod rząd ducha. 8. O pilniejszey sfraczy zmyłow. 9. O zatrzymaniu cudzey rzeczy. 10. O uszkodzeniu w nalezieney.	1. O niedotrzymaniu Kontraktow 2. O obowiązku restrytucyi. 3. O sposobach nadgrodzienia krzywdy. 4. O fałszywym świadectwie. 5. O Potwarzach.	6. O obmowie 7. O wielorakim rodzaju obmow. 8. O nadgrodzieniu wziętych sław. 9. O Pofadzaniu. 10. O Podchlebstwie.	1. O niezemraniu przeciw Zwierzchności. 2. O podszuczowaniu. 3. O rozsiwianiu plotek i baśni. 4. O niezczerym postępowaniu z bliźnim. 5. O fałszywej i nie według prawideł Ewangelii przyjaźni,	6. O istotnych własnościach i obowiązkach Święt święcenia lub nieprzyzwoitości Targow i Jarmarkow w Niedziele i Święta, lub o firzeżeniu się w Święto-ręcznych robot. 7. O obowiązkach słuchania Młzy S. 8. O powinności ugełszczenia na Kazania i Katechyzmy. 9. O sposobie słucha: Młzy S. 10. O obowiązkach Postu.	1. O spofobie pożytecznie odprawienia Postu. 2. O płonnych częstokroć od niego wymowkach niektórych. 3. O przykazaniu Spowiedzi i Komunii wczacie Wielkonocnym. 4. O powinnościach Owieczek ku swym Pafterzom, lub wszelkiej Zwierzchności Duchowney. 5. O oddaniu należitości Kościołom lub o przywiązaniu do Kościołow Parafialnych.	6. O miłości bliźniego. 7. O porządku miłości bliźniego. 8. O środkach oney zachowania. 9. O poprawie bliźniego. 10. O obrzydliwym przywiązaniu do Procesłow i wyciągania przez nie na kosztą.	1. O fałmuznie. 2. O roftropnym udzielaniu oneyże, przenofząc wfydlowych nad ośmielonych do żebraniny, pobożnych nad źle zażywaiących. 3. O obowiązkach żyjących z niey. 4. O potrzebie w prowadzenia lub utrzymania inż wprowadzonego Bractwa miłosierdzia. 5. O pożytkach w dopełnieniu iego przepifanych obowiązkow.	6. O niepobłażaniu wyftępkow, ofobliwie przez Ofoby na Urzędach będące. 7. O ciężkości grzechow wſzczegulności głównych nazwanych. 8. O Pyſze. 9. O Łakomſtwie. 10. O Obżarſtwie.	1. O Piiańſtwie 2. O gniewie 3. O zazdrości. 4. O leniſtwie w ſłużbie Boſkiej. 5. O fałszywym Nabożeńſtwie.	6. O SS. Sakramentach lub skutkach i dyſpozycyach do ich przyjęcia. 7. O rzeczach potrzebnych do ważności Chrztu. 8. O Bierzmowaniu. 9. O nieodkładaniu pokuty. 10. O Rachunku Sumienia.	1. O Spowiedzi. 2. O przeszkodach do Spowiedzi 3. O płonym wſtydzie i boiaźni 4. O Zalu. 5. O mocnym przedſiewzięciu lub dotrwaniu w dobrym aż do śmierci.	6. O doſyć uczynieniu albo de ſatisfaczione panali. 7. O odprawieniu pokuty naznaczoney. 8. O wyplaceniu się przez uczynki miłofierne. 9. O Odpustach. 10. O przygotowaniu się do Komunii S.	1. O Świętokradzkim przyimowaniu Ciała Pañskiego. 2. O wczefnym przyimowaniu oſtatniego Oleiem S. namafzczenia. 3. O pamięci na śmierć. 4. O przygotowaniu się na śmierć. 5. O obowiązkach Lekarzow względem chorych.	6. O cierpliwości wchorobieniu 7. O roftropnym obraniu. Przyiaciela dożywotnego. 8. O Przefzkodach Małżeńſtwa nieważnie lub nieprzyzwoicie zawarte czyniących a wſzczegulności. 9. O potrzebie i obowiązkach Zapowiedzi. 10. O wzaiemney miłości i wierności Małżeńſkiej i znofzeniu iedno drugiego przykrości.
Nro PRO	XIII. OCTOBRI	Nro PRO	XIV. OCTOBRI	Nro PRO	XV. OCTOBRI	Nro PRO	XVI. OCTOBRI	Nro PRO	XVII. OCTOBRI	Nro PRO	XVIII. OCTOBRI	Nro PRO	XIX. OCTOBRI	Nro PRO			
Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną	Tych famych Materyi użyć, które położone są dla Dekanatow pod liczbą Kościelną			
PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO			
PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO			
PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO			
PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO			
PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO			
PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO			
PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO	MAJO	PRO			
PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO	OCTOBRI	PRO			

Nota 1mo. Kaznodzieie wſzyłcy tak Zakonni iako i Swieccy podawac będą po dwa co Rok iak wyżej Kazania, lub wktórych zoſtawia, i poſtępuac także w ich wybieraniu rownym porządkiem Roku i Miesiąca od pierwfzy aż do oſtatniey liczby, a co do inſtytuowac się mających, Materye Jm, z tego na ten czas podziału Dekanatu (gdzie Beneficya brać będą) Examinatorowie lub włafne Konyfſtorze podobnie wyznacza.

Nota 2do. Poniewaz w tey Tabelli, dla lepszego w ogulności rozłożenia, tylko iest po dzielęć dla każdego z podziału na kaźdey reſpediwe Kongregacyi, gdzieby dla których XX. nie ſtało Materyi, w tedy i po dwóch, o iedney dopowinienia między ſiebie rozbięra, czyli raczey Dziekani, nawet i dla nieprzytomnych na Kongregacyi wyznacza, a gdzieby Jch znowu zbywało, do Dziekanow także należeć będzie udeſterminowanie, i wybor, któreby z nich ofobliwie z popolitſzych opuſcić, i w kta Kongregacyi dla donieſſienia o tym Kancellaryi Biskupiey zakonnotowac, oraz mocą fobie z Urzędu dana ściſle dopilnowac, aby od wſzyłkich przepifane Kazania, i Nauki iako i Series przez Rok wſzyłkich fwich także Nauk, i Kazan, zawsze oddawane i ofyłane były.

Nota 3tio. To rozłożenie Materyi, do czterech połączonych iak tu ſą Dekanatow, na dwie co Rok Kongregacye, ied tylko na Lat cztery, zaczynając od naſtępnącego Maia, to iest do Roku 1784. incluſiue ięſliby zaś i na dalſze cztery Lat odmięnac ſię niemiały, z tego może nayſzczegulniey powodu, ażeby ſię wſzyłkie iak tu ſą wypifane, do kaźdey Dekanatu doſtały, więc które Materye w pierwfzych rzeczonych czterech latach były wyznaczone dla Dekanatow An drzeiowſkiego, Bielſkiego, Biezułkiego i Bodzanowſkiego, w dalſzych czterech tymże porządkiem, iak tu poſobie idą, będą dla Ciechanowſkiego, Dobrzyńſkiego, Golubiodulſkiego i Gorzeńſkiego, ale które były dla Goſtynſkiego, Janowſkiego, Kamieńcykowſkiego i Lipińſkiego, będą dla Łomżyńſkiego, Makowſkiego, Mławſkiego i Nowomięſkiego, będą dla Wąsowſkiego, Wiſkiego, Wyżkowſkiego, Wyżogrodzkiego i Zakroczyńſkiego. A w takim nawet obrocie po wyſzłych oſm latach, rzecz de novo tak chcą trzymać, i na dalſzy przeciąg, ile by ſię podobało, prowadzić.

Nota 4to. Ta zaś Tabella aby łatwiey i porządniey przy Kościołach zachowana była do Rozrzędzenia o Dziekańſkich corocznych Wiſytach przyłożona być powinna. Co aby wſzyłkich (do kogo należy) wiadomości doſzły, Jhmć XX. Dziekani zwyczajnym i znaiomym iſpofobem rozefzła. Dan w Warſawie dnia 30. Miesiąca Października Roku 1780.

Ostrołęcki	Ostrowski.	aciązki	Radzymiński
Nro		X.	
PRO		MAJO	
1. O Grzechu nieczystości.		O obmowie	
2. O środkach strzeżenia		O wielorakim rodzaju o	
tego grzechu.		mov.	
3. O nieostrożnym przeft		O nadgrodzieniu wzięty	
waniu z płcią inną.		flawy.	
4. O bezprawia w biefi		O Posądzaniu.	
dach.		o. O Podchlebstwie.	
5. O próżnowaniu.			
Nro		XIV.	
PRO		OCTOBRI	
1. O Jałmużnie.		6. O SS. Sakramentach	
2. O roztropnym udzielan		skutkach i dyspozycya	
oneyże, przenosząc wft		do ich przyięcia.	
dliwych nad ośmielony		7. O rzeczach potrzebny	
do zebraniy, pobożny		do ważności Chrztu.	
nad źle zażywających.		8. O Bierzmowaniu.	
3. O obowiązkach żyjący		9. O nieodkładaniu pokut	
z niey.		10. O Rachunku Sumieni	
4. O potrzebie w prowadz			
nia lub utrzymania i			
wprowadzonego (Bractw			
miłosierdzia.			
5. O pożytkach w dopełni			
niu tego przepifanych ob			
wiązkow.			
PRO		MAJO	
Tych samych Materyi uż			
które położone są dla Dek			
natow pod liczbą Keścieł			
Nro		OCTOBRI	

*Zalecenie do Konfystorzow
Diecezyi Plockiey względem Exa-
minatorow dla Zakonnikow.*

1. Gdy dawnieysze iuż jest przez Nas uczynione rozrządzenie, aby żaden z Kapłanow tak Zakonnych iako i Swieckich nie był approbowany do słuchania Spowiedzi, poki wprzod przed wyznaczonemi Olobami Examinu nieodprawi. Chcąc przeto dogodzić Zgromadzeniom Zakonnym, aby niepotrzebowały do Konfystorzow wszystkich swych Kapłanow posyłać, wyznaczamy na ten koniec osobnych Examinatorow, ktorzy dojadą do Klasztoru w czasie naznaczonym po zwyczajnych ich corocznych z miejsca na miejsce odmianach i *stridè* wyexaminują wszystkich, co należy *Tomik IV.* K

do słuchania Spowiedzi, a potem *in Sigillato folio sub onere conscientia* dadzą każdej osobie najsprawiedliwsze świadectwo, podług którego dopiero Konfysforze z referencją do Nas iak niżej wydadzą *in forma* approbacyą. Czas zaś do tych Examinow, aby nie dłużej był przeciągniony, iak do 15. Października w każdym Roku, do którego też dnia w roku następującym Approbacye wszystkie Zakonne z Konfysforzow wydawane być powinny mieć chcemy.

2. Kaznodzieie Zakonnicy, oprocz Examinu *ad excipiendas Confessiones* na miejscach śwych Konfysforzow odprawiać ieszcze mają i examen *de capacitate predicandi* według decyzji Klemensa X. *Const.* 7. §. 3. i niektórych Synodow, a mianowicie podług rozrządzenia

Naszego (a) pod dniem dzisiejszym wydanego przed Examinatorami Dyecezalnemi, i wziąwszy świadectwo od nich zapieczętowane, produkować ie przed Konfysforzami własnymi, które odeszłą do Kancelaryi Naszey Zadworney, wraz z Kazaniami dwiema przed zaczęciem swego na miejscach naznaczonych Urzędu & *ante solitam emittendam fidei professionem* z podpisem Ich rąk podanemi, ale zawsze z materyi iakiey wymienioney w Tabelli na ten koniec ułożonoy (b) podług której też Kazania i Nauki przez cały rok od nich mowione będą, na co Konfysforze i Dziekani mieć powinni bacność.

3. XX, Examinatorowie wyznaczeni do Examinow, gdy ziadą

K j

(a) Supra Nro LXIII.

(b) Supra Nro LXIV.

na miejsce *in ordine* do approbacyi, nayspierwey dopomną się o register i specyfikacyą osob każdego Zgromadzenia, i która Osoba na jakimkolwiek będzie Urzędzie, lub też żadnego niema, bądź to Kapłan, bądź Kleryk, bądź Laik? wiele ma lat wieku, a wiele Professyi? z której jest rodem Dyecezyi? bo to wszystko według dawnych Synodow potrzebne jest do wiadomości Jurydykcyi Duchowney, i dla tego samego naylepiej będzie, żeby każdy Konfystorz wprzod *in forma* approbacyi niewydał żadnemu Zgromadzeniu i Osobom Zakonnym, osobliwie na przeciąg roku, poki się nie znieście z Kancellaryą Zadworną.

4. Examinatorowie niżej wymienieni (i ak ich zaydzie od Zgromadzenia *respectivè* lub Konfystorzow rekwizycya) zniósłszy się z sobą o dniu, zjechać na miejsca wyrażone powinni będą, tak iednak

miarkując czas, żeby na 15. Października w każdym Roku Testimonia ich w Konfystorzach już były złożone.

Wyznaczenie Examinatorow dla Zakonnikow w Dyecezyi Płockiej

Z KONSYSTORZA PŁOCKIEGO.

W Płocku XX Misyjonarze examinować będą Osoby Zakonne wszystkich Klasztorow tamże zostających.

Dla XX. Karmelitow w Płońsku.

Sigismundus Rudowski Curatus in Orzymowo

Thomas Guzowski Canon: SS, Sepulchri Curatus in Wyszogrod.

Dla XX. Reformatorow w Terominie.

Ignatius Rościszewski Canon: Ca-

thedralis Plocensis Curatus in Ro-
ściszewo.

Vincentius Zorawski Curatus in
Biezuń.

*Dla XX. Reformatow z Bro-
dnicy wyieżdżających do Dyecezyi
Plockiey.*

Constantinus Pomianowski Cano:
Coadjutor Cath: Plocen: Officialis
Gorznenfis.

Adalbertus Chwałkowski Curatus
in Naruszewo.

*Dla XX. Kanonikow Regu-
larnych w Czerwińsku.*

Jacobus Drozdowski Decanus Plon-
scensis Curatus in Dziektarzewo.

Adalbertus Chwałkowski Cura-
tus in Naruszewo.

*Dla XX. Franciszkanow w
Wyszogrodzie.*

Franciscus Gorski Decanus &
Præpositus Zakroczymen:

Carolus Karwowski Promotor
in Gora.

*Dla XX. Bernardynow w Skę-
pym.*

Adalbertus Chwałkowski Decanus
Dobrzynensis Curatus in Sobowo.

Antonius Rakowski Curatus in
Lipno.

*Dla XX. Franciszkanow w Do-
brzyniu.*

Præpositus in Botkowo
Senior Vicariorym Ecclesiæ Ca-
thedralis Plocensis

*Dla XX. Karmelitow w Truto-
wie.*

Josephus Zakrzewski Decanus
Rypinensis Curatus in Swiedziebnia.

Antonius Rakowski Curatus in
Lipno.

*Dla XX. Karmelitow w Obo-
rach.*

Jacobus Ciecierski Decanus Go-
lubiodulscensis Curatus in Strzygi.

Christophorus Piszczalkowski,
Decanus Lipnensis, Curatus in Kikol:

*Dla XX. Bernardynow w Ra-
towie.*

Rochus Lechowicz Decanus Bie-
zunenſis Curatus in Lutocino cum
aliquo Presbytero Congregationis
Miſſionis, domus Mlavenſis, Deſi-
gnato ab eius Domus Superiore.

Z KONSYSTORZA PULTU-
SKIEGO.

W Pułtusku XX. Profesorowie
Seminarii examinować będą Osoby
Zakonne wſzystkich Kłaſztorow
tamże zoſtających.

*Dla XX. Auguſtyanow w Cie-
chanowie.*

Joſephus Poliwczyński Canonicus
Livoniæ, Decanus & Præpoſitus
Przaſnienſis.

Joannes Waſniewski Decanus
Ciechanoviensis, Curatus in Lyſa-
kowo.

*Dla XX. Bernardynow w Pra-
gnym.*

Michael Wichert Director Miſſi-
onum, Curatus in Obryte.

*Dla XX. Kanonikow Regular-
nych w Kraſnym ciż ſami.*

*Dla XX. Bernardynow na
Pradze.*

Thadaeus Paſzkowski Canonicus
Cathedralis Plocenſis

Joannes Bohomolec Curatus in
Praga.

*Dla XX. Bernardynow w Ko-
bylce.*

Mathæus Zaremba Canonicus
Honor: Pułtoviensis, Decanus Sta-
niſlavovieuſis, Curatus in Okuniewo.

Andreas Dąbrowki Curatus in
Cygowo.

*Dla XX. Bernardynow w Strze-
gocinie.*

Franciscus Orłański Canonicus
Honor. & Professor Seminarii Puł-
toviensis

Sebastianus Rudawski Missionarius Pultoviensis.

Dla XX. Kapucynow w Zakroczyminiu.

Stanislaus Wyszowski Curatus in Radzikowo.

Z KONSYSTORZA ŁOMZYNSKIEGO.

Dla XX. Kapucynow w Lomzie.

Adamus Krolikiewicz Præpositus Coadjutor Łomzensis

Basilus Bruliński Decanus Łomzensis Curatus in Szczepankowo.

Dla XX. Karmelitow w Waszyszu.

PP. Scholarum Piarum è Collegio Szczucinenli.

Dla XX. Franciszkanow w Stawiskach.

PP. Scholarum Piarum in Collegio Łomzensi Directores Recollectionum.

Dla XX. Bernardynow w Ostrołęce.

Martinus Szweykowski Decanus Ostrolęcensis, Curatus in Kadzidło.

Paulus Giziński. Præpositus in Myszyniec.

Dla XX. Reformatow w Larembebach.

Ignatius Obrebski Canonicus Honorarius Pultoviensis, Curatus in Niegowo.

Carolus Arendt, Curatus in Andrzeiow, aut loco eius.

Joannes Budziszewski Curatus in Troszyn.

LXVI.

Przepisy dla Examinującego w Dycezyi Plockiej Kazania i Nauki większe Chrześcijańskie, lub Katechizmy, podług nowego Rozządzenia od każdego in Cura animarum, lub na Kaznodzieystwie zostającego po dwa na rok do Kancellaryi Biskupiej przesyłać się mających.

1. Examinujący z wyznaczenia Naszego przepisane w Dyecezyi Płockiej Kazania lub Nauki (iak mówią) większe Chrześciańskie i Katechizmy ma mieć naprzod dla swey do tego Informacyi = *List Pastorski* większy dla przepisanych w nim dla Dyecezyi Ksiąg; Ordynacye z okazji ostatniey generalney Wizyty wydane; ostatnie Rozządzenia względem Wizyt corocznych Dziekańskich, tudzież *Register* Xięży porządkiem Archidiaconatow i Dekanatow pod każdym swym Kościołem lub mieyscem, nawet Kaplic publicznych, oraz Kaznodziow Zakonnikow, i innych przy Kościołach nie Parafialnych do opowiadania Nauki Chrześciańskiej obowiązanych.

2. Kazania takowe lub Nauki przez Kancellarye Konsystorskie lub Naszą Zadworną mając sobie oddane takowa naznaczona O-

soła rewidować ie będzie, a po wyeaminowaniu, da swoje o nich zdanie, i potrzebne uczyni objaśnienie i przestrogi, podług sposobu i Punktow w Tabelli na ten koniec ułożoney, i adinstar Rewizyi Aktow, względem Rezolucyi Kwestyi, & *Casuum* z Kongregacyi Dekanalnych, które wraz z Kazaniem od każdego iednym, tak w Maju, iako i Oktobrze przesyłać się mają. Potrzebna ztąd w tey mierze iest wiadomość, iż kiedy rzeczony *Judicia* Teologow, Przestrogi i Odpowiedzi nazad się na końcu naydaley Miesiaca Marca na te Kwestye, które się do Oktobrowey następującego Roku ściągają, a te które do Majo-wey, naydaley na końcu Miesiaca Sierpnia do swych *respectivè* Dziekanow dla przeczytania ich na Kongregacyi przez Kancellaryą Naszą Zadworną, za poprzedzonym iednak wczesnym porozumieniem się

wyexpedyują. Konformować się będzie do rozrządzenia rewiduiący Kazania i Nauki, i odda w tych czasach wymienionych Kancellaryi Zadworney Biskupiey, dla przesłania ich, wprzód iednak przepisanych co dla każdego będzie należec Dekanatu przez rzeczoną Kancellaryą a *in Originali* też *Judicia* i wszelkie dodatki ręką iego pisane lub tylko podpisane *circa acta* tey Jego rewizyi Kaznodzieyskiej wraz z przyślanemi Kazaniami i Naukami w Archiwum Naszym zostać powinny, Kazania zaś podane od Niemieckich Kaznodzieiów w swym języku i nie umiejących Polskiego, choć ich w Dyecezyi Płockiey iest mało, po podaniu onych komu in szemu do rewizyi, zdanie o nich będzie komunikowane iednak rewiduiącemu wszystkie inne Kazania i Nauki, żeby ie swoją drogą do wiadomości Osob należących przesłał.

3. Maią zalecenie przez ostatnie Rozrządzenie, względem corocznych Wizyt Dziekańskich w Punkcie VII. *in Cura animarum* zostający, aby sobie konnotowali treść Materyi, o których w iakie Święto i Niedziele przez cały rok Nauki lub Kazania do ludu mówili, i żeby takowe Konnotacye na Wizycie okazywane Dziekanom, i do Kancellaryi Naszey Zadworney oddawane były. Gdy takowe Konnotacye z Aktami Wizyt przez ręce swych wyższych Wizytatorów w przepisanym czasie, to iest na końcu Marca do teyże Kancellaryi przesłane zostaną, i od teyże rewiduiącemu będą oddane, przejrzy ie także, i co będzie rozumiał o nich, dawszy swoje zdania, i pożyteczne przełożenia, i sposoby określiwszy, i opisałwszy, teyże Naszey Kancellaryi o wszystkim uwiadomienie uczyni i przy swoich Aktach Oryginalne rzeczono-

ne Konnotacye z przypisami swemi zachowa. Dan w Warszawie dnia 30. Miesiąca Października Roku 1780.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXVII.

Przeestrogi względem przyjmowania Sakramentu Bierzmowania i porządek w przystępowaniu do tego Sakramentu.

Wiadomo każdemu jest, co Ustawy Kościelne o Bierzmujących, i Bierzmowanych przepisały, i że między innemi, postanawiając powinowactwo Duchowne, podług swych danych prawideł, dla niezawodney o tym pewności, mieć chciały, aby to porządnie w Księgi wciągnano, że zaś dla wielu w tym różnych przyczyn zachodzić zwykłych

kłych trudności, a naybardziej dla mnogości cisnącego się razem ludu do tego Sakramentu, ile w proporcji względem rozległości krain, i Dyecezyi, małej liczby u Nas będących Biskupow, często się to (iako należy) nie dopełnia, zaczym takie się z tych powodow wypisują niektóre w tey mierze przeestrogi.

1mo. Każdy z Jchmć Księży Biskupow w Dyecezyi Naszey bierzmujący, niech to niechodząc po Kościele, ale siedząc przed wielkim Oltarzem sprawuje, czyli to czynić będzie dla Ludu w samym Kościele, czyli w inney iakiey pryncypalney Kościelney Kaplicy.

2do Na boku niech będą wyznaczeni do proporcji liczby bierzmować się mających, dwóch lub trzech, albo i więcej na wygodnych tak rozstawieni miejscach, albo przy stołkach umyślnie do tego postanowio-

Tomik IV.

nych, albo też przy Oltarzach publicznych żeby łatwo wszystkich spisać można, i co do wszystkich potrzebnych w tej mierze okoliczności, a Biskup znowu tak zwoła niech w tym odpoczywając postępuje, żeby także zostawił wygodny czas do tego naydokładniejszego wszystkich opisanja. Zeby zaś nikt nie był opuszczony, dobrzeby, aby nawet do tego ze dwie lub trzy osoby wybrać, któreby na to pilne dały oko, i oraz tego także doglądały, żeby nikt z mieysca Bierzmowania niewychodził, aż do samego końca sprawowania Obrządkow tego Sakramentu.

3tio Według Ustaw Benedykta XIV. każdy przystępujący do tego Sakramentu powinien mieć świadectwo, albo od swego Plebana, albo od innych, do którychby to należeć mogło o umiejętności rzeczy do wiary potrzebnych, a wszczegulno-

ści i co do tego Sakramentu, bo doświadczenie uczy, że Nauki miewane w tym tylko czasie Bierzmowania, choć najlepsze, nie są dostateczne do uwiadomienia, co by kto umieć w takim razie powinien, co usilnie się żąda; bo niech nareszcie będzie mało przyjmujących ten Sakrament, byle iak jest przyzwoiła, a niżeli wiele a od przepisow Kościelnych oddalających się. Nie wiele to także zatrudnienia sprawić może, gdy kto kartkę ze swoiey Parafii, albo od tego, do którego to należeć będzie *ad instar* Wielkonočney z zaświadczeniem o umiejętności dostateczney przyniesie, i odda wyznaczoney Osobie *immediate*, nim do Sakramentu Bierzmowania przystąpi.

4to Jle tylko można przestrzegać należy, według tych przepisow Kościelnych, aby ieden wielu do

Bierzmowania * nietrzymał, ani nawet ci byli z liczby nowo Bierzmowanych = Taki jest zdawna Duch Kościoła, ponieważ i do Bierzmowania trzymający są obowiązani mieć także pamięć o Osobach trzymanych, iak i te, które do Chrztu trzymają, a to dla ściślejszego związku i powinności w Religii, aby ich w teyże wspierali i utrzymywali, i iak mogli dopomagali. Ani to nikogo dziwić nie ma, że to się zachować niezwykło, bo niezachowanie czego, nie może osłabić tego, co się z Prawa zachować powinno.

5to A co się względem czasu dania uwiadomienia do Kancellaryi Zadworney Biskupiey, i zapisywania w Księgę, według Rozządzenia (a) dnia 30. Października Roku terażniejszego pod Annotacyą pier-

(k) Supra Nro LXIII.

wszą w Formie Tabliczney do wpisywania Metryk Ochrzczonych wyrażoną, postanowiło; to się i tym piśmem ponawia, z tym tylko ostrzeżeniem, aby przy wpisywaniu Jmienia każdego z Bierzmowanych, dodać zaraz, z której Parafii i Dyecezyi, jeżeli będzie z innych, iak gdzie się odprawować będzie Bierzmowanie, upraszając Jchmć XX. Suffraganow Dyecezyi, aby w upatrzonych zdatnych czasach, między innymi współ pracy Biskupiey pomocami po różnych tu i owdzie potrzebnie przypadających miejscach, ten Sakrament, i w tym iak wyżej porządku sprawować raczyli. Co się zaś do innych Jchmć XX. Biskupow, za pozwoleniem Najym tenże Sakrament w Dyecezyi sprawujących ściąga, Rządzczy Kościołow, gdzie się Sakrament Bierzmowania odprawować będzie, o to wszystko Ich upraszać i przypomi-

nać mają. A nawet Konfystorze tego samego z bacności nie spuszcza, aby gdy się dowiedzą o dawaniu Bierzmowania, wyrażone te Nasze żądania, tym żywiej, im bliżej po swych Dekanatach ponowić i przelożyć niezaniebowały.

6to Aże się zwyczajnie trafia, iż nie tylko z kilku Dyecezalnych Parafii, gdy się ten Sakrament sprawuje Ludzie się schodzą, ale też nawet z granicznych Dyecezyi; więc i w takich raziech dla niezawodney wiadomości potrzebnych Dyecezalnych, iako i poblizszych cudzych Kościołow, gdzie się Ludzie dla odebrania tego Sakramentu zgromadzą, ten Pleban, w którego się Kościele odprawować będzie, przeyrzawszy, iak wyżej *Confirmatorium* Regestr, obwieści każdego *respedivè* Plebana, aby dla siebie specyfikacyą swoich Parafianow wypis-

sał. Co się iednak rozumieć nie ma o Osobach z odległych stron przychodnich, albo iakimkolwiek przypadkiem z daleka na czas tylko przybyłych; bo co do tych, dosyć będzie zapisanie na miejscu Bierzmowania, i w Konnotacyi do Kancellaryi Naszey odsyłać się mającey. Czego także Jchmć XX. Dziekani lub Wizytatorowie, przeglądając każdego Kościoła Księgi, według Rozrządzenia Dyecezalnego opisać się powinne doyrzą, ieżeli się temu zadofyć stało, albo też w czym uchybiono. Dan w Warszawie dnia 30. Miesiaca Grudnia Roku 1780.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXVIII.

*Zalecenie Modlitw za Duszę s.
p. J. O. Xiążęcia Jmci Augusta
Czartoryskiego Woiewody Ru-
skiego.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu Swie-
ckiemu i Zakonnemu, tudzież wier-
nym Chrystusowym zdrowie i Bło-
gostawieństwo.

Smutny odgłos nieodżałowanej
śmierci wszędzie po kraiu slyszec się
daie. Jżaliż niewiadomo, że *Xiążę
Wielki w Narodzie upadł?* (a),
przemóżny w dostatki, i Imiona roz-
liczne, chwalebny w rodzaju
swym, ozdobiony dla zasług w Oy-
czyźnie krzesłem Senatu, i Orde-

(a) 2. Reg: 3. v. 38.

rem Orła Białego od Nayiaśniey-
szego Augusta ielzcze drugiego, ie-
dnakowo władający umysłem wcza-
sie zamieszai i pokoiu, i tak rządny
w domu, iż ani hoyność co przy-
dać, ani oszczędność co uiąć miała,
umieiający zaradzać, i obmyślać sku-
tecznie poddanym, nadgradzać
swym sługom, wdzięczny Bogu, li-
tuiący się nad bliźnim, wyrozumie-
waiący nad nędzą i niedostatkim
cudzym, świadczący zgoła dobrze
wszystkim, miły, i kochany w naro-
dzie swoim, a w cudzey nawet prze-
sławny, i poważany krainie, s. p. J.
O. AUGUST CZARTORYSKI
Woiewoda Ruski, dożywszy w zu-
pełney czerstwości do lat 80. i kil-
ku (*wiek to iest przewyższaiący
lata od Króla Proroka* (b) *dla mo-
żnych zamierzone*) w początku te-

(b) Pl. 1. 89. v. 10.

go Miesiąca, z tym się rozstał światem, i sama tylko, iak mowi Medyolaneński Biskup Ambroży S. *Towarzyska umartych Cnota poszła za nim do grobu.*

Czyliż na to milczeć, albo wskrytości tylko ferca naszego boleć, a żalu, którym z wielu miar bardziej nad innych przeięci iesteśmy z wami, naymilsi, dzielić niebędziemy? Urząd Pasterstwa być niememi, lub tylko w sobie samych czuiącemi, nam niedozwala.

Odzywamy się więc do was po śmierci tego ukochanego *Wuia Naszego*, z temi slowy, z któremi niegdys na pogrzebie Brata swego dał się słyszeć wspomniony Ambroży S. *Jasne światło Królestwa zgasło, w którym całej Oyczyzny wielka ozdoba upadła.* Panujący krwią naybliższą złączonego, Senat naydawniejszego Senatora, Rycerstwo znakomitego *Wodza, Potom-*

stwo i spokrewnemi naytroskliwszego Oycy, i Domu głowę, kray cały naycelniejszego Obywatela, Gospodarza, Pana w iedney osobie razem utracili.

Nayżywszym tknięci byliśmy żalem z tylu płaczącemi, pozostałemi dobroczynności iego świadkami, ale wiadomi dobrze, iak w podobnym razie ostrzegał Trzodę swoię Pasterz niegdys Carogrodzki S. Jan Chryzostom, *iz umartych ratować trzeba nie łzami, lecz Modlitwami, iakmuzznami, i Ofiarami,* aby gdy ten (c) wraca się do ziemi swey, z którey był, *duch wrócił się do Boga,* który go dał, do takiej się pomocy, i ratunku udać i nam należy.

Nie wątpiemy w miłosierdziu Bożym, iż się go niezawstydzil Chry-

(c) Eccles: 12. v. 7.

stus przed Oycem swoim, którego on niewstydzil się (d), i iawnie wyznawał przed ludźmi. Nasłuchać się było nie raz od niego godnych Pana Chrześciańskiego zdań, przeciw tym, co ztąd mądremi są (e) aby czynili złe, a dobrze czynić nieumieli, i czegokolwiek (f) niewiedzą, bluźnią, cokolwiek zaś z przyrodzenia... rozumieją, w tym się psują. A co usły wyznawał, okazał uczynkiem w życiu, i przy śmierci. Dowodem są licznie wystawione ozdoby od niego Kościoły, bogate dawniey, i teraz przed kilką nawet Miesiącami do nich przesłane sprzęty Ołtarza, i dostarczające na opatrzenie ich dochody. Świadkiem jego nieobojętności w Wierze i Religii ku Bogu, między

(d) Math: 10. v. 32.

(e) Jerem: 4. v. 22.

(f) Judæ 10.

innemi dowodami, uszanowanie i używanie pobożne Tajemnic Świętych, opatrzenie się nareszcie Sakramentami umierających na drogę wieczności, i wzięcie ostatniego rozgrzeszenia z nadaniem Odpustu od przytomnego w Królestwie Naszym Stolicy Apostolskiej Nuncjusza, z którym, iako też z wielu innymi Duchownemi miła mu zawsze była zabawa przestawać, i o rzeczach przyzwoitych miejscom i osobom rozmawiać, i na ostateczne rzeczy wielkim Duchem oglądać (g) *Spiritu magno vidit ultima.*

Przydaie nam ieszcze więcej zaufania o zbawieniu jego uwaga na to, co świadczył bliźnim swoim. Jeżeli bowiem Prorok czyni tego Błogosławionym (h), który wyrozu-

(g) Eccles: 48. v. 27.

(h) Pl. 40. v. 2.

miewa nad niedostatnim i ubogim, i w dzień zły obietnie mu wybawienie od Pana, a Chrystus za kubek zimney wody (i), w Imie iego podany, zaręczył nadgrode: Możemyż wątpić, aby tego do wiernych niedomieścił przybytkow swoich, który wierząc dobrze, żyjąc wedle Wiary, tyle tysięcy na uciemiężone członki Jezusa Chrystusa, te to widzialne Boga samego Obrazy, i żywe Ducha Najsświętszego Kościoły rozdawał chętnie, iuż to stateczny Szpitalom dostarczając corocznie dochod, i opatrzenie we wszystko, iuż wspomagając inne ubogie, i sieroty hoynie, iuż wielom kraiovym, i obcym, bądź pod imieniem ialmużny, bądź pod innym iakiey łalki, lub wspomżenia, albo usług, dając utrzymania się w przyzwoitym sta-

(i) Marci 9. v. 40.

nie sposob. Zaiſte hoynego w nim Pana i Chlebowawcę błogostawieć (k) będą usta wielu, a ialmużny iego (l) będzie wystawiało Zgromadzenie Świętych. On to albowiem iest, który bezpiecznie może się odezwać słowy Samuela mówiącego do Ludu Izraelskiego (m). *Zestarzałem się iz światem, a dzieci moje są z wami, od młodzieństwa tedy mego obcowałem przed wami aż do dnia tego, otom iuż tu iest w tych śmiertelnych zwłokach, które żadne podchlebstwo nieuwodzi — mówcież o mnie przed Panem — Jeślim wziął co komu, ieślim kogo spotwarzył, ieślim ucisnął kogo, ieślim z ręki czyiey wziął dar? Czyli nieraczey wielu w tym wszystkim wspomagałem, i*

(k) Ecclesiast: 31. v. 28.

(l) Ibidem v. 11.

(m) I. Reg: 12. v. 2, & 3.

opatrywałem *i nieprzeſtawiałem
czynić dobrze?*

Jeſliby iednak ten pobożny Pan,
miał ſię ieſzcze Naywyższemu ży-
wych i umarłych Sędziemu, *który
i ſprawiedliwości ſame rozſtrzą-
ſa* (n) w czym wypłacać, za pozosta-
łe iakie do uſprawiedliwienia oſta-
tki, wznosiemy więc iak najmocniej
głos naſz do was Naymiſi Bracia,
wſpoł ſłudzy Ołtarza, i wſpoł Pracow-
nicy w Urzędzie Naſzym Kapła-
ni, i mocą Paſterſtwa Naſzego zale-
camy, abyście i ſami w Świętych
ſzczegulniey Ofiarach Ołtarza, i
z Ludem Prawowiernym w Modli-
twach, i innych dobrych uczynkach
Książęcia zmarłego Duſzę, Bogu
polecali, i o domieſzczenie iey iak
nayprędzſze do Chwały wiekuieſzey
upraszali.

Przeto za-

(n) pf: 14 v. 3.

Przeto zalecenie to Naſze, aby
doſzło wiadomości kaźdego, Liſt ten
wydrukować, po Dekanatach roze-
ſłać, z Ambon czytać i ſpofobem
zwyczajnym przez cztery Nie-
dziele naſtępujące ogłaſzać nakazu-
jemy. Dan w Warszawie dnia 6.
Mieſiaca Kwietnia Roku 1782,

MICHAŁ BISKUP (L. S.)

LXIX.

*Nakazanie Opiszów położenia
Far Dyecezyi Płockiey dla ułoże-
nia Mappy Geograficzney.*

MICHAŁ JERZY &c!

Wzyskim ogolnie Proboszczom,
Plebanom, Swieckim, i Zakonnym
zgoła wſzelkim Kościołow Farnych
Dyecezyi Naſzey Płockiey Rząd-
Tomik IV. M

com, lub ich Namieśnikom, zdrowie i Pasterkie Błogosławieństwo.

Ktokolwiek zastanawia uwagę nad sposobami pomagającymi wiele do sprawowania dobrze rządu, czyli to Cywilnego, czyli Duchownego, w iakiey kraiu rozległości, przekonany być musi, iż iednym z wielce użytecznych jest Mappa czyli Karta Geograficzna, położenie tegoż Kraju z osiadłościami przed oczy wystawiająca. Jako albowiem choć szczupley Maiętności Rządzący wiele to pomaga do rozrządzeń gospodarskich, gdy mu wszystkie tey mieysca są dobrze wiadome, tak w swoiey proporcji, rownież pomaga takowa wiadomość w rozlegleyszym Kraiu rządu sprawującym. Zazdrościć można innym Państwom, iż przyszły już do kart Kraiopisarskich w stopniu doskonałym, które naymniejszy kąć Kraiu wystawiają. Losy Królestwa Naszego

zawsze klęskami różnych gatunkow przeplatane, dotąd Nam do tego porządku przyiść nie pozwoliły. Między Oycowskiemi staraniami które Nayiasnieyszy KROL JMośc Pan Nasz Miłosciwy w wielorakich troskliwościami nieofzczędnie łoży dla dobra Oyczyzny, iez także i to usilne, aby Królestwo Nasze na porządney zupełnie Mappie mogło być wyłożone, bo wszelkie dotąd za granicą albo od zagranicznych Autorow robione, pełne są błędow i omyłek; do takowey zaś porządney Karty ułożenia naywięcey dopomoz mogą Opisy szczegulne, a dokładné kaźdey Fary. Pomagając ile być mogło z strony Naszey tak zamysłem KROLA Jmci dla Oyczyzny pożytecznym, iako też dozor Rządu Pasterskiego załatwiając, podaiemy do tego Naszego Zalecenia *imo* Artykuły, podług których

Imć Xieża Rządzczy wszelkich Kościołów Farnych lub ich Namieśtnicy mają położenie Far swoich iasnie, kategorycznie, i dokładnie opisać. *ado.* Na wzor tey roboty przyłącza się opisanie Kościoła Tarchomińskiego Dyecezyi Płockiey, podług wspomnionych Artykułów uczynione, aby mający swoje Fary opisywać, przeczytawszy wprzod każdy Artykuł, i odpowiedź na niego, względem Tarchomina daną, miarkowali tak z brzmienia Artykułu, iako i osnowy odpowiedzi Tarchomińskiej, co, i iak na każdy Artykuł w opisanu wyrazić, i wyszczegulnić należy. Rozkazuemy przeto, aby się wszyscy Rządzczy Kościołów Farnych lub ich Namieśtnicy iak nayprzedzey około tego dzieła zakrzętneli, wykonywaiąc ie podług przepisów w Artykułach, i wzoru Fary Tarchomińskiej, a sporządzone te Opisy podług re-

partycyi Dekanatom względem właściwych Konfysytorzów Generalnych ułożoney to iest do Płocka Dekanaty *Bielski, Biezuński, Bodzanowski, Dobrzyński, Golubiodulski, Gorzeński, Gostyński, Lipniński, Płocki, Płoński, Raciążki, Rypiński, Sierpski, Srzeński i Wyżogrodzki.* Do Puttuska Dekanaty *Andrzejowski, Ciechanowski, Janowski, Kamieńczykowski, Lomżyński, Makowski, Mławski, Nowomieyski, Ostrołęcki, Ostrowski, Przasnyski, Puttuski, Radzyminski, Stanisławowski, Wasoski, Wizki, Wyszkowski, i Zakroczymski,* a potym Konfysytorze te tak Płocki iako i Puttuski rzeczony Opisy w formie przez Artykuły przepisaney ułożony *ad Officium Curiae Nostrae* do Warszawy przesłać postaraią się. To zaś Nasze Zalecenie rozciaga się do wszelkich ogólnie Far całej Dyecezyi

Naszey Płockiey, bez żadnego wyłączenia, iako też do Kollegiat prawo Farne mających, i nawet do Kościołów Farnych w samym Płocku będących, które prawem Farnym Przedmieścia, lub bliskie Wsie obeymuia, gdyż i to położenie Fary swoiey równym sposobem z innemi opisać są obowiązane. Które to Zalecenie Nasze razem z wspomnionemi Artykułami i wzorem z Fary Tarchomińskiej wydrukowane Imię Xięza Dziekani zwyczajną drogą po wszystkich Kościołach nieodwłocznie rozeszła. Dan w Warszawie Dnia 1. Miesiąca Grudnia Roku 1782.

MCHAŁ BISKUP. (L.S.)

A R T Y K U Ł Y

*Według których ma być uczy-
nione iak naydokładnieysze opisa-
nie całej Dyeczyzi na uskutecznie-*

nie Mappy, czyli Karty Geograficznej.

amo. Każdy Imię Xiędz Pleban wziąwszy od swego Parafialnego Kościoła, i wyraziwszy w którym Archy - Dyakonacie, Dekanacie, Woiewodztwie, Ziemi, Powiecie, iest położony, wyrazi wszystkie Wioski i miejsca należące do niego porządkiem Alfabetu, niezaniebdując nawet i nowych Osad, i oraz tychże Wiosek i miejsc położenie, i odległość od swego Parafialnego Kościoła.

Przy każdej z osobna Wiosce wyrazić Dziedzica lub Possessora tak Swieckiego, iako i Duchownego, lub Zakonnego &c.

Położenie, albo *situs* Wiosek i miejsc należących do Parafii wyrażać się ma przez ośm punktow, czyli siron Horyzontu, to iest: *Połnoc, Południe, Wschod, Zachod, Wschod letni, Wschod zimowy, Za-*

chod letni, Zachod zimowy co nayprostszeemu Rolnikowi wiadomo jest.

NB. Podczas opifania naywygodniey będzie tak sobie ufzykować Stolik, żeby ufiadłszy przy Stoliku tymże, obrocić się twarzą albo na samą Połnoc, albo na samo Południe, obrociwszy się twarzą na samo *Południe*, wszystkie punkta i Strony *Wschodnie* będą w lewey ręce, *Zachodnie* zaś w prawey. Obrociwszy się twarzą na samą *Połnoc* wszystkie wyrażone Strony i punkta położenia *Wschodnie* będą w prawey ręce, a *Zachodnie* w lewey.

Miara odległości mieysc od Parafialnego Kościoła ma być zawsze wyrażona przez miarę mil, ponieważ zaś w Kraiu Naszym mile nie są równe, żeby tę trudność ile być może ułatwić, na troiaki gatunek mile podzielić można, to jest; na mile

wielkie, mierne, i małe, także też i części tychże mil; to jest trzy ćwierci mili, pół mili, ćwierć mili, pół ćwierci mili, mniej lub więcej, resztę odległości można wyrażać przez kroki.

2do. Wyrazić potrzeba odległość i położenie od Parafialnego Kościoła wszystkich w okolicy będących Sąsiedzkich Parafialnych Kościołów, nawet chociażby w inżey Dyecezyi lub Dekanacie zostawały, z tym iednak przydatkiem, że Kościół ten położony jest na Połnoc, na południe &c. iak wyżej, w Dyecezyi NN. w Dekanacie NN. o milę, o pół mili, &c.

3tio. Pilnie się wywiedzieć o położeniu i odległości znaczniejszych mieysc od swoiey Parafii, iako to Miast Grodowych, Powiatowych, Archi-Dyakonalnych, i iak też Miasta wzajemnie od siebie odległe i położone, naydokładniey wyrazić.

4to. Droga do tych wszystkich mieysc, ieżeli iest prosta, albo dla nieprzebytych lasow, bagnisk, i innych przeszkod, wiele zakrętow maiąca, ieżeli rowna, lub wżgorzyfta, ieżeli twarda, kamienista, piaszczysta, bagnista &c. i wieleby czasu, to iest godzin, półgodziny na iey odprawienie w zimie, i w lecie łożyc potrzeba, co *circiter* wyrazić może każdy, który te drogi często odprawia.

5to. Bagna, błota, ieziora, i ich Nazwiska, Stawy, Brody, Sazawki, Kanały, Mosty, przeprawy, groble, Tamy, Kępy, Rzeki wielkie spławne, Rzeczki, Strugi, ścieki wod względem Wfi lub mieysca, przy którym są położone, trzeba wyrazić z której strony są położone, czyli z strony północney, czy wschodniej, czy południowej, czy Zachodniej, z kąd się poczynaia? Pod które Wioski i mieysca rozcią-

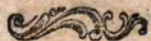

gaia się, i płyną, gdzie. i przy której Wiosce lub Miasieczku łączą się z drugimi. Rzekami, rzeczkami &c. i czyli nie graniczą iednego Powiatu, Ziemi, Woiewodztwa od drugiego.

6to. Gory znaczniejsze, Wąwozy, Bory, Lasy, zarośle, krzaki &c. iak obszerne, i iak położone są, iakie po większey części gatunki Drzewa w sobie zawieraią, sosnowe czyli dębowe. &c.

7mo. Młyny, Tartaki, Rudnie, Hamernie, Huty, Folusze, mieysca Starożytność iaką oznaczaiącą, słone wody &c. wiernie wyrazić.

8vo. Drogi partykularne, i Traktty publiczne, podług wyżey wspomnioney miary mil, porządnie Wioskę po Wiosce wymieniaiąc, i wyraziąc odległość iedney od drugiej, poczawszy od Miasca lub Wfi, w której zostaie Kościół Parafialny, iak naydokładniej opisać, nieopuszcza-

iąc żadnych okoliczności, iako się wyżej wspomniało, to jest, Lasow, Borow, Mostow, Mostkow, Groblow, Przewozow, przepraw, Wiofkow pobocznie położonych, i od Traktu tego, który się opisuje, nieco oddalonych, a dla otwartości pola widzialnych, Laskiem, lub Górą zaslonionych, tak w prawą, iako i w lewą stronę tegoż Traktu. Co żeby tym porządniey i bez żadnego zamieszania uczynić się mogło, trzeba podzielić też opisanie drog. *1mo.* Każdą z osobna drogę opisać, do wszystkich Wiosek w własney Parafii zawartych, kończąc zawsze przy Wiosce naydalszey teyże Parafii, z przydatkiem opisanie drogi do naybliżzey, graniczącey i przytykającej Wioski inney Sąsiedzkiej Parafii. *2do.* Opisanie drogi do Sąsiedzkich w koło będących Kościołow. Gdzie zaś jest tak położony Kościół, że swoją Parafią

przytyka do inszego Dekanatu, lub nawet inshzey Dyecezyi, tedy mieć pilną pamięć na to trzeba, żeby toż opisanie i do obcych Kościołow podobnym się sposobem rozciągało. *3tio.* Podobneż opisanie drogi do Kościoła, od którego Dekanat ma swoje Nazwisko. *4to.* Podobneż opisanie drogi do naybliżzych okolicznych Miałt Królewskich i do Miałta swego Archi-Dyakonalnego. Gdzie zaś Kościoły są na pograniczu Kraiowym, tedy opisanie drogi do Miałt, Miałteczek i Wsiow obcego Panowania przynaymniey na miłę jednę ma się rozciągać. Wyjąwszy gdzie Wiska jest dzisiay Granicą Kraiową.

9no. Ponieważ Granice Jurydykcyi Duchowney zazwyczaj różne są od Granic Woiewodzkich, Ziemskich, i Powiatowych, tak że w jedney Parafii różne od siebie Woiewodztwa, Ziemie, Powiaty, przyty-

kać do siebie, i graniczyć mogą, przeto jeżeliby się taka zdarzyła Parafia, potrzeba będzie dokładnie wyrazić o tychże Granicach z kąd się poczynaia, którądy się ciągną, i gdzie się kończą, i oraz Wioski, i miejsca Parafialne w którym Powiecie i Ziemi położone są. Rysunkow żadnych (chyba żeby kto miał już zrobioną Geometrycznie kartę swojej Parafii, ale opisanie według niniejszych Punktow konieczne ma być przyflane) kosztow na sprowadzenie Geometrow nie trzeba, tylko szczerze, dokładnie, według niniejszych punktow opisanie na miejscu ma być uczynione, i podpisem własney ręki Xiędza Plebana stwierdzone.

Nota 1mo. Opisanie to ma być na papierze Ordynarynym *pagina fracta*, i żeby Arkusze co do wielkości zgadzały się z sobą i potym

w Księgi rowney miary bez obrzymania opravne być mogły.

Nota 2do. Jak takowe opisanie będą od Plebanow wygotowane, i do swych Dziekanow dostaną się, trzeba, żeby ciż Dziekani przez Alfabet względem całych słow nazwilk Kościołow oneż ułożone *ad respectiva Consistoria* odesłali, a Konsystorze całe, tak przez Dziekanow odesłane, równie przez Alfabet co do swych Archi-Dyakonow ułożą, aby się tym sposobem uformowały Książki względem każdego Dekanatu iedna, lub dwie &c: a to wszystko dla łatwiejszego potym w całym dziele obeyscia się i porozumienia.

Przykład do opisania stosownie do Punktow dziewięciu na ten koniec wydanych.

PARAFIA TARCHOMIN
W I E S.

1mo. Kościół Parafialny we Wsi Tarchominie nad Wisłą położony w Archi - Dyakonacie Pułtuskim, Dekanacie Radzymińskim, Woiewodztwie Mazowieckim, Ziemi i Powiecie Warszawskim. Wioski i miejsca należące do tey Parafii są położone w tymże Woiewodztwie, Ziemi, i Powiecie, są zaś następujące według porządku Alfabetu ułożone, iak tu po sobie idą.

Białoleka Wieś po Jezuitach Jeymci Pani Szamocki Miecznikowey Warszawskiej, względem Kościoła Tarchomińskiego mila mała jedna na Wschod letni.

Brzeziny Kąty Wieś po Jezuitach Teyże, pięć ćwierci mili na Wschod letni.

Dąbrowki

Dąbrowki Grzybowskie. Jmci Pana Ossolińskiego Woiewody Podlaskiego, ćwierć mili mierne, między Wschodem letnim, i północą.

Dąbrowki Szlacheckie. Wieś Tegoż, ćwierć mili mierne na północ.

Grabiny Kąty. Nowey Osady Wieś po Jezuitach Jmci Pani Szamocki wyzey wspomnioney, trzy ćwierci mili mierne, między Północą i Wschodem letnim, tamże *Wygodna* Karczma.

Lipiny Kąty. Nowey Osady Wieś po Jezuitach Teyże, pół mili małe na Wschod letni.

Nowydwor, Folwark Jmć Pana Ossolińskiego Woiewody Podlaskiego, pół ćwierci mili na Zachod letni nad łaczą Wiślana.

Pludy Białoleckie. Karczma osobna w Boru do Białoleki należąca.

Tomik IV.

N

ca, pół mili między Połnocą i Wschodem letnim.

Pludy Tarchomińskie. Karczma do Tarchomina należąca, pół mili między Połnocą i Wschodem letnim.

Swidry. Wieś, Części cztery Szlacheckich. 1mo. Jmć Pana Tarchomińskiego. 2do. Jmć Pana Swiderkiego. 3tio. Jmć Pana Filipowskiego. 4to. Jmć Pana Jakubowskiego, ćwierć mili na Wschod.

Tarchomin. Wieś, w której Kościół Parafialny Jmć Pana Ossolińskiego Woiewody. Wieś ta z Kościołem jest punktem, względem którego czyni się opisanie całej Parafii,

Zyranie. Wieś XX. Kamedułow Eremu Warszawskiego, między Wschodem zimowym i południem.

2do. Od tego Parafialnego Kościoła, Kościoły w okolicy Sąsiedzkie są następujące.

Kościół w Chotomowie. Wfi, położony między Połnocą i Zachodem letnim, pięć ćwierci mili miernych.

Kościół w Nieporecie. Na północ, dwie mili wielkie.

Kościół w Skaryszewie. Między Południem i Wschodem zimowym mila mierna.

Kościół w Wawrzyszewie. Za Wisłą w Archi-Dyakonacie Warszawskim, Dekanacie Błońskim, Dyecezyi Poznańskiej, względem Tarchomińskiego Kościoła położony za Wisłą na Południe, półtóry ćwierci mili wielkie.

Kościół w Lesie Bielańskim. Na gorze XX. Kamedułow za Wisłą, w Dyecezyi Poznańskiej, położony między Południem i Wschodem zimowym, półtóry ćwierci mili wielkie.

3tio. Miasta znaczniejsze oko-

ło tego Kościoła Tarchomińskiego, fą: Warszawa Stołeczne Miasto położone między Południem i Wschodem letnim w Dyecezyi Poznańskiej, odległa od Tarchomina za Wisłą milę iedną.

Zakroczym. Miasto Grodowe i Ziemskie położone nad Wisłą na Zachod letni, za uściem Rzek złączonych Narwi i Buga, poł trzeci mili wielkie.

Pułtusk. Miasto Archi-Dyako-
nalne, mil sześć miernych na Poł-
noc, wzaiemnie zaś odległe od siebie
też Miasto Zakroczym od Pułtuska
mil sześć na Zachod zimowy. Puł-
tusk od Warszawy mil miernych
sześć i poł, na połnoc, Warszawa
od Zakroczyma mil miernych czte-
ry i poł.

4to. Droga z Tarchomina do
Warszawy piaszczyfta, równa, pro-
fta, ieden tylko zakręt dla brzegu
wyrwanego od Wisły mająca.

Droga do *Zakroczyma* po więk-
szey części piaszczyfta, równa, pro-
fta: Do *Pułtuska* po większey części
piaszczyfta, profta, miejscami go-
rzyfta, z Tarchomina do *Pułtuska*
iazdy mierney godzin sześć, i poł,
w lecie; w zimie zaś można stanąć
za godzin sześć; do Zakroczyma
w lecie iazdy mierney godzin czte-
ry, w zimie poł czwartey; do War-
szawy i Pragi, iazdy godzina w zi-
mie, w lecie zaś blisko pięciu kwa-
dransow, reszta się wyrazi w opisa-
niu Traktow pod Artykułem *Nro*
8vo.

5to. Bagnow i Błot znacznych,
któreby własne nazwiska miały, albo
granicę iaką wyrażały, nie masz.
Jeziorko iedno bez żadnego nazwi-
ska położone względem Kościoła
między Południem i Wschodem zi-
mowym, przy Wiśle rzece nakształt
łachy małej poczyna się o poł
ćmierci mili od Swidrow, a kończy

przy Browarze i Ogrodzie Dworskim Tarchomińskim, który jest nad samą Wisłą, szerokość tego Jeziora nie będzie większa nad trzydziści kroków.

Stawek zarosły i Sádzawka zarosła, z strony zachodniej przy Dąbrowkach Szlacheckich, na Strudze nazwaney *Skurcza*, która się poczyna od Zwierzyńca Królewskiego położonego w Parafii Skaryszewskiej, ciągnie się ku zachodowi, przez grunta Brudna Wsi teyże Parafii, przez Białoleckie pole i krzaki, potym w pada w bor sosnowy do Dąbrowek Grzybowskich należący, aż do samych Dąbrowek Grzybowskich, pod którą Wieś z strony południowej, łąkami i krzakami ciągnie się ku Dąbrowkom Szlacheckim, a po za Dąbrowki Szlacheckie, płynie stroną północną, i potym się nachyla ku zachodowi, w którym to nachyleniu, jest Sta-

wisko zarosłe, przy końcu tegoż Stawiska jest Mostek na Gościńcu bitym od Warszawy do *Jablonny* Wsi położoney w Parafii Chotomowskiej, od rzeczonoego Mostku, ciągnie się ku Sádzawce, także zarosley, położoney z lewey strony Gościńca, i Mostku o kilkadziesiąt kroków; iadąc do Warszawy od *Jablonny* od teyże Sádzawki ciągnie się ku stronie Południowej, aż do *U-biedrza*, to jest gruntu wyższego nad łąkę Wiślaną, naostatek łączy się z łąką Wiślaną, na której są mokre łąki należące do Dąbrowek Szlacheckich, przytykaiące do kępy Tarchomińskiej z strony Południowej, a z zachodniej do Granicy Jabłońskiej. Ta rzeczka *Skurcza* wlecie wysycha.

6to Bory sosnowe, i Lasy różnego gatunku drzewa, znajduią się w tey Parafii, *Nayprzod* w koło Tarchomina tak są położone, pa-

cząwszy od Karczmy nowey Swiderskiej, i Tarchomińskiej przy Gościńcu od Warszawy, do Dąbrowek i Jabłony, aż do pola Dąbrowek Grzybowkich bor sosnowy, potym dzieli się na dwoie, to jest, *imo.* w lewey ręce, iadąc tymże Gościńcem, ku Dąbrowkom Szlacheckim, iest lasek po polach podal po większey części Dębowy, który się ciągnie aż ku polu nazwanym *Nowiny* i ten załłania Tarchomin, o ćwierć mile od Dąbrowek położony, potym sosnowe zarośle ciągną się ku Jabłońskiej granicy z strony Wisły, *zdo.* Z prawey strony rozciąga się Bor sosnowy wzdłuż po za Dąbrowki, aż do miejsca rzeczzonego *Legi*, czyli *Lugi*, które przytyka do granicy Jabłońskiej *wszerz*, począwszy od Dąbrowek aż do Pludow Tarchomińskich, gdzie Cegielnia i Karczma przy Gościńcu od Łaysk Wsi do Warszawy idą-

cym, *zdo.* W stronie na Zachod le-
tni, zacząwszy od Folwarku *Nowo-
dwory* rzeczzonego, aż do granicy
Jabłońskiej las częścią dębowy, czę-
ścią sosnowy, częścią topolowy, po
nad *łachą Wisłą*. Na *Kępie*
też, która położona iest przy ładzie
Tarchomińskim na przeciw Burako-
wa Wsi, z tamtey strony Wisły, po-
cząwszy za Folwarkiem *Nowodwo-
ry*, aż ku granicy Jabłońskiej wzdłuż
ma pół ćwierci mili, a wszereż około
150. krokow, znajduie się drzewo
różnego gatunku, po większey zaś
części Topolowe i Olszowe.

Przy Młocińskim ładzie, iest tak-
że *Kępa mała*, przy Swidrach
Kępa mała, przy Zeraniu, także
Kępa młoda Olszyną i Topoliną o-
kryta, lasek także po nad Wisłą To-
polowy i Chruśty różnego gatunku,
począwszy od Browaru Tarchomiń-
skiego, po za wspomnionym Jezior-
kiem ciągnie się prawą stroną, iak
droga z Tarchomina do Swidrow

idzie, a kończy równo z Swidrami, opodal iednak od Swidrow, w posród tego lasku są łąki należące do Swidrow. Białoleka ma w okolicy swoiey bory i lasy, to iest począwszy od Płudow Białoleckich, Karczmy, i mieysca tak zwanych przy gościńcu Łayskim do Warszawy idącym, aż pod Kobiałkę Karczmę w Nieporęckiey i Grodzisko Wieś Skaryszewskiej Parafii wszerz, a wzdłuż począwszy od Granicy Jabłońskiej aż do mieysca, gdzie się poczynaia chrufty i krzaki przy rozdzieleniu się dwoch Traktow i gościńcow bitych z Warszawy do Jablonny i Łayk idących. Gory znaczniejsze piaszczyste znayduia się w Boru Białoleckim, w stronie ku granicy Jabłońskiej i Nieporęckiey, pasmem się ku zachodowey od Grabin stronie ciągnące, osobliwie iedna strona przenosi Bor Białolecki i Dąbrowki

tak, że z niey dobrym okiem można widzieć Warszawę i Młociny.

7mo. Młynow dwa w *Tarchominie*, ieden przy brzegu Wisły pływający za Browarem wyżej wspomnionym *Nro 6.* na południe wprost ze 150. krokow od Kościoła.

Drugi Koński przy lewey stronie drogi do Swidrow, na wschod blisko 80. krokow wprost od Plebanii i Kościoła.

W Białolece także Młyn wietrzny ieden przy samey Wsi po lewey stronie drogi od Tarchomina, drugi *Koński* w samym Dziedzińcu Dworu Białoleckiego. Inszych machyn tak wodnych, iako i wietrznych ani Fabryk, ani mieysc starożytność oznaczających, ani co osobliwszego ściągającego się do Historii Naturalney nie masz.

8vo. Drogi partykularne w tey Parafii i Trakty Publiczne podług

miary mil, według zalecenia w Artykule *Nro 8.* tak się opisują.

1mo. Droga do Białoleki i Brzezin z Tarchomina począwszy od Kościoła Parafialnego, na Wschod polem otwartym, z kąd widać w prawey ręce Młociny, za Wisłą do Swidrow ćwierć mili małe, przy końcu teyże Wsi zostawiwszy Gościniec do Pragi i Warszawy idący, udać w lewą polem otwartym, do *nowey Karczmy Swiderskiej*, od Swidrow poł ćwierci mili polem otwartym. Potym przy samey *Karzmie*, przez gościniec bity od Jabłonny do Warszawy idący, przeiechawszy drużyną bor sosnowy, który częścią należy do Dąbrowek Grzybowskich, częścią do Białoleki, w środku tego boru przeieżdza się pierwey przez Rzeczkę *Skurczę*, a potym o podal koło figury przez gościniec Łayski do Warszawy idący, potym resztą boru Białoleckiego,

wyieżdza się na obszerne Białoleckie pole, którego aż do samey Wsi Białoleki od rzeczoney Karczmy będzie poł mili. *Z Białoleki* przez Dziedzieniec Dworski, i Mostek który jest na Rewie zaraz przy tymże Dziedzińcu, iedzie się przez łąki, mający zawsze po lewey stronie chroсты i krzaki aż do samey Wioski *Brzezin*: od Białoleki o ćwierć mili małe, odlegley, położoney przy gościńcu bitym, z Grodziska do Pragi, od Warszawy idącym, i tu się kończy Parafia od tey Wioski *Brzezin*, wspomnionym dopiero gościńcem Warszawskim, w lewą się udawszy, iedzie się borem sosnowym około ćwierć mili do samego *Grodziska* Wioski należącej do Parafii *Skaryszewskiej*.

2do. Droga do Grabin przez Dąbrowkę, Grzybowskie Pludy, Tarchomińskie i Białoleckie. Począwszy od Tarchomina polem do Fi-

gury, która prawie wśrzod pola Tarchomińskiego na północ stoi, przy tey figurze dzieli się droga w lewą do Dąbrowek Szlacheckich, w prawą zaś do Grzybowkich, przeiechawszy tąż drogą pole, wieżdza się w lasek dębowy, którym blisko ćwierć mili, potym polem do Dąbrowek Grzybowkich odległych od Kościoła ćwierć mili. Doiechawszy do tegoż przez Groblę sypaną i Mostek na Strużce *Skurczy* zwaney, między Folwarkiem w prawey, i Wsią w lewey, prosto w bor sosnowy, którym wciąż aż do Płudow Tarchomińskich, poł ćwierci-mili, która to Karczma leży przy gościńcu Łaykim, wyiechawszy na ten gościniec i w lewą się obrociwszy, iedzie się do *Płudow Białoleckich* Karczmy przy tymże gościńcu po drugiey stronie położoney, potym porzuciwszy gościniec bity, mimo teyż Karczmy, drużyną w prawą

stronę, udać się borem sosnowym aż do samey Wiołki *Grabiny* zwaney, która leży przy gościńcu ciągnącym się od Nieporęta, przez Karczmę zwaną *Kobiałkę*, do *Białoleki*, i *Pragi*. Wyiechawszy z Grabiny na wspomniany gościniec, iest Karczma nazwilkiem *Wygoda*, od ktorey w prawą iedzie się do Białoleki i Pragi, a w lewą do Kobiałki mieysca należącego do Parafii Nieporętskiej.

3to. Droga do Lipin z Tarchomina do Płudow Tarchomińskich, iak wyżej, od Płudow w prawą mało co Gościńcem Łaykim, potym przykro w lewą drużyną borem z półćwierci mili do samey Wiołki nazwaney Lipiny.

4to. Droga do *Dąbrowek Szlacheckich*, od Kościoła na Połnoc iak się rzekło do Figury, od Figury w lewą przez lasek dębowy na pole, potym tymże polem do Figury przy

gościńca Warszawskim od Jabłony ciągnącym się, a daley przez tenże Gościńiec do samey Wsi Dąbrowek, i tu się kończy Parafia.

Mimo tey Wioski iadąc drużyną borem, wyjeżdza się na pole i miefce nazwane *Lugi* czyli *Legi*, za którym w boru stykają się granice Białoleki, Dąbrowki i Jabłony, tymże borem wprost iadąc granicą między Jabłonną i Białoleką wprzez Gościńca Łayskiego, aż do samych kątów Rembielskich Parafii Nieporeckiey.

Droga do Folwarku rzeczzonego Nowodwory, poczawszy od Kościoła na zachod letni, polem do samego Folwarku pół ćwierci mili, nad Wislaną łachą położonego, i tu się kończy Parafia, Rzeczony Folwark w lewey stronie zostawiwszy przez lasek dębowy o pół ćwierci mili wieżdza się na Pole *Nowiny* zwane,

zwane, daley przez bor sosnowy wyjeżdza się na brzeg pola Dąbrowek Szlacheckich, którą to Wioskę widać w prawey stronie, i tymże brzegiem pola iadąc, prosto wyjeżdza się do rowu, którym się ciągnie Rzeczka *Skurcza*, będzie odległości od Nowin pół ćwierci mili, przeiechawszy rzeczoną Strugę, wieżdza się na pole Dęby rzeczone, potym borkiem częścią sosnowym, częścią dębowym, wyjeżdza się aż na pole Jabłońskie, którym drogą piaszczyftą, aż do samey Wsi Jabłony należącey do Parafii Chotomowskiey półtory ćwierci mile.

Droga do Zerania. Poczawszy od Kościoła na Wschod do Swidrow, iak wyżej, ćwierć mili, od Swidrow w lewą przy Folwarku Swiderskim, otwartym polem (z którego widać w lewą z drugiey strony Wisły. Kłasztor Bielański XX. Kamedułow) *Tomik IV.*

aż do samey Wsi Zerania, nad samą Wisłą, gdzie i przewoz, ćwierć mili drogi do Kościołów Parafialnych Sąfiedzkich.

Droga do Kościoła Chotomowskiego, począwszy od Kościoła Tarchomińskiego na Wschod letni, mimo Folwarku Nowodworu, do Jabłonny trzy ćwierci mili, z Jabłonny ku Pułnocy do Chotomowa pół mili małe.

Droga do Kościoła Nieporęckiego. Począwszy od Tarchomina na północ mimo Dąbrowek Szlacheckich, iak wyżej, do kątów Rembielskich, z kątów Rembielskich do Węgierskich borem sosnowym aż do samego Nieporęta dwie mili wielkie.

Droga do Kościoła Skaryszewskiego na Pradze. Począwszy od Tarchomina do Swidrow ćwierć mili, od Swidrow do Zerania, ćwierć mili iak wyżej, od Zerania, albo po nad samym brzegiem Wisły w prawą, albo udawszy się w lewą przykro na

gościniec bity, potym tymże gościńcem do samey Pragi pół mili.

Droga do Kościoła Wawrzyszewskiego za Wisłę w Dyecezyi Poznanińskiej, przewiołszy się z Tarchomina przez Wisłę do Młocin, pół ćwierci mili, na południe; z Młocin mimo lasku Bielańskiego, po większey części dębowego, w którym na gorze iest Klasztor Xieży Kamedułow, do Wawrzyszewa pół ćwierci mili.

Droga do Kościoła, od którego Dekanat ma swoje Nazwisko, to iest do Radzymina Miasteczka. Z Tarchomina do Białoleki i Grodziska, iak wyżej, z Grodziska do Słupna pół mili, ze Słupna przez Wioskę Radzymińską do Radzymina pół mili.

Droga do naybliższych Miast Krolewskich, i do Kościoła Archidyaconalnego.

Droga do Warszawy taż sama iako wyżej do Pragi, a z Pragi przez Most na Wisłę, do Warszawy, albo u Zerania przeprawiwszy się przez Wisłę, po nad brzegiem teyże Rzeki do Pulkowa półtóry ćwierci mili, od Pulkowa do Warszawy Miasta Stołecznego w Dyecezyi Poznańskiej pół ćwierci mili.

Droga do Zakrocymia, z Tarchomina do Jabłomy, iak wyżej, trzy ćwierci mile, z Jabłomy do Reyfzewa, ćwierć mili, do Wsi Nowodworu półtóry mili, u Nowego Dworu przeprawiwszy się przez Rzekę Narew i Bug złączoną, i przy teyże Wsi Nowydwor łączącą się z Wisłą, do Wsi Modlina, mimo *Utraty* Karczmy pół mili małe do Zakrocymia.

Droga do *Archi-Dyakońskiego Miasta Pułtuska*. Z Tarchomina, iak się wyżej rzekło do *Nieporęta*, z *Nieporęta* przeprawiwszy się

przez Narew i Bug łączące się pod Miałeczkim Serockim, do tegoż Miałeczka pół mili, z Serocka przez *Wierzbicę* Wiołkę, i Młyn *Kłóćak* do *Dzierzenina* Wsi półtóry mili, od *Dzierzenina* do *Kaczyc* Wiołki półtóry mili, od *Kaczyc* do *Pułtuszka* pół mili.

9no. Parafia *Tarchomińska* niezawiera w sobie żadnych Granic Woiewodzkich, ani Ziemijskich, ani Powiatowych, ale cała ze wszystkimi Wioskami i miejscami, położona jest w Woiewodztwie Mazowieckim, Ziemi Warszawskiej, iak się już o tym wyżej namieniło.

Niniejsze moiey Parafii opisanie dla lepszey Wiary ręką Własną podpisuję.

X. Czaykowski Kanonik Sandomirski, Pleban Tarchomiński. mpp.

LXX.

*Zalecenie które się czyniło do
Schmśc XX. Dyrektorow Rekolekcyi
w Roku 1783. względem sta-
tych dla Kapłanow Spowiedni-
kow.*

Koniec Rekolekcyi cały i szczegulny jest ten, aby duchy tym więcej wydoskonalić, albo przynajmniej ostrygłe rozgrzać. Jakoż na tychże Rekolekcyach zawsze należy wszelkiemi sposobami do tego dążyć.

Srzodek między innemi od wszystkich Ascetow naydoskonalszych i nayrozsądniejszych, i tych, którzy się nietylko za rafinowanym (iż tak rzędz można udali sposobem, ale którzy i naypospolitszemi prowadzić chcieli drogami) jest ten użyty, żeby nie tylko mieć naywybrańszego Oycy iakiego Duchownego,

któryby sumienie każdego i życie kierował, ale też żeby ordynaryjnych Spowiednikow iednych używać. Ktokolwiek zna się na sztuce inspirowania, prowadzenia, i utrzymywania ducha, niemoże nieprzyznać dowodney w tey mierze prawdy. A jeżeliż tego potrzeba względem tych, którzy mają być od innych prowadzonymi, a coż dopiero mówić względem tych, którzy mają innych prowadzić?

Chciały to mieć wiele naszych dawnych Synodow, a w szczególności Płockie, żeby nasi Kapłani *in cura animarum* będący, mieli swoich stałych Spowiednikow, i za tych samych Dziekanow *ex Officio* postanowiły, albo którychby oni wyznaczali, lub *loci Ordinarius*, co się do terażniejszego czasu zdaie stosować nayprzyzwoiciej. Tuzdzież żeby się co tydzień przynajmniej, a naydalej co dwie Nie-

dzieli spowiadali, choćby się też w stanie grzechu śmiertelnego być nieznali, a do tego mieli sposobność, iak u Nas w Dyecezyi Płockiey na tym brakować niemoże, na to wszystko *in annexo folio* z rzeczonych Synodow przyłączają się dowody. Dotąd żadnego wszczegolności ponowionego w tey mierze teraz za Rządow Naszych Biskupich niewyszło zalecenia, nie dla tego, żeby się o tym zaraz w początku zapomniało, ale że się to zostawiło czasowi, aby naypopolitsza wznowiona dawność uciążliwą, iakby nigdy nieznaną, niestała się nowością. A za tym zdaie się nayzręczniey i naykuteczniey, żeby wprzód JJ. XX. Dyrektorowie Rekollekecyi rozegrzawszy Duchy, i przy sposobie umyśli, chcieli to iak naywyrazniey zalecić wszystkim na tey Racie i na następujących Zgromadzonem pokazując, iak

kie w tey mierze są Ustawy, tak względem wszystkich XX. iako i względem exekwować to mających Dziekanow, którymby iak nayzręczniey insynuować trzeba, żeby *in sequelam* dawnych Synodow, a nayszczegulniey Płockich na Kongregacyach za zdaniem zebranych Kaplanow, obrali do tego Urzędu nayzdatnieyszych dwóch lub trzech i na Wizytach swych corocznych *iuxta contenta Synodorum Plo-censium* to examinowali, a pod Artykułem *o tym Scrutiniorum* Osoby *Curati* donieśli. Da się widzieć iaki tego nastąpi początek, i będzie tym lepiej, gdy się obeydzie bez udania się do publicznego Pisma Naszego.

Nie maż racyi ogłaszać otwarcie, o tey zachodzącej teraz od nas insynuacyi, a to dla wielorakich powodow i uwag, aby się zdawało, że to raczey pochodzi z potrzeby sa-

mev rzeczy, niżeli z pobudki koniecznego wykonania, co zalecają, a w tym razie JJ. XX. Dyrektorowie Rekolekcyi, iako już znaią i naukę, i Duch Osob, podać zechcą na osobney karcie przy Rapportach do tego Urzędu Spowiedniczego Kapłanow, po Dekanatach takich, którzyby byli pełni rozsądnego Ducha, pobożności, i nauki.

Wielka i to prawda, że wyciągać od kogo, aby trzymał się iednych zawsze Spowiednikow, mogą być przyczyny, złych konsekwencyi, ale kto dobrze rzeczy zna, większe iest złe ogolne z przeciwnego czynienia, ile że nie może być nawet i złe tak bardzo pospolite, kiedy będzie zostawiony wybor do dwoch lub treech Osob w Dekanacie.

Jeżeliby JJ. XX. Dyrektorowie Rekolekcyi, mieli iakie swoje reflexye, raczą one podać, a iednakowoż Infynuacyą i zalecenie, iak wyżej,

zaraz uczynić nieomieszkaią. Ow-
fzem iakiegoby nawet niektórzy
z pobożnieyszych Kapłanow byli
w tym zdania, i sposoby uskutecznie-
nia, iakieby sądzili, wyrozumieią i ich
reflexye wraz ze swemi przesłać
zechcą. Dan w Warszawie dnia 2.
Stycznia Roku 1783.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

*De Confessione Sacramentali à
Presbyteris facienda
Quo tempore, & coram quibus
peragenda.*

*Synodus Culmensis Anno 1583.
Omnibus Archi-Presbyteris facultatem
damus suorum Plebanorum
Confessiones audiendi, & eos absol-
vendi, in casibus tantum simplicibus,
& non reservatis, cum potestate e-
tiam illis Confessarios ad Annum
concedendi, quos singulis annis, vel*

ab Iplis Archi-Presbyteris, vel à Nobis, aut Officiali Nostro petere tenebuntur. Nec Sacerdos quispian semel in hebdomada confiteri missam celebraturus intermittat.

Innovatum Anno 1605.

Varmiensis 1610. Decanorum etiam erit Parochorum sibi subiecorum Confessiones excipere, vel alicui Alteri viciniori, & doctiori id ipsum committere, ita ut omnibus de idoneis confessariis prospiciatur in quo Ipsorum Conscientias oneratas esse volumus.

Cracoviensis Anno 1621. In Congregatione Decanali exhibeat quisque in scriptis factarum Confessionum testimonia, à Decano, vel alio substituto Decanali, statimque videat Decanus, an ille substitutus sit de numero Decanaliū substitutorum ad excipiendas Plebanorum & Vicariorum Sacramentales Confessiones.

Warmiensis Anno 1623. Decani Confessarios Parochis suis deputent, quibus singulis Septimanis, ad summum verò intra duas hebdomadas teneantur confiteri.

Chelmenfis Anno 1624. Presbyteri puritati conscientiae (quam Examine quotidiano & confessione, octavo quoque die, approbato alicui Confessario facta, nisi remorsus conscientiae sæpius exigat non difficulter Domino Deo adiuvante assequi poterunt:) studeant.

Vladislavien: Anno 1634. Decernimus quatenus Decani rurales pro locorum & Sacerdotum, intra suum Districtum existentium commoditate Confessarios assignent, & ut omnes Presbyteri, octavo, vel ad summum decimoquinto die Sacramentalem reconciliationem, celebratione Missæ præmittant, diligenter attendant. Eiusque rei in Congregationibus suis Decanalibus,

seriam rationem, a singulis exigant, negligentes pœnâ trium Marcarum pro necessitatibus illarum Ecclesiarum, quas obtinent, convertenda puniant. Quod si contumaces fuerint, eos Officio Nostro duplici pœnâ puniendos deferant.

Samogitia 1635. Omnes Diœcesis Nostræ Beneficiati, & Presbyteri Confessarios suos certos habeant, iisdemque non tantum octavô die, sed quotiescunque à graviore aliquo conscientiam suam oneratam esse cognoverint, celebrationi Missæ, & administrationi Sacramentorum Confessionem peccatorum præmittant, Nisi verò hujusmodi Confessarios elegerint, Decani Foranei in Congregationibus suis Confessarios illis assignent.

Synodus Plocensis 1698. videat item Decanus in Congregatione Decanali testimonia factarum Confessionum, cum annotatione diei &

Mensis ab iis subscripta, qui eas suscipiebant. Item aliam schedam, qui coram Ipso confitebantur & quâ die, hæc autem testimonia Decanus ad se recipiat, & nobis postea cum Actis transmittat.

Item Plocen: 1735. Studeant præterea optimè cognoscere, ac sollicitè percontari, quoties in eorum Decanatu consistentes Presbyteri, vel Clerici exomologesim peragant, Deoque per Confessionem Peccatorum reconciliari curent.

LXXI.

*Zalecenie modlitwom duszy ś.
p. Adama Cieciszowskiego Dofarza
W. Koronnego.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu Swięckiemu i Zakonnemu, tudzież Wier-

nym Chrystusowym, zdrowie i błogostawieństwo.

Z smutną znowu okolicznością odezwać się do Was Bracia Najmilsi, i kochane powierzonych Nam Trzod Owieczki przynagleni jesteśmy.

Mąż pełen Obywatelskich przymiotów, i cnot Chrześciańskich, wierny, i przywiązany Sługa Królewski, od wszystkich ulubiony, i Nam samym miły, i wielce przyiaźny, w najlepszej życia swego porze, bo dopiero w Roku czterdziestym, opatrzony wszystkimi SS. Sakramentzmi, z naydoskonalszym przygotowaniem, z nayzupelniejszym stosowaniem się do woli Boskiej, z naymędrszym uznaniem próżności rzeczy ziemskich, i przedziwną umysłu, aż do ostatnich swych momentów przytomnością i mocą, z tym się onegdaj pożegnał światem, J. W.

tem, J. W. Jmć Pan Adam Cieciszowski, Pifarz W. Koronny, Konfiliarz Rady Nieustajacey, Kawaler Orderu S. Stanisława, którego sprawiedliwie żaluie Pan Nayiasnieyszy za pilne i ochotne prace; z którego się straty powszechnie Współ ziomkowie smucą, o których się ziednaniem przychylności usilnie zawzse starał; żywo nad nią ubolewają naybliżsi krewni, z którymi iednym łączyl się sercem; a naytkliwiey to czuiał pozostala Małzonka i Potomstwo, dla których on słusznie naywiększą był pociechą, i oni mu na wzajem naymilszą słodyczą, słowem dobry Obywatel, przykładny Mąż, troskliwy i kochający Ociec, stały i doświadczony Przyjaciel, dokonał w nieprzeciągłym biegu życia, liczne obowiązki, i zasłużył na godne rzeczywistej chwaly owoce, iszcząc na sobie, co powiedziano w Księgach Tomik IV.

Mądrości w Rozdz: 4tym: *Sprawie-
dliwego, ieżeli śmierć wczesna u-
przedzi, w błogosławieństwie będzie,
i stawczy się w krotkim czasie do-
skonalszym, depetni czasów wiele.*

Naypierwże swe na prace po-
święciwszy lata, przy nieskażytel-
ney cnoty Meżu, i Przewacnym na
ów czas Kanclerzu, nietylko z rodo-
witych starożytney swey Familii,
ale i z osobitych zaszczytów zna-
komitym *Zamoyskim*, gdy mu się po-
tym pomyslna zdarzyła sposobność,
z pierwszej urodzenia dostojności
Osobami, a pod nader chwalebny
prowadzonemi dozorem, cudze ra-
zem zwiedzać kraie. daleki od zbyt
zwyczajnego drugim w takich ra-
ziech obyczajów zepfucia, umacniał
coraz więcej umysł i serce, do nay-
rozsądnieyszego, i naypocziwsze-
go, nadaley zawsze postępowania.
A przybrany potym, dla pomagania
pracy Gabinetowey, pod ręką i

styrem nieodzwołanego, a pełnego
doświadczenia ś. p. *Sekretarza O-
grodzkiego*, potrafił ziednać sobie,
nie tylko Jego poufalskość i szacu-
nek, ale i doskonalić się bardziey
w potrzebney zdadności, i odbyć
z chwałą Urząd Sekretarza Seymo-
wego pod powszechnie poważanym
Marzałkiem *J. W. Mokrono-
skim*, a na Seymie zaraz następnym
funkcją odprawić Poselską, i na nim
być Kommissaryą Skarbu Koronne-
go zaszczyconym, i nareszcie ścia-
gnąłszy na siebie taskawę J. K. Mci
względę być naybliżey do Boku Je-
go zawołanym, i do naywyższey
Narodowey domieszczonym Rady,
wszędzie dając nader oczywiste
dowody naydoyrzalszey swey ro-
stropności. i umiarkowania.

I tu już stanął na tym stopniu, na
którym naygodniey także się spra-
wił, i kres swój dokonał, iż o nim

dobrze przypada, co się w Przypowieściach Salomonowych w Rozdziale 14. wyraża: *Studze rozważnemu poźczęścią się sprawy, i za powodnictwem cnoty wyprostuje się droga Jego, a Pan Najjasniejszy, łaskawy, Mądry, i Sprawiedliwy, najlepiej to samo potwierdził, nie tylko przez pokazane swe zawsze ukontentowanie, ale i wspaniałą według Eklezjastryka w Rozdz. 7 dla niego i Familii domowej nadgodą.*

Za taką więc pełną przykładów, i cnot Osobę, kiedy nie tylko z powszechnych, ale i szczególnych, względów, Najwyższego wszech rzeczy Stworcy, i Pana Zastępów, w najgorętszych Modlitwach (ieźeliby Sprawiedliwości Jego z iakich ułomności wypłacać się ieszcze miała) błagać należy; My też żebyśmy w tym należytości winney nieuchybili, tym mocniej Was Bracia, i Owieczki najmilsze, wszyft-

kich Kościołów, oboyma Dyecezyi Krakowskiej, i Płockiej Rządców, do tego pobudzamy, i obowiązujemy, abyście przez trzy dni Niedzielne lub Święte po sobie idące, Modlitwom Ludu zgromadzonego, pobożną tę Duszę polecali, i fami w najświętszych Ofiarach najwyższe czynili modły. To zaś Nasze zalecenie do druku podać, i przez Konfysytorze do Dziekanów, a przez tych zwyczajnym sposobem na swe mieysca, wszędzie rozesłać nakazujemy. Dan w Warszawie dnia 21. Marcia Roku 1785.

MCHAŁ BISKUP. (L.S.)

LXXII.

Zalecenie Modlitwom Duszy s. p. J. O. Xiążęcia Jegomości Stanisława Lubomirskiego Marszałka W. Koronnego.

MICHAŁ JERZY &c!

Całemu Duchowienstwu tak Swieckiemu, iako i Zakonnemu, oraz wszystkim Wiernym Chrystusowym Dyecezyi Płockiey zdrowie, i Błogosławienstwo.

Nie bez czułości Nam zawsze przychodzi smutne (i jakim iest i następujący) ogłaszać Wam przypadki.

Zszedł z tego świata przed kilka dniami w Dobrach swych Łańcucie J. O. Xiąże Stanisław Lubomirski Marszałek Wielki Koronny Orde-
row Polskich Kawaler. Wiadomo Wam dobrze, iak świętą względem wszystkich rzeczą iest, modlić się za Prawowiernych umarłych, a iak ściłą względem Kapłanow wyższego mianowicie stopnia toż iest powinnością, *bo każdy naywyższy Kapłan mowi Doktor Narodow, z ludzi wybrany, dla ludzi bywa*

postanowiony, w tym co do Boga należy, aby za nich czynił Ofiary. I lubo w tey mierze u Naywyższego Pana (który nie podług ułożenia świata w Osobach sobie podoba) ani sama zacność krwi, ani świętność Imienia, i dostoięństw, ani zaszczyt Przymiotow popłaca, tylko dobre tych darow z strony tegoż Boga, siebie, i społeczności użycie, przez nie iednak i w tym dopiero wyrażonym względzie, iak więcey przybywa obowiązkow do ziednania żyjącym szacunku, tak i do Duchowney umarłym (ieżeli by iakiey ieszcze podług Niebios wyrokow potrzebowali) pomocy. Wywodzić obszerniey wszystkie okazałości, i zaszczyty s. p. J. O. Xięcia Marszałka z Urodzenia, z dostatku, z talentow, i znajomości rzeczy, z Urzędow tyłu w tey Rzeczypospolitey sprawowanych, i z innych zasług pochodzące, byłoby to

famo chcieć powtorzyć, co w kraju iz tylu okoliczności, i przeciagu czasu powszechnie tajno być nie może. W Stanie Rycerskim tyle razy na Seym Posel = przy nowym ustanowieniu Magistratury Skarbowey, z wybranemi innemi Meżami do wielce iey chwalebne go urzędzenia nayznaczniey przykładaiący się Kommissarz = Pierwszy potym w Królestwie i w mieszkalni Królów Minister = czyż może być u całego dobrze nie znany Narodu? z którym, gdy i my go po Chrześciańsku, i iak powinowatego, i iak wobydwoch powierzonych Nam Dyecezyach Obywatela, i Owieczkę z serca żalujemy, *nie natym iednak samym*, według przestrogi Pawła Apostoła (*iako ci, co o lepszym życiu nadziei nie mają*) *przesłaiąc*, polecamy pobożnemu ratunkowi Duszę Jego, aby ią Kapłani nie tylko sami Bogu przy swych SS. Ośia-

rach, ale i zebranego Ludu gorącym Modlitwom przez trzy dni Niedzielne po sobie idące przypominali. A XX. Dziekani, aby to Pismo Nasze wydrukowane zwyczajnym sposobem do wszystkich tak Swieckiego, iako i Zakonnego Duchowieństwa Kościołów przesłali, rozkazujemy. Dan w Warszawie dnia 16. Miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1783.

MICHAŁ BISKUP (L. S).

LXXIII.

*Zalecenie Modlitwom duszy ś.
p. J. W. Andrzeia Mokronowskiego
Woiewody Mazowieckiego.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu, tak Swieckiemu, iako i Zakonnemu, oraz wszystkim wiernym Chrystusowym

oboicy Dyecezyi Naszey zdrowie i Błogosławieństwo.

Do czego Nas Urząd Pasterki, i prawdziwa przyiaźń pobudza, z tym się do was Wielebni Bracia, i najmilsze w Chrystusie Owieczki odzywamy. Przestał żyć z nami na dniu onegdajszym ś. p. J. W. Andrzej Mokronoski Woiewoda Xięstwa Mazowieckiego, Konfyliarz Rady Nieustaiącey, Kawaler Orderow Polskich; śmierć wprawdzie była nagła, ale przygotowanie się do niey ośbliwie, w niedawney chorobie wczesne, i dni iego przeszło siedemdziesiątletne w miłości dobra powszechnego strawione, i ostatnie na usłudze Króla i Narodu dokończone, iak żal powszechny w sercach wszystkich zostawiły, tak pewną w Bogu czynią nadzieję, że się na lepsze przeniost życie.

Nie tayo albowiem wszystkim, iak w różnych burzliwych kraiu

żyjąc okolicznościach, a będąc na czele intereffow, dochował wierności Oycyzynie, wrażał w serca Współ-Obywatelow pożądaną spokoyność, ziednał u obcych rzadką przychylność i zaufanie w Osobie swoiey, zaśluzyl na reszcie na pochwałę niepospolitą Meża, w którym zdrady niebyło, Co między innemi, i na Seymach tyle razy Poslując, a na iednym przed lat kilku Marszałkowski sprawując Urząd nayniepośledniey dowiodł. Czynił on przysługę obcym bez szkody swoim, udzielał się Współ-Obywatelom, bez poszukiwania podłego zylku, wspierał udaiących się do siebie rada, i wstawieniem się, bez uciśnienia drugich, zyl zgoła w stanie Rycerskim, zaśluzując na szacunek u Króla, i powagę u Senatu, a w Senacie zyl władaiąc sercem, i umyslem Rycerstwa. Tak tedy w Kraiu i za kraiem użytecznie lu-

dzkiemu towarzystwu życie swoje prowadząc, jeżeli w jakie przewinienia z ułomności, i krewkości ludzkiej popadł, *obfitemi to iatmużnami*, stośownie do rozkazu w Piśmie S. *okupował, i dobremi innymi uczynkami nadgradzał*: a trzymając się nauki Kościoła, *wiary nie zblużnił, ani zaprzął*, zostawiając ku naśladowaniu przykład prawowiernego Chrześcianina, i dobrego Obywatela.

Z tych więc powodów zaufani mocno o wiecznym jego zbawieniu, Wiernych i Duchowieństwa oboiej Dyecezyi Naszey wzywamy, aby idąc za tym przykładem, gorące oraz modły do Boga zanofili o naysprzedzse domieszczenie do chwały wiekuiszey jego, który zostając w drodze do niey, *niechodźił ścieżkami bezbożnych, ani zafadł na Stolicy nieprawości, ale postawił kroki swoje na drodze prawey*, aby

doszedł zamierzonego Nam wszystkim końca i celu.

Co aby łatwiey wiadomości wszystkim doszło, zalecenie to Nasze wydrukować, do Kościołow oboiej Dyecezyi rozestłać, i z ambon przez trzy Niedziele ogłaszać nakazujemy. Dan w Warszawie dnia 16. Czerwca Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXXIV.

Przeestroga o niedzwonieniu na Chmury.

Czynię przelożenie Jchmć XX. Dziekanom, aby na ninieyszey Oktobrowey Kongregacyi chcieli z swemi Kondekanalnemi Kapłanami namowić się, żeby odtąd więcej na Chmury niedzwoniono.

Z Nauki bowiem Fizycznej, i doświadczeniow rozlicznych, już to nie wątpliwa, iż każde Metale, a tym bardziey, które gwałtem porużone bywają nayłatwiey piorunową ściągają Materyą, co też i w tym nawet Roku kilka niezczęśliwych po Dyecezyi wiadomych przykła-
dow oczywście dowiodło; a ztąd zamiaść pomocy, i ratunku według opaczego mniemania, ściągają się raczey nędze i upadki na mieszkańcow Wsiow i Miaszczek.

Zaniechania więc tego sama miłość bliźniego wymaga. Już po innych krajach takowe Rozrządzenia dawniey powypadały. Zechcą tedy Ichmć XX. Plebani lub Komen-
darze, iako też Kapłani Zakonni, gdzie są iakie Klasztory (których o tym należy przestrzedz) wszelkie w tey mierze naganne i uporne złożywszy uprzedzenia, Ludowi przyzręcznych do tego okazjach prze-

kladać i nauczać, iż wstrzymanie się od takiego dzwonienia nieczyni się bynajmniey z żadnego do nowości przywiązania, albo też (ucho-
way Boże) iakowey pogardy Nabożeństwa, z których dawniey pomocnych spodziewano się skutku. Ale że się to tylko dzieie z powodu powziętych niewątpliwych Informacyi i odkrycia szkodliwych ztąd dla ludzi i ich majątku przyczyn. Niechay raczey ludzie sami nauczeni dobrze od Duchowieństwa iak naygorętsze Modlitwy o oddalenie szkod piorunowych do Boga Zastępow w czasie nawalności i burzy w tym upokorzeniu Ducha (w którym Biskupi przy poświęcaniu Dzwonow między innemi i o oddalenie takowych dopraszają się przypadkow zanofzą) która przestroga, aby nie tylko przy Aktach Dziekańskich, ale i przy Kościołach przez każdego z XX. Kondekanalnych

wprzod od nich przepisana, zachowana była, zaleca się.

Niemożna także z tey okoliczności nieinsynuować nabycie małej Książeczki kosztującej tylko Złoty 1. Polski przez Jmć X. Ossńskiego Scholarum Piarum niedawno w Warszawie wydanej o *Konduktorach*, czyli o bardzo doświadczonym i ubezpieczającym maiaćki ludzi od piorunow, a nie wiele kosztującym sposobie.

Wszakże też do Pasterzow należy, nie tylko w Duchownych, ale i w Cywilnych, i doczesnych potrzebach, Owieczki swe oświecać, i im dobrą przynajmniej radą, gdy innej niema sposobności dopomagać. Dan w Warszawie dnia 30. Sierpnia Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L.S.)

LXXV.

LXXV.

Nakazanie Supplikacyi o szczerliwe skutki obrad Seymowych.

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu, tak Swieckiemu iako i Zakonnemu, oraz wszystkim Wiernym Chrystusowym Dyecezyi Naszey Płockiej zdrowie i Błogosławieństwo.

Seym walny w Grodnie blisko następujący powodem jest Naymilfiniejszey do Was odezwy, Wiadomo wam, iż z Konstytucyi Kraiu Naszego do Obrad Seymowych przywiązane są losy Oyczyzny Naszey, które iako Naywyższy Swięta Rządca różne podług upodobania swego między Królestwa Ziemskie podziela, tak znając niezliczone potrzeby Oyczyzny Naszey, po
Tomik IV. Q

winniśmy się w upokorzeniu udawać do Miłosierdzia Jego, aby ku tymże potrzebom umysły Stanów Seymujących iednomyślnie kierował. Niepotrzeba Nam zasiagać dowodow z historyi Narodow (ośobliwie, które kiedyś pod wolnym rządem zostawały:) że wszystkie niezgodą Obywatelską upadły, bo własna domowa historia nadto okropnym przekonywa Nas doświadczeniem, iż nieszczęśliwe skutki niezgody Narod Nasz z naypiękniejszego niegdyś St. nu pomału ztrącając, do tey przywiodły nędzy i choroby polityczney, w którey dzisiaj zostaie. O wieleż to zaradzeń, wieleż to lekarstw koniecznych dla Oyczyzny, umysł Obywatelski oczekiuwa od Obrad Seymowych! które aby w skutku kray odniosł, potrzeba Naymilsi naygorętszemi od Boga wypraszać modłami. On iako Nayłaskawszy wszystkich Oyciec żadnemu Króle-

stwunieumyka szczęśliwości doczyney, byle Obywatele powodując się miłością Oyczyzny (którą z woli swoiey za sprężynę czynności publicznych w sercach ludzkich osadził) ku nabyciu tey zgodne i iednomyślne starania natężali. Niechayże ku temu porządному zamierzeniu iednoczy serca Stanów Seymujących, niechay ie spaja węzłem miłości Oyczyzny, aby się Dobrem iey powszechnym zapalały. Niechay błogosławi Patryotycznym zamyśłom naylepszego z Krolow, który codzienną troskliwość ku tym wielkim celom obraca, niechay naydroższe zdrowie Jego iako zasadę i twierdzę szczęścia kraiowego w naylepszey czeritwości przy pracach i trudach dla Narodu poświęcanych utrzymaie.

Na ten więc koniec rozrządza my, aby zaczynając w Niedzielę o-

śmnastą po Świątkach iako otwar-
cie Seymu poprzedzaiącą, w sześciu
dniach Niedzielnych po siebie nastę-
pnych po wszystkich Kościołach
Dycezyi, Katedralnym, Kolle-
giatach, Farnych i Zakonnych
śpiewane były zwyczajne Suppli-
kacye przed wystawionym w Pu-
łcze Najświętszym Sakramentem
z Litaniami o WW. SS. z spiewa-
niem Święty Boże — i kończeniem
Modlitwą zwyczajną o Duchu Naj-
świętszym, a oprócz tych Supplika-
cyi, aby się w Kościołach Katedral-
nym Kollegiatach i Zakonnych
w sam dzień zaczynającego się Sey-
mu, to jest czwartego Października
Wotywa Uroczysta o tymże Duchu
Najświętszym odprawiła. Tu-
dzież Pasterze i Kaznodzieie, przez
ten cały czas Wiernych Chrystufo-
wych do czynienia na tę intencją
Modlitw zagrzewać, a wszyscy Ka-
płani Świeccy i Zakonnicy przy

Mszach Świętych, w których się
Kollekta brać może, *Colledam*
pro Concordia przybierać będą, łą-
cząc wszyscy z Ludem Wiernym go-
rące do Boga westchnienia o pomy-
ślne dla Ojczyzny z Obrad Seymo-
wych owoce; o którym Rozrządze-
niu i pragnieniu Naszym, aby wszy-
tkim wiadomo być mogło Proceś
niniejszy wydrukowany, Jchmć
XX. Dziekani drogą zwyczajną ro-
zeszłą, a Pasterze mieysc i Kazno-
dzieie kilka go razy Zgromadzonym
Wiernym przeczytaią, Dan w War-
szawie dnia 6. Miesiąca Września
Roku 1784,

MICHAŁ BISKUP (L. S.)

LXXVI.

*Zalecenie Modlitwom duszy ś.
p. J. O. Książęcia Jmci Antoniego*

*Ostrowskiego Prymasa Królestwa
i W. X. L.*

MICHAŁ JERZY &c:

Całemu Duchowieństwu, tak
Świeckiemu iako i Zakonnemu, oraz
wszystkim Wiernym Chrystusowym
oboicy Dyecezyi Naszey zdrowie i
Błogosławieństwo.

Którego życia wieczna pamiątka
będzie w Narodzie, nad tego śmier-
cią ubolewając, odzywamy się do
Was Naymilsi, abyscie za onego do-
mieszczenie nayprędzje do chwały
wiekuiştey i Przybytkow Pańskich
gorące zanofili modły.

Antoni Ostrowski Arcy-Biskup
Gnieźnieński *Legatus Natus* Pry-
mas Królestwa i W. Xięstwa Litew-
skiego i Pierwszy Xiąże na dniu 26.
zeszłego Miesiąca w Stolicy Krole-
stwa Francyi, do której się dla pora-
towania zdrowia udał, z tym się

rozstał światem. Wiek siedmdzie-
fiat i dwa lat zaprowadził go na
drogę, w którą nakoniec wchodzi
wszelkie żyjące ciało. Ale dzieła
poszły za nim, aby gdy ciało (jak
mowi Mędrzec Pański) powraca się
do ziemi, z której wyszło, duch
poszedł do Pana, który go dał.
Jakoż niewątpiemy, iż gdy ten ś. p.
Mąż, stanął przed Sądem Bożym i
wyznał z Jobem, że go równie iako
innych utworzył Ludzi. Uczynki
zań mowić zaczęły, iżby iak w życiu
za ich pośrednictwem naywyższej
doszedł dostojności Kościelney
w Kraiu Naszym, tak i po śmierci
w tymże Kościele cieszącym się już
chwałą zwycięstwa, do przyzwoitey
został domieszczony nadgrody.
Przyświadczyły to Świątynie Pań-
skie w Dyecezyach następnie rzą-
dzonych od niego Inflantkskiej, Ku-
iawskiej, i Metropolitańskiej Gnie-
źnieńskiej, wystawione lub ozdobo-

ne kosztownie; urządzone dla młodych zabierających się do stanu Kapłańskiego Seminaria; ustanowione starych i zasłużonych Kapłanów Domy. Mieszkania na rzecz Biskupie wielkim staraniem i kosztem, ku publiczney ozdobie i pożytkowi przekształcone, i Stan Biskupstw polepszony. *Opowiedziało Jakiż mążny iego Zgromadzenie Świętych. I jako litość (co mówił Job o sobie) zrosła z nimi od dzieciństwa tak i pamiętnymi go o Domownikach swoich wedle upomnienia Apostolskiego, a ludzkim dla obcych uczyniła. Uwielbiły sprawiedliwość iego sprawowane Posługi Kościelne i Świeckie, gdy przystęp wolny wszystkim do siebie dając, iakby sobie i Domowi swemu zaradzić mogli, pouczał wielu. I toć to było właśnie, co Go uczyniło miłym w oczach Biskupów, kiedy początkowie Kapłanem został, toć to było*

co Go daley godnym okazało do rządzenia Kościołem Bożym, że *umiał wedle słow Apostolskich zarządzać Domem swoim. Ale na co rozszerzać się? miał On z przyrodzenia przymioty, które Go zdającym do stanu Duchownego uczyniły. Złączył w stanie Duchownym, co go w Kościele Bożym godnym Kapłanem i Biskupem, w Rzeczypospolitey przezornym Obywatelom y Senatorem, w Domu swoim zaradnym Gospodarzem y Panem, a wszędzie dobrym i czułym Chrześcianinem rozumiejącym i Opatrującym wczesnie ostateczne rzeczy okazało. Tak tedy żyjąc nieomylnie tulzemy, że droga w obliczu Pańskim śmierć iego, i preto, aby zupełnie oczyszczony został przez te ofiary, bez których iak z Kościołem świętym w modlitwach za umarłych mowiemy, żaden nie był uwolniony od winy, mocą U-*

rzędu Naszego Pasterskiego zalecamy, aby w oboiey nalzey Dyecezyi przez tydzień po wŝyftkich Kościołach trzy razy na dzień, rano w południe i wieczor dzwoniło, i przez cztery dni Niedzielne Ludowi Kapłani po Kościołach z Ambon to obwieszczenie Nasze ogłaszali i do modlitw gorących za Duszę jego, iako też innych dobrych uczynków zachęcali, sami zaś iako za Arcybiskupa Metropolite całego Królestwa dwie Msze Święte odprawili, i przy innych Duszę jego Bogu polecali, w Kościołach zaś Katedralnym i Kollegiatach *Officium Defunctorum* i Mszą żałobną z konduktem śpiewaną mieć chcemy. Co dla lepszey wiadomości wydrukować i do Kościołów Święckich i Zakonnych zwykłą drogą po Dekanatach rozstać nakazujemy. Dan w Warszawie dnia 15. Miesiąca Września Roku 1784.

MICHAŁ BISKUP (L. S.)

LXXVII.

Urządzenie Kassy Subsdyalney w Dyecezyi Płockiey.

Zło: Gro:

Z Ustawy Kongressu Duchowieństwa Koronnego na Sessyi czterdziestej dla rozłożenia *subsidii charitativi*, podług Konstytucyi 1775. do proporcyi kwoty 60,0000. Dyecezya Płocka płacić powinna corocznie *hęc Titulo* do Skarbu Rzeczypospolitey - - 47074. 21.

A ta znowu kwota osobnym podziałem na Kongressach wyznaczonych Dyecezalnych w Płocku i Pułtuku podług daney mocy od rzeczzonego Generalnego Kongressu, i po-

Zło: Gro:

dług ułożoney z przepisa-
ney Instrukcyi Taryffy,
jest na każdą fundacyą
Duchowną proporcjonal-
nie rozłożona, i udetermi-
nowana, aby rzeczona iak
wyżey kwota Zł: Pol:
47074. gr: 21. wypadła.
Do wybierania zaś tych
pieniędzy i miana, na to
należytego dozoru, y za-
chowania porządku, konie-
czna jest potrzeba wyzna-
czenia do tego Osob dla
ktorych: ponieważ nikogo
darmo służyć obowiązac
nie można: determinowa-
na jest Summa - - 1900.

To jest dwom Kommissa-
rzom postanowionym, dla
tego dwom, żeby porzą-
dniey i pewniey ta Kassa u-
trzymana być mogła, a ie-

Zło: Gro:

dnak, aby do proporcyi
wybieraney Summy, pro-
porcyonalny był także
expens, iak po innych Dy-
ecezyach. Kommissarzowi
więc:

*Z Dyspartymentu Pło-
ckiego.*

Którym jest J. X. Suf-
fragan Gądomki - - 800.

*Z Dyspartymentu Puł-
tuskiego.*

Którym jest J. X. Ka-
nonik Łuba, i który ma
więcey drugie tyle, do
wybierania iak Płocki - 1000.

I dla tego ma ieszcze do
pomocy i dwóch Sukkol-
lektorow, iednego w Puł-
tuku, którym teraz jest

Zło: Gro:

P. Dzierwiński mający wyznaczone - - - - - 300:

A drugiego w Warszawie Kollektora, a razem nakształt Kontraregistranta, dla tego, że gdy po innych Dyecezyach są Kassy Skarbowe w pryncypalnych miejscach tychże Dyecezyi, a w Płockiej nigdzie takiej Kassy niemaż, pieniądze do Kassy Generalney przywozić trzeba. Ten tedy wspomniony Kolektor, Warszawski, nie tylko do odbierania kwot z okolic Warszawskich, ale też przez niego i do wypłacenia Skarbowi Koronemu całej summy iak wyżej Subsidyalney na Dyecezyą Płocką przypadają-

Zło: Gro:

cey, i znosząc się z dwiema rzeczonymi Dyecezalnymi Kommissarzami, podług posłanych od nich Generalnych, w Tabellach Rachunkow, Remanenta na Delatę czyli Exekucyą Woyskową podania, i kwit Generalny od tegoż Skarbu odebrania, i któryby siedział w Warszawie lub na Pradze, a co wszystko teraz sprawuje Jmć X. Kanonik Paszkowski - - - 800

W Pensyi dwoch Kommissarzow i Kollektorow zawiera się i expens, dostawiania do Warszawy pieniędzy do Generalney Kassy, i dania kwitow, a to bez najmnieyszey już nadgrody.

Ta tedy Summa, iak wy-

Zło: Gro:

żey na dwóch Kommissar-
zow i dwóch Kollektor-
row Zło: Pol: 2900. złą-
czona z Summą do Kaszy
Skarbu Rzeczypospolitey,
corocznie oddawaney Zło:
Pol: 47074. gr: 21. wyno-
si na rok - - - 49974. 21.

Ze zaś do Skarbu Rze-
czypospolitey, ustanowio-
na i podana na Dyecezyą
Płocką, iak i na wszyst-
kie inne Summa bez de-
falkiżadney, co rok im-
portować się powinna, na-
leżało za tym mieć ba-
czność na kłeski czasow i
różne przypadki, które się
corocznie z różnych stron
przytrafiać zwykły, aby
mieć fundusz do zastąpie-
nia, coby się dla takowych
przyczyn

Zło: Gro:

przyczyn zkad dobrać, lub
exekwować nie dało, albo
przynajmniey czasem po-
folgowania w oczekaniu
na inny rok, ile z benefi-
cyow i fundacyi uboż-
szych potrzebowało.

Z tey tedy uwagi, i
tym końcem Summa Sub-
sydialna dla Dyecezyi Pło-
ckiey, iak i po wszystkich
innych, większa do wybiera-
nia ustanowiona jest, iak
się do Skarbu Rzeczypo-
spolitey importuie, tak
dla rocznych ordynary-
nych wydatkow, iako i
dla namienionych dopiero
racyi, i rozmaitych zastą-
pienia przypadkow, Per-
cepta tedy ogolna Subs-
dialna, iak się aktu wybiera,
Tomik IV.

R

Zło: Gro:

podług ułożoney na wy-
znaczonych Dekanalnych
w Płocku i w Pułtusku Kon-
gressach wynosi Summę 56571. 16.

To jest z Dyspartymen-
tu *Pułtuskiego* - - - 38515. 23.

Z *Płockiego* - - - 17191. 7.

Z przydatkiem zreszty
Dobr Klucza Gorzeńskie-
go, po ułożoney Taryfie
Subsidii, z Kordonu Pru-
skiego wypadłych, a co się
ustępowało, iako i tego ro-
ku dla Oficynała Gorzeń-
skiego na expens Poczty
i Tłomacza dla niego, do
pism niemieckich, i Edy-
ktow - - - - - 474.

Z Miasta Torunia, które
przez Kongres General-
ny Duchowieństwa, na
Sessyi 41, do Dyecezyi
Płockiey, *quo ad subfi-*

Zło: Gro:

diu jest przyłączone, bo
to iedno jest miejsce, z
Dyecezyi Chełmińskiej,
które w Polsce pozosta-
ło. *Tenże Oficynał Go-*
rzeński bierze Zło-
tych - - - 190. Gr: 6.

Co uczyni Summę o-
gulną Percepty iak wy-
żey - - - - - 56571. 16-6.

A expens *imo.* na za-
płacenie do Skarbu, Sum-
my należącey się, z Dye-
cezyi Płockiey, i na Kom-
missarzow, i Kollektorow
wynosi Zło: 49974. gr: 21.

2do. Opuszczonych Mis-
sionarzom Mławskim z ra-
cyi utrzymywania Poczty
Dyecezalney, z Mławy do
Ciechanowa Złotych 80.

3tio. Wikaryuszom Ka-
tedry Płockiey z racyi z re-

Złot: Gro:

dukowanych Prowizyi Toruńskich Złot: - - 100.

4to. Kamedułow Warszawskim, retent coroczny zatrzymany przez ociągania się oddania, iakoby z przyczyny zabranej iedney więkſzey części wiołki przez kaduk Złotych 178. Gr: 15.

5to. Oficjalowi Gorzeńskiemu iak wyżej Złotych 664.

Która więc Expens Ordynaryina, i wyrażone wytrącenia razem zebrane wynoszą Summę Złotych 51017. Gr: 6.

A zatym Percepta przewyższa Expens i wytrącenia Ordynaryine - - 5564. 10.

Ale do tego przydać iefzcze trzeba, iż po uło-

żoney Taryffie z kilku fundacyi, innym odpadły wiołki, z racyi kaduku, a innym Kościołom Propinacye, które się defalki zawſze dopominają, i wypadają też często i inne okoliczności istotne i potrzebne, o których niżej będzie wzmianka, a zkad inąd niemasz na to Funduszu. Ze zaś takowe składki, czynić *ob bonum commune* Dyecezyi, i rzecz jest prawą, przyzwoitą potrzebną i nie nową, ale zdawna u nas zwyczajną, dosyć tylko jest przywieść, postanowienie Sixti V. Anno 1589. w Bulli Prowincjonalney zaczynającej się *Pastoralis* dla Polski wydanej, *Propter omnes subitas dicti Regni Poloniae necessitates & im*
„ provisos eventus, Thesaurus
„ sive AErarium Publicum, &
„ commune Regni praedicti Eccle-
„ siarum in aliqua Ecclesia arce
„ sive Castro, aut loco undique be-
„ ne tuto, provide & accurate in-

„*situatur, & cum omni diligencia afferretur.* A nawet w Kasse dla takowego powszechnego dobra, i po Dekanatach, nie raz w tym Kraiu ustanowienia już czynione, iak to w Dyecezyi Płockiey, widzieć w Instrukcyi dla Dziekanow, za Andrzeia Chryzostoma Załuskiego, Roku 1693. która potym i przez Synod Roku 1733. za drugiego Załuskiego, Andrzeia Stanisława, była potwierdzona.

Zeby zaś ta Kassa, w iak najlepszym, i naybezpieczniejszym, co do wybrania i utrzymania pozostałej iakowey od *subsidium* remanentowey Summy, porządku zachowana była, należy, aby Jchmć dway Kommissarze, porachowawszy się, i porozumiawszy z Kollektorami, osobliwie Kommissarz Dyspartymentu Pułtuskiego, corocznie na Kapitule Narodzenia Nayświętszey Panny zaczynając to zaraz, w blisko nastę-

puiącym Roku 1785. przed wyznaczonym *ex Turno* iednym Prałatem; a drugim *ex gremio* Kanonikiem Katedralnym, albo też, gdyby co rok iednego sam *Loci Ordinarius* na ten czas wyznaczyć chciał, a Kapituła drugiego wybierać, kogoby chciała, przed takowemi wyznaczonemi, Regestra Subfydjalne produkować, z nich się rachować, i kwity z punktualney Kalkulacyi odbierać powinni, reszta zaś pozostałej Summy, ma być gdzie w Płocku, na bezpiecznym mieyscu pod trzema Zamkami, i Kluczami, to jest: iednego z Kommissarzow Dyspartymentu Płockiego, iako na mieyscu zawsze zostającego, i dwuch innych, których do tego Kapituła Katedralna, co rok przed czasem wyznaczenia innych dwuch, iak wyżej, do tych przeyrzenia Regestrow wybierze, z specyfikacją wielości i gatunku zamknięta będzie.

Przy ktõrych to Rachunkach rze-
czeni Delegowani, ieżeli co zważą,
do porzãdku lepszego tey Kassy u-
trzymania, wyrażą to na piśmie,
& *Capitulo & Loci Ordinario* po-
dadzą. Z tey zbywającej Summy,
w tey Kassie, nie będzie można nic
obrocić na użytek Kapituły, lub
Loci Ordinario, ale tylko na do-
bro, wsparcie, i potrzeby pilne, i i-
stotne, tyżące się *directè* Dyecezyi,
iako to na poparcie spraw sprawie-
dliwych, ubogich Kościołów, na
pensye iakie małe Dziekanom, ktõ-
rzy będą zdatni, a uboższe benefi-
cya posiadają, i na tych Kapłanow,
ktõrzy od Beneficiow oddaleni, dla
ważnych racyi być muszą gdzie na
ustroniu osadzeni, aby ich nie mie-
ścić ani w Seminarium, ani w Domu
Emeritorum, i na inne tym podobne,
a gwałtownie potrzebne rzeczy, i
gdy z ich Beneficyow nie wyciągać
nie można. A zatym, gdyby iaka

potrzeba takowa zachodziła, *Loci
Ordinarius* uczyni do Kapituły re-
kwizycyą, a ta choć by na Septi-
malney Sessyi, niebawnie do wyda-
nia takowego Osobom Kapitulnym
Klucze od Kassy mającym, uczyni
zalecenie, ktõrzy przy zamknięciu
znowu Kassy, i to zalecenie Kapi-
tulne z wyrażeniem pozostałej
wielości pieniędzy i gatunku ich
przyłożą. &c: &c. Na co dla lepszey
wiary &c: Dan w Warszawie dnia 20.
Miesiąca Listopada R. 1784.

MICHAŁ PONIATOWSKI BISKUP
PŁOCKI NOMINAT PRYMAS.

LXXVIII.

*Ecclesia Diocesis Plocensis una
cum suis Personis, Anno 1785.*

Ecclesia Cathedralis Plocensis.

P R Æ L A T I.

*Prapositus Christophor: Szembek
Dux Siehun: Can: Cathe: Crac:*

*Coadju. Episc. Ploc: qui trans-
lato Prædecessore suo ad Ar-
chiepiscopatum Gnesnen: re-
gimen Diæcesis huius mense
Martis anni currentis au-
spicatus est.*

*Coadiutor, Martinus Szepticki.
Decanus. Adalbertus Mokronoski.
Archiadiac: Plocen: Franciscus
Małowieski.
Scholasticus Stanisl: Potkański
Abb: Suleiow:
Coadiutor. Victor Wyżkowski.
Primicerius Adalbert: Gadowski
Suffr: Ploc:
Custos Joan: Dembowski Schol: &
Suffr: Vlad:
Coadiutor Joachim Dembowski
Archid: Gnezn:
Cancellarius Constantin: Zboiński.
Archiadiac: Dobrzyń: Michael:
Mdzewski Offic: & Vic: Gen:
Ploc:*

*Archiadiac: Pultovi: Jacobus Jasiń-
ski.*

Coadiutor. Thaddeus Paszkowski.

CANONICI.

*Mathi: Rokitnicki.
Josep: Kochanowski.
Josep: Luniewski.
Coadjut: Constantin: Pomianowski.
Off: Gorzn:
Joan: Bykowski.
Coad: Florent: Gliński.
Ant: Gorcki.
Joan: Lempicki.
Andr: Szodrski.
Gregor: Gostkowski.
Coadjut: Adalber: Gostkowski.
Anton: Zdzienicki.
Martin: Kraiewski.
Andr: Wołowicz.
Andr: Chaliński.
Coadiutor Casimir: Mdzewski.
Augustin: Lipiński.
Joseph: Zorawski.*

Ignat: Łączyński.
 Victor Wylzkowski.
 Joan: Gościmiński *Jud: Sur: Publ:*
 Thad: Paszkowski.
 Franc: Borg: Pęczkowski.
 Ignat: Rościszewski.
 Victor Wargawski.
 Celestin: Cielecki. (*)

(*) *Praetatis & Canonicis hujus Capituli in Sacello eorundem Ecclesiae recens instaurato Marmoris inscriptum monumentum sequens:*

MICHAEL GEORGIUS
 PRINCEPS PONIATOWSKI

Episcopus Plocensis

UT

Quibus Adjutoribus Cathedralem Ecclesiam Universamque Diocesim suam ornasset, excolissetque.

Gratus Gratas Posteritati commonstraret.
 Sacri Senatus sui Album

Haec describi ultimis aetatibus legendum voluit.

Annō R. S. MDCCLXXXIV.

Christoph:

Canonici Honorarii.

Josep: Aloj: Putanowicz *S. T. D.*
 & *Prof. in Univ. Crac. ac*
Colleg. OO. SS. Crac. Praepof:

Christop: Szembek *Praep: Dux Sielun:*
Episcop: Coad: Ploc: Nuntii Apostolici in
Regno Polon: Vices Gerens.

Adal: Mokronoski *Dec: Franc: Małowielki Archid: Pl: Stan: Potkański Schol:*
 Adal: Gadomski *Primic: Suffra: Pl: Joan: Dembowski Cust: Suffr: Vlad: Constan: Zboński Canc: Mich: Mdzewski Archid: Dobr: Jac: Jasiński Archid: Pulto:*

Archieppus *Gnes: nec non Abbas Cerven: Canonici Nati Mathi: Rokitnicki. Jof: Gliński. Jof: Kochanowski. Jof: Luniewski. Joan: Bykowski. Ant: Gorski: Joan: Lempicki. Andr: Szoldrki. Greg: Gostkowski.*

Ant: Zdzienicki Praef: Fabr: Eccles: Martin: Kraiewski. Andr: Wollowicz: Andr: Chaliński. August: Lipiński. Jof: Zorawski Ign: Łączyński. Vict: Wylzkowski. Joan: Goscimiński. Thad: Paszkowski.

Borg: Pęczkowski Prorect: Schol: Ploc: Ignat: Rościszewski. Celestin: Cielecki. Qui nomina legis, facta imitare.

Josep: Szabel *S. T. D.* & *Profes.*
in Univ: Crac. ac Colleg: S.
Anna Crac. Archidiaconus.

Vicarii.

Sunt Presbyteri e Congregatione Sacerdotum Sacularium in Communi Viventium. Nempe.

Ecclesia Collegiata Dultoviensis.

P R Æ L A T I.

Præf. & Suffr: Ant: Narzymki
Præf: Inful: Lascen: Can:
Nat: Gnesn: Coadju: Abb:
Suleiov:

Archid: Jasiński

Coadj: Thad: Paszkowski Can- Pl.
Decanus Joan: Dembowski Suffr:
Vlad:

C A N O N I C I.

Stan: Potkański Ab: Suleiov:
Andr: Hasman,
Coad. Nepom: Modzelewski.
Jof: Luniewski Can: Pl.
Coad: Ant: Laskowski.
Adalb: Słomiński.
Coadj; Michael Ilmiński.
Josep: Gogolewski.
Franc- Gostomski.
Coad: Victor Wargawski Can: Pl;
Ignat: Luba.
Florent: Gliński Can: Coad: Pl.
Ant: de Tilli.
Petr: Gościcki.

Canonici Honorarii hujus Ecclesie & Vicarii Ejusdem suis locis indicantur inter Parochiales Ecclesias.

Ecclesia Collegiata Plocensis.

P R Æ L A T I

Drapof: Antoni: Zdzienicki *Can:*
Cath: Pl:
Decan: Adalb: Gadomski *Suffr:*
& *Primic:* Pl:

C A N O N I C I

Ant: Gorki *Can:* *Cath:*
Greg: Gostkowski *Can:* *Cath:*
Adalb: Ubysz.
Maximil: Szaniawski.
Vincentius Zorawski.

Canonici Honorarii hujus Ec-
clesiæ & Vicarii ejusdem suis locis
indicantur inter Parochiales Ec-
clesias.

Ecclesiæ Parochiales Archidia-
conatus Plocensis.

Decanatus

Decanatus Bielscensis.

Bialla Josephus Czermiński
Can: Honor: Colleg:
Plocen: Curatus.

Bielsko Nicolaus Rowicki Se-
Senior Collegii Vica-
riorum Ecclesiæ Cathed:
Ploce: Commendarius.

Bonistaw Jacobus Ossowski Cu-
ratus.

Ciachcino Gregorius Boguski Cu-
ratus *Consist:* *Gnalis*
Plocen: *Instigator.*

Gora Adamus Kukowski Cu-
ratus.

Carolus Karwowski
Promotor.

Lag Ludovicus Kuczkowski
Can: *Cathedr:* *Pladi-*
slavien: Curatus.

Bonaventura Nowa-
kowski Ordinis S. Fran-
cisci Vicarius.

Tomik IV.

S

*Probofzce-
wice*

Joannes Sieciński *De-
canus Loci* Curatus.

Stupia

Florianus Jaroszewski
Commendarius.

Ignatius Czerwiński
*Ordinis Prædicato-
rum* Altarista.

Starozreby

Franciscus Orłowski
*Can. Honor. Colleg. &
Prof. Sem. Pult.* Cu-
ratus.

Joannes Krykant Vi-
carius.

Lagroba

Valentinus Kozłowski
Can. Helm. Curatus.

Decanatus Bieżunenfs.

Bieżun

Vincentius Zorawski
Curatus *Can. Coll. Plo.*

*Chamfs &
Poniatowo*

Filia

Antonius Federowicz
Curatus.

Lubowiedz Adamus Wieluński Cu-
ratus.

Lukomia Adalbertus Smoleń-
ski Curatus.

Lutocino Rochus Lechowicz Cu-
ratus *Decanus Loci.*

Rościszewo Ignatius Rościszewski
Can. Cath. Ploc. Cu-
ratus.

Adalbertus Dmochow-
ski Vicarius.

Skrwilno Gregorius Zawadzki
Curatus.

Zawidz Adamus Sikorski.

Lgliczyno Mathæus Gutkewski
Curatus.

Decanatus Bodzanoviensfs.

Blichowo &

Lubki Filia Ludovicus Załęski Cu-
ratus.

Bodzanowo Victor Wyszowski

- Can. Cath: Ploc: Cura-*
tus.
Adamus Horbowski Vi-
carius.
Simon Vinnicki.
Bulkowo Paulus Luberadski Cu-
ratus.
Daniszewo Joannes Dziewiecki
Curatus *Dec: Loci.*
Kucice Josephus Modzelewski
Commendarius in Gu-
mino Curatus.
Miszewo
Garwowskie Joannes Kariski *Ordinis*
Prædicatorum Vicar:
Institutus
Lętowo Thomas Smoleński *Or-*
dinis S. Benedicti Com-
mendarius.
Orszymowo Sigismundus Rudowski
Curatus.
Mathæus Winnicki Vi-
carius.

- Pilichowo* Paulus Lissowski Cura-
tus.
Swięcieniec Andreas Chaliński *Can:*
Cat: Ploc: Commenda-
rius.

Decanatus Ciechanoviensis.

- Ciechanow*
Oppid Mathæus Rydzewski Cu-
ratus.
Ignatius Kozłowski
Promotor.
Czernice Andreas Grzeblki Cu-
ratus.
Grudusk Antonius Grabowski
Curatus.
Koziczyno Andreas Roman Cu-
ratus.
Lekowo Adalbertus Mchowie-
cki Curatus.
Lysakowo Joannes Waśniewski
Curatus.
Pałuki Stanislaus Ostrowicki

Curatus & Promotor
Rofarii.

Adamus Chmielewski
Altarista

Sulerzysz Fortunatus Kobyleński
Ordinis S. Augustini
Eremitarum Commen-
darius.

Lymbok Adalbertus Modzelew-
ski Commendarius.

Decanatus Gostynensis.

Białe Ora-
torium Pertinent ad Gostynin
Dobrzykowo
& *Ciechomice* Joannes Gilewicz Cu-
ratus.

Duninowo Michael Ryziński Vica-
rius Institutus perpetuus.

Gostynino Jacobus Cudnicki Vi-
carius perpetuus & *De-*
canus Loci.

Adalbertus Przezdzie-
cki *Vicarius.*

Mnich Sub Commenda Deca-
ni Loci Curam anima-
rum PP. Paulini gerunt
ex *Oporowo.*

Radziwie Laurentinus Koszrew-
ski *Ordinis Minorum*
S. Francisci de Obser-
vantia, Curatus.

Sokolowo Laurentinus Sulkowski
Commendarius.

Solec Ob insufficientiam do-
tis Clausa. Parochiani
vero pro divinis ad *Go-*
stynin frequentant.

Decanatus Janoviensis

Białluty Antonius Jaworski
Commendarius.

Chorzele
Oppidum Josephus Black Cu-
ratus.

- Duczymino* Idem qui in Chorzele,
Commendarius.
- Dzierzgowo* Thomas Maykowski
Curatus.
- Grzebsk* Andreas Gadowski *Can:*
Honor: Pult: Curatus.
- Janow Op-*
pidum Petrus Jurasz *Can:*
Hon: Pult: Decanus
Loci Curatus.
- Janowiec* Michael Mostowski *Ca-*
ratus.
- Krzynowlo-*
ga Major Valentinus Gierwa-
towski Curatus
- Kuklino* Lucas Plewczyński *Ca-*
ratus.
- Wieczffnia* Joannes Krajewski *Com-*
mendarius.

Decanatus Mlavenfis.

- Bogurzyno* Joannes Loiewski *Ca-*
ratus.

- Dąbrowa* Joannes Krzykowski
Commendarius.
- Lipowiec* Antonius Tolksdorff
Curatus.
- Mława Op-*
pidum Adamus Wierzbicki
Cong: Miss: Curatus.
- Niedzborz*
Oppidum Stanislaus Zgliczyński
Decanus Loci Curatus.
- Słupsk* Joannes Wyńczelki
Commendarius.
- Szydłowo* Disjunctis nonnullis
Villis ad Parochias Vi-
cinas sub Commenda
Præpositi *Mlaven:*
- Woynowka*
Filia Mlav: Missionarii *Mlaven:* cu-
ram animarum exer-
cent.
- Wyżyny* Joannes Wyńczelki
Curatus.
- Zeromino*

Kapitulne Basilius Zembrzusi
Commendarius.

Zmiiewo Iosephus Ciecierski Com-
mendarius.

Decanatus Novomestensis

Ciemniewko Andreas Troianowski
Curatus & Decanus
Ciechanoviensis.

Ciechino Iosephus Filipowicz
Can: Reg: Lat: Curatus.

Klukowo Valentinus Obrębski
Curatus.

Kraszewo Benedictus Daniłowski
Ord; S. Augustini Com-
mendarius.

Krolewo Jacobus Cieszkowski
Ord: S. Benedidi Cu-
ratus.

Lopacim Andreas Troianowski
Commendarius idem qui
in *Ciemniewko*.

Joannes Kaliński Vica-
rius.

*Nasielsk Op-
Oppidum* Antonius Dramiński

Can: Reg: Lat: Curatus,
Nicodemus Milewski

Can: Reg: Lat: Deca-
nus Loc.

*Nowe Mia-
sto Oppid:* Antonius Szadziwski
Curatus.

*Sochocin Op-
pid & Filia*

Gromadzyno Joannes Modzelewski

Can: Coad: Pult: Curat:
Iosephus Zebrowski Can:

Reg: Lat: Vicarius.

Sońsk Gregorius Gostkowski

Can: Cath: Ploc: Cura:

Iosephus Borski Cano-
nicus Regul: Later:

Vicarius.

Decanatus Plocensis.

Brwilno Joannes Chorzewski Cu-
ratus.

Jemielnica Pius Loga Ord: *Prad:*
Commendarius.

Miszewo

Murowane Simon Dulnikowski
Curatus
Antonius Roiewski Vi-
carius.

Miszewo

Sledziowe Stanislaus Kolczyński
Commendarius.

PlockCivit: Vicarii quatuor Ec-
clesiæ Collegiatae.

Adalbertus Bogucki.
Bartholomæus Mire-
cki.

Nicolaus Cmielewski.

Josephus Piwnicki.

Radzanowo Josephus Tatarowicz
Curatus.

Sikorz

Adalbertus Chwalkow-
ski Curatus & Decanus
Loci.

Itidem Oratorii Kam-

koviani in quo cursus de
Beata cantatur Rector.

Stupno

Stanislaus Kolczyński
Commendarius idem qui
in *Miszewo Sledziowe.*

Trzepowo

Antonius Bieńkowski
Curatus & Secretarius
Reveren: Capit: Cath:
Plocen:

Wozniki

Rochus Rogozieński
Curatus.

Decanatus Plonscensis.

Baboszewo

Josephus Pyrzanowski
Curatus.

Dziektarzewo

Jacobus Drozdowski
Curatus Dec: Loci.

Glinowieck

Antonius Białobrzelski
Curatus.

Joannes Kołodzieński
Promot: SS. Rosarii.

Maluzyno

Mathias Włoczewski
Curatus.

Płońsk incorporat: Christophorus Polejowski Ordinis Carmelitarum Conven: *Płoscen:* *Płossee:* Prior: Curatus.
Ambrosius Modrzyński Vicarius.
Valerius Romanowski Promotor.

Ibidem. *Prabenda S. Petri* Canonici
Cathe: Ploc: Antonius Gorski Can:
Plocen: Rector:

Radzymino Thomas Maykowski
Commendarius.
Martinus Roman ante
actus Curatus.

Sarbiewo & Filia Nicodemus Sielski Cur:
Smardzewo Idem qui in *Sarbiewo.*

Wierzbowiec Mathias *Pisanka* Curatus.

Decanatus Przasnensis.

Bogate Joannes Langhangi Curatus.

Gołymin Josephus Niski Curatus
Krasne Josephus Sosnkowski

Abbas Claustr: Can:

Reg: Later: Præpositus

Stanislnus Opolski

Antonius Cywiński

Adalb: Dłużniewski

Joannes Jozefowicz

Vicarii

Krzynowłoga Minor Joannes Lafocki Cura:
Franciscus Chamski Ordinis S. Francisci Vicarius.

Pawłowo Thomas Maykowski Curatus in *Dzierzgowo*
Commendarius.

*Przafnyfz
Oppidum*

Josephus Poliweczyński
*Can. Hon. Liwon. Cu-
ratus Decanus Loci.*
Franciscus Celiński Vi-
carius.

Wegra Josephus Nasierowski
Curatus.

Wegrzynowo Petrus Maiewski Cu-
ratus.

Zielona Gregorius Grabowski
Curatus.

Decanatus Raciqzensis.

Drobin Ignatius Małowieski
Curatus Decanus Loci,
*idemque Oratori S.
Praxedis Rector.*

Valentinus Włoczkow-
ski Vicarius.

Gralewo Sylvester Zieliński Inst.
Vicarius perpetuus.

Koziebrody Valentinus Szatowicz
*Ordin. Pradic. Com-
mendarius.*

Kraykowo

*Kraykowo
& Filia in*

Drozdowo Adamus Sikorski Com-
mendarius.

Raciaż Adalbertus Gorski Cu-
ratus.

Rogotworfk Joannes Duchnowski
Commendarius.

Strzegowo Vincentius Miaskie-
wicz *Ordinis Pradi-
catorum* Commendarius

Unieck Casimirus Kosiński Cu-
ratus.

Henricus Kosiński Vi-
carius,

Unierzysz Mathias Grzankowski
Curatus.

Lochowo Sub Commenda con-
tinua Curati in Gora.

Decanatus Sierpscensis.

Borkowo Apolinaris Czyżewski
Ordinis Pradicator:
Commendarius.

Tomik IV.

T

Borzewo Thadæus Palmowski
 Curatus.
Golefzyn Bartholomæus Jasiński
 Curatus.
Goyfk Damianus Kepieński
Ord: Prædi: Commendarius idem, qui in
Szczutowo.
Gozdowo Antonius Jozefowicz
 Commendarius.
Jeżewo Joannes Bogurski Cu-
 ratus.
Kurowo Antonius Pawłowski
Ord: Cust: Sep: Comm:
Mochowo Hyacinthus Brzezicki
Ord: Præd: Comm:
Sierpc Josephus Rościszewski
 Curatus.
 Josephus Przed-
 pelski *Decan: Loci.*
 Josephus Laskiewicz
 Antonius Trzasko-
 wski Conf: Moni:

Manfonarii

Josephus Przedpelski
Decanus Loci Præben:
S. Spiritus.
 Thomas Muchowicz
Præben: S. Laurent:
Szczutowo Damianus Kempieński
Commendarius, idem
qui in Goyfk.
Decanatus Szrenensis.
Dłutowo &
Filia Nicko Carolus Gułkowski
 Commendarius.
Gradzanowo Bernardus Rudnicki
Ord: S. Pauli smi Ere-
mitæ Curatus.
Kudzbork
Oppidum. Franciscus Bońkowski
 Curatus *Dec: Loci.*
SrzeńskOpid: Joannes Modzelewski
Can: Coad; Putt: Præ-
positus.
 Rochus Pełski
 Michael Langhan-
 gi.

Vicarii

Ignatius Dziupczyński
Præbend: S. Barbara.

*Sarnowo &
 Filia Niech-
 lanino*

Joannes Majewski Cur:

*Radzenowo
 Oppidum*

Franciscus Kosieński
 Curatus.

Zielona

Andreas Staszewski
 Curatus.

Zielun

Andreas Kawczyński
 Curatus.

Decanatus Vissogrodenfis.

Czerwińsk

Antonius Dramiński
Can: Reg: Lat: Prior:
 Curatus.

Gunino

Josephus Modzelewski
 Curatus.

Kobylniki

Laurentinus Konopa-
 cki Commendarius.

Naruszewo

Adalbertus Chwałko-
 wski *Ord: Præmonstr:*
 Curatus.

Radzikowo Stanislaus Wyszowski
 Curatus.

Skolatowo Valentinus Załęski *Can:*
Reg: Lat: Curatus.

Wyszogrod Thomas Guzowski *Ord:*
& Filia Cust: S. Sepul: Curat:
in Rembowo Theophilus Sobieniew-
 ski *Ejusdem Ordinis Vi-*
 rius.

Zakrzewo

Simon Woycicki *Ord:*
S. Sepul: Commenda:
 Idem Rector Oratorii
 in *Kempa.*

Zukowo

Joannes Baranowski
Ord: Custodum Sacri
Sepulchri Curatus.

Decanatus Zakroczymensis.

Chociszewo

Valentinus Szulborcki
Can: Reg: Lat: Comen-
 darius.

Grodziec

Adamus Switkiewicz
Decanus Vissogroden-
sis Curatus.

Ioniec

Jacobus Kalinowski.

Kamienica Vincentius Cmielewski
Curatus.

Mathæus Lubański Vi-
carius.

Kroczevo Dominicus Kocięcki
Commendarius.

Krysk Nicodemus Mazucho-
wski Ord: S. Francisci
Conventualium Curat:

Miaczyno Extincta & unita Ec-
clesiæ Chociszewien:

Pomichowo Nicolaus Mieszkowski
Can: Reg: Lat: Curat:

Smofzewo Valentinus Szulborski
idem, qui in Chociszewo
Commendarius.

*Wrona &
Wronska* Antonius Radomiński.

*Lakroczyń
Oppidum* Franciscus Gorski Dec:
Loci Curatus.

*Ecclesia Parochiales Archidia-
conatus Dobrzyńensis.*

Decanatus Dobrzyńensis,

Batkowo Adalbertus Krzem-
kowski Superior Cong:
Miss: Seminari: Dlo:
Curatus.

Pater Franciscanus ex
Dobrzyń Vicarius.

Dobrzyń Opp: Melchior Stawiski
Decanus Loci Curatus.

Grochowalsk Mauritius Frączkie-
wicz Ordinis Minor:
S. Francisci de Obser-
vantia Commendarius,

Ligowo Franciscus Sosnowski
Curatus.

Mokowo Amandus Kaweczyński
Ordinis S. Francisci
Conventual: Curatus.

- Rokicie*
cum *Siecz-*
nie unita. Paulus Cortes Curatus,
Sub Commenda Cura:
Ligovien:
- Skempe* PP. Bernardini *Skepen*
curam animarum exer-
cent.
- Sobowo* Valentinus Kapuściński
Ordinis Carmelitarum
Curatus.
- Fluchowo* Paulus Sulkowski Cu-
ratus.
Ludovicus Urzędowski
Ord. Prædi. Promotor.
- Wielgie* Clemens Bolek *Ordin:*
Prædic: Curatus:
Decanatus Solubiodulscensis.
- Opiek Magna* Constantinus Pomia-
nowski Canon: Coadiu:
Cath: Plocensis Cu-
ratus.
- Plonne* Petrus Trembecki Cu-
ratus.

- Radziki* Josephus Wieluński Cu-
ratus.
- Radomino* Andreas Trufzczyński
Curatus
- Strzygi* Jacobus Ciecierski Cu-
ratus *Decanatus Loci.*
- Swiedziebna* Josephus Zakrzewski
Curatus *Decanus Ry-*
pinensis.
- Trąbino* Valentinus Dziegielew-
ski Curatus.
- Księża* Unita Swiedziebnen:
Decanatus Gorznenfis.
- Brzozie*
- Dolskie* Paulus Arciechowski
Can: Reg. Later:
- Brodnica,*
Suburbium
Ecclesia S.
Gregorii Valentinus Załęski Ca-
nonicus Regula: Late-
ranensis Idem, qui in
Szczuka.

GorznoOpp:
& Szczuto-
wo Filia

Casimirus Pieczyński
Ord. S. Sepul: Curatus,
Fridericus Walenkiewicz Vicarius.

Grażawy Alexander Owsiany
Curatus.

Gorczenica
Filia Ofiek
Magna

Constantinus Pomianowski
Officialis Gorznenfis, idem qui in Ofiek
Curatus.

Pastrzembie Paulus Biedrzycki
Curatus Decanus Loci.

Szczuka &
Filia Cielęta

Valentinus Załęski
Canonius Regu. Latera.
Curatus.

Decanatus Lipnensis.

Czernikowo Thomas Slepkowski
Curatus.

Działyń Mathias Sumieński
Canonius Vladislaviesis
& Varfaviensis Curat:
Ex Ord. Carmelit. Vicarius.

Kikoł &
Filia Grodzien

Gregorius Kołodziej-
ski Decanus Loci Cura-
tus.

Karnkowo
& Filia
Wierzbisko

Mathæus Truszczyński
Curatus.

Lipno Oppidum

Antonius Rakowski
Curatus.

Łączyń

Laurentinus Maławski
Ordinis Prædicatorum
Commendarius.

- Mazowfze* Ambrosius Jastrzembski
Ord: *Præmonst*: Com-
mendarius.
- Ofiek parva* Daniel Hepner Ord:
Prædic: Commen:
- Sumino* Laurentius Jwelski Ord:
S. Sepul: Curatus.
- Wola post*
Incorpora:
Ord: *Carm*: Placidus a S. Thoma
Convent:
- Frutovien*: *Prior Convent*: *Fru-*
tovien: Curatus.

Decanatus Rypinensis

- Chrostkowo* Molus Ord: *S. Fran-*
cisci de Observantia
Commendarius.
- Dulsko* Reginaldus Garkowski
Ord: *Carmelitt*: Comm:
- Rogowo* Clemens Zuchowski
Ord: *S. Sepul*: Com-
mendarius.

- Roże* Simon Krzywkowski
Curatus.
- Rypino* Stephanus Zaleski Ord:
Præmonst: Curatus.
- Ibidem S.*
Spiritus Joannes Kędzierski Or:
S. Sepul: Commen:
- Sadława* Stanislaus Mieczni-
kowski *Canon*: *Regul*:
Latera: Curatus.
- Zale* Antoninus Lificki Cu-
ratus.

Decanatus Andrzeiowiensis.

- Andrzeiow*
Oppid: Carolus Arendt Cu-
ratus.
- Czyżewo* Joannes Saniewski Cu-
ratus *Decanus Loci*.
Bartholomeus Zarem-
ba Promotor.
- Kulaki* Thomas Lasocki.

Nur Opp: Antonius Godlewski
Curatus.

Rochus Tymiąński Vica-
rius.

Boguty Fil: Martinus Łazowski
Commendarius.

Rosochate Laurentinus Zaremba
Curatus.

P. Joannes Cantius Za-
remba Ord: S. Augusti-
ni Vicarius.

Rutki Nicolaus Kossakowski
Curatus.

Stanislaus Jamiołkowski
Promotor.

Lambrowo
Oppidum Martinus Kraiewski Ca-
nonicus Cathe: Plocen:
Idem qui in *Novogrod*
Curatus.

Andreas Roman Vi-
carius.

Zaremby Joannes Kopyciński.

Zawady Victor Sokołowski.
Michael Zaykowski Pro-
motor.

Zużel Antonius Wołowski Ca-
nonic: Reg: Late:

Decanatus Camenecensis.

Jadowo Franciscus Zambrzycki
Suffr: Kiioviensis Cu-
ratus.

Christophorus Kosiera-
dzki Vicarius.

Kamieńczyk
Oppidum Alexiu Krajewski Cu-
ratus.

Antonius Kobyleński
Promotor.

Kamionolas Joannes Długolecki
Curatus.

Joannes Kraiewski Al-
tarista.

Korytnica Josephus Zieliński Cu-
ratus.

- Antonius Boxicki Vi-
carius.
- Niegowo* Ignatius Obreński Can:
Honor: Kijov: & Pult:
Curatus Decanus Loci.
- Podstoliska* Antonius Zelażowski
Curatus.
- Sadowne* Adalbertus Szydłowski
Curatus.
- Stoczek* Franciscus de Tylli Cu-
ratus.
- Suleiow* Josephus Gogolewski Ca-
noni: Infig: Col: Pulto:
Curatus.
Gaspar Langhangi Vi-
carius.
- Decanatus Lomzensis.*
- Kleczkowo* Franciscus Czyżewski
Curatus.
- Lomża Opp:* Christophorus Zoraw-
ski Canon: Cathedralis
Cracoviensis & Var-
mieniensis, Decanus
Collegiata

- Collegiata Varfaviens-
is & Iudex Genera-
lis* Præpositus.
- Adamus Krolikiewicz
Præpositus Coadjutor.
- Bartholomæus Ste-
pieński. } *Manhonarii:*
- Franciscus Kory-
towski.
- Melchior Stawiski
Not: Conrii.
- Miastkowo* Carolus Bońkowski
Curatus.
Mathias Sułkowski Vi-
carius.
- Nowograd* Martinus Krajewski
Can: Plocen: in Lam-
brow Curatus.
Mathias Borowski Can:
Reg: Lat: Vicarius.
- Duchaly* Benedictus Dobiecki
Curatus.
- Rościślaus Meister Or-
U
- Tomik IV.*

dinis Prædicat: Promotor.

Smlodów Martinus Zembrzuski Curatus.

Szczepankowo Basilus Bruliński Ord: S. Benedicti Decanus Loci Curatus.

Laurentinus Młodzianowski Ord: S. Benedicti Promotor.

Decanatus Macoviensis.

Czerwonka Jacobus Ciemniwski Commendarius.

Gajewo Franciscus Meline Can: Varsoviensis Curatus. Franciscus Kokowski Vicarius.

Karniewo Franciscus Snarski Curatus. Adamus Obrebski Vicarius.

Makow Opp: Joannes Zaleski Curatus.

Podofie Mathæus Zaremba Can: Hon: Pult: Decanus Stanistavovien: Cura: in Okuniewo.

Rozan Oppi: Joannes Opechowski Curatus.

Szelkowo Carolus Smoleński Curatus.

Szwelice Casimirus Szczepkowski Decanus Loci Curatus.

Adamus Szczepkowski Vicarius.

Zawady Filia Rozan Fabianus Szypulski Commendarius.

Decanatus Ostrołecensis.

Kadziło Martinus Szweykowski Can: Honor: Mocen: Decanus Loci Curatus.

Baranów Sylvester Bobiński.
Krasnosielec Jacobus Dybkowski
 Curatus.

Myszyniec Paulus Giżyński Cu-
 ratus.

Josephus Mucharski.)
 Michael Skrzypki.
 Stanislaus Zdroiew-
 ki.

Valentinus Her-
 mański.

Vicarii.

Nowa Wieś Laurentius Kościele-
 cki Curatus.

Ostrołęka
Oppidum

Antonius Dzierżański
Can: Hon: & Decanus
Pultov:

Stanislaus Zacharkie-
 wicz *Can: Hon: Pult:*
 anteaetus Curatus.

Josephus Budny Vica-
 rius.

Rzekuń Carolus Kołakowski
 Curatus.

Sieluń Felix Wodziński *Can:*
Varfaviensis Curatus.

Bartholomeus Filip-
 kowki Vicarius.

Zaremby Sub Commenda Præpo:
 Myszyneccensis.

Decanatus Ostroviensis.

Brok Oppi: Antonius de Tylli *Can:*
Pult: Curatus.

Mathæus Makowelski
 Vicarius.

Czerwin Michael Załęski Cu-
 ratus.

Franciscus Skarzyński
 Vicarius.

Selonki Sub Commenda Paro-
 chi *Ostrovien:*

Jasiennica
Filia Lto-
toryen

Thomas Gutowski Com-
 mendarius.

- Lubotyn* Joannes Garliński *Can:*
Reg. Lat: Curatus.
- Ostrow Opp:* Jacobus Chrostowski
Curatus.
- Diski* Simon Więckowski Cu-
ratus.
- Szumowo* Franciscus Mierzeiew-
ski Curatus.
- Troszyn* Joannes Budziszewski
Curatus.
Andreas Rostkowski
Vicarius.
- Wasewo* Felix Bardzikowski Cu-
ratus.
- Złotorya* Michael Dłuski Curatus
Decanus Loci.
Decanatus Dultoviensis.
- Dzierżenin* Ignatius Luba *Can:*
Dult: Curatus.
Adalbertus Danilowski
Vicarius.
- Gąsiorowo* Joannes Gliński *Curat:*
Szy Casimirus Boryslowski
Curatus.

- Pokrzywnica* Petrus Chmielewski
Curatus.
- Przewodowo* Victor Wargawski *Can:*
Cat: Ploc: & Dult: Cur:
- Dultusk Ci-*
vitas. Laurentinus Guto-
wski *Can: Hon: Dult:*
Custos Vicariorum.
Stanislaus Zagro-
ba.
Vincentius Niedział-
kowski.
Paulus Zakrzewski.
Thomas Wardyński.
Andreas Gmurzeń-
ski.
Anto: Wildenauer.
Josephus Chelchow-
ski.
Michael Wichert *Cur-*
ratus Obryt: Altarista.
Alexander Grabowski
Altarista.

Josephus Wenda Alta-
rista.

Stanislaus Zagroba
Altarista & Promotor
SS. Rosarii.

Ibidem Eccl:

*S. M. Ma-
gdalena.*

Stanislaus Wyszkow-
ski *Can. Hon. Pult:* Cura-
tus in Radzikowo Præ-
positus.

Ibidem Eccl:

B. V. M.

Andreas Hassman
Can. Pult: Præpositus.

*Ibidem Ca-
pella Hospi-*

tal: S. Spiritus Adalber: Flor: Lu-
becki *Can. Hon. Pult:*
Præpositus.

Serock Opp: Antonius Dzierżański
Can. Hon. Pult: Deca:
Loci Curatus.

Josephus Glinka Vi-
carius.

Smogorzewo - - - - *Mintu-
szowski Ordinis S. Aug:*

Szybski Antonius Laskowski *Ca-
non: Coad: Pultov: &
Consistorii ibidem No-
tarius.*

Josephus Zbikowski Vi-
carius.

Winnica Didacus Jagielski *Cur:
Decanatus Radzyminensis.*

Chotomowo Adalbertus Grot-
kowski *Decanus Loci
Curatus.*

Dabrowka Adam: Sienkowski *Cur:
Nieporęt* Petrus Gościcki *Can:
Pultovien: Curatus.*

Okunin Stanislaus Nadolski
Commendarius.

*Ex Conventu Varfav:
Carmel: Calcea: Vicar:*

Radzymin Casimirus Narbutt *Curatus.*

*Pater Bernardinus
Vicarius.*

Tarchomin Franciscus Salesius
Czaykowlki *Cano: Sandomirien:* Curatus.

Skaryszewo
Oppidum. Joannes Bohomolec
AA. LL. & Philæ Do-
ctor Curatus.
PP. ex Conventu Prag.
Vicarii.

Wieliszewo Mathias Ulatowski *Ca-*
nonicus Reg: Latera:
Curatus.
Valentinus Zaboklicki
Can: Reg: Lat: Coadju:

Decanatus Stanislavoviensis.

Cygowo Andreas Dąbrowski
Curatus.

Dobre Valentinus Olszewski
Curatus.

Klembowo Adalbertus Chrzanow-
ski Curatus.

Ibidemque Hospitalis
Præpositus.

Kobyłka Gregorius Gacki *Vica:*
P.P. Bernardini. Pro-
vincia Minor: Polonia:

Pustelnik Adalbertus Damięcki
Curatus.

Pniewnik Bonedictus Ogonowski
Curatus.

Okuniewo
Oppidum Mathæus Zaremba *Ca-*
nonic: Hon: Pult: Deca:
Loci Curatus.

Stanislawow Joannes Gościmiński
Oppidum U. J. Doctor *Can: Cath:*
Plocen: Consistorii Pul-
tovien: Iudex Surro-
gatus.

Leo Porzycki *Vica-*
rius.

Decanatus Vifnensis.

- Burzyno* Franciscus Rutkowski
Curatus.
- Dobrzyatów* Grogorius Kowalew-
ski Curatus.
- Drozdowo* Lucas Rogiński Caratus.
- Jedwabne* Melchior Stawilki No-
tarius Conrii Lom-
zensis Commendarius.
- Diatnica* Stanislaus Zyznowski
Deca: Loci Curatus.
- Plock Parva* Adalbertus Swider-
ski *Can: Pult: Iud:*
Surrogat: Lomzen: in
Radziłowo Curatus.
Petrus Polakowski Vi-
carius.
- Poryte* Casimirus Krzyżanow-
ski Curatus.
- Przytulę* Franciscus Gorski Cu-
ratus.
- Wizna Opp:* Sebastianus Lachow-
ski *Canon: Livo: Curat:*

Antonius Krajewski
Vicarius.

Decanatus Waffossensis.

- Biatłaszewo* Simon Ramatowski
Curatus.
- Grabowo* Stanislaus Gniewacki
Curatus.
- Graiewo Opp:* Joannes Zelechowski
Curatus.
- Kolno Opp:* Adalbertus Kotomy-
ski *Deca: Loci* Curatus.
Mathias Milewski Vi-
carius.
- Lachowo* Valentinus Struniawski
Curatus.
- Niedzwiadna* Hilarius Biedrzycki
Commendarius.
- Romany* Antonius Wroblewski
Curatus.
- Radziłowo* Adalbertus Swiderski
Canon: Pultav: Iudex
Surrog: Consiſt: Lom-

zensis in Parva Plock
Curatus.

Calixtus Gołaszewski
Vicarius.

Stucz Jacobus Święzkowski
Curatus.

Saczucin PP. Scholarum Pia-
rum.

Wasosz Andreas Hassman *Can:*
Pult: Curatus.
Joannes Rakowski Vi-
carius.

Decanatus Wyszkiensis.

Barcice Stanislaus Zdroiewski
Commendarius Zatorie:
Curatus.

Braniszczyk Franciscus Drewnow-
ski *Can: Vars:* Curatus.
Nicolaus Milewski Vi-
carius.

Długosiodło Gregorius Milewski
Curatus.

Goworowo Philippus Komorowski
Curatus.

Joannes Kaczyński Al-
tarista.

Theophilus Galecki
Ordi: S. Augustini
Altarista B. V. Mariæ,
Joannes Zaleski Vica-
rius.

Lubiel Martinus Rhenki Cu-
ratus.

Obryte Michael Wichert *Can:*
Hon. Pult: Dir: Miss:
Curatus.

Mathæus Rutkowski
Vicarius.

Pniewo Petrus Gutowski *Can:*
Hono: Plocensis Deca:
Loci Curatus.

Popowo Sub Commenda Paro-
chi Barcicen:
Justus Chrodecki *Ber-*
nard: Capellan.

Doremba Paulus Różanowski Cu-
ratus.

Wyżkowo
Oppidum Ignatius Luba Canon:
Pult: Curatus.
Thomas Rozanowski
Altarista Cordis Jesu.
Mathæus Borowski Vi-
carius.

Zatory Alexander Grabowski
Commendarius.

Zamski - - - Milewski
Ord: *S. Benedicti.*

Sokolowo Fi-
liaZamscen Benedictus Ubyz *Ord:*
S. Benedicti Capel-
lanus.

SEMINARIUM

Seminarium Plocense.

Professores sunt Presbyteri
Congr: Miss.

Adalbertus Krzem-
kowski Superior.
Bartholomæus Jeżew-
ski Prof: S. Scripturæ.
Adalbertus Dąbrowski
Theolog: Dogm: Prof:
Vincentius Smugle-
wicz Mathe: Professor.
Josephus Machowski
Theolog: Moralis Prof:
Michael Tuliński Juris
Canonici Professor. (*)

Tom: IV.

W

(*) Eorundem Professorum munus est in-
struere Alumnos in Cantu & Cæremo-
niis Ecclesiasticis ac Ritibus Sacris,
nec non in Historia aliisque rebus sta-
tum Clericorum spectantibus. *Vide*
Tom. 1. Pag: 69. & sequent: Ordina-
natio & Regula pro Seminariis.

Alumni

Tertii Anni Antonius Zioſkiewicz.
 Joſephus Chrzanowski.
 Michael Lanĝhang.
 Valentinus Debicki.
 Valentinus Sokolnicki.

Secundi Anni Andreas Liſzczyński.

Primi Anni Antonius Bukowski.
 Franciſcus Zglenicki.
 Joſep. Dzwonkowski.

Seminarium Pułtoviense

Profeſſores Seminarii. ()*

Victor Wargawski Ca-
 nonicus Cath. Ploc. &
 Coad. Pułtovie. Cura-
 tus Przevodovien. Di-
 rector & Prof: S.
 Scrip: &c.

Antonius Muſzyński
Philosophia Doctor Ca-

☉ De horum præterea munere vide pagi-
 na præcedente 267. in ſimili nota.

nonicus Collegiata Cra-
 covien: OO. SS. Theo-
 logiæ Dogmaticæ &c:
 Profeſſor.

Franciſcus Orłański
 Can: Honor: Pułtovie:
 Inſtituti Sacerdotum
 Sæcular: in Com: Viv:
 Theologiæ Moraliſ &c:
 Prof:

Alumni

Tertii Anni Antonius Lipka.
 Mathæus Borowski.
 Mathias Maliſzewski.
 Romuald: Woiewodzki.
 Valentin: Szypniewski.

Secundi Anni Franciſcus Maicki.
 Joannes Koſkowski.
 Joannes Lempicki.
 Joannes Sleſzyński.
 Joannes Tomaſzewski.

W j

Joannes Swiatecki.
Leo Dabkowski.

Primi Anni Cajet: Budziszewski.
Franciscus Zaleski.
Henricus Chaliński.
Joannes Chrzanowski.
Joannes Meybaum.
Josephus Zaręba.

*Domy Zakonne w Dycezyi
Plockiej.*

XX. Piarowie w Szczucinie Ma-
zowieckim Prowincyi W.
Polskiej.

- - w Łomzie Prowincyi Mało
Polkiej.

XX. Kanonicy Regularni Latt:
w Czerwińku.
w Krasnym.

XX. Benedyktyni w Pułtuku.

XX. Dominikanie w Plocku.

XX. Karmelicy stridioris Obser-
vantia w Płońsku Pro:
W. Polkiej.

- - w Oborach Prowincyi teyże.
- - w Trutowie Prowincyi Mało
Polskiej.

XX. Augustynianie w Ciechanowie
Prow: Mało Polskiej.

XX. Franciszkanie w Dobrzyniu
Prow: Kor:

- - w Wyszogrodzie Prow: teyże.

- - w Stawilkach Prow: Litt:

XX. Bernardyni w Przasnyszu
Prow: Litt.

- - w Ostrołęce Prow: W. Pol:

- - w Ratowie Prow: teyże.

- - w Strzegocinie Prow: teyże.

- - na Pradze Prowincyi Mało
Polskiej (*).

XX. Reformaci w Plocku]

- - w Pułtuku

- - w Zerominie

- - w Zarembach]

Pro: Pr:

(*) *Nota* XX. Bernardyni w Kobyłce na-
leżą do Parafialnego ułożenia. Patrz
na karcie 264.

Klasztory Danien.

Klasztor P.P. Norbertanek
w Plocku.
P.P. Benedyktynek
w Sierpcu.
- - - w Lomzie.
P.P. Bernardynek
w Przasnyszu.
- - - na Pradze.

Judices Pro - Synodales.

Illustrissimi Reverendissimi

Adalbertus Gadamski Suffraganeus Plocensis.
Antonius Narzymki Suffraganeus Pultovien:

Perillustres Reverendissimi

Michael Mdzewski Archidiaconus

nus Dobrzyńen: Vicarius & Offici: Generalis Plocen:

Antonius Zdzienicki Canonicus Cath. Ploc:

Andreas Wollowicz Can: Cath: Plocen:

Joannes Gościmiński Can: Cath: Ploc: Judex Surr: Pult:

Examinatores Pro - Synodales.

Perillustres Reverendissimi.

Franciscus Malowiecki Archidiaconus Plocensis.

Stanislaus Potkański Scholasticus Plocensis, ex Synodo ultima Examinator designatus.

Josephus Luniewski,	} Canoni- ci Cath: Plocen:
Thadæus Pażkowski,	
Ignatius Rościszewski,	
Victor Wargawski.	

Perillustr. Admo. Reveren:

Franciscus Kieżkiewicz Can:

Hon: Pult: & tunc cum designaren-
tur Examinatores Director Semina-
rii, qui Anno hoc ineunte vitâ cessit
Præp: Wyżk:

Adalbertus Swiderski Can: Hon:
Pult: Judex Surr: Łomzen:

Joannes Bohomolec Præpositus
in Skaryszew & Praga.

Adm: Reverendi.

Adalbertus Krzemkowski Supe-
rior Seminarii Plocensis, aut alius
si intra biennium succederet in offi-
cium.

Piaſecky Pro - Rector Łomzen:
Scholarum Piarum, qui recenter
obit.

Thadæus Bukowski Dir: Exerc:
Spiritual: Łomzen: & Theologus
Diæc: S. P. aut alii qui intra bienni-
um succederent in Officiis.

*Examinatorowie dla Zakonni-
kow in Ordine do Approbacyi wy-
znaczeni.*

Z Konsystorza Płockiego

*W Płocku XX. Misyonarze exa-
minować będą Zakony tamże zo-
stające.*

*Dla XX. Karmelitow w Płoc-
sku.*

Sigismundus Rudowski Curatus
in Orszymowo.

Thomas Guzowski Curatus in
Wyżogrod.

*Dla XX. Reformatorow w Le-
rominie.*

Ignatius Rościszewski Curatus in
Rościszewo Canonicus Cath: Ploc:

Vincentius Zorawski Can: Colk:
Ploc: Cur: in Biezuń.

*Dla XX. Reformatorow z Bro-
dnicy wyjeżdżających do Dyecezyi
Płockiej.*

Constantinus Pomianowski Canonicus Coadiutor Plocensis Officialis Gorznensis.

Jacobus Ciecierski Decanus Gobiobudulscensis Curatus in Strzygi.

Dla XX. Kanonikow Regularnych w Czerwińsku.

Jacobus Drozdowski Decanus Plonscensis Curatus in Dziektarzewo.

Adalbertus Chwałkowski Curatus in Naruszewo.

Dla XX. Franciszkanow w Wyżogrodzie.

Franciscus Gorski Decanus & Præpos. Zakroczymensis.

Carolus Karwowski Promotor in Gora.

Dla XX. Franciszkanow w Dobrzyniu.

Præpositus in Bątkowo Congr. Mission:

Nicolaus Rowicki tunc Senior Vicari. Cath. Pl: vel aliquis Professor Congr. Missionis ex Seminario Ploce:

Dla XX. Bernardynow w Skąpym.

Adalbertus Chwałkowski Decanus Plocensis Curatus in Sikorz.

Antonius Dmochowski Curatus in Kikol.

Dla XX. Karmelitow w Frutowie.

Josephus Zakrzewski Decanus Rypinensis Curatus in Swiedziebna.

Antonius Rakowski Curatus in Lipno.

Dla XX. Karmelit: w Oborach.

Jacobus Ciecierski Dec: Golubio: Curat: in Strzygi.

Gregorius Kołodzieyski Cur: in Kikol Dec: Lipnen:

Dla XX. Bernardynow w Rątownie.

Rochus Lechowicz Decanus Biezenen: Curatus in Lutocino.

Cum aliquo Presbytero Cong: Miss: Domus Mlaven: designato ab ejsdem Domus Superiore.

Z Konsystorza Pultuskiego.

*W Pultusku XX. Professorowie
examinować będą Zakonników tam-
że zostających.*

*Dla XX. Augustynianów w Cie-
chanowie.*

Josephus Poliwczyński Canonicus
Livoniae Curatus in Przasnysz.

Andreas Trojanowski Decanus
Ciechanowien: Curatus in Ciem-
niewko.

Mathæus Rydzewski Curatus in
Ciechanow.

*Dla XX. Bernardynów w
Przasnyszu.*

Franciscus Xlęzkiewicz Cano-
nicus Honor: & Director Seminarii
Pultovien:

Michael Wichert Curatus in O-
bryte & Director Mission: vel Jose-
phus Poliwczyński Canoni: Livoniae
Curatus in Przasnysz.

*Dla XX. Kanoników Regular-
nych w Krasnym.
Ci fami.*

*Dla XX. Bernardynów na
Pradze.*

Thadæus Paszkowski Cano: Cath:
Plocen:

Joannes Bohomolec Curatus in
Praga.

*Dla XX. Bernardynów w Ko-
bylce.*

Mathæus Zarembo Canonicus Ho-
norarius Pultov: Decanus Stanisla:
Curatus in Okuniewo.

Andreas Dąbrowski Curatus in
Cygowo.

*Dla XX. Bernardynów w
Strzegocinie.*

Franciscus Orłański Canonicus
Honorarius & Professor Seminarii
Pultovien:

Sebastianus Rudawski Miss: Diac:
vel Isidorus Schwartz Prior Mon:
Pult: Ord: S. Benedicti.

Dla XX. Kapucynow w Zakroczymiu.

Victor Wargawski Canonicus Cathedral: Pl: Dir: Sem: Pultov:

Stanislaus Wyszowski Curatus in Radzikow.

Z Konfystorza Lomżyńskiego.

Dla XX. Kapucynow w Lomzie
Adamus Krolikiewicz Præpos: Co-adjutor Lomzensis.

Basilus Bruliński Decanus Lomzensis Curat: in Szczepankowo.

Dla XX. Karmelitow w Wąsoszku.

PP. Scholarum Piarum è Collegio Lomzen:

Dla XX. Bernardynow w Ostrołęce.

Martinus Szweykowski Canon: Honor: Collegiatæ Plocen: Decanus Ostrołęcen: Curatus in Kadzidło.

Paulus Giziński Curatus in Myśzyniec.

Dla XX. Reformatow w Zaremback.

Ignatius Obreński Canonic: Honorarius Pultovien; Curatus in Niegowo.

Carolus Arendt: Curatus in Andrzejow aut Joannes Budziszewski Curatus in Troszyn.

Theologi Diocesani ()*

Thad: Paszkowski Can: Cath: Pl: Examin: Gener: ad latus Cels: Loc: Ordin: S.T. & U. J. Dr: Pret: Ap:

Stan: Bienkowski Congr: Miss: Mlavæ.

Thad: Bukowski Sch: Piar: Lomsæ.

Provisores Semin: Ploc:

Adalb: Gadoski Suffr Pl:

Michael Mdzewski Archid: Dob:

(*) De horum Officio speciali vide Tomus 3. pag: 251.

Provisores Semin. Pultov:
Franc: Gostomski Can: Pultov:
Petr: Gościcki Can: Pult:

Provisor Semin. utriusque
Extraord:

Thadæus Pafzkowski Can: Cath:
Plocensis.

NOTA

Nomina Vicariorum Ecclesie
Cathedralis Plocensis omiffa pa-
gina 216. post vocem Nempe sunt
sequentia.

Joseph: Radzikowski Vice Dec: &
Senior: Colleg:

Michael Chryst Vice Cust; Cath;

Joseph: Trzciniński.

Georg: Reübelt.

Gaspar Seüfferth

Joan: Prafzkiewicz.

Joan Michalski.

APPENDIX

APPENDIX

I.

Santissimi in Christo Patris &
Domini Nostri PII Divina provi-
dentia Papa VI. Epistola Encycli-
ca ad Patriarchas, Primates, Ar-
chiepiscopos, & Episcopos Univer-
sa Ecclesie Catholicae.

Venerabilibus Fratribus Patriar-
chis, Primatibus, Archiepiscopis, &
Episcopis.

PIUS PAPA VI.

Venerabiles Fratres Salutem, &
Apostolicam Benedictionem.

Inscrutabile Divinae Sapientiae
consilium, cuius semper mirabilia
sunt opera, quemadmodum David
natu minimum elegit inter mille,
sustulitque de gregibus ovium, ut in
excellso folio gloriae positus popu-
lum suum regeret, atque in virga di-
rectionis Deo redderet acceptabi-
Tomik IV.

lem: sic adeo non spreuit humilitatem Nostram, ut quamvis in Purpuratorum Patrum Senatuum novissimi omnium essemus adscripti, atque postremum locum teneremus, Nos tamen præ cæteris, qui Pontificio Diademate digniores videbantur, voluerit Episcopalis Officii habere Principatum, & ad tanti honoris sublimitatem erectos universæ Ecclesiæ suæ esse Rectores. Quam dignationem plane admirandam, & bonitatem in Nos immensam, quum taciti & grato animi sensu assidue consideramus, a lacrymis temperare non possumus, beneficentissimam illam Misericordiam, simul atque omnipotentiam perpendentes, qua in eum munera sua contulit amplissime: in quo nulla meritorum suffragia invenit; constituens Nos infirmos, & immerentes in Caput Gentium, ut æterni Pastoris Vicariam Procuracionem gerentes in Terris,

pascere Israel hæreditatem suam, eamque adduceremus in Montem Sanctum Sion, Cælestem Hierusalem. Et quoniam maxime convenit, ut obsequium Nostrum, & oblatio consecrati Pontificis a Sacrificiis Dominicæ laudis inchoetur; non possumus non erumpere in voces exultationis, consistentes Domino, & clamantes cum Propheta (a): Laudem Domini loquatur os Nostrum; & nomen Sanctum eius Anima Nostra, ac Spiritus, Caro, & Lingua benedicat. *At si religiosum est gaudere de Dono; necessarium est etiam trepidare de merito. Quid enim tam pavendum, quam labor fragili, sublimitas humili, dignitas non merenti?* (b).

X j

(a) Pf: CXLIV. 21.

(b) S. Leo M. Serm: I. Cap: II. & Serm: II. Cap: I. post: Venetæ Edit: FF. Ballerin.

Quem non terreret præsens Christi-
 tiani Populi status, in quo Divina
 illa Caritas, qua in Deo manemus,
 & Deus in nobis, plurimum refrige-
 scit; scelera autem, ac iniquitates
 magis in dies invalescunt? Cuius
 non obrueret animum gravissima illa
 consideratio, quod Ecclesiam Chri-
 sti Sponsam custodiendam, ac tuen-
 dam, suscipimus eo tempore, quo
 Orthodoxæ Religioni tot struuntur
 insidiæ; quo salutaris Sacrorum
 Canonum norma tam impudenter
 contemnitur; quo denique turbu-
 lenti homines immani quadam no-
 vitatum prurigine furentes, vel ipsa
 rationalis naturæ adgredi non dubi-
 tant fundamenta, atque item co-
 nantur, si fieri posset, subvertere?
 Profecto in hac tanta materia tre-
 pidationis nulla Nobis esset de-
 pendendæ fiducia servitutis, nisi
 non dormitaret, neque obdormi-
 ret, qui custodit Israel, & qui Di-

scipulis suis ait — Ecce ego vobi-
 scum sum omnibus diebus usque
 ad consummationem sæculi —, nisi
 dignaretur non solum Custos ovi-
 um, sed ipsorum etiam Pastor ef-
 se Pastorum (c).

Quoniam vero tunc maxime, &
 abundantius in Nos manera divina
 descendant, quum Nostra ad Deum
 ascendit Oratio; Vos VENERABI-
 LES FRATRES, Adjutores, & Con-
 sultores Nostros nunc primum adlo-
 cuturi, illud etiam in primis a Vo-
 bis, magnopere expetimus, pro ea,
 qua in Domino unum sumus, cari-
 tate, proque ea Fide, qua in unum
 Corpus coalescimus, ne cessetis
 quotidianis obsecrationibus vestris
 instare enixius apud Deum, ut con-
 fortet Nos in potentia virtutis suæ,
 effundatque super Nos Spiritum
 Consilii, Spiritum Fortitudinis, quo

(c) In S. Leo. Serm. V. al. IV. Cap. II.

inter tot rerum, ac temporum difficultates, & quæ agenda sint, videamus, & ad implenda, quæ viderimus, convalescamus. Orate igitur in Spiritu; & fit Oratio vestra, & Invocatio erga Nos amoris, & fraternæ conjunctionis probatio certissima. Atque ut promptius, quod Nobis necessarium est, impetremus, Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ, cuius Patrocinio maxime confidimus, totiusque cælestis Curiaë merita interponite; præsertim vero tutelam Nobis, & præsidium implorate Beatissimi Petri Apostoli, *cuius Sedi, non tam præsidere, quam servire gaudemus, sperantes orationibus ipsius esse præstandum, ut Deus Misericordiarum Ministerii Nostri tempora benignus aspiciat, Pastoremque ovium suarum custodire semper dignetur, & pascere (d).*

(d) S. Leo ibid: Cap: V.

Jam vero hoc ipso assumptæ a Nobis Apostolicæ Servitutis initio, quanto possumus Paternæ Caritatis studio, Vos, **VENERABILES FRATRES**, excitamus, & commonemus, ut fideles habeamini Dispensatores. Mysteriorum Dei. Vos, quorum pars Dominus est, non ignoratis, quid Vos facere oporteat, quos labores pro Ecclesia Dei sustinere, ut fortiter impleatis Ministerium Vestrum. Hortamur itaque Vos, atque obsecramus, ut suscitatis gratiam, quæ est in Vobis per impositionem Manuum; nec quidquam prætermittam velitis, quod ad augmentum ejus Corporis pertineat, quod compactum ex Christo est, & connexum per omnem juncturam subministrationis (e) in Fide, & Caritate. Quamo-

(e) Ad Ephesios IV. 16.

brein quum fatis persuasum Vobis omnibus arbitremur, præcipuum Ecclesiæ bonum ex eo derivari, ut nemo, nisi per omnia probatus, Clericali adscribatur militiæ; necesse non est; ut eorum, quæ in hanc rem functionibus sunt constituta Cononicis, diligentissimam Vobis commendemus observationem. Pro eo enim, quo incensi estis studio, id accuratissime perficietis, ut qui sanctitate morum non præstant, qui docti in Lege Domini non sunt, qui demum aut nullam, aut tenuissimam de se, suaque industria præbent expectationem, illis ad Ecclesiasticam Militiam nullus pateat aditus; ne qui Vobis manus debent adutrices in pascendo, regendoque Grege exhibere, ii labori Vestro addant laborem, molestiam molestiæ, sintque Vobis impedimento, ne eos Vineæ fructus Dominus a suis Cultoribus accipiat, quos in futuri retributio-

ne Judicii a Vobis severissimus æque, ac justissimus exactor Christus requireret. Sanctitate præcellat oportet, & doctrina, qui Sacerdos est futurus: repellit quippe a se Deus, ne Sacerdotio sibi fungantur, qui scientiam a se repulerint, nec Operarius ad Messem par, aptusque esse potest, qui morum pietati scientiarum non conjunxerit studia. Quod quum fieri sine accurata institutione non valeat, ea propter opportune decretum est, ut in unaquaque Diæcesi Clericorum Collegium pro modo facultatum, si deesset, institueretur; institutum autem studiosissime conservaretur. Nisi enim a teneris annis ad Pietatem & Religionem informetur, atque in Litterarum Palæstra exerceatur ad lubricum iter prona ac proclivis Adolescentium ætas; quo pacto fieri poterit, ut vel in Disciplina Ecclesiastica sanctè perseveret, vel eos in huma-

nis, ac sacris Litteris progressus faciat, quos ad populi fidelis exemplum, atque institutionem, Ministerium Ecclesiae postulat? Collegia hujusmodi recte instituta, sancte conservata studio vestro, atque aptissimis Legibus diligenter communita, multoque magis, quam antea amplificata esse in singulis Diæcesibus facile Nobis persuademus; præsertim posteaquam; immortalis memoriae Benedictus XIV. Prædecessor Noster id operis, tanquam muneri Vestro pernecessarii, unicuique Vestrum tantopere commendavit (f). Quamobrem, sicuti Apostolicæ laudationis præconio eximios labores, ac diligentiam in iisdem colendis, augendisque fraudare non possumus; ita, si forte in aliqua Diæcesi aut instituta adhuc non essent, aut otiosa detinerentur, non possumus non ve-

(f) Epist. Encycl. Ann. 1741.

hementer eos, ad quos spectat, impellere, illisque etiam præcipere, ut in rem adeo utilem omni virtute enitentur.

Ob eandem causam suspicari non licet, quin id, quod maxime Fidelium animos commovere, atque in sacrarum rerum venerationem solet adducere, decorem videlicet Domus Dei, & eorum, quæ Divino cultui sunt addicta, nitorem, dignitatemque omni tempore adprime curetis. Quam absõnum esset Episcopi Domum mundiorum esse, & elegantius ornatam, quam sit Sacrificii Domus, Sanctitatis Hospitium, Aula Dei vivi? Quam absurdum Sacras Vestes, Altarium ornamenta, atque universam Suppellectilem vel vetustate squallentem, & conscissam, vel sordibus scdatam intueri; Mensam autem Episcopi splendide paratam, Sacerdotis indumenta nitidissima, & ad multam

venustatem composita? *Quanta confusionis opprobrium est, ut præclare scripsit S. Petrus Damiani (g), quod nonnulli in squallido linteo Dominicum Corpus & offerant, & involvant; & quod non dignaretur Potens quilibet, qui tamen Vermis est, propriis adhibere labiis, in hoc isti Corpus non verentur imponere Salvatoris!* At Vos certe quidem, **VENERABILES FRATRES**, ab hujus negligentiae crimine disjunctissimos, existimamus, cui obstrictos maxime vult Sanctus, idem Cardinalis eos, qui ex acquisitis Ecclesiae Bonis non *Codices* emunt, non *ornamenta*, non *utensilia suis Ecclesiis* comparant, sed in suos usus, quasi *necessitudinis sumptus*, cuncta prodigere non perhorrescunt.

(g) Lib: IV. Epist: 14. Tom: I. Opp: Edit: Rom: 1606.

De his igitur Vobiscum amanter loqui. **VENERABILES FRATRES**, non iutile esse putavimus ad optimæ voluntatis Vestræ confirmationem. At multo gravius aliquid sermonem Nostrum, seu potius Nostrarum vim lacrimarum exquirat, & vindicat, pestilens nimirum ille morbus, quem Nostrorum temporum nequitia parturit; ut unanimis, conjunctisque viribus necessariam adhibeamus medicinam, ne dissimulatione Nostra insanabilis in Ecclesia nutriatur, atque excreseat pestilentia. Videntur enim novissimis his diebus instare *tempora illa periculosa*, de quibus præ-nunciavit Apostolus Paulus (h); quando nempe erunt *homines se ipsos amantes, elati, superbi, & blasphemii, proditores, voluptatum amatores magis quam Dei, fem-*

(h) II. ad Timoth: III.

per discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes; habentes speciem quidem pietatis, Virtutem autem ejus abnegantes; corrupti mente, reprobi circa Fidem. Hi se erigunt in Magistros mendacissimos, ut eosdem appellat Apostolorum Princeps Petrus, atque introducunt sectas perditionis; & eum, qui emit eos, Dominum negant, superinducentes sibi celerem perditionem. Dicunt se esse, sapientes, & stulti facti sunt; & obscuratum est insipiens Cor eorum. Quam multos plena fallaciis jactet ubique triumphos Philosophia, ea nimirum, quæ tam honesto vocabulo suam abscondit impietatem, quantaque facilitate ad se trahat alliciatque Populorum multitudinem, Vos ipsi bene prospicite, qui Speculatores constituti estis in Domino Israel. Dogmatum iniquitatem ac nequissima deliramenta, quæ

insinuat, quis aut dicendo persequi poterit, aut cogitando comminisci? Dum videri volunt sibi quærere hujusmodi homines Sapientiam, quia non rite quærunt, prolabuntur longius; & intantos errores incidunt, ut etiam communem sapientiam non teneant (i). Atque equidem eo usque deveniunt, ut impiissime effingant, aut non esse Deum, aut otiosum esse & desidem, nihil nostra curantem, nihil hominibus revelantem; ut proinde mirandum non sit, si quidquid Sanctum, atque Divinum est, blaterent esse inventum atque excogitatum ab imperitorum hominum mentibus, inani futurorum metu percussis, & vana immortalitatis spe illectis. Sed fraudulentis isti sapientes tan-

(i) Lactant: Divin: Instit: lib: III. Cap
28 Edit: Paris 1748.

tam Dogmatum perversitatem iis
verborum, ac sententiarum lenoci-
niis emoliant, & occultant, ut in-
firmiores, qui plurimi sunt, qua-
dam esca capti, miserandum in
modum irretiti, aut fidem prorsus
abiiciant, aut certe labefactari ma-
gnopere sinant; dum quasi præcla-
ram aliquam scientiam conlectan-
tes aperiant oculos ad falsam eam
lucem hauriendam, ipsis tenebris
deteriorem. Nimirum hostis no-
ster nocendi cupidus, & peritus, si-
cut decipiendis primis hominibus
ministerium sibi serpentis adsumpsit;
ita horum linguas, linguas sane do-
losas, a quibus Animam suam liberari
postulat Propheta (k), ad se-
ducendos Fidelium animos veneno
sue falsitatis armavit. Itaque suo
hi sermone *humiliter irrepunt,*
blande

(k) Pf. CXIX. 2.

blande capiunt, molliter ligant,
latenter occidunt (l). Quanta
hinc in moribus corruptio, quanta
in cogitando loquendoque licentia,
quanta in omni actione arrogantia,
& temeritas!

Et vero his offusis tenebris, atque
evulsa e cordibus Religione, id præ-
terea adgrediuntur perditissimi hi
Philosophi, ut quibus homines vin-
culis inter se, atque cum Dominan-
tibus junguntur, & in officio con-
tinentur, ea omnia dissolvant; libe-
rum hominem nasci ad nauseam us-
que clamitant, regeruntque, nec cu-
jusquam obnoxium imperio; Socie-
tatem propterea multitudinem esse
hominum ineptorum, quorum se
prosternat stupiditas coram Sacer-
dotibus a quibus decipiantur, coram
Regibus, a quibus opprimantur, adeo
Tomik IV.

Y

(l) S. Leo M. Serm: XVI. al. XV. Cap: 5

ut concordia inter Sacerdotium & Imperium nihil sit aliud, quam immanis conspiratio contra insitam homini libertatem. Quotus autem quisque non videt hujusmodi deliramenta, atque horum similia multis simulationum involucris contexta, tanto majorem quieti & tranquillitati publicæ adferre perniciem, quanto tardius Auctorum coercetur impietas; Animabus vero Christi sanguine redemptis eo esse graviore detrimento, quo, ut cancer, sermo eorum latius serpit, atque se intrudit in publicas Academies, in Magnatum Domos, in Aulas Regum, & quod horrendum dictu prope est, etiam in Sanctuarium se insinuat!

Vos propterea, **VENERABILES FRATRES**, qui estis Sal terræ, Custodes Dominici Gregis, & Pastores, quorum est præliari prælia Domini, exsurgite, & accingimini gladio

Vestro, qui est Verbum Dei, atque a finibus Vestris improbam contagionem depellite. Quousque tandem communem Fidei, & Ecclesiæ contumeliam dissimulamus? Tamquam clamantis Christi Sponsæ gemitu Nos excitari putemus illis Bernardi Verbis: (m) *Olim prædictum est, & nunc tempus impletionis advenit: Ecce in pace amaritudo mea amarissima; amara prius in nece Martyrum, amarior post in conflictu Hæreticorum, amarissima nunc in moribus Domesticorum.... Intestina est plaga Ecclesiæ; & ideo in pace amaritudo mea amarissima. Sed in qua pace? & non est pax. Pax a Paganis, & pax ab Hæreticis; sed non profecto a Fi-*

Y j

(m) Serm: XXXIII. super Cant: n. 16. T. IV. Tom: IV. Opp: Edit: Paris 1691.

liis. Vox plangentis in tempore isto: Filios enutrivit, & exaltavit; ipsi autem spreverunt me. Spreverunt & maculaverunt me a turpi Vita, a turpi quaestu, a turpi commercio, a negotio denique perambulante in tenebris. Lacrymosis his questibus pientissimæ Matris quis se commoveri, atque impelli vehementer non sentiat ad præstandam omnem suam, quam Ecclesiæ arctissime pollicitus est, industriam atque operam? Vetus igitur fermentum expurgate; auferte malum de medio Vestri, idest venenatos Libros ab oculis Gregis magna vi & sedulitate extorquete; Animos autem infectos prompte fortiterque segregate, ne sint ceteris nocumento. *Aliter enim, aiebat Sanctissimus Pontifex Leo (n), No-*

(n) Ep: VII. al: VIII., ad Episc: per Italianam Cap: 2.

bis commissos regere non possumus, nisi hos, qui sunt perditores, & perditii, zelo fidei Dominica persequamur; & a fanis mentibus, ne pestis hæc latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscindamus. Quæ in re perficienda Vos hortamur, obtestamur, & monemus, ut quemadmodum in Ecclesia, una est Fides, unum Baptisma, unusque spiritus; sic unus omnium Vestrum sit Animus, & concordia individua, una eademque & jugis contentio; & qui juncti estis institutis, pari etiam Virtute, ac voluntate jungamini. De summa re agitur, quia agitur de Fide Catholica, de Ecclesiæ puritate, de Sanctorum Doctrina, de tranquillitate Imperii, de salute Populorum. De eo agitur, quod ut ad universum Ecclesiæ Corpus, sic ad Vos maxime pertinet, qui Pastores estis in partem sollicitudinis Nostræ vocati, & quorum vigilantia puritas

Fidei est singulariter commendata. Nunc itaque, Fratres, quoniam Vos estis Episcopi in Populo Dei, & ex Vobis pendet Anima illorum, ad eloquium Vestrum corda eorum erigite (o), ut stent in fide, & ingredi valeant in illam requiem, quæ solis credentibus parata esse dignoscitur. Obsecrate, arguite, corripite, increpate, nolite timere; indiscretum quippe silentium hos, qui erudiri poterant, deserit in errore, illis, & Vobis, a quibus depelli debebat, damnosissimo. Sancta Ecclesia tunc valentius in veritate reficitur, quum ardentius pro veritate fatigatur; neque in divino hoc opere aut potentiam adversariorum, aut gratiam pertimescatis. Absit timor ab Episcopo, quem unctio Sancti Spiritus roboravit: Absit a Pastore metus, quem Princeps

(o) Judith: VIII. 21.

Pastorum suo docuit exemplo vitam ipsam pro salute Gregis continere: Ab Episcopali pectore absit vecordia mercenarii, & abjectio. Egregie pro more suo Magnus ille Antecessor Noster GREGORIUS (p), Ecclesiarum Præsides erudiens, inquebat: *Sape Rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, & juxta veritatis vocem, nequaquam jam gregis custodia Pastorum studio, sed Mercenariorum vice deserunt; quia veniente lupo fugiunt, dum se sub fictio abscondunt. . . . Pastori enim recta tinsuisse didere, quid est aliud, quam tacendo terga praeferuisse?* Quod si nequissimus humani generis hostis, quo conatibus Vestris acrius obsistat, illud aliquando

(p) Reg: Pastor: Part: II: Cap: 4: Tom: II: Opp: Edit: Paris: Monach: S. Mauri:

efficiet, ut Religiosis Sæculi Potestatibus abscondita sit grassantis morbi pestilentia; ne quæso concidatis Animo, sed ambulate in Domino Dei cum consensu, cum oratione, & veritate, quæ sunt Arma Militiæ Nostræ. Mementote, quod contaminato Judæ Populo, nil ad illius purgationem aptius visum est, quam ut Liber Legis, quem paullo ante invenerat Helcias Pontifex in Templo Domini, cunctis a parvo ad maximum audientibus, promulgaretur; & statim consentiente universo Populo, abominationibus destructis, *sedus percussum coram Domino est, ut ambularent post Dominum, & custodirent præcepta ejus & testimonia, & ceremonias in omni corde, & in tota anima* (q). Non dissimili ratione Sacerdotes & Levi-

(q) IV. Reg. XXII & XXIII.

tas misit Josaphat, qui habentes Librum Legis circumirent Civitates Juda, atque erudirent Populum (r). Vestræ Fidei, **VENERABILES FRATRES**, Divini - Verbi promulgatio non humana, sed divina est auctoritate commissa. Congregate ergo Populum, adnuntiantes illi Jesu Christi Evangelium; atque e divino illo penu, e cælesti illa doctrina succum veræ Philosophiæ in Vestrum quisque Gregem derivate. Suadete subditis servandam esse fidem, & exhibendum obsequium illis, qui Dei Ordinatione præsumunt & imperant: Date addictis Ecclesiæ Ministerio documenta Fidei, continentia, sobrietatis, scientiæ, ac liberalitatis, ut placeant ei, cui se probaverunt; nihilque præferant, nisi grave, moderatum, ac religione ple-

(r) II. Paralipom. XVII. 7. sequi:

num. Super omnia autem in cunctorum Animis ignem mutuae illius Caritatis accendite, quam tam saepe, tamque singulariter Christus Dominus commendavit, quæque una est Christianorum Tessera, & Vinculum perfectionis.

Hæc sunt, **VENERABILES FRATRES**, de quibus potissimum Vos adloqui in Domino cupiebamus; & quæ a Vobis ardentissimo studio, & omni contentione expetimus, ut proprio experimento probemus, quam jucundum sit Nos omnes unanimes esse in fideliter servando Deposito custodiae Nostræ concredito. Ast peccatis Nostris impediens, consequi illa eadem non possumus, nisi cito anticipent Nos misericordiae Domini, qui præveniat propitius suis Benedictionibus. Quapropter, ut expeditius introeat in conspectu ejus communis Oratio Nostra, & ipse reconcilietur

Nobis, & adjuvet infirmitatem Nostram; quo tempore has Litteras Vobis mittimus, eodem alias damus, quibus Universis Christifidelibus **JUBILÆUM** concedimus, sperantes in Eo, qui est miserator, & misericors, ut sicut dedit Nobis ligandi ac solvendi potestatem in Terris ad ædificationem sui Corporis, sic & Vobis, & Vestris Gregibus ad salutem sit largiturus, ut ab omni semper errore alieni de virtute in virtutem proficiatis. Quod plane ex Animo adprecamur, dum Apostolicam Benedictionem Vobis, Populisque Curae Vestrae commissis amantissime impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum die XXV. Decembris **MDCCCLXXV.** Pontificatus Nostris Anno Primo.

Nota. List ten po Polsku, znayduie się w Tomiku I. Kazania na wszystkie Uroczyste w Roku Święta &c: przez X. Grzegorza Zachariaszewicza Kanonika na ten czas Infantkiego &c. teraz Metropol. Gniez. w Kaliszu R. 2776.

II.

*Breve Sanctissimi Domini Nostri
PII PAPÆ VI.*

*De Diminutione Festorum in
Regno Polonia. (**)*

PIUS PAPA VI.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Paternæ charitati, qua Christi Fideles omnes in Domino complectimur, illud maximè consentaneum videtur, ut eorum temporalium, & commodorum rationem habeamus, quibus præsertim illi ad spiritualia consecranda, fieri promptiores alacrioresque possint. Utraque enim ita componi, & constitui debent, ut altera obesse alteris nequeant, sed mutua inter se temperatione, quoad fieri poterit maximè provehantur. Quapropter & præcipuè ad Divinum cultum animarumque salutem nostra Aposto-

(**) Promulgationem huius Brevis vide Tom I. pag: 267. & sequent:

lici ministerii sollicitudo conversa sit, tamen ea interdum minimè neglecta, temporalium rerum opportunitate, non solum impedimenta, si quæ sint averti, sed & multò potiora ad eum finem adjuncta comparari posse cognoscimus. His inductum rationibus sel: rec: Benedictum PP. XIV. Sapientissimum Prædecessorem Nostrum fuisse scimus, Qui nonnullorum Catholicorum Principum, & Ordinariorum sibi porrectis precibus annuendo indulgit, ut fideles populi plurimum Civitatum, & Diæcesum, quibusdam festivis diebùs, servato in eorundem Festorum, vigiliis, in quibus præceptum erat, jejunio, ac auditâ tantum in iisdem Festis Missâ, laboriosis suarum artium exercitationibus, servilibusque operibus vacare possent: sed ex eadem dispensatione illud postmodum, sicut accepimus, evenisse deprehensum est, ut

alii in suo artificio nimis occupati, præceptum audiendi Missam omnino negligenter, alii verò ex obligatione jejunandi in vigiliis, & audiendi Sacrum in Festis, occasionem caperent à laboribus abstinendi, & otio indulgendi. Quæ incommoda agnoscens charissimus in Christo Filius noster **STANISLAUS AUGUSTUS** Poloniæ Rex Illustris, pro eximia, qua pollet pietate obviam iisdem ire nunc statuit, proindeque à Nobis enixè flagitat, nomine & Inclytorum Reip: Poloniæ Ordinum in generalibus Comitibus congregatorum, ut eosdem Christi Fideles, & à præcepto jejunandi, & audiendi Missam iis diebus, quibus operi vacare permittitur, solutos esse Apostolica Authoritate velimus. Nos igitur Eiusdem votis, quantum in Domino possumus, obsequendum, & populorum conscientiae consulendum esse judicantes, Fraternitati

tuae committimus, & mandamus, ut in ista Civitate. & Diœcesi tua, hanc omnibus Christi Fidelibus, Ritus Latini, in Civitate & Diœcesi præfata existentibus, de diebus Festis legem, in quam maturò consiliò & expensis omnibus descendimus, Auctoritate Apostolica denunties, & dicas. Retineantur nempe, ac celebrentur Festivi dies *Resurrectionis*, cum sequenti. & *Pentecostes* item cum sequenti, aliisque per Annum dies Dominici, nec non *Nativitatis Domini Nostri IESU Christi, Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi*, tum quinque dicati **B. MARIE** Virgini, scilicet *Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis*: præterea retineantur Festa SS. Apostolorum *Petri & Pauli, Omnium Sandorum, S. Stephani Prothomartyris, & unius tantum principa-*

lioris Patroni. Sed si alicubi plures Patronos æquè principales haberi contigerit, diligenter inquiras, necesse est, Venerabilis Frater, quinam ex dictis principalioribus Patronis potiore cultum, & venerationem in ea, vel Civitate, vel Oppido, vel Pago habeatur, & in Eius tantum propria die Festivitatibus præceptum designes. In his igitur omnibus Festis diebus, pro veteri Ecclesiæ Catholicæ instituto, Christi Fideles sacris adesse, à servilibus operibus abstinere, & jejunium in eorundem vigiliis, quibus adnexum est, observare debeant, & teneantur. In reliquis verò Festis, non solum laboriosas artium exercitationes, & servilia opera permittimus, & indulgemus, sed insuper eosdem Christi Fideles, à quacunque vigiliæ, seu jejunii diebus præcedentibus, dummodò aliunde vel ratione Quadragesimæ, vel
ratione

ratione Quatuor temporum non præcipiatur, & audiendi Missam in præfatis Festis obligatione absolvimus, & liberamus. Sed quoniam, dum populorum conscientiam consulimus, & eorum, qui in sudore vultus sui panem comedunt, indigentiam providemus, Sanctorum venerationem, & salutarem Christi Fidelium penitentiam, minuire non intendimus, idè Sanctorum, & solemnitarum Officia & Missas, tam in iisdem abrogatis Festis, quàm in eorum vigiliis retineri, & sicut prius in quacunque Ecclesia celebrari mandamus. Sacrum verò jejunium, quod in præfatis vigiliis habebatur, ad quartas & sextas Ferias Adventus transferendum, ibidemque servandum edicimus, & constituimus, ut autem non solum Clerici, & divites homines sæculares, qui & diebus non Festivis Sacrosanctæ Missæ Sacrifi-
Tomik IV. Z

cio & divinis Officiis, quod vehementer cupimus, adesse possunt, sed etiam ii, qui rusticis detenti laboribus, Ecclesias diebus tantum Festis adeunt, Sanctorum Apostolorum, & Martyrum, Quorum solemnitates superius abrogavimus, memoriam fervent, & venerentur, volumus ac precipimus, die 29. Junii. ultra precipuam SS. *Petri, & Pauli* solemnitatem, & aliorum Apostolorum, & die 26. Decembris, ultra precipuum S. *Stephani* Festum, & aliorum SS. Martyrum memoriam celebrari. Quare die 29. Junii, in Calendariis Ecclesiasticis, ita Festum inscribendum erit = SS. *Petri & Pauli*, & commemoratio omnium Apostolorum = ac tam in Officio, quam in Missa addatur = Commemoratio de communi Apostolorum. = Die verò 24. Decembris ita notetur Festum = S. *Stephani Prothomartyris*, & commemoratio o-

mnium SS. Martyrum = ac tam in Officio quam in Missa addenda erit = commemoratio de communi plurimorum Martyrum = Hæc Nos Venerabilis Frater non minus spiritualem, quam temporalem utilitatem populi utilitatem intuentes, sancienda esse judicavimus, in quo plurimum sollicitudini, ac Pastoralis vigiliæ Tuæ confidimus, qui illud profectò sedulitate studioque tuo efficiēs, ne quid è Divino cultu detractum videri possit, sed quò minor Festorum dierum factus est numerus; eò major sit in populorum animis pietas, fervor, ac devotio. Proinde vehementer cupimus, ac in Domino Fratèrnitatem Tuam hortamur, ut populos Tibi commissos diligenter edocendos cures, quæ ad justam, legitimamque dierum Festorum celebrationem pertinent, quò ardore, quæve humilitate spiritus

Zj

adstare Sanctissimo Altaris Sacrificio, quò studio, quâ frequentia Divinis Officiis, sacris Concionibus, ac Christianæ doctrinæ institutionibus interesse debeant, & ne per eos dies Christi Fidelium corda graventur crapulâ, & ebrietate, ac sæcularibus cogitationibus, quam diligentissimè operam dare debebis, ut profana quæque, ludicra, & minùs religiosa à publicis locis amoveantur; contrà verò, in conspectu illa sint, abundèque suppetant, quæ ad fovendam devotionem pietatemque plurimum prodesse possint. Quæ quidem cuncta à perspecta Pastoralis sedulitate Tua Nobis maximè pollicemur. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus Provinciis, & Synodalibus Conciliis, editis generalibus, vel specialibus, constitutionibus, & ordinationibus cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub

Annulo Piscatoris, die XXIII. Maji MDCCLXXV. Pontificatus Nostri Annò primò.

I. Card: de Comitibus.

III.

Litteræ Excellentissimi Nuntii Apostolici in Regno Polonia () occasione diminutionis Fæstorum ad Celsissimum Principem Michaelem Poniatowski Episcopum Plocensem directæ.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine Patrone Observandissime — Sanctissimus Dominus Noster PIUS Papa VI. habita benignè ratione precum, quæ Serenissimi Regis ac Reipublicæ Polonæ nomine de imminuendo dierum fæstorum numero, qui ex Ecclesiæ præscripto, vel consuetudine celebrantur, ad Ipsum haud pridem pervenerunt, expensif-

(*) *Jos: Comitæ Garampi nunc S. R. E. Cardinalis.*

que aliis ejusmodi postulationibus ac precibus, ad summos Pontifices Prædecessores suos delatis; tum relationibus ab Illustrissimis & Reverendissimis Regni Archiepiscopis & Episcopis hac de re alias acceptis, haud amplius differendam censuit Dispensationem, quæ illud spectat, ut populus commodioribus sibi comparatis vitæ sustentandæ rationibus, nova hac excitetur Ecclesiæ indulgentiâ, atque in accuratiorem cæterorum festorum dierum, qui erunt ex præcepto colendi, observantiam alacriter ferantur.

Hujusmodi igitur pro Gente Polonia indulgentiam Sanctitas sua ad normam ordinavit illarum, quæ locum jam habuere, in partibus Diæcesum, quæ alienas attingunt dominationes, nè cultus diversitas in ejusdem ritus populis, ad unam eandemque Diæcesim spectantibus ullam parere possit inter idiota,

præsertim, confusionem, vel perturbationem, & conscientiæ simul sollicitudinem. Quod verò in iis locis jam laudabiliter obtinuit, ut & festivi, qui retinentur dies majori nunc celebrentur veneratione, & reliqui in pauperum redundaverint utilitatem, illud itidem a pia Polona natione summus Pontifex sibi cumulate pollicetur.

Ægre tamen graviterque accepit, pravam in hoc Regno invaluisse consuetudinem, ipsismet Constitutionibus Synodalibus (*lib. 2. tit. de Feriis*) reprobata, ut nundinæ ac venalium rerum publici mercatus, ut plurimum, festis diebus habeantur: quod quantum Christianæ ipsorum observantiæ obsit atque adversetur, & experientia docet, & sapienter Prædecessorum suorum vestigiis inhærens admonuit s. m. Benedictus XIV. in suis literis sub Anno Piscatoris die 5. Novembris An.

no 1745. datis, quarum initium:
Ab eo tempore: Cæterum, ex quo
 ejusmodi Pontificiæ dispensationes
 concessæ Austriacis ditionibus fuê-
 re, oculatus egomet ipse testis sui,
 quanta & quam singulari vigilantia
 Fæstorum dierum sanctificationi
 consultum fuerit, eorumque proin-
 de exactior observantia accreverit;
 quam severè nundinæ & mercatus
 omnes interdicanur; imò nullæ pe-
 nitus officinæ vel tabernæ venden-
 tium, velementium commodo pro-
 stent, ac certæ duntaxat, eæque
 pauca præfinitæ sint horæ (quæ
 nempe sacris exercitationibus, ac
 divinis vacant Officiis) quibus ven-
 dere atque emere liceat res quoti-
 dianæ victui omninò necessarias; sed
 hoc ipso intervallo omnes in officin-
 is ipsis, vel tabernis, conventus,
 convivia, ac ludicra quæquè & pro-
 fana, omnino prohibentur. Præ-
 clarum sanè, ac nunquam satis lau-

dandum Augustorum in Deum pie-
 tatis documentum?

Hoc igitur proposito exemplò,
 nihil est, quod à Nationis etiam Po-
 lonæ pietatè sibi Sanctissimus Pater
 non polliceatur: atque hoc ipsum
 mihi plane mandavit Illustrissimæ &
 Reverendissimæ Dominationi Ve-
 stræ, non minus quàm cæteris Colle-
 gis suis disertè significandum, ut
 dum novæ Pontificiæ dispensationis
 beneficium populis, eorum fidei cu-
 ræque commissis, erunt promulga-
 turi, iisdem eo ipso tempore justis-
 sima, ac piissima Sanctitatis suæ
 consilia ac monita patefaciant:
 adeo ut Pastoralis sollicitudo nullis
 parcat rationibus, quibus possint ta-
 les abusus, ubi invaluerint, coerceri.
 Hinc unumquemque moneant, in
 Domino hortentur, excitentque ad
 exactam hanc dierum Fæstorum
 observantiam, ac si opus est, adver-
 sus transgressores, opem etiam im-

plorent sæcularis Auctoritatis, ut qui Ecclesiæ conscientiæ causa obsequi detrectaret, pœnarum saltem metu refrænetur, & adigatur.

Audivit etiam Sanctissimus Dominus Noster, eam esse alicubi *Cmetonum* seu glebæ adscriptorum conditionem, ut vix ullum hebdomadæ diem ab operis domino præstandis exceptum habeant, vel eas statis diebus ita assignatas, ut nisi Festum aliquod iisdem diebus inciderit, non possint ab operibus domino præstandis se abstinere. Verum ea est Sanctitatis suæ fiducia, quam in huius nationis religione, pietate, & æquitate locavit, ut sibi in animum nequeat inducere, futuros esse dominos, qui miseros homines adigant ad deferendas festis diebus abrogatis eas operas, quas, stante ipsorum dierum præcepto exigere ab iisdem usque adhuc non potuerunt. Nihilominus ad magis ma-

gisque honorum animos excitandos, operæ prætinum Sanctissimus Pater arbitratur, per sacrorum Pastorum vocem & dominos, & servos admonere, se novo huiusmodi beneficio illud præcipue spectasse, ac sperasse futurum, ut eorum, qui in sudore vultus sui panem comedunt, indigentia commodius provideretur: optare propterea, vehementerque petere, ut cum domini nullum opus, aut ministerium diebus festis, qui ex præcepto vel consuetudine servabantur, a servis suis, alterutri conditioni, ut supra, obnoxii exigere usque ad huc potuerint; ita neque in posterum repetant, etsi earundem dierum servandorum præceptum ex benigna erga pauperes Pontificia miseratione abrigetur.

Hæc igitur habui ex Sanctitatis suæ supremis mandatis Illustrissimæ Dominationi Vestræ ac cæteris Collegis suis, novæ Pontificiæ indulgenti-

tiae participibus, communicanda. Doctrina, studio, atque obsequio erga Ecclesiae Caput suo vehementer confusus, dubitare nullo modo possum, quin Illustrissima Dominatio Vestra singulis cujuscunque status personis, spiritali curae suae subjectis, manifestam Sanctitatis suae mentem non sit declaratura, easque etiam ad ejus executionem excitatura iis hortationibus & monitis, quae tum perspecta sua prudentia, tum rei argumentum atque ipsae Apostolicae litterae Sanctissimi Domini Nostri Illustrissimae Dominationi Vestrae abunde suppeditabunt. Haec autem omnia in Edicta referre iuvabit, quae vulgo *Processus* dicuntur, quibus populo suo novam pontificiam dispensationem denuntiabit. Omnes autem Parochos, Verbi Dei praedicatores & Confessarios tam saeculares, quam Regulares moneat, ut populos diligenter, uti opus est, in-

struant, tum de ratione, qua dies Festi sanctificari debeant, quo ardore, quo pietatis studio, qua frequentia divinis Officiis, sacris concionibus, & Christianae doctrinae institutionibus; tum denique de Sanctissimi Patris mente & consiliis, quae supra in diligentiore festorum dierum sanctificationem adimplenda declaravi, si Populi Dei & Ecclesiae praecipto satisfacere, ac debitae erga Sanctissimum Patrem Obedientiae meritis, gratiaeque suae Pontificiae beneficio frui perpetuo voluerint.

Atque interim studium & observantiam meam Illustrissimae & Reverendissimae Dominationi Vestrae deferens, me esse ex animo profiteor = Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae = Addictissimus & Observantissimus Servus = *Josephus Archiepiscopus Beritensis Nuntius Apostolicus* = Datum Varaviae die 30. Junii 1775.

IV.

*Litera Excelletissimi Nuntii
Apostolici in Regno Poloniae ad
Provinciales & Superiores Or-
dinum Regularium data ex occa-
sione Brevis de diminutionem Fe-
storum.*

Ex adjuncto Epistolæ exemplo, quam ad Illustriissimos & Reverendissimos Archiepiscopos & Episcopos Regni Poloniae, & Magni Ducatus Lithuaniae scribo, ut eis mentem Sanctissimi Domini Nostri PII PAPÆ VI. præcipuasque significarem rationes, quibus maximè permotus, ad enixas Serenissimi Regis ac Reipublicæ preces, de imminuendo Festorum numero dispensationem benignè concessit, Vestra etiam Paternitas plane cognoscet, quid ipsi & religiosæ Provinciæ suæ viris faciendum sit, quidve populis inculcandum, ut

se & ad Sanctitatis Suæ consilia ac voluntatem conforment, & monitis, cohortationibus ac mandatis obsequantur, quæ proinde desiderari Sacrorum pastorum prudentia ac sollicitudo minimè patietur.

Mihi verò, pro ea peculiari cura & studio, quò ex mei Ministerii munere Regulares Ordines ex animo complector, nihil modo aliud superest addendum, quàm ut zelum, doctrinam ac prudentiam religiosarum familiarum magis magisque excitent ad populos ea recte edocendos, quæ ad justam legitissimamque festorum dierum, quibus annexum supererit præceptum, pertinent sanctificationem; quæque fuerint Sanctissimi Patris rationes, ut reliquorum Festorum imminutionem indulserit. Cum enim ita provide consuluerit, ut jacturam illam compensent, quam in comparandis necessariis vitæ subsidiis patiebantur ex præcepto, quod

pluribus infra Annum diebus erat adjunctum, fore iudicavit, ut omnes prorsus temporales curas & cogitationes deponerent diebus, qui super sunt; dominicis & festis mysteriorum Christi, Beatæ Mariæ Virginis atque eorum Sanctorum, qui in Pontificiis literis annunciantur, in iisque ad animarum suarum salutem tantummodo incumberent.

Hinc verò inferendum neutiquam videtur summum Pontificem ad hos dumtaxat dies curam circumscribere, quæ de propria sanctificatione, de omnipotentis Dei cultu, deque Beatæ Mariæ Virginis ac Sanctorum veneratione inesse cuilibet debet. Hòc enim studio quotidie affici & continenter Christi fidelem oportet, qui tenetur *orare semper & non deficere*; quinimo quæ facit, licet ad communes vitæ actiones ea pertineant, omnia ad
Dei

Dei gloriam, honorem & cultum referre, verum tamen quædam externæ actiones, quædam Christianæ pietatis exercitationes ad festivos potius dies reservantur, in quibus, sepositis omnibus sæcularibus curis, animum possit attentius colligere; atquè hinc, si quid antea deliquerit, agnoscere & corrigere, novumquè eodem tempore hominem induere in iustitia & sanctitate veritatis.

Videte ,, edicit Dominus, ut Sab-
,, batum meum custodiatis, quia si-
,, gnum est inter me & vos in gene-
,, rationibus Vestris, ut sciatis, quia
,, ego Dominus, qui sanctifico Vos
,, (Exodi Cap: XXXI. v. 13.) Ide-
,, oque,, dominico die a labore ter-
,, reno cessandum, at omni modo
,, orationibus insistendum, ut quod
,, negligenter per sex dies agitur,
,, per diem resurrectionis dominicæ
,, precibus expietur: ,, Hæc S. Ni-
Tomæ IV. Aa

Solus r. pontif: max: *in Respons,*
ad Bulgaros cap: 10. Concil: tom.
 VIII. col: 22.) Debet ergo, *ut opti-*
me notat S. Antoninus) Summæ
 Theolog Par: II. tit: IX. cap: VII.
 §. 4.) „ die festo infisti operibus Spi-
 „ ritualibus orationis, meditationis,
 „ auditionis divinorum, lectionis, &
 „ eleemosynis, & hujusmodi: & in-
 „ ter cætera debent homines vacare
 „ compunctioni & contritioni pec-
 „ catorum, recogitantes, quæ ege-
 „ runt aliis diebus, in quibus fue-
 „ runt occupati; dicitur enim Levi-
 „ tici cap: XVI. *Sabbatum requie-*
tionis est: affligetis animas ve-
stras; „ scilicet per contritionem
 „ secundum Origenem.

Hæc omnia ac multo alia plura,
 perspecta quidem Paternitati Ve-
 stræ ac Religiosis viris, haud æquè
 tamen cognita idiotis sunt & popu-
 lis, qui Dei & Ecclesiæ præceptorum
 vim non satis sentientes, se festorum

dierum sanctificationem adimplevisse
 arbitrantur, quod sacro adsent, at-
 què ab omni fervili opere vacent:
 dum tamen, quod reliquum est diei,
 in otio tenent, in comestationibus, in
 ebrietatibus, in impudiciis. San-
 cti Patres Maiores Nostri nunquam
 non destiterunt huiusmodi corruptæ
 & fragilis humanæ naturæ vitia
 coercere, modo legibus, modo hor-
 tationibus. „ Idne est o! Christiani,
 ajebat S. Cyrillus Alexandrinus (lib:
 VIII. cap: V. in Joannem) „ celebra-
 „ re diem festum, indulgere ventri,
 „ & inconcessis voluptatibus habe-
 „ nas laxare?... Diebus ad exer-
 „ cenda servilia opera concessis, u-
 „ nusquisque suo intentus est operi,
 „ & abstinet à crapula, ludis, & vani-
 „ tatibus: diebus autem festis passim
 „ concurritur ad cauponam, ad lu-
 „ dos, ad spectacula, ad choreas, in
 „ derisionem divini numinis & diei

„ prævaricationem ? „ Quare appo-
 „ site ad rem Nostram S. Augusti-
 „ nus monebat: „ Judæi serviliter
 „ observant diem Sabbati ad luxu-
 „ riam, ad ebrietatem. Quanto
 „ melius sæminæ eorum lanam face-
 „ rent, quam illa die in menianis sal-
 „ tarent! Absit Fratres, ut illos dica-
 „ mus observare Sabbatum (Tract:
 III. in Joannem §. 10. Tom: III.Par:
 2. pag: 311. edit: Parisien).

Absit igitur ne Christiani Judæi cæ ne-
 quitia imitatores videantur. Atta-
 men si attentius consideremus, non-
 „ ne apud multos tota eorum occupa-
 „ tio in festis est circa corpus? ...
 „ Quia scilicet non Deo, sed sibi va-
 „ cant, ventri & dæmoni.... Mulie-
 „ res vacant, & non parum tempo-
 „ ris expendunt in se ornando ad ca-
 „ piendas animas, famuli & famulæ
 „ ad præparandum Cibos, accuratius
 „ solito: mercatores ad faciendos
 „ suos computos, & ratiocinia, ad

„ scribendum Libros & literas: infe-
 „ rioris conditionis homines ad au-
 „ diendum de palatinis, vel spectacu-
 „ la vana: nulla cura filiorum & fa-
 „ miliæ, sed omnes liberi dimittun-
 „ tur ad facienda mala: & quod cum
 „ multo labore per hebdomadam
 „ lucrati sunt, in festis, in tabernis
 „ & ludis, non in Eleemosinis expen-
 „ dunt. „ Quæ animadvertens S.
 Antoninus (loc: cit:) quæstio-
 nem sibi proposuit „ utrum quis,
 „ abstinendo se à Criminalibus, & o-
 „ peribus manualibus, per hoc so-
 „ lum quod non vacat divinis, nisi
 „ audiendo Missam, vel non audien-
 „ do quia non potest, sed per totum
 „ Festum solatiatur & ratiocinatur
 „ de otiosis, peccet mortaliter? Et
 „ respondet: videtur quod sic; quia
 „ maxime cadit sub præcepto, quod
 „ est de intentione legislatoris. Sed
 „ ad hoc intentio legislatoris hujus
 „ præcepti est ut vacetur Deo. Ta-

„ lis autem non vacat Deo: quia
 „ etsi audit Missam, illud valde mo-
 „ dicum est respectu totius diei; &
 „ modicum pro nihilo reputatur...
 „ Non vacare Deo pro maiori par-
 „ te diei, peccatum est. His & hu-
 „ iusmodi aliis rationibus bene per-
 „ pensis Cardinalis Cajetanus, vir
 „ inter Theologos valde gravis, serio
 „ fideles admonuit, quod „ licet cum
 „ abstinentia a servilibus, solius Mis-
 „ sæ cultus sufficiat in Festo ad evi-
 „ tandum peccatum mortale; te-
 „ nentur tamen Fideles diem ex-
 „ pendere in Divinis laudibus, sal-
 „ tem eundo ad prædicationem, &
 „ ad vespervas. Unde, qui post Mis-
 „ sam festos dies vane consumunt,
 „ ludendo, jocando, otioseque va-
 „ gando, aut venando, spectaculis
 „ intendendo, licet ex ipsis operi-
 „ bus, ut pote non servilibus, mor-
 „ tale non incurrant; ex omissione
 „ tamen divini cultus, ad quem se-

„ sta instituta sunt, graviter pec-
 „ cant: -- quia non reddunt, quæ
 „ sunt Dei, Deo: & quia quantum
 „ est in re, ridiculo exponunt Chri-
 „ stiana festa, iuxta illud: *viderunt*
 „ *eam hostes, & deriserunt Saba-*
 „ *ta eius.* Et hoc præcipue tangit
 „ viros graves, & maiores dominos:
 „ cæteri namque eos imitantur.

Quos igitur supra memoravimus
 abusus, si qui irrepsere, ii sunt, no-
 stra præcipue opera corrigendi; hu-
 jus generis errores, sunt nobis in o-
 mni patientia & doctrina refellendi,
 ac fideles omnes sanis doctrinis in-
 struendi, quibus ipsi inhæreant oportet,
 in re tam gravi, quæ animarum
 suarum salutis potissimum interest;
 ne falso sibi svadeant, magnam se
 assumpsisse religionem, quod Festo-
 rum numerum ultra Ecclesiæ præcep-
 tum sponte sua multiplicent, dum
 interim eorum, qui ex præcepto re-
 tinentur, accuratam negligunt ob-

servantiam. Quod si qui facerent, merito corripere eos Deus per os prophetarum suorum: *dispergam super vultum Vestrum stercus solemnitatum vestrarum*, (Malachiae cap: II. ver: 3.) „ Neomenias, & „ Sabbatum, & festivitates alias non „ feram: iniqui sunt cætus Vestri: „ calendas Vestras & solemnitates „ Vestras odit anima mea: facta „ sunt mihi molesta, laboravi sustinens (Jsaia cap: I. v. 13.) Quæ est „ hæc res mala, quam facitis, & profanatis diem Sabbati (2. Esdr: „ XIII.

Voluntas igitur Sanctissimi Patris ea quidem minime est, ut Fideles ipsi a Religionis ac pietatis actibus, vel a Sanctorum veneratione in abrogatis Festis arceantur: sed dum manuum opus antea interdictum iisdem liberaliter indulget, ut propriis ac domesticis commodius consulant necessitatibus, vult etiam ac præcipit,

ut festi dies, qui sunt ex præscripto colendi, sobriè, justè, ac pie transigantur.

Huc autem referri debet maximè concionatorum & Confessariorum studium ac vigilantia. Cum enim Ministri Christi sint & dispensatores mysteriorum Dei, fideles non inveniuntur in eorum Ministerio, nisi Filios, qui eorum fidei, curæque se committunt, uti Spirituales decet patres, rectè instruerent, assiduè monerent, ac opportune corrigerent. Quare, & si mihi dubium non sit, quin ipsi hæc omnia populis opportune inculcare usque adhuc non destiterint; nunc tamen, ex quo talis incidit opportunitas Pontificiæ promulgandæ dispensationis, id faciendum diligentius ac frequentius omnino videtur, neque desistendum, quo ad usque populus necessaria quæ sunt, rectè addiscat, calleat & adimpleat.

Itaque operæ præmium ex Officio suo Paternitas Vestra faciet, si cor

cionatoribus & Confessariis Provinciae suae monita ejusmodi frequenter graviterquè commendet & inculcet. Pari vero sedulitate curandum est, ne ab ejusmodi, quae Concionatoribus & Confessariis inesse debet sollicitudine, caeterorum Religiosorum ratio & actiones ullo modo discrepent. Singuli enim, ac nos praecipuè, qui Ecclesiae mancipati sumus, ad animarum salutem, ac sanctificationem, cogitationes, curas, & operam, *secundum propriam virtutem*, conferre tenemur. Qui enim plura talenta acceperit, ea omnia diligenter negotiari debet, ut, veniente Domino, concreditam sibi summam. *utique usuris*, reddere ei possit. Non enim excusatur, qui, cum unum talentum acceperit, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Inutilem servum hujusmodi praecipit Dominus in tenebras eici exteriores.

Maximam autem apud saeculares, & idiotas vim habere poterit Superiorum localium exemplum, in Ecclesiae bonorum, si quae habent, administratione. Quae de servis & adscriptitiis ex Sanctissimi Patris voluntate in memorata ad Illustrissimos & Reverendissimos Episcopos Epistola admonui, ea ipsi accurate exequantur., Quod si is, qui suorum non habet curam, Fidem abnegavit, & est infideli deterior, qui suos etiam violat, ubi constituetur,? cum quibus assistet? (S. Joannes Chryf: homil: 53. in Math:) Quis autem post eos, quos jura sanguinis jungunt, magis *suus* cuique est, quam servus Domino? Nam, si inter eos status & fortunarum impar est conditio, debet tamen utrosque aequalis caritas jungere, quos junxit non modo aequalis natura, sed & aequalis vocatio in Christo Jesu. Apud Deum enim & Domi-

num Nostrum, ut ait Apostolus,, non
 ,, est servus, non est liber; omnes
 ,, nos unum sumus in Christo Jesu
 (ad Galat: III. ver: 28.) quia si-
 ,, ve servi, sive liberi, omnes in unum
 ,, Corpus baptisati sumus, & omnes
 ,, in uno spiritu potati sumus....
 ,, Imo corpus Christi sumus & mem-
 ,, bra de membro. Si quid *igitur*
 ,, patitur unum membrum, compa-
 ,, tiuntur omnia membra (1. ad
 Corinth: cap: XII.) *Servos igitur*
 ,, *Nostros diligamus*, non ver-
 ,, bo, neque lingua, sed opere & ve-
 ,, ritate (1. Joh: cap: 3. v. 17.) Porro
 ,, unusquisque quodcumque fecerit
 ,, bonum, hoc recipiet à Domino,,
 ,, sive servus, sive liber; & vos Do-
 ,, mini eadem facite illis (*servis*),
 ,, remittentes minus, scientes, quod
 ,, & illorum & vester Dominus est
 ,, in cælis, & personarum acceptio
 ,, non est apud Deum (ad Ephes:
 cap: VI.)

Insuper ,, cum validiora sint
 ,, exempla) quam verba, & plenius
 ,, sit opere docere, quam voce,,) S.
 Leo Serm: de S. Laurent:) studio-
 sè invigilent superiores, ut quod ad
 eos spectat, nihil in executionem
 eorum, quæ summus Pontifex mo-
 nenda mandavit, desiderari contin-
 gat; statuantque hac in re obsequii,
 & obedientiæ Jesu Christi Vicario
 debitæ, primum ac singulare docu-
 mentum. Præcaveant igitur, ne in
 Festis, quibus adjunctum superest
 præceptum, quidquam in suis locis
 vel fundis peragatur, quod eorum
 sanctificationi adversaretur, ne in
 Religiosorum locis renovari contin-
 gant profanationes de quibus Si-
 mon Archiepiscopus Cantuariensis
 in Synodo Machfeldensi Anno 1332.
 graviter conquerebatur. Quod in
 ,, Electorum Dei receptum erat ho-
 ,, norem, conversum est in blasphe-
 ,, miam, & abominationem, dum vi-

„ delictet conventicula negotiatio-
 „ nis & alia exercitia illicita diebus
 „ huiusmodi potissime ingeruntur;
 „ quod vero ad devotionis paraba-
 „ tur compendium, in dissolutionis
 „ erigitur cumulum; dum in ipsis
 „ festivitatis taberna colitur po-
 „ tius, quam Ecclesia, comeffatio-
 „ nes & ebrietates uberius abun-
 „ dant quam lacrymæ & oratio-
 „ nes.... Tanquam solemnitates ipsæ
 „ ad profanationis, & perverfitatis
 „ exercitium gratis fuerint institu-
 „ tæ (Concil: Tom: XI. Edit: La-
 „ beanæ

Cum vero nullo tempore destite-
 rit Ecclesia, quin mercatus & nun-
 dinas, quæ diebus festis agerentur,
 reprobaverit, caveant præcipuè Re-
 ligiosi, ne in eorum locis Ecclesiasti-
 cis huiusmodi negligi videantur. In
 iis igitur, non modo mercatus &
 nundinæ non permittantur, verum
 etiam rusticis & vicariis, qui ex eo-

rum pendent imperio, quo minus eas
 alibi frequentent, severe interdican-
 tur, & ad iussa adimplenda modis o-
 mnibus alliciantur. Comperta o-
 mnibus esse debent, quæ diversis
 temporibus & locis his de rebus
 Sanctæ decreverunt Ecclesiæ, & ma-
 xime in Conciliis Turonensi III. &
 Arelatensi VI. Anni 813. Toletano
 an 1473. Mediolanensi (An. 1505.
 III. an: 1573. & VI. an: 1579. Nar-
 bonensi an: 1551. Rethomagensi an:
 1581. Rhemensis & Burdegalensi an:
 1583. Vobis autem ante oculos
 præcipuè habendæ sunt decretales
 Epistolæ Summorum Pontificum S.
 Pii V. = cum primum = & Benedi-
 cti XIV. = ab eo tempore; = atque
 Synodales constitutiones provinciæ
 Vestræ Gnesnensis: quarum omnium
 ad executionem præsto Vobis erit
 gratia & auctoritas Illustrissimorum
 huius Regni & magni Ducatus Li-
 thuanicæ Episcoporum, qui in eam rem

curas & sollicitudines suas omnes impendent.

Tabernæ vero in Religiosorum prædiis aut pagis prorsus claudantur; neque ullum permittatur convivium aut compositio in domo Parochiali seu Religiosa, ac multo magis in cænobiis: uno verbo ab Regularium exemplo discant sæculares omnes, & intelligant, summi Pontificis, atque Episcoporum consilia & monita dura minime esse, imo perfici facile posse, modo Spiritu Dei, ac salutis animarum zelo agamur. „ Honorasti „ Martyres, aiebat S. Joannes Chry- „ sostom: dum adfuisi, dum audivisti, „ dum studium præ te tulisti; honora „ etiam illos modestè domum rece- „ dendo; ne quis ubi te parum deco- „ re gerentem viderit in popina, te „ non propter Martyres venisse di- „ cat, sed ut vitium augeres, ut im- „ probæ cupiditati servires.... Si

ergo

„ ergo postquam ad Martyres „ accessisti, postquam hinc discesse- „ ris, ebrietati vacaturus es, melius „ est, ut domi maneat, nec indeco- „ re te geras, neque Martyrum so- „ lemnitatem probro afficias, neque „ proximo sis offendiculo, neque „ mentem obsideas, neque peccata „ tibi accumules (Homil: in Mar- „ tyres tom: Il. col: 668. edit; Mont- „ fauconii)

Contra vero, si ipsi Religiosi viri, qui propter eorum vocationem ad perfectiora quæque assequenda adstringuntur, quique peculiari obsequii vinculo Sanctæ Apostolicæ sedi se devinctos profitentur, si inquam, desides se ac segnes ostenderent ad ea exequenda, quæ ab eadem Sancta Sede proponuntur & iniunguntur, neque vellent non solum proprio exemplo cæteros anteire, sed quod absit, cum rudibus populis se commi-

Tomik IV. Bb

scere non dubitarent: ita ut non iam sanctificare Festa, uti decet & oportet, sed profanare viderentur; quid inde, quæso, consequeretur, nisi Dei offensio, maior errorum propagatio, Ecclesiæ dedecus, at que ipsorum deniquè Regularium Ordinum contemptus & abjectio?

Ex his igitur, ne quidquam forte contingat, præveniedum maturè censisui Paternitatem Vestram, ut de omnibus Religiosas sibi subiectas familias diligenter præmoneat. Hoc autem potissimum non ideo animadverto, quod dubitem fore quemquam, qui & consilio & voce & exemplo suo ad meas vel potius lupremi Ecclesiæ Capitis ac sacrorum pastorum cohortationes non se alacriter conformet; sed quod video, si quid contra vel culpa vel negligentia unius vel alterius Religiosi accideret, quo sæculares homines offenderentur, id non solum illi ad-

scriptum imputatumque iri, sed etiam, per summam licet injuriam & iniquitatem, universæ ejus Congregationi, imò cunctis quoque Ordinibus Regularibus, & Ecclesiasticis: ac sic in corpus & Collegium jure possint cæ culpæ & crimina transferri, quæ unius aut alterius membri propria suère.

Hæc habui, quæ hoc in argumento Paternitati Vestræ, pro debita Apostolicis mandatis obedientia, meoque erga ordinem suum studio significarem. Hæc autem Epistola in singulis legatur cænobiis Fratribus in unum congregatis, atque iis qui literas nesciunt vulgari idioma te explicetur. Concionatoribus vero & Confessariis in promptu semper sit, ut nullam omittant occasionem, quæ salutaria monita atque ea omnia, quæ supra innui, insinuent & inculcent. Interea Paternitati Ve-

stræ fausta omnia ac salutaria ex a-
nimo apprecor. Josephus Archiep:
Beprit. Nuntius Apost: Datum Var-
saviæ die 30. Junii Ann 1775.

V.

*Indictio Universalis Jubilæi
Anni Sancti Millefimi septingen-
tissimi septuagesimi quinti.*

Clemens Episcopus Servus Ser-
vorum Dei Univerfis Christi-fidelibus
præsentes Literas inspecturis salu-
tem, & Apostolicam Benedictionem.

Salutis nostræ Auctor Dominus
Noster Jesus Christus; cum ab anti-
qua peccati servitute ad vitam, ac
libertatem sua passione, ac morte
vindicasset homines, atque in suæ
gloriæ cohæredes, ac Dei filios coo-
ptasset, immensum hoc ipsdem bene-
ficium adjunxit, nimirum, si qui natu-
ræ infirmitate, suaque pravitate ab

hac præclara divinæ hæreditatis
conditione misere deciderent, ut pa-
ratam rationem expiandi criminis
haberent, & potestate illa remitten-
di peccata, una cum cœlestis Regni
Clavibus Apostolorum Principi tra-
dita, ad pristinam justitiam, atque ad
Redemptionis fructus percipiendos
redintegrari possent. Cum hæc u-
na divinæ gratiæ, ac salutis resti-
tuendæ via relicta sit iis, qui à lege
Domini aberrarint, nullam majorem
curam Beati Petri, ejusque potesta-
tis Successores adhibuerunt, quàm
ut omnes ad hos misericordiæ fon-
tes evocarent, pœnitentibus veniam
pollicerentur; atque offerrent, & sce-
lere alligatos, ac nexos modis omni-
bus ad remissionem allicerent. Qua
quidem in re ad æternam hominum
incolumitatem pernecessaria, quam-
quam assiduæ Apostolici eorum mini-
sterii curæ sint versatæ, tamen oppor-
tuniora quædam tempora constitue-

re, ac feligere voluerunt, quibus peccatores ad placandam Divinam iustitiam, atque ad pœnitentiam, tanquam ad unicam post naufragium tabulam, ampliori reconciliationis, ac veniæ spe proposita, excitarent, sibi que concediti Indulgentiæ thesauri copiam omnibus facerent. Propterea, ne qua hominum ætas, hac maxima propitiationis utilitate careret, Jubilæi Annum Sanctum, annum scilicet remissionis, & gratiæ, singulo quoque vigesimo quinto anno celebrandum, & hoc misericordiæ perfugium in ipsa Religionis Sede aperiendum instituerunt. Quorum saluberrimam consuetudinem Nos item consecrati eundem Annum jam appropinquantem Vobis Univerſis, dilecti Filii, qui in unitate, & consensione fidei Nobiscum, & cum hac Sancta Catholica Romana Ecclesia conjuncti estis, mature nunciamus, vosque ad animarum vestrarum sa-

lutem operandam, & ad ea, quæ maxima esse possunt, sanctificationis vestræ comparanda præsidia cohortamur. Quæcumque dispensationi nostræ sunt traditæ à Christi Sanguine profluentes clementiæ, & miserationis divitiæ, universas reserabimus. Præterea locupletissimam satisfactionum copiam, quæ Beatissimæ Dei Matris, atque Apostolorum meritis, Sanguine Martyrum, Bonorum omnium denique sanctè pietate factis continentur, vobis affatim patefacturi sumus, quo facillio-rem pacis, ac veniæ consequendæ aditum, tam amplis subsidiis à Sanctorum Communionem profectis præstemus, Sanctorum siquidem præclara societate, ac communione conjungimur, quicumque in unum Ecclesiæ corpus, quod Christi Corpus est, colligati sumus. Omnes illius sanguine irrigamur, ac vivificamur, & singulis prodesse sin-

guli possumus. Quo enim clarior
 esset, atque illustrior sui amoris, ac
 misericordiae magnitudo, atque infi-
 nita Passionis, ac meritorum suorum
 vis, atque efficacia, redundare eam-
 dem voluit, ac adjungi reliquis my-
 sticy corporis partibus, ut ipsae eti-
 am mutua inter se operâ, atque uti-
 litatum communicatione ab illo gra-
 tiae fonte derivata propter unitatem
 juvarentur, utque hunc in modum
 aeterni Patris benignitas ad clemen-
 tiam erga Nos adhibendam, & im-
 menso Filii sui sanguinis pretio,
 & illius causa, ac virtute, Sanctorum
 etiam meritis, ac suffragationis ac-
 cessione moveretur. Ad hanc igitur
 Indulgentiae participandam u-
 bertatem, atque ad hos Ecclesiae
 thesauros vos compellamus; & mo-
 re, institutoque majorum, ac de Ve-
 nerabilium Fratrum nostrorum S.
 R. E. Cardinalium consensu, uni-
 versalem, ac maximum Anni Sancti

Jubilaeum in hac alma Urbe nostra
 celebrandum, anno proximo Mille-
 simo septingentesimo septuagesimo
 quinto, à primis Vesperis vigiliae Na-
 tivitatis Domini Nostri Jesu Christi
 hujus Anni inchoandum, & per to-
 tum sequentem annum duraturum,
 auctoritate Omnipotentis Dei, &
 Beatorum Apostolorum Petri &
 Pauli, & Nostra, ad ipsius Dei glori-
 am, Catholicae Ecclesiae exaltatio-
 nem, & totius Christiani Populi san-
 ctificationem indicimus, ac promul-
 gamus.

Quo quidem Jubilaei anno durante,
 omnibus utriusque sexus Christi fide-
 libus vere poenitentibus & confessis,
 sacraque Communione refectis, qui
 Beatorum Petri & Pauli, necnon
 Sancti Joannis Lateranensis, & San-
 ctæ Mariae Majoris de Urbe Basilicas
 semel saltem in die, per triginta
 continuos, aut interpolatos dies, sive
 naturales, sive etiam Ecclesiasticos,

nimirum a primis vesperis unius diei, usque ad integrum ipsius subsequenti diei vespertinum crepusculum computandos, si Romani vel Incolæ Urbis, si vero Peregrini, aut aliâs externi fuerint, per quindecim saltem hujusmodi dies devote visiterint, & pro Sanctæ Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani Populi salute, & tranquillitate, pias ad Deum preces effuderint, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Et quoniam evenire potest, ut ex iis, qui hac de causa iter aggressi fuerint, vel ad Urbem se contulerint, aliqui in via, aut etiam in ipsa Urbe, morbo, vel alia legitima causa detenti, aut morte præventi, præfinito dierum numero non completo, ac fortasse, ne inchoato quidem, præ-

missa exequi, & dictas Basilicas visitare nequeant: Nos piæ, promptæque illorum voluntati, quantum in Domino possumus, benigne favere cupientes, eosdem vere pœnitentes, & confessos ac sacra Communione resectos prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes perinde fieri volumus, ac si dictas Basilicas diebus à Nobis præscriptis, re ipsa visitassent, ut præfatis necessitatibus impediti, desiderii sui effectum, dono Sancti Spiritus consequantur.

Agite igitur universi Ecclesiæ Filii, tempus hoc acceptabile; hos dies salutis præterlabi minimè finite, quin tantam propitiationis opportunitatem ad divinam conciliandam justitiam, & assequendam gratiam adhibeatis. Nolite committere, ut itinerum labores, & comœandi difficultates moram vobis afferant. Neque enim convenit, cum rei augendæ cupidos, ac Urbium visendarum

studio incensos nulla incommoda, atque impedimenta retinere, ac remorari possint, Vos in comparandis cœlestis gratiæ copiis, atque in Atris Domini adeundis esse tardiores. Labores ipsi, tam præstanti consilio suscepti, magno vobis adjumento esse poterunt ad uberrimos Pœnitentiæ fructus referendos. Ac propterea vetus hæc peregrinationum consuetudo plurimæ semper utilitatis in Ecclesia fuit habita, quod molestiæ, ac tædia in iis persiciendis percepta, & compensationes præteritorum scelerum essent, & pœnitendi voluntatem confirmarent. Ac si vestri animi ardor, atque accensa in Deum charitas hujusmodi molestiæ sensum vobis adimet, aut leniet, tamen hæc spiritus alacritas maximam vim obtinendæ veniæ habebit, & in partem satisfactionis pro peccatis debitæ accedet, cum eidem, qui multum diligit, multum etiam remittatur. Qua-

re ascendite in Civitatem Sion, & Domus Domini ubertate replemini. Ipse huius Urbis Fidei, ac pietatis domicilii aspectus, sepulcra Apostolorum, Martyrum monumenta, Vos ad pœnitentiam agendam, ac Deum vobis placandum commovebunt. Cum Terram hanc eorum sanguine imbutam lustrabitis, cum tot eorum Sanctitatis vestigia in vestros oculos undique incurrent, fieri non poterit, ut quorum instituta, ac Leges, quas secuti illi sunt, & consecrari Vos profiteamini, ab eorundem imitatione longissime abesse non vehementer Vos pœniteat. Templorum autem majestas, divini cultus dignitas quantopere Vos excitabit, ut cum Dei vivi Templum Vos esse meminertis, eo studiosiores in illo divini gratiæ muneribus exornando sitis, quo antea procliviores in eodem violando, ac Spiritu Sancto contristando fuistis. Jam vero alio-

rum etiam lacrymæ, & sua delicta plorantium, sibi que à Deo veniam expetentium gemitus, mirifice Vos ad parem pietatis, & doloris sensum impellent. Sed in hoc vestro mœrore, ac luctu maximum unâ voluptatis fructum Vobis pariet hæc ipsa tot Gentium, ac Nationum ad pœnitentiæ, & justitiæ opera confluentium multitudo. Neque enim ullus Vobis illo gratior, atque pulchrior esse poterit conspectus, qui præclarissimum Crucis, ac Religionis triumphum omnium oculis quodammodo præferet. Sed maxima potissimum erit nostra ex hoc pene universo Ecclesiæ Liberos con-ventu jucunditas. Ex mutua hac vestra charitatis, & pietatis contentione magna item præsidia, atque adjuncta Nobis minime defutura arbitramur. Confidimus enim in vestris ad Deum precibus memores Vos futuros communis vestri, ve-

strumque omnium amantissimi Parentis, & cum una Nobiscum peccati eritis summum bonorum largitorem pro Fidei Catholicæ incolumitate, pro Populorum omnium ab ejus unitate aberrantium reditu, pro tranquillitate Ecclesiæ, ac Principum Christianorum felicitate, nostram infirmitatem in gravissimo suffinendo munere votis, ac obsecrationibus vestris sublevaturos.

At vos, Venerabiles Fratres Patriarchæ, Primate, Archi-Episcopi, Episcopi, Nostras has sollicitudines adjuvate, & Nostras unâ partes, ac Vestras agite: Tempus hoc pœnitentiæ, ac propitiationis annunciate Populis sedulitati Vestræ conceditis, omnique opera, atque Auctoritate Vestra curate, ut hæc comparandæ veniæ opportunitas, quam paternâ charitate omnibus ex veteri Ecclesiæ instituto suppeditamus, maximam utilitatem ad animarum

salutem afferat. A Vobis audiant, quibus Christianæ humilitatis, ac misericordiæ operibus exerceri eos oporteat, quo paratiores veniant ad præclaros hos cœlestis Gratiæ fructus hauriendos: In jejuniis esse verandum, orationes, atque eleemosynas adhibendas, & præceptis, & exemplis Vestris intelligant.

Vos ipsi Venerabiles Fratres, si qui ad Pastorales Vestras vigilias id adjungetis, ut partem aliquam Vestri Gregis ad hanc Religionis arcem, ad hos Indulgentiæ fontes, ad Nos, qui paterno animo Vos excepturi, & complexuri sumus, deducatis: præterquam, quod, plurimus accedet ad hanc celebritatam splendor, maximas sane divinæ misericordiæ opes ex tam egregia opera, ac labore comparabitis, & easdem tamquam uberrimas merces referentes, cum
reliquo

reliquo Vestro Populo jucundissime communicabitis.

Minime quoque dubitamus, Charissimos in Christo Filios Nostros Imperatorem Electum, Reges, ac Principes omnes Catholicos Nobis auctoritate sua præsto futuros, ut hæc de animarum salute consilia Nostra, eximios, quos optamus, eventus habeant. Eos itaque vehementer rogamus, atque hortamur, ut pro præclaro suo Religionis studio Venerabilium Fratrum Episcoporum sedulitati consentiant, eorumque curas adjuvent, commentibus itinera, atque hospitia tuta reddant. Profutura hæc illis magnopere ad Regni tranquillitatem non ignorant, sibi que propitium, ac placabilem Deum ipsum eo magis effectura, quo sua ipsi opera in illius augenda apud populos gloria, erunt accuratiora.

Tomik IV.

Co

Ut vero præsentēs Litteræ ad omnium fidelium, quibuscunque in locis existentium, notitiam facilius perveniant, volumus eorum Exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ sigillò munitis, eandem prorsus fidem haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si exhibitæ forent & ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Indictionis, Promulgationis, Concessionis, Hortationis, Rogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo

septuagesimo quarto, Pridie Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Quinto.

A. Card: Nigronus.

C. Ferrus Sub-Datarius:

V I S A

De Curia J. Manassei.

Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

*Registrata in Secretariæ
Brevium*

Anno à Nativitate Domini Millesimo septingentesimo septuagesimo quarto, indictione septima, die vero duodecima Mai, Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Domini CLEMENTIS Divina providentia PAPÆ XIV. Anno quinto, præsentēs Litteras Apostolicas in

Cc j

Atrio Sacrosanctæ Basilicæ Vati-
canæ de Urbe, adstante Populo, legi,
& solemniter publicavi.

Ego I. Manassei Abbreviator
de Curia.

Anno à Nativitate Domini
Millesimo septingentesimo septua-
gesimo quarto, Indictione septima,
die vero Duodecima Maji. Ponti-
ficatus SS. D. N. CLEMENTIS
PAPAE XIV. Anno quinto, su-
pradicta Litera Apostolica in A-
trio Basilicæ Principis Apostolo-
rum, ut supra publicata, ad val-
vas ejusdem Basilicæ affixæ fue-
runt, ac eadem postea publicata in
Basilicis S. Pauli, Lateranensi, &
S. Mariæ Majoris, & ad earum
valvas affixæ fuerunt, prout simili-
ter ad valvas Cancellariæ Aposto-
licæ, & Magnæ Curie Innocentia-
na in Monte Citatorio, & in Atria

Campi Floræ ac aliis locis solitis
& consuetis Urbis dimissis copiis,
ut moris est, per Nos Antonium
Befani, & Josephum Pelliccia
S.S.D. N. P.P. Cursores.

Petrus de Ligne Magister Cursor-
um.

VI.

Extensio Universalis Jubilæi in
Urbe Celebrati Anno Domini Mil-
lesimo Septingentesimo Septuage-
simo Quinto. Ad Universum
Catholicum Orbem.

PAPUS EPISCOPUS Servus
Servorum Dei.

Universis Christi, fidelibus præsen-
tes Literas inspecturis salutem &
Apostolicam benedictionem.

Summa DEI in nos benignitate ac
singulari beneficio utrumque factum
est, ut scilicet Anno magno Jubilæi
revertente, Sanctas Portas, veteri
servatâ Sanctissimarum Cæremonia-

rum Religione, auspiciato recludere-
mus & eadem certa consuetaque
die clauderemus, atque illud quidem
IV. Calendas Martii per nos gestum
est, duodecimo nimirum die, ex quo
Petri Cathedram adepti summi Pon-
tificatus apicem tenebamus. Hoc
officium statum atque solemne, quo
Pœnitentiæ tempus acceptabile dies-
que salutis advenisse, atque ad Divi-
næ misericordiæ Thesauros Christi
fidelibus aditum patere amplissimum
significatur, ex humanarum rerum
vicissitudine, fluxaque natura conti-
git, ut aliquandiu non sine Divino
Consilio retardatum, Nobis reservare
tur. E vivis enim erepto San-
cti Mem: Clemente XIV. Prædecessore
nostro, qui & Jubilæum vulgatis per
universum orbem Pontificiis Literis
indixerat, & rite Sanctissimas Fores
aperire in ipso Nativitatis Domini
Nostri JESU Christi per vigilio sta-
tuerat, locus humilitati nostræ reli-

ctus est aggrediendi, perficiendique,
quod ipse captum imperfectumque
reliquit. Nos igitur per nos ipsos
ad Sancti Petri Apostolorum Principis
Basilicam ritum illum sanctissi-
mum, non sine magna adfluentis po-
puli celebritate ingentique animi
nostri gaudio perfolvimus. Nam
ut eodem officio ad D. Pauli, ad La-
teranensem, & ad Sanctæ MARIE
Majoris Basilicas nostro nomine at-
que autoritate perfungerentur,
Venerabiles tres Fratres Nostros S.
R. E. Cardinales designavimus, &
Legatos a latere creavimus. Ita-
que dispensatione Divina factum est,
ut a solemnibus Annis Jubilæi celebra-
te Pontificatus nostri ipsa pene ini-
tia ducerentur.

Eandem autem rationem nuper
etiam nos ipsi servavimus, cum Di-
vinæ bonitatis largitate ad Natale
Servatoris nostri festum perveni-
mus, qui dies Portæ Sanctæ clauden-

dæ prisca summorum Pontificum consuetudine statutus est, eundemque ritum ante dicti Cardinales, eodem legationis honore ornati, in suis quisque Basilicis persequuti sunt. Atque ipse etiam exitus præclare faustissimis initiis respondit.

Benedictus sit omnium honorum & omnis egregiæ voluntatis Author, moderator, perfector Deus, qui nobiscum misericordiam hanc magnam facere non est dedignatus, Uni Trinoque Numini gloria, lausque omnis in hominum memoriam sempiternam, quod in ipso Pontificatus nostri initio hoc in nos veluti signum sui favoris extare voluerit, quod ad bene sperandum de re Christiana erigeremur.

Sane in maxima animi nostri perturbatione, qua dies noctesque angimur ob Ecclesiarum omnium sollicitudinem nobis licet immeritis nuperime demandatam, non leve timori

nostro offerri solamen sensimus, quod Divina aspirante gratia tantum opus, Urbique huic nostræ & Reipubl: Christianæ universæ tam salutare feliciter ad exitum perductum esse perspeximus. Exultavimus in Domino, lacrimas etiam lætitiæ indices non semel emisimus, cum Urbis amplissimas vias maxima fidelium multitudine redundantes intuebamur, quorum omnium una mens esset, Divinam sibi misericordiam in fletu & cordis amaritudine conciliare. Mirifice quidem recreabamur, cum intelligeremus Civium religionem, cum advenarum pietate mutua inter se æmulatione decertare: atque illos quidem Christiana erga hospites charitate incitados, nullis impensis pepercisse novimus, nullum refugisse laborem, molestiam nullam averfatos, ut advenientes exciperent, itineribus fractos reficerent, atque omni assiduitate & cura

sublevarent. Illi verò dignam Christiano nomine humilitatem præferentes, habitu ipso atque incessu declararunt, quanta ipsos fides a patriis regionibus evocasset, atque ad Sanctorum Apostolorum limina adduxisset. Mirus enim in omnibus ardor eminebat, cum supplicantium ritu Sancta Urbis adirent monumenta, cum sacratis liminibus oscula figerent, cum longissimos viarum tractus Sacris Psalmorum atque hymnorum canticis, flebilique concentu complerent; ut vere dici prædicarique possit nullas ab iis partes esse prætermittas, ut veterem illam penitentiae formam prisca Ecclesiae sæculis usitatam, nostra hac ætate præsentarent.

Illud vero incredibile nostrum animum voluptate perfudit, & præcipuum lætitiæ nostræ addidit cumulum, quod Regium Juvenem Maximilianum Austriacum ad Sanctam

Civitatem advenisse conspeximus, & coram alloqui complectique in Domino potuimus. Cujus egregia indoles præclare instituta, virtutum omnium exempla non pauca quamdiu apud nos versatus fuit, Civibus plaudentibus, exteris admirantibus, edidit, cum præsertim Jubilæi Thefauro se se locupletare fategerit.

Neque vero Venerabilium Sacerdotum tum secularium, tum Regularium hoc loco prætereunda laus est, quorum opera diligentiaque potissimum effectum est, ut penitentium multitudini ad misericordiae fontem quam facillime aditus pateret. Nam Sacramentum reconciliationis, quod Christus Dominus in Ecclesia posuit in sanguine suo, fideliter ut par est administrantes, ægrotorum atque languentium vulneribus mederi nullo unquam tempore destiterunt. Quapropter in Domino confidimus & certa speducimur sol-

vendi potestatem tempore illo acceptabili, quam latissime ex Apostolica indulgentia amplificatam, nulli fidelium in condemnationem, plurimis vero ad salutem valuisse. Speramus itaque debiles languore liberatos, ægros ad sanitatem restitutos, devios ad angustum salutis tramentem reductos, omnes denique ita mente & spiritu renovatos, ut immutabili summoque bono in Fide, spe, & charitate adhærentes, non modo nequitiae fermentum omne deposuerint, sed amplissimum, etiam Indulgentiarum Thesaurum qui singulis propositus erat, plenissime sint consecuti.

In hoc enim Jubilæi summa est, huc recidit illius anni saluberrima institutio, ut Christi Fideles omnes, qua honorum exemplis, qua exhortationum incitamentis, qua crebris iteratisque Ecclesiæ universæ ad Deum precibus excitati, revertentes

ad eor, & peccatorum in fletu & gemitu pœnitentiam agentes primò quidem ex Clavium potestate a culpa penitus liberentur, mox etiam ex Christi Domini Sanctorumque omnium & præsertim DEI Paræ Virginis satisfactionibus, quarum dispensationem nobis commissam Divina liberalitas voluit, pœnæ reatu absolvantur.

Uberrimus hic fructus, hoc summum Divinæ largitatis donum, ut ad fideles omnes perveniret, nos quidem pro amore illo paterno, quo singulas Dominici gregis oves prosequimur, enixis a Deo precibus semel atque iterum singulis ferme diebus flagitavimus, remque ex voto cessisse iis argumentis ad sperandum adducimus, quæ hactenus commemoravimus. Iterum igitur Patrem misericordiarum bonorumque omnium largitorem Deum collaudamus, gra-

tias illi referentes, qui super nos magnificavit misericordiam suam.

Sed Apostolatus nostri munus haud cumulate explevisse videremur, nisi ad cunctos Ecclesiae filios oculos animumque convertentes, & charitatis spatia dilatantes, illis quoque plenissimam reatum expiationem per Domini nostri JESU Christi merita exhiberemus. Quare de Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio decrevimus universis Christi Fidelibus, qui ubique locorum & gentium sunt, Thesauros Indulgentiarum aperire, eosque ad societatem spiritualis hujusmodi boni advocare & vehementissime hortari, ut dum ad eosdem Thesauros assequendos se se comparabunt, ac pietatis & debitae erga Sedem Apostolicam observantiae exempla praeserentes in dictis se operibus exercent, maculas peccatorum eluant, & magis magisque in conspectu JE-

SU Christi nitidiores appareant.

Itaque de Omnipotentis DEI misericordia ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate consili ex suprema ligandi atque solvendi potestate, quam nobis Dominus licet indignis contulit, omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, in quacunque mundi parte existentibus, & in Apostolicae sedis gratia & obedientia manentibus, etiam iis, qui forsitan elapso anno Romam venerunt, ibique seu alibi quavis ratione hoc idem Jubilaeum a nobis concessum adepti sunt, vere paenitentibus & confessis & Sacra Communione refectis, qui intra sex menses a die publicationis praesentium in qualibet Diocesi faciendam computandos Ecclesiam ipsius Cathedralis seu Maiorem aliasque tres ejusdem Civitatis aut Loci sive in illius suburbiis existentes ab Ordinariis locorum, vel eorum vicariis

aliisque de ipsorum mandato designandas semel saltem in die per quindecim continuos vel interpolatos dies sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos, nimirum, a primis vespertis unius diei usque ad integrum ipsius subsequenti diei crepusculum vespertinum devote visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, Hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia & Christiani populi salute & tranquillitate pias ad DEUM preces effuderint, ut plenissimam ejusdem Anni Jubilæi omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam semel consequantur, perinde, ac si quatuor Basilicas seu Ecclesias intra & extra Urbem pro consequendo Jubilæo hujusmodi a nobis designatas statutis ad id diebus personaliter visitassent, & alia quæ ad id requirebantur, adimplevissent, misericorditer

in Domino concedimus & impertimur.

Navigantes verò & iter agentes, ut si post elapsos menses hujusmodi ad sua se domicilia, seu alio ad certam stationem se receperint, supradictis peractis & visitatâ totidem vicibus Ecclesia Cathedrali, vel majori, aut Parochiali loci eorum domicilii, seu stationis hujusmodi, eandem Indulgentiam consequi possent & valeant: Nec non prædictis Locorum Ordinariis, ut cum Monialibus, Oblatis, aliisque puellis, aut mulieribus, sive in monasteriorum clausura, sive in aliis religiosis aut piis domibus & communitatibus vitam ducentibus: Anachoretis quoque & eremitis, ac aliis quibuscunque tam Laicis, quam Ecclesiasticis personis, Secularibus vel Regularibus, in carcere aut captivitate existentibus, vel aliqua corporis infirmitate, seu alio quocumque

Tomik IV. Dd

quæ impedimento detentis, quamvis supra expressas visitationes, exequi possint super præscriptis huiusmodi visitationibus tantummodo: cum pueri autem, qui nondum ad primam Communionem admissi sunt, etiam super Communione huiusmodi dispensare, ac illis omnibus & singulis, sive per se ipsos, sive per eorum, earumque Regulares Prælatos, aut superiores vel prudentes Confessarios, alia pietatis charitatis aut Religionis opera in locum visitationum huiusmodi, seu respective in locum Sacramentalis Communionis prædictæ, ab ipsis adimplenda præscribere: atque etiam Capitulis Congregationibus tam sæcularium, quam Regularium Sodalitatibus, Confraternitatibus, seu Collegiis quibuscunque Ecclesias huiusmodi processionaliter visitantibus easdem visitationes ad minorem pro suo prudenti arbitrio reducere possint & valeant, earundem tenore

præsentium concedimus, pariter & indulgemus.

Insuper iisdem Monialibus earumque Novitiis, ut sibi ad hunc effectum Confessarium quemcunque, ad excipiendas Monialium Confessiones ab actuali Ordinario loci, in quo earum Monasteria constituta sunt, approbatum, cæteris autem omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, tam laicis, quam Ecclesiasticis, sæcularibus, & cuiusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti etiam specialiter nominandi Regularibus licentiam concedimus, & facultatem, ut sibi ad eundem effectum eligere possint quemcunque Præbyterum Confessarium, tam sæcularem quam cuiusvis etiam diversi Ordinis & Instituti Regularem ab actualibus pariter Ordinariis, in quorum Civitatibus, Diœcesibus, & territoriis, Confessiones huiusmodi excipiendæ sunt, ad personarum sæcularium

Confessiones audiendas approbatum, qui intra dictum semestris spacium, illa, & illos, qui scilicet præsens Jubilæum consequi sincere, & serio statuerint, atque ex hoc animo ipsum lucrandi, & reliqua opera ad id lucrandum necessaria adimplendi, ad Confessionem apud ipsos peragendam accedant, & in foro conscientie duntaxat ab Excommunicationis, suspensionis, & aliis Ecclesiasticis sententiis & censuris a jure, vel ab homine qua vis de causa latis seu inflictis, etiam Ordinariis Locorum, ac nobis & sedi Apostolicæ etiam in casibus cuicumque ac summo Pontifici & sedi Apostolicæ speciali licet forma reservatis, & qui alias in concessione, quantumvis ampla, non intelligerentur concessi, nec non ab omnibus peccatis, & excessibus quantumcunque gravibus, & enormibus, etiam iisdem Ordinariis ac nobis & sedi Apostolicæ ut præfertur refer-

vatis, injuncta ipsis pænitentia salutari, aliisque de jure injungendis absolvere: nec non vota quæcunque etiam jurata, & sedi Apostolicæ reservata (Castitatis, Religionis, & obligatoriis, quæ a tertio acceptata fuerint, seu in quibus agatur de damno tertii semper exceptis, nec non pænalibus, quæ præservativa a peccato nuncupantur, nisi commutatio futura judicetur ejusmodi, ut non minus a peccato committendo refrenet, quam prior voti materia) in alia pia & salutaria opera commutare, & cum pænitentibus hujusmodi in Sacris Ordinibus constitutis etiam Regularibus super occulta irregularitate ad exercitium eorundem Ordinum & ad superiorum affectionem ob censurarum violationem duntaxat contracta dispensare possint & valeant, eadem auctoritate, & Apostolicæ benignitatis amplitudine concedimus & indulgemus.

Non intendimus autem per præfentes super aliqua alia irregularitate vel publica, vel occulta, seu defectu aut nota aliqua incapacitate aut inhabilitate quoquomodo contractis dispensare, vel aliquam facultatem tribuere super præmissis dispensandi seu habilitandi & in pristinum statum restituendi etiam in foro conscientie; neque etiam ulli Confessario facultatem absolvendi complicem, in quolibet inhonesto contra sextum præceptum peccato, aut complici. Confessarium huiusmodi ad effectum præsentium eligendi licentiam impertiri, ut jam in felicis: Benedicti *XIV.* Prædecessoris nostri incipien: Sacramentum Penitentiae Anno Incarnationis Domine *MDCCLXI.* Calendis Junii Pontificatus sui ano 1mo. editis literis generaliter declaratum fuit, neque demum easdem præfentes iis, qui a nobis, & Apostolica sede vel ab ali-

quo Præfato, seu Iudice Ecclesiastico, nominatim excommunicati, suspensi, interdicti, seu alias in sententias, & censuras incidisse declarati vel publice denunciati fuerint, nisi intra tempus dictorum sex mensium satisfecerint, & cum partibus, ubi opus fuerit, concordaverint, nullomodo suffragari posse aut debere.

Cæterum, si qui post inchoatum huius Jubilæi consequendi animo, præscriptorum operum implementum, morte præventi, præfinitum visitationum numerum complere nequiverint: nos piæ promptæque illorum voluntati, benigne favere cupientes: eosdem vere penitentes, & Confessos ac Sacra Communione re-fectos, prædictæ Indulgentiæ & remissionis participes perinde fieri volumus, ac si prædictas Ecclesias diebus præscriptis re ipsa visitassent. Si qui autem, post obtentas vigore præsentium absolutiones a censuris,

aut votorum commutationes, seu dispensationes prædictas, serium illud ac sincerum, ad id alias requisitum propositum ejusdem Jubilæi lucrandi, ac proinde reliqua ad id lucrandum necessaria opera adimplendi mutaverint, licet propter id ipsum a peccati reatu immunes censeferi vix possint; nihilominus huiusmodi absolutiones, commutationes, & dispensationes ab ipsis cum prædicta dispensatione obtentas in suo vigore persistere decernimus ac declaramus.

Sed hujus nostri consilii explicitam rationem mittimus præsertim ad omnes Patriarchas, Primates, Archi-Episcopos, Episcopos, aliosque Ordinarios Locorum, Prælatos, sive ordinariam localem jurisdictionem in defectu Episcoporum & Prælatorum huiusmodi legitima exercentes, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentes, per No-

men Domini nostri & Principis Pastorum omnium JESU Christi obsecramus, atque enixe rogamus: ut populis suæ curæ ac fidei creditis hoc tantum bonum annuntient, quod inexplicabilem DEI providentiam, summamque erga nos charitatem ostendit. Etenim, qui tam ampla veniæ facultate proposita, si non utatur, eam contemnere existimabitur, & propterea indignus erit, cui DEUS misericordiam suam impertiatur. In eam igitur curam incumbant Episcopi necesse est, quæ est propria eorum muneris & Officii, ut Christi fideles primum per penitentiam, veræ Salutis Authori DEO reconciliati Jubilæi gratiam ad salutem animarum suarum religiose convertant.

Quod postremum est ad Charissimos in Christo Filios nostros Imperatorem Electum ac Reges & Principes Catholicos omnes, quorum plerique pro hujus Jubilæi ad eorum

Regna atque Dominia extensione suum nobis desiderium significarunt, supplices nobis Authoribus tendit manus Christiana Respub: ut qua auctoritate & potentia præditi sunt, adjumenta omnia præstent ad operandam salutem animarum. Hic enim est finis, quo nestræ Pastorales curæ diriguntur; cæterum sic pro eorum sapientia probe intelligere debent una Religione tanquam firmissimo fundamento inniti subditorum populorum erga Principes obedientiam & fidem.

Præsentem quoque Literas per omnia validas & efficaces, suosque plenarios effectus ubicunque publicatæ & executioni demandatæ fuerint, sortiri, & obtinere omnibusque Christi fidelibus in Apostolicæ sedis gratia & obedientia manentibus, in hujusmodi locis commorantibus, sive ad illa postmodum ex navigatione, & itinere se recipientibus plenissime

suffragari volumus, atque decernimus; non obstantibus de Indulgentiis non concedendis ad instar & universalibus Provincialibus & Synodalibus Conciliis, Ediçtis, Constitutionibus, Ordinationibus, & generalibus, seu specialibus absolutionum seu relaxationum, ac dispensationum reservationibus, nec non quorumcumque etiam Mendicantium & Militarium Ordinum, Congregationum & Institutorum, etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, legibus, usibus, & consuetudinibus privilegiis quoque indultis & Literis Apostolicis eisdem concessis, præsertim in quibus caveatur expresse, quod alicujus Ordinis Congregationis & Instituti hujusmodi Professores extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur. Quibus omnibus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis-

eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, vel alia exquisita forma ad id servanda foret, hujusmodi tenores pro insertis, & formas pro exactissime servatis habentes: pro hac vice, & ad præmissorum effectum duntaxat plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

Volumus autem ut earundem præsentium transumptis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ extensionis, hortationis, commissionis, concessionis; derogationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem

hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri ac Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Quinto VIII. Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri anno primo. A. Card: Pro-Datarius J. Card: de Comitibus.

*Visa de Curia l. Manassei
Loco † Plumbi.
L. Eugenius,*

*Registrata in Secretaria Bre-
vium.*

Anno a Nativitate Domini Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Sexto, Indictione VIII. die verò decima Januarii; Pontificatus San-

tissimi Domini Nostri PII Papæ VI.
 Anno primo, Supradictæ Literæ A-
 postolicæ ad Valvas Basilicæ Princi-
 pis Apostolorum, & Lateranensis &
 Sancti Pauli extra Muros: nec non S.
 Mariæ Majoris, prout similiter ad
 valvas Cancellariæ Apostolicæ &
 Magnæ Curie Innocentianæ in mon-
 te Citatorio, & in acie Campi Floræ,
 ac aliis locis solitis & consuetis
 Urbis dimissis copiis, ut moris est, affi-
 xæ fuerunt per nos Antonium Befani
 & Josephum Pellicia SS. D. N. PP.
 Cursores.

Petrus de Ligne Magister Cur-
 sorum.

VII.

*Literæ Excellentissimi Nuntii
 Apostolici occasione Universalis
 Jubilæi ad Celsissimum Principem
 Episcopum Ploensem directæ.*

Illustrissime ac Reverendissime
 Domine Patrone Observandissime

Placuit Sanctissimo Domino Nostro,
 ut Universi Christi fideles peculiari
 ratione ea audirent & edocerentur,
 quæ pro suprema sollicitudine & cu-
 ra sua hoc præcipue tempore ab
 ipsis vehementius expetit; nec deest
 summa ejus benignitas Spiritualem
 iisdem offerre remunerationem,
 communicationem nempe Jubilæi,
 quod Anno superiori fuit in Alma
 Urbe celebratum. Id vero ex im-
 pressis duabus Ponticiis Literis,
 quas cum hisce conjungo, Illustrissi-
 ma ac Reverendissima Dominatio
 Vestra liquidius cognoscet. Nunc
 igitur Officio & Pastoralis sollicitu-
 dini suæ relinquitur ea omnia statu-
 ere & ordinare, quæ usui & adju-
 mento esse possint præparandis Fi-
 delium animis ut Sacram Indulgen-
 tiam facilius assequantur. Porro
 SS. Missiones quas in Diæcesi sua
 peragendas Illustrissima Dominatio
 Vestra prudentissime constituit, sin-

gulari plane emolumento commissis curæ suæ populis esse poterunt. Nihil enim hujusmodi Missionibus opportunius, ut Fidelibus ea omnia assiduè & graviter inculcentur, quæ summus Pontifex docet, & mandat, & cætera simul corrigantur, quorum communior fortasse invaluerit inter populos vel abusus, vel ignorantia.

Quod vero spectat ad instruendos cum Fideles de ratione qua S. Indulgentiam nanciscantur, tum Confessarios pro Judicio & solutione casuum, qui in eorum exercendo Ministerio possint iisdem usû venire, quum fortasse singulis præsto non sint Constitutiones a S. M. Benedicto XIV. 26. Junii, 7mo Kalendas Decembris, 17mo Kal: Januarii Anno 1749; 8. Kal: Januarii 1750, & 7. Januarii 1751. hac de re editæ, operæ pretium videretur eas in unum colligere, vel saltem præcipuas earum

earum definitiones excerpere, quæ Confessariis singillatim distribuerentur. Sed quum Illustrissimam ac Reverendissimam Dominationem Vestram zelo, studio, ac Pastoralis cura in animarum salutem magis magisque præmovendam sine intermissione incumbere, & ad Pontificiam voluntatem plene exequendam sponte sua ferri videam, pluribus superfedeo, meque omni observantia atque existimatione esse profiteor. Illustrissimæ ac Reverendissimæ Dominationis Vestræ = Addictissimus & Observantissimus Servus = *Josephus Archiepiscopus Beriten. Nuntius Apostolicus* = Datum *Varsaviæ die 16. Februarii 1776. (*)*

Tomik IV.

Ee

(*) Promulgationem Jubilæi ejusque in *Diecési* executionem. Vide tom: II.

VIII.

Ceremoniał pierwszego osobistego wstępu Xiążęcia Jmci Biskupa Płockiego do Katedry swojej, stojąc się do Pontyfikatu y opisania podobnych takowych dawnych Obrządkow, nie tylko przez Biskupow Płockich, ale y przez różnyh innych użytych.

Xiąże Jmć Biskup Płocki przybywszy do miasta prywatnie, udał się prosto do Seminarium, gdzie odprawivszy Rekolekcyę, wstęp pierwszy do Katedry uczynił dnia 24. Maia następującym sposobem.

Tego rzezonego dnia o godzinie 9. z rana Delegowanych dwoch *ex Prelatis* przybyło do Xiążęcia Jmci do Seminarium, w którym w Rokiecę y Mucet, ubrawszy Go, na przodku w Karecie siedząc do Kościoła Katedralnego poiechali, gdzie już Clerus tak *facularis*, iako y *Re-*

gularis, oraz y lud zgromadzony czekał na niego, przed wielkimi drzwiami Kościoła, gdy Xiąże wysiadł, witany był od Magistratu Miasta, y krotko odpowiedział, a potym przy nagotowanym *in Porticu Ecclesie* Stoliku, ubrał się w Albę, y w Kapę, y postapiwszy za prog Kościoła, mając sobie podane Kropidło od jednego *ex Capitularibus*, pokropił siebie, y wkoło stojących, a po odebraney od teyże Osoby Kapitularney Turyfikacyi, za włożeniem wprzod od Xiążęcia Kadzidla, witany od niey był. Xiąże odpowiedziawszy krotko, poszedł daley pod Baldakinem przez cztery Osoby Magistratowe miasta niesionym, wystapiwszy z pod tego Baldakinu na Genusflexorium na przeciw Ołtarza SSmi na to nagotowanym pokłęknoł, y tym czasem *toto tractu* przeyscia przez Kościół *Clerus*

Ee j

y Lud spiewał Hymn *Te Deum*.
Wstawszy z przed Oltarza Słmi
poszedł do Oltarza Wielkiego, y iak
się *Te Deum* skończyło, klęknął
przy Faldistorium w śródku *infimū
gradū* przy wielkim Oltarzu, a
potym pierwszy Pralat zaraz po-
izedł *ad Cornū Epistolæ* tegoż Oltarza,
y obrociwszy się ku klęczącemu
Xiążęciu, sposobem, iako na E-
wangelii przy Oltarzu spiewał *hos
versus: Protector Noster aspice
& c. & sequentes*, któremu Chor od-
powiadał, a potym zaśpiewał *Orā-
tionem: Deus omnium Fidelium
Pastor*. Po intonowaniu Antyfo-
ny y wierszu *per chorum, de Patro-
no Ecclesie*, Xiąże Biskup przystą-
pił do Oltarza łamego *ad Cornū
Epistolæ* y o tymże *S. Orationem*
na tymże mieyscu zaśpiewał.

To skończywszy, na śródek tego
Oltarza poszedł, y z szedłszy *ad ulti-
mum gradum* Oltarza, zdiąwszy

Kapę, wziął na siebie Ornat, y
Mizę Lektę, przy granju Kapeli
odprawił, a na koniec przed daniem
Benedykcyi, ieden *ex Capitulari-
bus* ogłosił Odpust Zupelny z Rzy-
mu pozwolony, przy pierwszym
razie Biskupiego Osobistego wstępu
do Kościoła swego Katedralne-
go, w te słowa „ Złzczegulney łaski
„ Stolicy Apostolskiej pozwolony
„ jest dziś Odpust zupelny w tym
„ Kościele z okoliczności pierwsze-
„ go Osobistego wstępu J. O. Xiąże-
„ cia Jmci Pasterza Naszego tym
„ którzyby tu byli przytomni, y na
„ intencyą zwyczajną Kościoła tu
„ modlili się „ a Xiąże dał Benedy-
kcyą zwyczajną, zacząwszy od
tego: *sit nomen Domini Benedi-
ctum*. Skończywszy zaś Mizę, wziął
na siebie Kapę, y usiadłszy *in Sede
Episcopali* witany znowu był od ie-
dneho *ex Capitularibus* Katedry,
któremu Xiąże także odpowiedział,

a potym Jchmć Capitulares suo Ordine & precedencia przyftapili ad oscula manus Xięcia. Jak to odbył, złożył z siebie Xiąże stroy Pontyfikalny, a ubrawszy się w Rokietę y Mucet, poszedł z Kanonikami na Kapitularz, y usiadłszy in Sede pod Baldakinem, zaprowadzony do niey przez dwóch Prałatow, od Prezydenta Kapitularnego był przywitany y zwykłą przysięgę uczynił.

Fundowanie Jurysdykcji Sądowej dnia 24, Maia.

1mo. Sady o godzinie po obiedney według woli J. O. Xiążęcia Jmci determinowane, o którey Mu pierwsza Osoba Konfystorka dała znać y do stołu sądowego zaprosiła.
2do. J. O. Xiąże Jmć wyszedłszy na Salę, stanawszy przy stole nagotowanym, zmowil stojąc: *Veni Sancte Spiritus.*

V. Emitte Spiritum tuum & creabuntur.

R. Et renovabis faciem terra.

Oramus.

Adiones Nostras quasumus Domine aspirando praveni, & adjuvando prosequere, ut cuncta nostra Oratio & operatio a Te semper incipiat & per Te capta finiatur per Christum Dominum Nostrum R. Amen.

Usiadł, y obok Sędziowie Konfystorza y zaproszeni Kanonicy.

3tio. Mowa przez pierwszą osobę Sędziow miejscowych miana była.

4to. J. O. Xiąże Jmć na nią odpowiedział.

5to. Xiądz Pifarz przeczytał: która sprawa miała być indukowana.

6to. Indukta sprawy była; y odpowiedź.

7mo. I. O. Xiąże Jmć po wysłuchaney Indukcie y odpowiedzi w sprawie, o Inwentarz Bątkowski, wydał Dekret. = *Committitur negotium causa Perillustri Gądomski Primicerio Cathedrali cum facultate decidendi.*

8vo, Przeczytany Dekret od Pifarza.

9no. Limitowane Sądy w ten sposób = *Limitantur Iudicia ad primam Juris non impeditam.*

IX.

Responsum Sæ Congregationis super relatione Status Diœcesis Romam missi. ()*

D O M I N E.

Singularis Tua erga Apostolicam Sedem observantia, & fides cum

(*) *Vide statum Diœcesis missum Tom: III. N. LV. pag: 295.*

præclara sapientiæ laude conjuncta enituit etiam in deligendo, ex lege Sixtina, Augustino Lipińskio Canonico istius Cathedralis, qui Tuo nomine SS. Apostolorum Limina visitaret, ac veneraretur. Et is quidem, quo tempore Romæ commoratus est, ejusmodi documenta pietatis, diligentia ac Religionis edidit, ut Tuo judicio, Tuæque expectationi mire satisfecerit, Is igitur reddidit literas Dominationis Tuæ de statu, & rationibus istius Ecclesiæ copiose, accurateque perscriptas, ex quibus Eminentissimi Patres Tridentinarum Legum Custodes, interpretes, ac vindices, magna cum voluptate intellexerunt, & mirum in modum gravati sunt, Te gravissimo tuo Officio minime deesse, sed Regiam Fratris virtutem & gloriam ita æmulari, ut istius Regni temporali, ac Spirituali bono, & felicitati uterque Vestrum natus esse videatur.

Et Tu quidem primum omnium curasti, ut Clerus Tuæ Episcopalis sollicitudinis particeps esset, atque adjutor in sana doctrina, & morum sanctitate. Quodque ut facilius assequereris, sapienter induxisti laudabilem illam, ac fructuosam consuetudinem Spiritualium exercitiorum, uti vocant, quæ efficit, ut Ecclesiastici in solitudinem vocati, ea cogitent & meditentur, quæ propria Dei sunt, quæque necessaria ad salutem animarum. Si qui autem erant ovium tuarum Rectores negligentes in Divino pabulo præbendo, hos edictis & legibus excitasti, præbensque singulis methodum, qua uti deberent, juxta Tridentini decreta in Parochiali munere rite sanctèque obeundo; quibus etiam libros dono dare consuevisti ad rem Catholicam tractandam opportunos ac necessarios. Cavisti præterea quam diligentissime, ne Populus tuæ curæ fideique concred-

tus ab ea mendaci Philophia, effrenataque vivendi, scribendique licentia seduceretur, quam in istis Regionibus late manare doles, propter vicinitatem, & contagionem Hæreticorum. Hæc aliaque a Dominatione Tua peracta, cum cognoverint Patres, gratias egerunt Deo, quod in Te renovatum viderunt exemplum illorum Antistitum, qui priscais temporibus in Ecclesia Dei floruerunt.

Nonnulla tamen in ipsa Tua relatione Patres animadverterunt. Et primum quidem ex descriptione Canonicorum conjecerunt, desiderari in Cathedrali Canonicum Theologum, qui Sacræ Scripturæ explanationem ex *Concil. Trid. Sess. 5. Cap. 1. de Refor.* peragat. Vide tur enim Tridentinum decretum non satis adimpleri, si per Magistros Sacra Scriptura publicè in Scholis legatur. Quare ad ampliorem Tuam

diligentiæ atque industriæ laudem, Patres confidunt fore, ut ad formam ejusdem Tridentini Concilii Præbendam Theologalem instituendam cures, tum in ipsa Cathedrali, tum etiam in Collegiatis existentibus in Oppido Insigni, & ubi Clerus numerosus fuerit, ut ait ipsum Concilium Tridentinum.

Quod autem pertinet ad Paræcias de Jure Patronatus, quas ob paupertatem uniendas, aut transferendas meditaris, quod illarum Patroni vix & ne vix quidem compelli possunt ad illas instaurandas juxta Sacros Canones, Eminentissimi Patres Tibi Authores sunt, ut antequam devenias ad prædictam unionem, sive translationem, rationes illas persequaris, quæ habentur in *Conc. Trid. Sess. 21. C. 7. de refor. ibi* „ Paro-

„ chiales vero Ecclesias etiam si Ju-

„ ris patronatus sint, ita collapsas

„ refici et instaurari procurent ex

„ fructibus, & proventibus quibus-

„ cunque ad easdem Ecclesias quo-

„ modocunque pertinentibus, qui si

„ non fuerint sufficientes, omnes Pa-

„ tronos, & alios, qui fructus ali-

„ quos ex dictis Ecclesiis provenien-

„ tes percipiunt, aut in illorum de-

„ fectu, Parochianos omnibus re-

„ mediis opportunis ad prædicta

„ cogant, quacunque appellatione

„ remota, quod si nimia egestate o-

„ mnes laborent, ad Matrices seu

„ Viciniores Ecclesias transferan-

„ tur &c: neque tamen quid remit-

„ tendum de Tua vigilantia, ut quo-

„ ad eius fieri potest, quidquid hac de

„ re Jus Canonicum præcipit, fideliter

„ a Patronis adimpleatur.

Quoad Canonicos Cathedralis, quibus pro Divinorum celebratione tenues assignatæ reperiuntur distributiones, responderunt Patres; ad augendam distributionum earundem Massam, habere Episcopos, quid factum opus sit, ex eodem *Conc. Trid. Sess. 24. C. 15. de ref. vers. liceat Epi-*

scopo. Sed nunc ad postulata. Primo exponis Prædecessorem Tuum Anno 1768. ad augendum splendorem Collegiæ Plocensis auctoritate Sedis Apostolicæ erexisse quinque Canonicatus, addictis, atque unitis quibusdam Beneficiis, quorum Possessores Canonicos creavit, atque nominavit. Nunc autem experientia docuit, nihil splendoris Ipsi Collegiæ accessisse, quin & contentiones exortas fuisse propter participationem Mensæ Capitularis, a qua cum prædicti quinque Canonici arceantur, Canonice munus cum dignitate obire nequeunt. Quare postulas 1. ut unus ex prædictis Canonicatibus nuncupatus *Fundi Cappella Regia* restituatur Cathedrali, a qua iam antea avulsus fuerat ad augendam Massam Distributionum Collegii Vicariorum. Insuper petis, ut reliqui quatuor Canonicatus supprimantur, unianturque

eidem Collegiæ ad quotidianas distributiones augendas, Demum petis facultatem supprimendi novem Canonicatus ipsius Cathedralis, eorumquæ redditus attribuendi Massæ Capitulari Cathedralis ad incrementum distributionum. Cum itaque ex prædicta unione Beneficiorum eæ utilitates, & commoda non sequantur, quæ cau' am præbuerunt unioni, quin & turbæ excitentur, æquitas exoptulare videtur, ut res in pristinum reducantur; idcirco Patres respondentes ad 1. existimant a Dominatione Tua posse procedi ad prædictam restitutionem, eadem tamen Authoritate, hoc est Sedis Apostolicæ, qua unio facta fuit, audito prius Capitulo, aliisque interesse habentibus. - Ad 2. quanquam *Conc. Trid. Sess. 24. C. 15. deref.* facultatem tribuat Episcopis supprimendi aliquot Canonicatus ad augendos redditus Præbendarum, non vero

Massam distributionum, nihilominus Patres Tibi rescribendum putant, fervari oportere methodum ab eadem Tridentina Synodo præscripta, quæ tunc licere declaravit aliquos Canonicatus suppressere, habito Consensu Capituli, & Patronorum, si de Jure Patronatus Laicorum sint, dummodo per unionem aliquot simplicium Beneficiorum provideri non possit. Antequam igitur hac de re Patres Tibi indulgeant, scire cupiunt, an per unionem simplicium Beneficiorum, ut supra, vel alia opportiori ratione possit provideri? Ad 3. denique annuendum censent, habito, ut supra consensu Capituli, ac Patronorum, & ad formam Trid: Conc: *Sess: 21. C. 3. & Sess: 24. C. 15.* de Reform: ita tamen, ut quemadmodum hac ratione augentur redditus, au-geatur etiam ejusdem chori servitium, uti docet Benedictus XIV. in Synod

nod: Diæces: lib: 11. Cap: 3. Nro 8. Et libro 13. C. 9. Nro. 11. atque idem prudentiæ Tuæ statuendum relinquunt (*).

Hactenus ad Literas Dominationis Tuæ cui summam incolumitatem precor. = Domine = Servitor Cardinalis Pallavicinus = Romæ 14. Maij 1779.

X.

Resolutio a Sacra Congregatione Concilii Tridentini occasione Visitationis Sacrorum Liminum.

Cum ex Literis Romam missis occasione solitæ Visitationis Liminum a Celsissimo Loci Ordinario Plocen: clare colligi nequibat, quo deinde Anno similis Visitatio fieri & transmitti deberet, ne igitur suo proprio tem-
Tomik IV.

FF

(*) Omittuntur quatuor responsa, ut pote ad illa postulata, quæ in impressione Status Diæcesis Tom: III. pag: 372. extendere in hoc libro & perscribere minus opportunum judicatum est.

pore omittatur, petita fuit Romæ
 Informatio per Marchionem Antici
 Ministrum Plenipotentiarium S. R.
 Maiestatis Poloniarum, quo præ-
 cise Anno id denuò præstandum sit?
 Respondit super hoc dictus Marchio
 die 4ta Aprilis Anno 1780. eum in
 modum: annecto ad dubium propo-
 situm resolutionem, a Sacra Congre-
 gatione Concilii mihi datam, ex
 qua Celsissimus Princeps certior red-
 ditur quid hac in re secure agendum
 sit. Responsum vero est à Sacra
 Congregatione his sequentibus ver-
 bis = Cum facta fuerat novissima
 Visitatio Diæcesis Plocen: pro Cur-
 renti quadriennio quadragesimo no-
 no, quod expirat die 20. Decembris
 1781. idcirco nova Visitatio Diæce-
 sis prædictæ pro futuro quadriennio
 quinquagesimo expleri, ac transmit-
 ti debet intra Terminum diei 20. De-
 cembris 1785. quo die expirat qua-
 driennium prædictum.

XI.

Parafie Dyecezyi Plockiey sto-
 wnie do Woiewództw i Ziem, w któ-
 rych zostaią, ułożone, z wyrażeniem
 liczby wsiow do nich należących, o-
 raz ofob, w tychże wsiach oliadlych.
 w Roku 1776.

WOIEWODZTWO PŁOCKIE

Dekanat Bielski.

Parafie	Licz- ba wsi	Liczba Dusz za cząwszy od lat siedmiu.			licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Kato- licki.	Dyf- syde:	Zydz:	
Biała	6	504		7	90
Bielsk miastecz:	14	812		11	203
Boniflaw	26	890		13	220
Ciachcino	9	415		8	53
Góra	19	750		19	191
Ląk	19	640		14	74
Proboszczewice	17	754		7	191
Stupia	14	450		9	114
Starozrzeby	2	238		13	55
Zagroba	18	654		11	165
Summa	144	6107		112	1356

Dekanat Biezuński

Parafie	licz- ba Wfi	Liczba cząwszy od lat siedm.	duż za	licz- ba dzie- ci do lat 7.
Biezuń M.	8	955	56	174
Lubowidzkiej Parafii Część	7	498		18
Lutocino	10	855		7
Lukomia		172		70
Rościszewo	18	893	1	24
Zawidz	6	356		5
Zgliczyńskiej Parafii Część,	3	197		6
Lubowidzkiej y Zgliczyńskiej Parafii Część o raz inne wsi y Kościół obacz w Ziemi Zaw szczęskiej Skrwino zaś w Ziemi Dobrzyńskiej				
Summa	52	3926	57	234

Dekanat Ciechanowski.

Parafie	licz- ba wfi	Liczba duż za cząwszy od lat siedm.	licz- ba dzie- ci do lat 7.
Unierzyż	8	450	3
Inne Wsi y Ko- ścioły obacz w Ziemi Zaw szczęskiej y Ciechanowskiej.			
Summa	8	450	3

Dekanat Płocki.

	Kato- licki	Dyf- fyde-	Zyd:
Brwilno	3	212	20
Jemielnica	15	1050	53
Miszewo Muro- wane	6	408	26
Miszewo Sle- dziowe	5	342	14
Płock M.	3	536	365
Radzanowo	4	247	62
Sikorckiej Pa- rafii Część	9	481	10

Teraz już Unierzyż w Dekanacie Rawie-
skim.

Parafie	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.		Liczba dzieci do lat 7.	
	Kato- licki:	Dy- syd:	Zyd:	
Słupno	6	390	53	24
Trzepowo	9	527		113
Woźniki	12	535		6
<i>Część drugą Sikorskiej Pa- rafii obacz w Ziemi Dobrzyń- skiej.</i>				
Summa	22	15728	132	455

Dekanat Płoński.

Baboszewo	16	1109		43	287
Dziętkarzew- skiej Parafii					
Część Glinowieckiej	5	172		17	25
Parafii Część	1	66		1	16
Maluzyn	8	562	3	20	145
Płońsk M.	25	1500		1000	360
Sarbiewskiej Parafii Część	7	340		18	33

Parafie	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.		Liczba dzieci do lat 7.	
	Kato- licki:	Dy- syde:	Zyd:	
Strzegowo <i>procz połowy Wsi Strzegowa na Zawstrzu, y większy połowy Wsi Rydzyna do Parafii Unie- ckiej należący Wierzbowskiej Parafii Część Inne Kościoły y Wsie obacz w Ziemi Zaw- strzeńskiej y Ciechanowskiej.</i>	3	198		13
				33
	5	171		9
				24
Summa	70	4118	3	121
				978

Dekanat Raciąski.

Drobin M.	21	1176	2	400	258
Drozdowo	12	500		10	37
Gralewo	25	1021		26	109
Koziebrody	13	460		18	50
Kraykovo	10	500		6	100

Parafie

Liczba wsi	Liczba dusz za cały rok siedmiu.		Liczba dzieci do lat 7.	
	Katolicki	Dystrykty	Zyd:	
Raciaz M.	19	977	16	255
Rogotwork	16	790	22	172
Ucieck <i>oproc</i> <i>dwóch Wsi na</i> <i>Zawstrzu y po</i> <i>łowy Wsi Ry</i> <i>dzyna do Strze</i> <i>gowskiej Para</i> <i>fii należący.</i>	25	1188	36	260
Summa	1	601	2	541

Dekanat Sierpki.

Borkowo	5	29	8	71
Borzewo	5	385	2	162
Golefino	10	490	27	120
Gozdowo	22	841	21	204
Jezewo	23	850	22	225
Kurowo	22	650	56	180
Sierpkiy Para	8	1058	285	164
<i>fii Część</i> <i>Inne Kościoły o</i> <i>bacz w Ziemi</i> <i>Dobrzyńskiej.</i>				
Summa	95	4557	421	1126

Dekanat Srzeński.

Liczba wsi	Liczba dusz za cały rok siedmiu.		Liczba dzieci do lat 7.	
	Katolicki	Dystrykty	Zyd:	
Radzanowskiy M. Parafii Część Inne Wsie y Ko ścioły obacz w Ziemi Zaw szrzeńskiej.	4	220	70	20

Dekanat Wyszogrodzki.

Skolotowskiy Parafii Część Zakrzewskiej Parafii	7	203	4	49
Zukowskiy	1	52	3	4
Inne Wsie y Ko ścioły obacz w Ziemi Wyszog rodzkiej y Cie chanowskiej.	1	62	3	13
Summa	9	317	10	66

Rekapitulacya Dekanatow w Woiewodztwie
Płockim.

Dekanaty	Licz- ba wfi	Liczba dułz za- czawfzy od lat			Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Kato- kow	Dyf- fyde:	Zyd:	
Bielski	144	6107		112	1356
Biezuński	52	3926	57	234	1107
Ciechanowfki	8	450		3	126
Płocki	72	5728	132	455	1142
Płoński	70	4118	3	1121	978
Raciąfki	141	6612	2	534	1241
Sierpki	95	4557		421	1126
Srzeński	4	220		70	20
Wyfzogro- dzki	9	317		10	66
Summa	595	32035	194	2960	7162
Dyffydentow		194			
Zydow		2960			
Dzieci		7162			
Summa Sum- marum		42351			

WOIEWODZTWO PŁOCKIE
Ziemia Zawkrzyńska.

Dekanat Biezuński

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dułz za- czawfzy od lat			Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Kato- licki:	Dyf- fyde:	Zyd:	
Chamsk z Ponia- towem y z Ze- rominem M.	9	925		40	300
Lubowidzkiej Parafii Część	8	698	7	23	175
Zgliczyńfkiej Parafii Część	10	591		19	82
Lubowidzkiej y Zgliczyńfkiej Parafii 2gą Część, oraz in- nych Wfi y Ko- ściołow obacz w Woiewodztwie Płockim					
Summa	27	2214	7	82	57

Dekanat Ciechanowski

Parafie]	licz- ba wfi	Liczba dultz za- czawszy od lat siedmiu	za- lat	licz- ba dzie- ci do lat 7.			
					Lato licki:	Dyt- syde:	Zyd:
Ciechanowskiy	16	708		64	112		
Parafii Część							
Grudowskiy	6	312		12	78		
Parafii Część							
Lekowskiy Pa- rafii Część	12	616		38	144		
Szulerzofz	10	691	2	16	172		
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Woiewodztwie Płockim y Ziemi Ciechanowskiy.							
Summa	44	2327	2	130	506		

Dekanat Golubio - Dulski

Zieluś	7	371	10	15	90
Inne wszystkie Kościoły obacz w Ziemi Do- brzyńskiej.					

Dekanat Janowski

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dultz za- czawszy od lat siedmiu	za- lat	Licz- ba dzie- ci do lat 7.			
					Kato- licki.	Dyf- syde:	Zyd:
Grzebnik	14	832		12	5	192	
Janowies	41	1080		24	95	245	
Kuklino	7	427		8	12	52	
Wleczfina	21	805		2	24	192	
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Ciechanowskiy							
Summa	83	3170	46	136	681		

Dekanat Mławski

Bogorzyno	5	542	5	17	107
Dąbrowa	6	500		20	75
Lipowiec	12	841	65	21	211
Mława M. 2					
Woynowką	13	1500	40	57	382
Niedzborz M.	5	365		31	86
Stupsk	6	424		13	129
Szydłowo	10	574		5	120
Wyfzyny	7	650		15	112

Parafie	Liczba wsi	Liczba ducz za czawfzy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
			Kato-licki	Dyf-lyde	Zyd:
Zmińewo	22	731	1	19	100
Zeromino Kapi- tulne	5	430		15	121
Summa	91	6557	131	267	1443

Dekanat Płoński

Dziętarzew- skiej Parafii Część	5	175		18	25
Glinowieckiej Parafii Część	5	334		6	89
Strzegowa pol Wsi		34		2	8
Resztę Kościołow obacz w Woie- wodztwie Pło- skim					
Summa	10	543		26	122

Dekanat Radziński

Parafie	Liczba wsi	Liczba ducz za czawfzy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
			Kato-licki	Dyf-lyde	Zyd:
Unieckiej Para- fii Część	2 $\frac{1}{2}$	96		3	29
Resztę Wsiow y Kościolow obacz w Woiewodz- twie Płockim	ypuł				

Dekanat Srzeński

Dłutowo	8	520	10	9	193
Gradzanowo	20	606		17	741
Kuczbork M.	9	795	16	63	278
Radzanowskiej M. Parafii Część	6	240	90		40
Sarnowo	14	1078	40	120	238
Srzeńk M.	25	1285	34	83	115
Zielona	3	360	6	11	81
Radzanowskiej Parafii 2gą Część obacz w Woiewodztwie Płockim					
Summa	85	4884	196	303	1019

*R. kapitulacya Dekanatu Ziemi Zaw-
szczyńskiego.*

Dekanaty	Licz- ba wfi	Liczba ducz za- czawszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7		
			Kato- lickich	Dyf- fyde:	Zyd:
Biezuński	27	2214	7	82	557
Ciechanowski	44	2327	2	130	506
Golubio - Dul- ski	7	371	10	15	90
Janowski	83	3170	46	136	687
Mławski	91	6557	131	267	1443
Płośki	10	543		26	122
Raciński	2	96		3	29
Srzeński	85	4884	196	303	1009
Summa	349	20162	392	962	4453
Dyfydentow		392			
Zydow		962			
Dzieci		4453			
Summa Su- marum		25969			

ZIE.

ZIEMIA DOBRZYŃSKA
Oprocz tey Części ktora do Biskupstwa
Kujawskiego należy.

Dekanat Biezuński

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba ducz za- czawszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7.	
			Kato- licki:	Dyf- fyde:
Skrwilno	14	785		
Inne Kościoły o- bacz w Woje- wodztwie Pło- ckim y Ziemi Zawszczyńskiej			7	203

Dekanat Dobrzyński.

Batkowo	14	752		26	197
Dobrzyń M.	10	831	58	426	280
Grochowalk & Filia Wielgie	3	212	16	4	54
Ligowo	13	558		18	51
Mokowo	14	610	3	15	150
Rokicie	7	489		9	120
Skape M.	4	515		18	198
Siecienie	5	244		13	03

Tomik IV.

Gg

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
			Katolicki	Dystrykty	Zyd:
Sobowo	10	549	47	10	154
Tłuchowo	13	685		41	171
Wielgień	3	277		10	31
Summa	90	5762	124	59	1469

Dekanat Golubsko Dulski

		Dulski	Golubsko	Dulski	
Dulski		3	576	21	200
Ofiek bez Górczennicy	Filia				
w Prusiech		13	420	450	180
Pionne		9	357	127	20
Radziki Wielkie		11	579	30	200
Strzygi		9	692	144	173
Swiedziebna z Xięciem		14	714	179	2
Szczutowo Filia Górczba		1	62		15

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
			Katolicki	Dystrykty	Zyd:
Trąbin	7	445	20	8	115
Inne Wsie y Koscioły obacz częścią w Kordonie Pruskim, częścią w Woiewodztwie Płockim Ziemi Zawstrzyńskiej					
Summa	67	3845	971	230	1007

Dekanat Lipniski

		Lipniski			
Czernikowo		12	805	38	5
Działyn		3	446		108
Karnkowo		17	859	28	57
Lipno		19	947	153	72
Łązyno		3	347	70	351
Mazowcze		9	487	100	106
Ofiek			120	80	265
Sumino		2	462	45	20
Wola		10	395	389	6
Summa		75	4868	909	191

Dekanat Płocki.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.		
			Kato licki:	Dyfl: syde:	Zyd:
Sikorskiej Parafii Część Drugą Część teyże Parafii oraz y trzy chatupy we Wsi Sikorzu. inne Kościoły obacz w Woiewodztwie Płockim.	2	159			5 34

Dekanat Rypniński.

Chrostkowo	8	450	6	13	108
Radomino	3	241	170	5	40
Rogowo	13	300	9	19	90
Ruż	16	1054	296	40	419
Rypino M.	19	1408	224	36	337
Sadłowo	10	751	271	30	191
Zale	11	500	116	16	120
Summa	80	4704	1092	159	1305

Dekanat Sierpiski.

Parafie	Liczba Wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.		
			Kato licki:	Dyfl: syde:	Zyd:
Goylk	6	300			8 106
Mochowo	10	323			20 74
Sierpskiej Parafii Część	4	352			15 57
Sudragi	5	117			27
Szczutowo	5	330			78
Inne Wsie y Kościoły obacz w Woiewodztwie Płockim.					
Summa	30	1422			43 342

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Dobrzyńskiej.

Dobrzyński	96	5762	124	590	1469
Biezuński	14	785		7	203
Golubsko Dulski	67	3845	971	230	1007
Lypniński	75	4868	909	191	1327

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf- syde:	Zyd:	
Płocki	2	159		5	34
Rypiński	80	4704	1092	159	1305
Sierpki	30	1422		43	342
Summa	365	21545	3096	1225	5687
Dyflydentow		3096			
Zydow		1225			
Dzieci		5687			
Summa Summarum		131553			

Część, która została w Kordonie Pruskim.

Parafie	Dekanat Gorzeński			
Brzozie	6	533		18
Cieleta	7	152	60	36
Gorzno bez Szczutowa				
Filia która leży w Polśczce	7	1006	8	225

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf- syde:	Zyd:	
Gorzienica	6	180	202		72
Grażawy	3	190			40
Jastrzębie	3	231			139
Szczuka	5	150	13		66
Summa	37	2442	283		706

Dekanat Janowski

Białuty w Starzych Prusiech	4	150	13		27
-----------------------------	---	-----	----	--	----

Rekapitulacya Dekanatow w Kordonie Pruskim.

Gorzeński	37	2442	283		706
Janowski	4	150	13		27
Summa	41	2592	296		733
Dyflydentow		296			
Dzieci		733			
Summa Summarum		13621			

w WOIEWODZTWIE RAWSKIM
Część Ziemi Gostyńskiej

Dekanat Gostyński				
Parafie	Liczba wsi	Liczba ducz za- cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
			Kato- licki:	Dyf- syde: Zyd:
Ciechomice	5	240		78
Dobrzykowo	3	198	68	5 82
Dubinowo	5	336		20 118
Gostynin M.	11	800	1	41 51
Mnich	5	200		18 48
Radziwie	4	748		15 197
Sokołowo	3	426		5 70
Szolec	8	155		10 20
Summa	44	3103	69	114 664
Dyfydentow		69		
Zydow		114		
Dzieci		664		
Summa Sum- marum		3950		

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Ciechanowska

Dekanat Ciechanowski				
Parafie	Liczba wsi	Liczba ducz za- cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
			Kato- licki:	Dyf- syde: Zyd:
Ciechanowskiej Parafii Część	28	1092		131 238
Grudowskiej Pa- rafii Część	17	888	5	34 227
Lekowskiej Pa- rafii Część	8	408		16 79
Lysakowo	17	650	1	15 120
Kozierzyno	16	760		12 194
Pałuki	43	1800		10 79
Zembok	3	202		10 50
Inne Wsie y Ko- ścioly obacz, czę- ścią w Woiewodz- twie Płockim, czę- ścią w Ziemi Zawkrzyńskiej.				
Summa	130	5800	6	228 987

Dekanat Janowski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba Dusz za cząwszy od lat siedmiu.			Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyl: syde:	Zyd:	
Chorzele	20	1900	200		356
Duczymin	4	264	5	50	66
Dzierżgowo	38	1718		127	370
Janowo M.	11	1086	24	95	245
Krzynowłoga Wielka	56	1730	7	30	406
Inne Wsie y Kościoły obacz częścią w Ziemi Zawskrzyńskiej					
częścią w Kordonie Pruskim.					
Summa	129	6698	236	302	1443

Dekanat Makowski

Podosie	12	1040			219
Inne Kościoły obacz w Ziemi Rożańskiej.					
Summa	12	1040			219

Dekanat Nowomiejski

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.			Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki:	Dyl: syde:	Zyd:	
Cierniewko	14	785			38 306
Ciexino	16	548			15 130
Czernice	17	76			5 236
Kraizewo	15	506			39 132
Krolewo	7	150			3 57
Łopacino	5	250			11 30
Sochoćino M.	7	500			5 115
Sońsk	39	1439			12 210
Inne Wsie y Kościoły obacz w Ziemi Zakroczymskiej.					
Summa	120	4941			128 1216

Dekanat Ostrołęcki.

Baranowo	16	790	6	10	339
Kraśnościelce	14	1307	15	250	360

Parafie	licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	licz- ba dzie- ci do lat 7.
Zareby			
Inne Wsie y Ko- ścioty obacz w Ziemi Łomżyń- skiej y Rożań- skiej.	10	490	67
Summa	40	2587	260

Dekanat Płoński.

Gromadzin				
Radzymińskiej	2	115	4	20
Parafii Część,	12	404		81
Sarbiewskiej				
Parafii Część	6	340	19	188

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu			Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		Lato- licki:	Dyf- syde:	Zyd:	
Wierzbowiec- kiej Parafii Część		44		3	6
Inne Wsie y Ko- ścioty obacz w Wojewodztwie Płockim, y w Ziemi Zaw- krzeńskiej. Ra- dzymińskiej zga- Część w Ziemi Wyszogrodzkiej					
Summa	21	903		26	295

Dekanat Przasnyski

Bogate	5	495		8	80
Gołymińskiej					
Parafii Część	17	745			103
Krasne	25	1775	20	26	362
Krzynowłoga					
Mala	46	1597	84	67	289
Prasnyfz M.	20	1798		26	424

Parafie	Liczba wfi	Liczba duſz za cząwſzy od lat ſiedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.	Kato licki:	Dyſſyde:	Zyd:
Pawłowo	4	315	6			72
Węgra	20	1300	34			434
Węgrzynowo	10	431	8			50
Zielona	22	948	60			83
<i>Gołymiński Pa- rafi 2gą Część obacz w Ziemi Zakroczymskiej</i>						
Summa	169	9404	104	235	2397	

Dekanat Wyſzogrodzki.

Czerwieńsk Miao y Wfiow	4	250	10	90
Nacuszewo	9	41	38	94
Radzikowskiej Parafii Część	1	115	16	38
<i>Inne wſzystkie wie y Kościoły obacz w Ziemi Wyſzogrodzkiej</i>				
Summa	14	775	64	222

Dekanat Zakroczymski.

Parafie	liczba wfi	Liczba duſz za cząwſzy od lat ſiedmiu.	liczba dzieci do lat 7.	Kato licki:	Dyſſyde:	Zyd:
Grodziec Jonieckiej Parafii Część	8	634	30			153
<i>Inne wſzystkie wie y Kościoły w Ziemi Zakro- czymskiej.</i>	1	90				10
Summa	9	724	30			163

*Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Ciechanow-
skiej.*

Ciechanowski	132	5800	6	228	987
Janowski	129	6698	236	302	1443
Makowski	12	1040			219
Nowomieyski	120	4941		128	1216
Oſrołęcki	40	2587	21	260	766
Płoński	21	903		26	295
Przasnyski	169	9404	104	235	2397

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Katolikich	Dyfsyd:	Zyd:	
Wyszogrodzki	14	775		64	222
Zakroczymski	9	724		30	163
Summa	646	32872	367	1273	7708
Dyffydentow		367			
Zydow		1273			
Dzieci		7708			
Summa Summarum		42220			

Dekanat Stanisławowski w Ziemi Czerskiej.

Pustelnickiej Parafii Część Stanisławowskiej Para: część	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Katolikich	Dyfsyd:	Zyd:	
Pustelnickiej Parafii Część Stanisławowskiej Para: część	2	114		12	18
Summa	4	266		26	41
Zydow		26			
Dzieci		41			
Summa Summarum		333			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Łomżyńska.

Dekanat Andrzeżowski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu.			Liczba dzieci do lat 7.
		Katolikich	Dyfsyd:	Zyd:	
Kołaki	31	1170		71	418
Rutki	30	1420		108	370
Zambrowo M.	39	2297		207	670
Zawady	26	1530		150	370
inne Wsie y Kościoty obacz w Ziemi Nurskiej.					
Summa	132	6417		536	1828

Dekanat Łomżyński.

Dobrzyńskowski: Parafii Część Kleczkow Łomża M. Miastkow Nowogród M.	Liczba wsi	Liczba dusz za czaswszy od lat siedmiu.			Liczba dzieci do lat 7.
		Katolikich	Dyfsyd:	Zyd:	
Dobrzyńskowski: Parafii Część Kleczkow Łomża M. Miastkow Nowogród M.	9	450		71	112
Summa	13	700		26	300
Łomża M.	9	1500		32	400
Miastkow	15	846		200	200
Nowogród M.	28	2265		213	732

Tomik IV.

Hh

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Katolickich	Dyflyde:	Zyd:	
Piątnickiej Parafii Część	6	701		38	44
Puchaly	22	1715		29	437
Smłodowo M.	3	1836	5	554	354
Szczepanko M.	29	1583		89	459
Inne Wsie y Kościoły obacz w Ziemi Wiskiej.					
Summa	134	11590	5	1252	3038

Dekanat Ostrołęcki.

Kadzido	31	2000	4	3	498
Myszyniec	34	3334	49	23	989
Ostrołęckiej Parafii Część	15	1485	5	48	545
Rzekuń	21	1327		60	300
Inne Wsie y Kościoły obacz w Ziemi Ciecchanowskiej y Rozanowskiej.					
Summa	101	8146	58	134	2332

Dekanat Ostrowski.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Lato-licki:	Dyflyde:	Zyd:	
Labotyń	17	920		50	230
Piski	22	1005		60	90
Szumowo	15	994		50	90
Troszyn	16	830		59	237
Inne Kościoły obacz w Ziemi Nurskiej.					
Summa	70	3755		225	647

Dekanat Wąsowski

Graboskiej Parafii Część,	11	583	10	22	99
Kolno	25	2871	45	11	600
Lachowo	28	1500	51	167	375

Hh j

Parafie	Liczba wfi	Liczba duż za cząwszy od lat siedmiu			Liczba dzieci do lat 7.
		Kato licki.	Dyf syd:	Zyd:	
Romański Pa- rafii Część	12	560	5	28	196
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Wiskiej.					
Summa	76	5514	111	228	1270
<i>Dekanat Wiski.</i>					
Płock Mały	28	2162	6	160	326
Poryte z Stawi- skami M.	8	799	50	2000	191
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Wiskiej.					
Summa	36	2961	56	2160	517
<i>Dekanat Wyszowski.</i>					
Gowrowskiej Parafii Część	15	1000			249
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Nurskiej.					

*Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Łomżyń-
skiej.*

Dekanaty	Liczba wfi	Liczba duż za- cząwszy od lat siedmiu			Liczba dzie- ci do lat 7.
		Kato licki:	Dyf- syde:	Zyd:	
Andrzeiowski	132	6417		536	1828
Łomżyński	134	11596	5	1252	3038
Ostrołęcki	101	8146	58	134	2332
Ostrowski	70	3755		225	647
Wąsowski	76	554	11	228	1270
Wiski	36	2961	56	2160	517
Wyszowski	15	1000			249
Summa	564	39389	230	4535	9881
Dyflydentow		230			
Zydow		4535			
Dzieci		9881			
Summa Su- marum		54035			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Część Ziemi Liwskiej.

Dekanat Kamieńczykowski

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Korytnica	19	1300	490
Jadowskiej Parafii Część	6	462	18
Inne Wsiy Kościoły obacz w Ziemi Nurskiej.			
Summa	25	1762	4114

Dekanat Stanisławowski

	Kato-licki	Dyf-lyde	Zyd:
Dobre M.	13	360	35
Pniewnik	17	799	75
Inne Kościoły obacz w Ziemi Warszawskiej y Nurskiej.			
Summa	30	1159	35130

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Liwskiej.

Dekaty	liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.	liczba dzieci do lat 7.
Kamieńczykowski	25	1762	4114
Stanisławowski	30	1159	35130
Summa	55	2921	39244
Dyflydentow		39	
Zydow		244	
Dzieci		766	
Summa Summarum		3970	

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Nurska.

Dekanat Andrzejowski

	Kato-licki	Dyf-lyde	Zyd:
Andrzejow M.	31	1780	100
Czyżewo	58	1800	313
Nur M.	56	2239	100
Rosochate	32	1510	75
Zaremby	21	850	150

Parafie	Liczba wfi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
Zuzel	34	1764	207
Inne Kościoły obacz w Ziemi Łomżyńskiej.			
Summa	232	9943	1989

Dekanat Kamieńczykowski.

Brańszczyk *	6	654	17	177
Jadowskiej Parafii Część	8	629	31	189
Kamieńczyk M.	17	740	47	315
Kamienolas	11	700	25	302
Niegołowo	14	1000	29	26
Podkolisko	8	532	58	120
Sadowne	10	850	20	247
Stoczek	6	700	90	400

* Teraz już Brańszczyk w Dekanacie Wyszakowskim.

Parafie	Liczba wfi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
Suleiowo	8	819	48	241
Korytnicę oraz Jadowskiej Parafii drugą Część obacz w Ziemi Łiwskiej.				
Summa	88	6624	305	2002

Dekanat Ostrowski.

Brok M.	10	1523	52	313
Czerwin	30	1286	20	270
Jelonki	7	720	50	55
Ostrow M.	14	870	100	135
Wąsewo	13	660	64	218
Złotorya	15	1200	40	170
Inne Kościoły obacz w Ziemi Łomżyńskiej.				
Summa	89	6259	320	1161

Dekanat Radzyński

Parafie	Liczba wsi	Liczba Dusz za cząwszy od lat siedmiu.	liczba dzieci do lat 7.	
			Kato licki:	Dyf. Zyd:
Dąbrowka Radzyński	15	752	40	220
Parafii Część Inne Wsie y Kościoty obacz w Ziemi Warszawskiej.	1	77	6	15
Summa	16	829	46	235

Dekanat Stanisławowski

Parafie	Liczba wsi	Liczba Dusz za cząwszy od lat siedmiu.	liczba dzieci do lat 7.	
			Kato licki:	Dyf. Zyd:
Klembow Inne Wsie y Kościoty obacz w Ziemi Warszawskiej y Lwowskiej.	20	1340	50	400
Summa	20	1340	50	400

Dekanat Wyszowski

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu	liczba dzieci do lat 7.	
			Kato licki:	Dyf. Zyd:
Barcice	4	330		94
Długosiodło	19	854	12	107
Goworowski				
Parafii Część Lubiel	15	1000		249
Obryte	11	530	19	120
Pniewo	8	1127	60	225
Poremba	19	1310	2	360
Wyszów M.	6	614	30	144
Zambskiej Parafii Część Zatory	13	1500	90	450
Część druga Goworowskiej Parafii obacz w Ziemi Łomżyńskiej a Zambskiej w Rożańskiej.	4	29	4	68
	5	315	19	55
Summa	104	7872	61	1872

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Nawskiej.

Dekanaty	Liczba wfi	Liczba dusz za czawfzy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
			Kato licki:	Dyf. Zyd:
Andrzelewski	232	9943	858	1980
Kamieńczykowski	88	6624	365	2002
Ostrowski	89	6269	320	1161
Radzyński	16	829	46	235
Stanisławowski	20	1340	5	400
Wyżkowski	104	7872	6	31
Summa	549	32877	0	1955
Dyffidentow Zydow		6		7050
Dzieci		1955		
Summa Summarum		7650		
		42488		

WOIEWODTWO MAZOWIECKIE
Ziemia Rożańska

Dekanat Makowski

Czerwonka	7	500	4	70
Gaśewo	36	1700	100	450

Parafie	Liczba wfi	Liczba dusz za czawfzy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.	
			Kato licki:	Dyf. Zyd:
Karniewo	20	1030	46	262
Makowo M.	12	937	1000	245
Rożni M.	38	1783	10	137
Sieluń	34	1500	60	477
Szelkowo	10	703	207	49
Szwelcie	12	750	35	265
<i>Podofe obacz w Ziemi Ciechanowskiej.</i>				
Summa	169	8903	10	1589

Dekanat Ostrołęcki

Nowawieś	8	525	12	60	143
Ostrołęckiey Parafii 2ga Część	9	889		17	455
<i>Inne Kościoły obacz w Ziemi Łomżyńskiej y Ciechanowskiej.</i>					
Summa	17	1414	12	77	598

Dekanat Wyszkowski

Parafie	Liczba wsi		Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.		Liczba dzieci do lat 7.
	Kato- licki.	Dyſ- syde:	Zydz		
Zambskiej Pa- rafii Część Drugą Część tey Parafii oraz in- ne Kościoły o- bacz w Ziemi Nurskiej.	8	587		22	141

Rekapitulacja Dekanatow Ziemi
Rożańskiej.

Makowki	169	8903	10	1589	238
Ostrolęcki	17	1414	12	77	598
Wyszkowski	8	587		27	141
Summa	194	11904	22	1688	3057
Dyſſydentow		22			
Zydow		1688			
Dzieci		3057			
Summa Sum- marum		16671			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
Część Ziemi Warszawskiej.

Dekanat Radzyński

Parafie	Liczba wsi		Liczba dusz za cząwszy od lat siedmiu.		Liczba dzieci do lat 7.
	Kato- licki	Dyſ- syde:	Zydz		
Chotomowo	4	350	4	21	114
Nieporęt	5	450	3		138
Okunino	7	564	47	22	174
Radzyń, M. opócz jedney Wioski w Ziemi Nurskiej	7	546	2	42	105
Skaryszewo czy- li Praga M.	7	2628	5		1372
Tarchomin	7	300	3		100
Wieliszewo	5	730			125
Dąbrowkę y ie- dnę Wies Ra- dzymińskiej Pa- rafii obacz w Ziemi Nurskiej.					
Summa	42	5568	109	85	1128

Dekanat Stanisławowski

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za cząwszy od lat			Licz- ba dzie- ci do lat 7.
		fiedmiu:	Kato- licki:	Dyf- syde:	
Cygowo	12	1341			57 405
Okuniewo M.	7	620			45 239
Pustelnickiej Pa- rafii Część	7	395			35 74
Stanisławow- skiej Par: Część	8	580	1		58 151
Summa	34	2936	1	195	869

*Rekapitulacya Dekanatow Ziemi War-
szawskiej.*

Dekanaty	Licz- ba wfi	Liczba dusz za cząwszy od lat fiedmiu:	Kato- licki:	Dyf- syde:	Zyd:	Zyd:
Stanisławowski	34	2936	1	195	869	
Radzyński	4	5568	109	85	2128	
Summa	76	8504	110	280	2997	
Dyflydentow		110				
Zydow		280				
Dzieci		2997				
Summa Sum- marum		11891				

WOIE

**WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE
ZIEMIA WIZKA.**

Oprocz tey Części co należy do Wileńskiej
Dycezyi.

Dekanat Wąsowski.

Parafie	licz- ba wfi	Liczba dusz za cząwszy od lat			licz- ba dzie- ci do lat 7.
		fiedmiu	Kato- licki:	Dyf- syde:	
Białoszewo	25	1076			37 305
Grabowskiej Parafii Część	15	801			38 136
Grajewo	20	994	42	301	150
Niedzwiedna	14	482	4	58	142
Radziłow M.	8	812	8	65	206
Romanskiej Pa- rafii Część	18	656	7	40	237
Słucz	14	801		55	237
Wąsosz M.	45	5205	209	377	1099
Inne Wsie y Ko- ścioły obacz w Ziemi Łomżyń- skiej.					
Summa	159	10827	270	971	2512

Tomik IV.

Ii

Dekanat Wizki.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
			Kato licki:	Dyf- syde: Zyd:	
Burzyno	13	841		27	217
Dobrzyńsk				49	68
Parafii Część	7	350		32	67
Drozdowo	11	500		129	239
Jedwabne	26	1231			
Piatnickiej Pa- rafii Część	2	237	5	12	13
Przytuły	21	960	5	69	300
Wizna M.	26	2172	10	161	435
<i>Resztę obacz w Ziemi Łomżyń- skiej.</i>					
Summa	106	6291	20	479	1339

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Wizkiej.

Wąsołki | 159 | 10827 | 270 | 971 | 2512

Dekanat y	Liczba wsi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
			Kato licki:	Dyf- syde:	Zyd:
Wizki	106	6291	20	479	1339
Summa	265	17118	290	1450	3851
Dystrydentow		290			
Zydow		1450			
Dzieci		3851			
Summa Sum- marum		22709			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE

Ziemia Wyszogrodzka.

Dekanat Bodzanowski.

Blichowo	10	230		13	50
Bodzańowo M.	16	1000		49	250
<i>Ma ieden Fol- wark w Plo- ckim.</i>					
Bulkowo	2	220		5	70
Daniszewo	16	667		22	155

Ii j

Parafie	licz- ba Wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.	
			Kato- licki:	Dyf- fyde: Zyd:
Lętowo	15	775	37	208
Lubki	7	143	20	22
Kucice	1	120		24
Orszymowo	22	1500	58	351
Pilichowo	3	140		20
Summa	92	4795	204	1151

Dekanat Płoński.

Radzywiński y Parafii Część	2	46		12
Drugą Część o- bacz w Ziemi Ciechanowskiej.				

Dekanat Wyszogrodzki.

Czerwińskiej Parafii Część	14	737	33	260
Gumino	10	662	12	192
Kobylniki	9	280	2	30

Parafie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- cząwszy od lat siedmiu	Licz- ba dzie- ci do lat 7.	
			Kato- licki:	Dyf- fyd: Zyd:
Wyszogrod M. z Rembowem	9	1000	13	900
Radzikowskiej Parafii Część	1	115		17
Skołatowskiej Parafii Część	21	627		8
Zakrzewskiej Parafii Część	5	261	50	17
Zukowskiej Pa- rafii Część	12	626		10
<i>Reszta patrz w Ziemi Ciecha- skiej.</i>				
Summa	81	4508	63	999

Rekapitulacja Dekanatow.

Bodzanowski	92	4795	204	1151
Płoński	2	46		12

Dekanały	Liczba Wfi	Liczba dusz zaciąwszy od lat siedmiu.	Liczba dzieci do lat 7.		
		Kato licki.	Dyf. fyde:	Zyd:	
Wyżogrodzki	81	4508	63	999	859
Summa	175	9349	63	1203	2022
Dyflydentow		03			
Zydow		1203			
Dzieci		2022			
Summa Summarum		12637			

WOIEWODZTWO MAZOWIECKIE

Ziemia Zakroczymska

Dekanat Nowomiejski

Klukowo	36	998		63	846
Nasielsk M.	33	1768	2	438	436
Nowe M.	15	668		7	98
Inne Kościoły o- bacz w Ziemi Ciechanowskiej					
Summa	84	3434	2	508	1420

Dekanat Prasnyski.

Parafie	Liczba wfi	Liczba dusz zaciąwszy od lat siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.		
		Kato licki.	Dyf. fyde:	Zyd:	
Gołymińskiej Parafii Część	5	175			81
Resztę patrz w Ziemi Ciechanowskiej.					

Dekanat Pułtuski.

Dzierżenin	15	686		10	318
Gąsiorowo	4	200		5	50
Gzy	21	750		69	334
Przewodowo	9	550		14	120
Pokrzywnica	8	524		11	85
Pułtusk M.	8	2200	2	10	400
Serock M.	8	500		30	100
Smogorzewo	2	77		5	18
Szyfzki	12	584		20	30
Winnica	39	1200		20	308
Zegrz	8	390		2	80
Summa	134	7661	4	196	1843

Dekanat Zakroczyński.

Parafie	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
---------	------------	--------------------------------	-------------------------

	Kato-licki:	Dyf-lyde:	Zyd:	
Joniec bez Ofie-ka w Ziemi Ciechanowskiej	9	810	4	90
Kamienica	14	549	40	76
Kociszewo	1	84	4	10
Kroczewo	14	514	20	60
Krysk	8	558	43	149
Pomiechowo	13	664	22	90
Smoszewo	3	140	10	20
Wrona i Wronisk	3	150	4	39
Zakroczym M. Grodziec obacz w Ziemi Ciechanowskiej.	3	450	2	53
Summa	68	3919	2	200
				625

Rekapitulacya Dekanatow Ziemi Zakroczymskiej.

Dekanaty	Liczba wsi	Liczba dusz za cząwszy siedmiu	Liczba dzieci do lat 7.
----------	------------	--------------------------------	-------------------------

	Kato-licki:	Dyf-lyde:	Zyd:	
Nowomieyski	84	3434	2	508
Prasnyki	5	175		81
Pultuski	134	7661	4	196
Zakroczymski	68	3919	2	200
Summa	291	15189	8	904
Dyflydentow		8		
Zydow		904		
Dzieci		3969		
Summa Summarum		20070		

Rekapitulacya Woiewodstw y Ziem.

Woiewodztwa Ziemie	licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu.	licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- lickich	Dyf- syde:	Zyd- y	
Plockie	595	32035	194	2960	7162
Zawkrzyńska	349	20162	392	1052	4443
Dobrzyńska	365	21535	3096	1235	5687
Część zostająca w Kordonie Pru- skim.	41	2592	296		733
Rawskie Część Ziemi Gostyn- skiej	44	3103	69	114	664
Mazowieckie Ciechanowska Część Ziemi Czerksey	4	266		26	41
Łomżyńska Część Ziemi	564	39389	230	4535	9881
Liwskiej	55	2921	39	244	766
Nurłka	549	32877	6	1955	7652
Rożańska	194	11904	22	1688	3057

Ziemie	Licz- ba wfi	Liczba dusz za- czawszy od lat siedmiu.	Licz- ba dzie- ci do lat 7.		
		Kato- lickich	Dyf- syde:	Zyd- y	
Część Ziemi Warszawskiej	76	8504	110	280	2097
Wizka	265	17118	290	1450	3851
Wyszogrodzka	175	9349	63	1203	2022
Zakroczyńska	291	15189	8	904	3969
Summa Dystryktow Zydow Dzieci	4213	249806	5072	18919	60630
Summa Sum- marum		334427			

Nota. Miast w Woiewodztwach y Ziemach
do Diecezji Plockiej należących litera
M. po Dekanatach oznaczonych wynosi
liczba 44.

XII.

*Epitaphia, quæ post repetitas
variis temporibus Ecclesiæ Cathedra-
lis Plocensis instaurationes, ad-
huc ibidem videntur & leguntur.
Quibus adduntur, quæ extant apud
Simonem Starovolsium Libro:
Monumenta Sarmatarum, edito
Cracoviæ A. D. MDCLV. (*)*

D. O. M.

Hic iacet Stanislaus Lubieński
peccator indignus Episcopus
Plocen: oretur pro eo: mortuus die xvi. Aprilis
Anno Dni. MDCXXXX.

(*) *De Sepulchris huius Ecclesiæ antiquo-
ribus sic scribit Franciscus Rzepnicki S. J.
Præter Corpus Veneri Episcopi Plocensis a
Bolesla Castellano Vilsnensi occisi, cuius vitæ
sanctitatem, Deus multis signis illustrem fecit,
ornata est sepulchris Ladislai Hermani, Boles-
lai Crivousti Ducum Poloniae, & plurium
Ducum Masoviae. Tom: II. Lib: 3. Cap: 1. Vitæ
Præsulum Poloniae M. D. L. Pojnanie 1762.*

*Alterum eiusdem epitaphium, quod nunc
non extat, Starovolsius refert sequens.*

D. O. M.

Memoriæque Stanislai Lubieński
Episcopi Plocensis.

Cuius virtuti doctrinæque datum, ut post-
quam florentem ætatem non ociosam in
Aula Sigismundi III. egisset, virilem seni-
lemque honoratam duceret, officiis Magistratibus,
Episcopali dignitate, quam ex Regente
Regiæ Cancellariæ, & Abbatæ Tinecen:
Administratore primum in Ecclesia Luceori-
ensi, Regni simul Procancellarius, deinde in
Plocen: gessit, nomenque divi Stanislai Tutelaris
sortitus, zelum, pietatem, religionem expressit,
utroque Pastor vigilans, Religionis Catholicæ,
& immunitatum Ecclesiæ acerrimus propugnator,
pauperum & oppressorum asylum, gravis,
prudens consilio, & eloquio promptus, veritatis
& Patriæ amantissimus, augendique cultus
Divini studiosus. Hæc structa Tempora, fundatum
hic Psalteristarum Collegium, cætera dotata
alibi, librique editi testantur, ut extarent
lapidi incisa. Frater natus maior Mathias
Archiepiscopus Gnesnen: fecit, atque Sarcophagum
monumento, quod in adverso pariete Testamento
ordinatum cernis, libens moerensque addidit.
Obiit Anno Episcopatus XIII. ætatis suæ LXVII,
Salutis MDCXL. xvi. Aprilis.

D. O. M.

Petro Dunin Wolski Episcopo Plocensi
viro morum suavitate, prudentia, viræ integritate insigni, amplissimis legationibus apud Regem Catholicum & S. Sedem Apostolicam, ac Magistratu Cancellarii Regni optime functo, ob idque Sigismundo Augusto, Henrico & Stephano, a quo ad Pontificatus dignitatem electus est, Regibus Poloniæ Charissimo.

Patruo benemerenti moerens

Hieronymus Wolski Tribunus Plocens. ex testamento Stanislai fratris sui Decani Plocensis & Pultoviensis:

hoc monumentum posuit

Vixit annos LX. obiit MDXC. die xx. Augusti.

Alterum ejusdem epitaphium laminæ cereæ auratæ ac stemmate Cygni insignitæ. insertum, in Sarcophago repertum sequens. ()*

Petr

(*) *Vide de hoc acta Capit: Cath. Ploc: anno 1782. die 15. Julii Fol: 34. Tit: Sepulchrum Illustri: Wolski ipsamque lam nam repertam & in Arario ejusdem Ecclesiæ asservatam.*

Petrus Dunin Wolski Episcopus Plocensis
Qui ætatem suam in amplificanda gloria Dei consumpsit, præclaris facinoribus, & quam plurimis Legationibus in orbe Christiano clarus. Et ob id a Polniæ Regibus ad utriusq: Cancellariæ dignitatem promotus. Ab omnipotenti Deo Ecclesiæ Plocensi Præfectus. Idem ob eximias Corporis & animi dotes viva voce vivisq: omnium Suffragiis homo integerrimus pronuntiatus est, Deo Salvatori suo quiescit. Obiit Anno Domini 1590. die 20. Augusti Ætatis vero suæ 59. Ingressu 60. 18. ejusdem Mensis.

D. O. M.

Ad honorem & laudem Dei Opt: Max: & Deiparæ Virginis
Officii Rorate in hoc Sacello psalentium
fundatori

Stanislao Dunin Wolski Decano Plocensi
Pultoviensique

qui cum nosse coepisset, desit vivere.

A. D. MDCII. Ætatis suæ xxxxi.

Hieronymus Wolski Tribunus Plocens: frater
defuncti, pietatis ergo.

D. O. M.

Illmus Stanislaus Krasinski de Krasne Palatinus
Plocensis Capitaneus Blonen: vetusta

Slepowronorum gente, excelso ingenio, & doctrina excellenti moribus antiquis. Juventa bonis artibus & videndis exterorum Regionibus exulta, boni in Rep: Civis Equestris Ordinis muniis laudabiliter functus, prudentis Consilarii in Ordinem Senatorium florente ætate adscitus, optimi incorruptique judicis Supremi Regni Tribunalis sæpius Præficens laudem meruit. Sacratissimis Poloniæ Principibus Stephano I. & Sigismundo III. Charissimus, Reipub: & Patriæ amantissimus, Concivibus suis gratissimus, omnibus acceptissimus. Cui Charis: Conjux Anna de Michow (*) hoc monumentum mæsta collocavit: Obiit diem vitæ. A. MDCXVII. Ætatis suæ LIX. 1. Febr:

(*) *Apud Starovolscium legitur de Michow.*

D. O. M.

Hieronymus Cielecki
Pervetusta Zarębarum Gente ortus
Vir prudens & eruditus
Virtutibus præstans

meritis in Rempublicam insignis
Ex Secretario Regiæ Majestatis Referendarius
Regni ac Sereni: Constantiæ Regiæ Cancellarius
Instituendæque Regiæ Proles Præfectus
Demum

Demum Episcopus Plocensis insignitus
Sponsæ suæ utilis & vigilans Præsul
Regiæ domui apprime charus
Clero Civibusque Patriæ acceptus
Post insertam cælo animam
Corporis sui exuvias hic deposuit
Ætatis Anno LXIII. salutis humanæ
A. MDCXXVII.
Cui hoc amoris monumentum gratus nepos
Sigism: Cielecki Præp: Posnan: Gagni: &
Ploc: Canonicus posuit.

D O M.

Illmus & Magnificus Dnus Andreas Sierpski
a Gulczewo Palatinus Raven:
Et hujus Arcis Præfectus; vir pius, Catholicus,
humanus, ab omniq; factu ali-
enus; dignissimus ut post fata etiam memoria
hominum viveret sempiterna; sub
hoc sepulchro a se erecto, cum Conjuge sua
fæmina lectissima quiescit.
Obiit A. D. MDLXXII. die xv. Apr: vixit autem
annos LXXVIII. mens: IV. dies XV.

D O M.

Mgca Catharina a Trzeiana Mgci Prandotæ
Palatini Raven: filia & Mgci Andreæ
Tomik IV, K k

Sierpki de Gulczewo Palatini Raven: Capit:
 Ploc: Conjux: insigni pietate sœmina
 matronarumque decus.
 Obiit A.D. MDLXVI. die XXXI. Martii. Ejus-
 dem sepulchri honore cum marito ornata.

D. O. M.

Rdmus Dnus Joannes Slaski *
 Canonicus Plocensis Præpositus Plonscensis
 dum

Ecclesiæ, Ecclesiasticis, amicis, naturæ,
 Pauperum & Subditorum hujus Ecclesiæ Pa-
 tronus, sobrius, Constans, Sacro Missæ
 Sacrificio etiam itinerans non intermisso
 vixisset
 mortales hic exuvias deponens, vivit sine
 morte vitam.

Pientissimo Patruo nepos ex fratre
 Vincentius Slaski * posuit
 Vixit annis 88. mortuus anno 1632. die XVIII.
 Mensis Decembris.

* *Apud Starovolscium legitur utrobique Skalski*

Reverendmo Dno Paulo Glogowski Decano
 Plocen: viro pietate & Sapientia
 Summo, Sacrarum Litterarum &
 Juris prudentiæ cognitione præ-
 stanti, vitæ innocentia, morum ca-
 stitate, hospitalite, modestia
 Singulari. Cineri ejus domicilium

hoc ante præparatum & dotatum
 amici posuere.
 Obiit die X. Febr: A. D. MDLXXX* ætatis
 suæ LXXVIII.

* *Apud Starovolscium legitur MDLXX.*

D. O. M.

Paulus Potrykowski Archid: Pultov: Canonicus
 Plocen. J. U. D. genere clarus, virtute
 clarior; prudentia maturus, autoritate gravis,
 animo candidus, frequens Arbitr Tribunalitius,
 Fidei Orthodoxæ in Colloquio generali
 Thorunenli Propugnator: Præsulæi honoris
 ultro collati contemptor, Societatis JESU
 amator, qui Præposituram Drohicensem per
 consensum Regium liberali sua munificencia
 Collegio adoptavit; umbram sui
 hic deposuit A. 1634. vixit annis
 78.

ut vivat cælis dic viator & ora:
 Domine JESU pone passionem, Crucem, &
 mortem tuam inter Judicium & animam ejus.

Nicolaus Czambski Cantor Ecclesiæ Cathe-
 dralis Plocen: sibi & fratri germano Joanni
 Czambski Plocenli Lancienli Canonico ta-
 bulam posuit. Oretur pro eis

Kk ij

D. T. O. M.

Pauli Klofowicz J. U. D. Plocen: Varlav:
Pultovi: Kielecen: Canonici, Caroli
Ferdinandi Poloniae & Sveciae Principis
Eppi Plocen: & Vratislav: fidiſſimi Theſau-
rarii.

Maturam aetate, plenam virtutum, opimam
meritorum, omni invidia carentem invida
parca meſſuit ſpicam, quam
hocce collegit tumulo.

Oretur pro eo, ut inferatur caeleſti horreo.

A. D. MDCLXXIV.

D. O. M.

Perentique Sanctorum memoriae
Perilluſtris & Admdum Reverendi Dni Mathiae
de Golemowo Golemowski
Archidiaconi Plocenſis Canonici Gneſnenſis
Qui

Antiquo Porajorum ſtemmate clarus
Verus ut glorioſi ſanguinis, ſic virtutis
haeres

Avitum generis ſplendorem propriis virtutibus
illuſtravit

religionis ac pietatis cultor, cum in Eccleſia
Ploc: annos vitae Chriſti in cultu promovendo
compleviſſet

&

Munus Officialis Gralis a Rmo Stans

Lubieński, X. a Seresmo Carolo Ppe Episco-
pis ſibi commiſſum aliquot annis

Adminiſtraret.

plenus tandem virtutum & annorum terris
mortuus, caelo natus, hic
Mortalitatis ſuae exuvias depoſuit

Anno aetatis ſuae 64. Salutis vero humanae
1658. Menſis Maii die 9.

D. O. M.

Sta Viator

& occulte labilis ſaeculi in magnis brevem
Computa periodum

Theodorus Machciński

Eppus Palleopolitanen: Cuſtos Cathedr:
Plocenſis.

in vita ſua

D. O. M. pietatem, Capitulo Verum amorem,
Juribus, Statutis, zelum

Muneri Officialatus Gralis ac Judicis toties Tri-
bun: Regni Juſtitiae ſine nota candorem

In hoc lapide locuturae inſcripſit aetati;

In hac Cathedrali Eccleſia

Altaris S. Eraſmi Epi: Mart: erectionem,
ejuſque opimam cum miſſa votiva quotidiana
foundationem.

In Goſdovienuſi Parochiali trium altarum ex
integro extruccionem

Sacristiani Cathedralis seu Pœnitentiarii do-
tationem, Missæ Cibavit septimanatim ad expo-
sitionem Ssmi institutionem

Per mæstissimum suum Executorem

Jacobum Cieszewski Canon: Cath: Ploc: cu-
ravit. Ipse in vita copiosissime suppellectilis
Ecclesiasticæ Author, ac huius Cathedralis
vere benefactor munificentissimus emeritis
meritis laboribus in Ecclesia Dei dignissime
annis 55. longa æquavit sæcula.

Viam æternitatis ingressus Anno Dni 1737. die
6. Augusti.

Viator imitari stude, & ei requiem æternam
precare, cui hocce monumentum idem
posuit Executor.

D. O. M.

Melchioris Radzimitski Archidiaconi & Me-
dicinæ Doctoris Canonici Ecclesiæ Plocensis
Sarcophagum.

ad latus dextrum

Serius aut citius sedem properamus ad unam.
ad latus sinistrum.

Hæc nobis ultima Domus.

Obiit anno MDLC. IV. Decembris vixit
annis 67.

lector ora

Quæ ætas longa est! aut quid homini longum.

D. O. M.

P. S. Manibus ac Viatori devoto.

Peillostris & Admdum Reverendus Dominus

Sebastianus in Olice Jawornicki

Decanus Luceoriensis Archidiaconus Plocen:

Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ S. Michaelis

S. R. M. Secretarius

Auditor Gralis Illustrissimi ac Reverendissimi

Dni Dni Joannis Gembicki Episcopi Plocensis.

qui naturæ forte

Mortalitatis suæ

Avitus majorum sanguis

Cætera in detrito pavimento lapide legi ne-

queunt.

D. O. M.

Adm Rdus Dnus Andreas Ubysz a Mogilnica

armorum Cholewa Posnan: Ploc: Pultov:

Canonicus, vir timens Deum de Ecclesia hac

benemeritus, candidus, sincerus pro justitia

zelans & æquitate depugnans virtuti semper

favens

Monstris vitiorum perpetuum bellum

indicens.

tandem fera post fata decessit & exuvias mor-

talitatis suæ hic deposuit

Obiit die XVIII. Apr: anno Salutis 1638.

Ætatis suæ 63.

Oretur pro eo.

Adm Reydo Dno Paulo Biedrowski * Archidiacono Cathedralis, Collegiatæ S. Michaelis & S. Catharinæ Ecclesiarum Præposito, Vicario in Spiritualibus & Officiali Grałi Ploc: Boni publici Ecclesiæ promotori, æquitatis & iustitiæ fautori, Capituli ac Confratrum singulari cultori, erga suos & extraneos munifico monumentum hoc amoris & gratitudinis perpetuæ Executores posuerunt.
Obiit die 19. Nov. Anno Salutis 1632.
Ætatis vero 63.

* Apud Starowolscium legitur Biedkowski, sed cum hæc imprimerentur requisitioni factæ Plociam responsum, legendum potius Biedrowski.

Domino olim Jacobo Buczacki Dei Gratia
Epo Plocen: R. Moin C—
Joannes Ostrowiczki Archidiaconus Dobrzyn:
in Ecclesia Plocen: & Hieronym: Grałowski * Præpositus Pultovien:
Benefactori suo posuerunt.
A. D. MDXL. IX. die mensis deest, qui extat apud Starowolscium Maij. * apud eund: legitur Kraiewski. eiusque epitaphium refert Pultovioç.

Alterum eiusdem epitaphium Starowolscius refert sequens.

Reverendo Patri Jacobo Buczacki Dei gratia Episcopo Plocensi, ultimo hæredi nobilissimæ & vetustissimæ illius familiæ, in terris Podoliæ & Russiæ, positum.
Mortuus Anno 1541. die veneris 6. Decembr:*

* In descriptione epitaphiorum ante aliquot annos, legitur Maij, atque certe hoc mense mortuum esse scribit Rzepnicki, sed in anno cum neutro epitaphio concordat, asserit quippe mortuum anno 1542. quod sane mendum typi reputandum est. Primum porro monumentum ita extat, ut hic describitur. Proinde vel ante mortem positum est, vel error in anno sculptendo artificis. Cæterum ob marmoris rotundi partem peripheriæ non nihil confractam initialis vox una aut altera hujus epitaphii legi nequit.

D. O. M.

* Bartholomæo Niszczycki Cancellario
Plocen: Canonico Gnesn:
Antiqua nobilitate generis
Candore & probitate morum
præstantissimo
Albertus Sobiejewski * in Starozrzeby Canon:
Cracov: & Dobrzyn: Archid: Secretarius Regius
integer amicus,
Posuit MDLX. obiit A. D. MDLVII. die XVIII.

Augusti hora X. Vixit Annis LIII. diebus
XV. horis X.

* Starovolscius hoc epitaphium refert Pultoviae. ** Apud eundem legitur Sobiewski a Starozrzeby; ipse tamen refert monumentum positum in Ecclesia Srzencensi Martino & Mathiae Sobieiuskim a Starozrzeby.

D. O. M.

* Schiborius Przedpełski Cano: Ploc: & Parochus in Brog Rdmi Dni Erasmi Ciolek ** bon. mem: Eppi Plocen: in Brog defuncti *** in arce Pultoviensi quondam Scriba, hic sepultus quiescit. Obiit A. D. 1540. die 9**** mensis Octobr: Ætatis suæ LX. Anno.

* Starovolscius monumentum hoc ponit Pultoviae, legitque Wscheborius. ** Apud eundem deest nomen Ciolek. *** Apud eundem legitur in Romana Curia. Et ibi revera mortuum Erasmus scribit Rzepnicki: A Sigismundo I. ad Leonem X. missus, dum Romæ secreta quædam tractaret negotia, cum Leone X. eodem anno 1522. in urbe obiit, ibidem in

Ecclesia S. Mariæ de populo sepultus. Tom. II. Lib: 3. Vitæ Præsulum Poloniæ. **** Apud Starovolscium legitur die II. & in fine adduntur carmina duo sequentia

Inveni portum spes & fortuna valete,
Nil mihi vobiscum, ludite nunc alios.
Utra tamen descriptio lapidi insculpta fuerit, sciri nunc nequit, cum responsum Plocia, hic & nunc epitaphium hoc non posse reperiri, qui tamen ante annos aliquot hæc epitaphia descripsit, asserit hoc monumentum extasse, & se fideliter illud exscripsisse.

Extant proeterea in hac Ecclesia duo monumenta recentia, vivis posita. Alterum Celssimo Principi Poniatowski, tunc Episcopo Ploc: nunc Primati Regni, quod vide descriptum Tom. I. in Præfat: ad eundem: Alterum Capitulo Cathedrali Ploc: quod vide hoc Tom. IV. pag: 214. atque mendum typi gratus gratas corrige gratus gratae, Responsum quoque Plocia, cum hæc imprimerentur, extare adhuc ibi, sed ægre in pavimento legi posse attritum alterum Epitaphium Lubieński quod supra pag: 471. ex Starovolscio relatum, nunc non extare dictum est.

Reliqua pie in Domino sanctorum monumenta vetustate consumpta, aut in pavimento detrita penitus legi nequeunt.

Præter tamen adnotata hic in tractu dictus Starovolscius refert sequentia.

Optimi animi & naturæ dotibus Vir ornatissimus D. Sebastianus Kroczewski Plocens & Varfay: Canonicus erga omnes humanissimus, in egenos pius, & beneficus, Divini cultus amator, sacellum hoc annuo censu dotavit, in quo sepultus est, dignus perpetua hominum memoria, quam Amici & Testamenti sui Executores, posteritati ejus commendatam habere volentes, hoc ei monumentum posuerunt. Obiit Anno Domini MDLXXII. die XXIX. Maji Vixit Annos LIII. Mensem I. dies VIII. Orate pro eo.

*Conditur hoc tristi Doctor Laurentius antro
Quem Wferecz genuit, Plocia culta fovit.
Ingenio exiguus, nec claris ortus atavis.
At meruit virtus præside fulta Deo
Ut sua sit requies, cunctorum huius meta laborum
Colere cum magnis socia voce Deum.*

Ruri artibus, Plociæ Jure imbutus, Romæ Laurea & Protonotarij Acolytique titulo ornatus, ex Canonica Pultovien: primus post unitam Præbendam ad Confessarii munus hic vocatus quiescit. Obiit Anno Domini MDCXIV. die V. Mensis Maji Ætatis LXXVI.

Hic jacet Venerabilis Nicolaus Gorski Canonicus Plocensis, expectans resurrectionem mortuorum. Obiit die XVI. Junii Anno Domini 1513.

Joannes Gorski Archidiaconus Ecclesiæ Cathedralis Canonicus Collegiæ Pultovien: Vicarius in Spiritualibus Officialisque Generalis Plocensis.

Joanni Gorski, clara Bogoriæ Familia orto, bonarum Artium Juriumque cognitione spectato, Regi Sigismundo Augusto a Secretis, & exinde Proceribus Regni, familiari dilecto, deinde Conjugii fructibus sæcundo, ac morte consortis requiem exercitiæ laboribus vitæ consequuto, a suo tandem Antistite ad Archidiaconatum Plocens: Deo favente electo, subindeque Canonica Pultovien: cumulo, Officiali & Vicario in Spiritualibus Generali, dulcia immaculati thori pignora, Patri desideratissimo die xxv. Junii Anno Domini MDCX. defuncto moesti posuerunt. Vixit Annos LX.

Reverendus D. Petrus Goycki Canonicus Plocens: in Strumiec & Goyck Parochus, vir ob dexteritatem ingenii clarus, & apud Principes, Spirituales, ac alios homines gratus acceptusque, hoc loco quiescit, mortuus post longam ægritudinem die 9. Januarii Anno Domini 1599. Vixit Annos 57.

*Vivite mortales, cœlestia querite Cuncti,
In cineres etenim gloria vestra redit:*

Admodum Rodus D. Mathias Mdzewski
 Canonicus Plocen: & Chelmen: Vir gente
 nobilissima, pietate Christiana, dexteritate
 animi, placibilitate in subditos laudabilis,
 sub hac mole molem Olympi expectat, qui
 cum sat maturum attigisset ævum. Anno æ-
 tatis 55. Salutis vero Reparatae 1619. Men-
 sis Junii die 20. Obiit in Domino. Qui sibi
 præsidium spesque Salutis erat.

Jacobo Zapolski de Zapolice Decano Pre-
 misliensi, Gnesnensi, Plocensi Canonico.

Viro animi candore, vitæ puritate, pietate
 in Deum, in Amicos fide, in egentes liberali-
 tate, æquitate in omnes spectabili. Qui
 postea, quam Mathiæ Pstrokoński Cuiaviensē
 suoque Consanguineo, ac demum Martino
 Szyfzkowski Plocen: Episcopis, fidelem o-
 peram, qua diu familiariter sunt usi, cum-
 late probasset; tandem Sacro hujus Basilicæ
 Collegio adscriptus, boni Capitalaris incre-
 menta privatis rationibus, & vivus, & mo-
 riens, æque prætulit, dignus grata posterit-
 atis memoria; dignus exemplo. Obiit An-
 no Salutis MDCXIV.

XIII.

*Inscriptio supra valvas Ecclesiæ RR. Bene-
 dictinorum (a pluribus sæculis Plociæ proxime
 Ecclesiam Cathedralem degentium, nunc Pul-
 toviæ translatorum) posita, eruto ex suo
 loco lapide ne ipsa intereat, hoc loco inseritur.*

Genitrici Virgini, Divo Benedicto, &
 Ejus Sacræ Familiz:

Serenissimis Sigismundo Tertio, & Con-
 stantia Pils & Optimis Principibus. Sta-
 nislaw Lubieński Episcopatum Plocensem ge-
 gente, ejus ex sorore nepos Stanislaw Star-
 czewski Episcopus Lacedæmoniensis Suffra-
 ganeus, Abbas, Canonicusque Plocen: olim
 ligneum & vetustate confectum Monasterium
 una cum Templo Divo Adalberto sacro ex-
 truxit, erexit, ornavit, dicavitque Anno Do-
 mini Millesimo Sexcentesimo trigesimo se-
 cundo.

*In eadem Ecclesia RR. PP. Benedictin: quæ
 nunc una cum Monasterio pro Seminario Dic-
 cesano reddita est, epitaphium extat sequens.*

D. O. M.

Pils Parentum suorum Sebastiani de Star-
 ce prope centenarii & Annæ de Zapolice
 sexagenariæ Matribus, Quorum uterque ve-
 tusta in Palatinatu Siradien: orti Domo, raro
 in Connubio exemplo

Ecclesiæ Dei Stanislaum Episcopum, & huius Monasterii Abbatem, Laurentium Cantorem Cracovien: Regium Secretarium, Ordini Societatis Jesu Gasparem & Petrum quatuor votorum Professos, Cænobio Bûscensi Virginum Præmonstraten: Sophiam, Familiis vero in sæculo propagandis Andream, Hedvigem, & Barbatam procrearunt.

Hoc pietatis monumentum Rmus Dnus Stanislaus Starczewski Epus Laced: Suffraganeus & Abbas Plocen: posuit & in eodem sepulchro una cum illis tumulari voluit. Vixit Annos.

Obiit Anno 1643. mensis Septembris die 15.

Epitaphium in Ecclesia olim RR. PP. S. J. quæ nunc in Scholas transformata est. ac epitaphium hoc marmori inscriptum in Oratorio earundem Scholarum conspicitur.

D. O. M.

M. K.

Hic Jacet

Oretur pro Eo

Tale sibi monumentum ex humilitate testamento poni mandavit P. M. D. Michael Karnkow Karnkowski Capitaneus Wisogrodensis Fundator Collegii Plocensis Societatis Jesu immortalibus Elogiis dignus.

Obiit Anno 1660. 14. Octobr: Ætat: 54:

XIV.

XIV.

Epitaphia in Ecclesia Collegiata Pultoviensi descripta apud Starowolscium Libro Monumenta Sarmatarum:

Reverendus D. Mathias Kalecki Cantor Plocen: Præp: Pultovien: Canonicus Vilnen: Parochus Makovien: Secretarius Regius. Vir singulari eruditione, humanitate, munificentia in suos, & egenos. Vixit annis 87. Obiit penultima Decembr: Anno Domini 1576.

D. O. M.

Tulbicius jacet hic, post tristia fata sepultus,

Ut virtutis amans, sic pietate gravis.

Contentus tumulo hoc nunc est & imagine picta,

Cui fortuna olim, cui decor omnis erat.

Ergo age quisquis ades, si te mortalia tangunt.

Dic, vivat placidis Sedibus ille Dei.

Sepulchrum Reverendi Domini Nicolai Stawogorski Cancellarii, Vicarii in Spiritibus, Officialisque Generalis Plocen: Mundo valedico, Infernum detestor, dum ad cælestem Patriam tendo,

Tomik IV.

LI

Paulus Kalecki a Makolin, Jurinum Do-
tor, Abbas, Canonicus, Vicarius, & Officia-
lis Ploceni: Plebanus Lentovien: virtute ge-
nereque nobilis, hoc saxum sibi vivens, fieri
fecit. Anno Domini MDLXV. Nobile
stemma nostrum Kotficz, anxique vita vale.
Vixit LXX. Mortuus Anno Domini 1573.
die 13, Martii.

D. O. M.

Reverendo Joanni Gliński, Cancellario Po-
snaniensi Canonico Plocensi S. R. M. Secre-
tario, antiqua Nobilitate insigni, viro pru-
dentissimo, candido, & eloquentia affabilique
modestia prædito: Paulus Helkowski,
Canonicus & Officialis Ploceni: Executor
Testamenti moestus posuit. Vixit An-
nis XLVI. Obiit Anno Domini MDCX.
die XXVI. Mensis Septembris: Transiens
Viator ore pro eo.

D. O. M.

Hieronimus Kraiewski ex Vetusta Fam-
lia Cygnorum Præpositus Pultoviensis,
Vir cum generis Nobilitate clarus, tum
morum probitate & ingenio omnibus gratus.
Obiit Anno Domini 1583.

D. O. M.

Die Viator: die Spectator: Deus propitiis
esto Mathiæ Zoltowski, Sacræ Theologiæ
Doctori, & in hac Ecclesia ejusdem Profes-
sori, Canonico & Altaris Sanctissimæ Trini-
tatis, ad quod decumbit, & Capellæ S. Spiri-
tus Provisorii sub hoc saxo in pulvere jacen-
ti, quod mortalitatis suæ memor vivus fieri
curavit, Anno Domini MDCV. ætatis suæ
LXV. Obiit Anno Domini 1614. Mensis De-
cemb: die XIII. Vixit Annis LXXIII. Hebdo-
madis XIII.

D. O. M.

Rado Bartholomæo Nitzczycki Vide hoc
monumentum supra in Ecclesia Cathed: Ploceni:
pag: 483.

D. O. M.

Reverendus Andreas Kosiński antiquissima
& prisca adhuc Quiritibus honorata Corni-
culariorum Gente nobili; Canonicus Vicarius
in Spiritualibus, & Officialis Generalis Plo-
ceni: in Columnis hoc sibi monumentum po-
suit Anno Domini 1611. Obiit die IX. Ap-
riliæ.

Ll ij

Joannes Wyrzykowski Sacrae Theologiae
Doctor, Canonicus Plocensis, Anno Domini
MDLVII. I. die Maij:

Wscheborius Przedpełski *Vide supra in
Eccl: Cath: Ploc: pag: 484.*

Venerabilis D. Adamus Kawka, Vicarius
& Vice-Custos hujus Ecclesiae mortuus Anno
D. 1608. 25. Septembr: Orate pro eo.

D. O. M.
Domino Jacobo de Biskupice, praestanti
Philosopho, Astrologo & Medico, Cracoviensi
& Plocen: Canonico, & Archidiacono Lovi-
cien: apud Reges & Primores, propter medi-
cinam, & solertiam; & sedulitatem gratissimo,
in egenos & studiosos benefico, Curatores
Testamenti posuerunt. Obiit dysenteria.
Annos natus LI. Anno D. MDLIII.

D O M.
Reverendus D Stanislaus Grabowski, ejus-
que nominis ejusdem Patruus, Canonicus Ec-
clesiae Cathedralis Plocensis, hoc tumulo quie-
scunt. Anno Domini 1602.

*Sanguine junctus, uterque cubant sub mar-
more duro*

*Quis est idem nomen, laus, honor, atque decus,
Utrius est tumulus putredine membra dehiscit,
Quos artus vivos foedere junxit amor,
Quisquis ades, supplex promens de pectore
voces.*

Astripotens animis dic miserere Deus.

XV.

*Epitaphia in Ecclesia Collegiata
Pultoviensi nuper descripta, quo-
rum forte singula incuriam descri-
bentis; Latusciana porro, tempo-
ris, quo scripta sunt, indolem deno-
tant.*

D. O. M.
Martino Olsztyński Phisæ & J. U. Tri
omniumque Disciplinarum doctrina prædito,
vita ac morum probitate omnibus gratissimo.
Qui cum in Alma Cracoviensi Universita-
te, tum peragrata Italia omnium liberalium
artium disciplinas miro ingenio, solerti indu-
stria, studioque indefesso, feliciter percurrisset, ab
Illmo Henrico Firlejo Plocen: Epo ad Aulam
accitus Judex Officii Pultovien: datus; tandem
Canonicatu Pultovien: ab Eodem ornatus,
Eoq; munere sub duobus Illius Successoribus
functus, laboribus & morbis conflictatus post-
habito Officio thermas lustrando ita patienti-
æ singulare exemplar reliquit, ut parem

vix aliquem, Superiorem certè neminem habuerit. Tandem 63. emensis annis, amicis sui desiderio relicto, hic suæ mortalitatis Exuvias deposuit. Prælati & Canci Fratri desideratissimo hoc amoris & pietatis extremum officium. exsolverunt. Obit Anno 1640. die 29. Julii Oretur pro Eo.

D. O. M.

Illustri & Adm Rndō Dno Stanislao Falehski J. V. Dri Pultovien: Cancō Latovien: Viscovien: Plebano, Sæ Ræ Mttis Secretario, & olim minoris Cancellariæ Metrices Regenti, Qui amisso magno suo illo Mæcenate Henrico Erley de Dambrowica Archi - Eppo Gnesnen: spretis Aulæ & Fortunæ alæa & lusu, ipsa sua Virtute & pietate merente, privatim consumptus scorbuto contahuit, & diem suum clausit. Anno Salutis 1631. Die 12. Mensis Maii, aucto novo censu in hac Ecclesia pro Organis, & Cursu V. Mariæ in Ecclia Viscovien: cantando perpetuo. Executores Testamenti ad Sarcophagum nunc Amici Vita & Corporibus juncti Memoria P. C.

Hospes Siste, ora, die Ave Maria, quia & tibi ita erit.

D O M.

Hæc est meta Laborum, ad quam pervenit Anno ætatis suæ 79. Christi 1672. Joannes

Kraiewski Cracov: Plocen: Cancus, Decanus Pultovien: Collegio Cancorum hujus Ecclesiæ inscriptus a Stanislao Lubieński pio, docto, prudentiq; Eppo Anno supra 1635. Vir in Deum summe pius, in Pauperes & loca sacra liberalis, hinc spes, quod in cælo cum exultatione metet, quæ sic in terra mortis memor seminavit, id mortuo Viator apprecare. Executores Testamenti Confratri Charissimo posuerunt.

D. O. M.

A. R. D. Sebastiano Posnanlensi J. V. D. Plocen: Pultovien: Cancō Illmorum & Rmor: D. D. Magni illius imprimis Stanislai Hoffii S. R. E. Cardinalis Ammanuensi, Petri Myszkowski Cracovien: & Adalberti Baranowski Plocen: Epporum, Actuario & Auditori, Qui nulla incommoda sui Corporis sentiens & amplius se victurum cogitans, vitæ suæ statutam 86. Annor: ætatis suæ complens cum sola spe resurrectionis obtinuit & debitum naturæ solvit A. Dni 1663. Die 6. Mensis Aprilis. Executores Testamenti in Memoriam P. C. Funera dum spectas, tu quoq; funus eris. Vale dic Parce Deus.

D. O. M.

Laurentius Szulc Refelien, Cancus Pultovien: Præpositus Vifnen; Qui memor poste-

rorum Cancatum Pultovien: Fundi Lipa & Goscewo post binam Conflagrationem A. 1613. & 1645 bis ædificavit, Villasq; Biata, Dambrowam & Jasieniczam restauravit, fatigatus requiescit hic in communi sepulchro Confratrum suorum. Ubi Resurrectionem & Misericordiam DEI expectat. Positum, A. D. 1650.

D. O. M.

Illustri & Adm Rndo Dno Joanni de Roxice Dambrowski Ploceni: Pultovien: Canc. Regio Secretario, Eppatus Plocen: Administratori. Religione, Fide, obsequio liberalitate Officio, DEO, Patriæ, Regi, Egenis, Amicis spectatissimo Viro præmatura morte extincto. Mous D. Martin. de Roxice Castellanus Polanece: Fratri Desideratissimo mærens P. C. Vixit Annos 48. Obiit 13. April: A. 1619.

Quisquis hæc legis pia pro anima effunde suspiria.

D. O. M.

Alberti Lubieński Præpositi Pultovien: Canei Cracovien: Regii Secretarii cineres hic tumulantur.

Qui Mathia Archi Eppo Gnesnen: Stanislao Eppo Plocen: Fratribus natu maior, Illustri pietate, Exemplaris, ingenio amabilis post 46. Annor: Sacerdotium, & Residentiam

primum ad Eccles: Gnesnen: dein Pultovien: continuo neq; otiose actam, Vitam temporaneam finiit, æternam iniiit Die 5. 8bris Anno Salutis 1640. ætatis 75. Avunculo Amantissimo Martinus Starzewski Decanus Plocen: Gnesnen: Cracovien: Cancus, Regius Secretarius mærens posuit.

Sacri Militis Umbra est Prllris & Adm Rndi Dni Adalberti Woyfza Pii Filii Olbrachti Viri Magni militis expediti Celebris Centurionis tanquam natura sic adgubernante ut Pater ad Limen Reiplicæ, Filius ad Aras excubaret. Vere Stirps nata DEO & Patriæ, Mater Anna Magnæ Familæ de magna Ruda Rudzka, Natus Pietate & Constantia Magnus, Magnanimi Joannis Tarnowski Archi Eppi Gnesnen: Pronepos, a quo claritudinem Sangvinis, Doctissimi Lubieński Eppi Plocen: Cliens, ab Illo Beneficium Brokowien: Serenissimi Principis Caroli Poloniæ & Sveciæ Domesticus, ab Illo Cancatum Plocen: Victoriosissimi Vladislai Regis Secretarius, ab hoc Chelmsensem Cathedr: Præpturam, natura, ingenio, Pietate, meritis, assecutus est. Ut nihil durabile est, tam magnos Passus in præcoci ætate præcidit mors subciso gradu vitæ 38. mortuo Viscoviæ Die 18. Aprilis A. 1650. Gnotus D. Stanislaus Woyfza Serenissimi

Principis Poloniæ & Sveciæ Aulicus Cubicularius Frater Mæstissimus exiguo Marmore perennem Tumulum Signavit.

Annæ de Gente Jastrzembecciorum Ujeylka Fæminæ Lectissimæ Religione in Deum, benignitate in Pauperes, benevolentia in Amicos insigni, prudentia pudicitiaq; Maritali domi forisve conspicuæ. Nicolaus Szyfzkowski Abbatia Cerven: Administrator Perpetuus, Secretarius Regni major matri Desideratissimæ posuit. Obiit Anno ætatis suæ 45. Christi 1524. 13. Kalendas Januarii.

Famatus Mathæus Plaza Vir Consularis Civitatis Pultovien: adhuc Vita superstes in perpetuam memoriam Sibi atq; Charissimæ Conjugi suæ Annæ de Domo Chociszewlka simulq; liberis suis, quos ex ea susceperat hoc Epitaphium fieri Curavit A. 1613.

Nobilis ac Famatus Stanislaus Pieniæzek Wolski Proconsul Pultov: hoc monumentum superstes adhuc locavit. Lapis Lectori non homines solum verba oportuna loquantur, utile Consilium Marmora muta dabunt. Volscio hæc posuerunt Vivo, dum vita manebat venturæ mortis. - -

Andreas Noskowski Eppus Plocen: Sigismundi Regis ejus nominis benignitate præter multorum opinionem miime ambiens in eam dignitatem evehctus. Qui Templum hoc, & Plocense majus instauravit. Contubernium Philosophorum Cracovien: & Duas in usum instituendæ juventutis Scholas Pultoviæ extruxit, ornavit & proventibus auxit. Sacellum quoq; D. O. M. S. & Funeris sui monumentum hoc pie de morte cogitans vivens ipse sibi posuit A. Christi 1561.

V I A T O R.

Ad hanc Catastrophem, vel lachrymas exprimas, vel hunc lapidem Sepulchralem dolore cordis premas.

Quod ceciderit tantus Regni Poloniarum Primas,

Qualem multa sæcula expectare, nulla spectare, aut auspici possunt.

Hic erat Andreas Olszowski ex Pontifice Culmensi, Supremo Regni Cancellario, Abbate Andrzejovien: Archi-Episcopus Gnesnen: Legatus Natus, Primusque Poloniæ & Lithuaniae Princeps.

Sex Senatorum ex Sorore, Episcoporum ac Ministrorum Regni Avunculus, tam gratiosissimus.

Ut nuncupari possit Sexiga Domus Dei,
Currus Gloriæ.

Antequam de vita in morte, de introitu ad
interitum, de Summo honorum fastigio, in
fastidio mortalitatis perit.

Tanta peregit, ut quidquid circa inaugura-
tionem in Papatum per publicam Panegyrim
Urbano VIII. * Pontifici Maximo scripserit,
Quidquid in Electione Leopoldi in Cæsarem
Francofurti Legatus dixerit:

Totum erat Romæ & in Austria Oraculum. ||
Quidquid sub Zurawno ad Squarciviam, ad
Chocimum cum Turcis, in Pactis Monaste-
rien: Bidgos: cum Svecis, ad Golembium cum
discordantibus Palatinatibus Polonis gesse-
rit, coadunaveritque

Totum erat in Republica Polona miraculum.
Quidquid Thorunii per vindicatas Ecclesias &
potestate & possessione hæreticorum, per
Conditam Legem, ut Rex & Regina Catho-
lici sint, sub Interregnis per Scripta Pacta
Conventa Tribus Regibus constituerit:

Totum erat in Christianitate Evangelium.
Hunc Olszovium adhuc Juvenem, tanquam
Discipulum suum.

Adamus Opatovius in Universitate Cra-
covien: olim Professor, nunc in opinione
Sanctitatis, vivus prædixit, futurum fore

* Innocentio X. non Urbano VIII. scripsit
Panegyrim, cui titulus: Publica Spes: ut
refert Rzepnicki, Et coævus Olszovio Bu-
żynski in Actis Miss: Archiep: Gnesn: addens
Urbano sermone scriptam.

inter bonos optimum, inter magnos ma-
ximum, inter æquales primum, inter
omnes unicum Filium Matris suæ Polo-
niæ, amore, labore, honore & ore.

Vladislaï IV. cum Ludovica in Galliis,
Michaelis I. cum Eleonora Viennæ:
tam felix Pronubus erat,

Ut videretur per easdem Consortes, Regno
Poloniæ omnes intulisse Sortes. Acto-
rum Abdicationis Joannis Casimiri Ille Di-
ctator exactus, pupillari Coronæ & Polo-
niæ Salutaris Tutor & Partitor, Pacifica-
torque Interregni & Electionis.

Stemmatibus erat Pruss, sed Prussiæ Marchioni-
bus Electoribus adeo insensus pro de-
fensione Patriæ, ut nunquam contra Cati-
linas & Clodios dixisse Cicero audiretur.

Joannis III. Electionem per popularia Vota
ipse dextrè formavit, firmavitque per Co-
ronationem manibus suis in Capite Ejus
Diadema Regni

Ad Cardinalitiam Purpuram Candidatus,
nominatusque erat,

Sed omnes Cardinales virtutes ab Infantia am-
plexus, maluit in Senio Poloniæ esse Pri-
mus, quàm Romæ Secundus?

Prodiit in lucem de utero Celsissimæ Koniec-
pociorum Domus, vel ex eo indicio, quòd
toties finis esset Poloniæ per Seditiones &
bella, nisi hic Princeps Primas egisset

curas, principiisque dolorum obvenisset.

Obiit Gedani.

Ut ad fata ejus, tot lacrymæ fluctuarent;
quot Mare Balthicum suggestit

Undas.

Ultimariò Salutavit & Visitavit Regem Polonizæ ad Fortalitium Lateranæ, quia abhinc Supremo Pastori Regni Agnus Christus Redemptor

Lucerna erat.

Tantum Meritorum Principi

Tu Lapis Sepulchralis, in Testem memoræ
que famam esto:

qui es erectus à Nepote Mæsto

Ludovico in Zaluskie Zaluski Episcopo Plo-
cenfi MDCCXIX. Die XII. Maij.

Alexander dices Magnus, nisi sit exinde
Maximus;

Quod Ecclesiæ tres Episcopos, tan-
quam tres Gratias;

Poloniæ Regno quinque Senatores, tanquam
quinque sensus boni publici genuisset Fili-
os, olim in Zaluskie Zaluski Palatinus Ra-
vensis, Brestensis, Cujavien: Regnovien:
Gubernator.

Legendus hic, aut lugendus sistitur.

Tantus Consul in Consiliis, tantus Numa pro
Numine Divum, tantus Vir Virtutum viri-
umque robore.

Pro Patria fortissimus, gravem ætatem suam te-
neris ab Annis non sustentabat simplici ad

transfretandum Jordanem baculo, sed Mar-
schalcalibus Scipionibus ter in Tribunali
Regni, Quater in Comitibus, & quoties sum-
psit hanc Directionis Virgam, toties am-
plectebantur Virtutes, plectebantur flagel-
lis, vitia. Alexander erat, sed qualem non
deprehenderunt Bastra, nec deploravit Cali-
stenes, sed Ipsos Reges Poloniæ, Palatina-
tusque & Provincias per affectum popula-
ritatem, & sensuum suorum gravitatem, ha-
buit Ephectiones, Ter Maritus erat, cum
Prazmova, Olzovia, Koniepolscia, &
tanquam triplex Funiculus ligavit sanguine
suo tres Ordines Regni

Regium per Colligationem Joannis III.
Senatorium per nexus cum Principibus Pri-
matibusque Regni.

Equestrem; cum Nepotes suos tales habuerit,
qui sub Exercitus Polonici

Labore, labore martiali adeo affvescunt Mi-
liticæ, ut Ductores belli facti;

Primi Rubiconem transeunt, Monstrantque
Monstris hostium eos generosos Spiritus
quos

Avunculus excitat Hector.

Joannis Casimiri, Michaelis I. Joannis III.
Gentilicis Agnus ejus tam pretiosus erat,
ut Vellus Domus Zaluscianæ tanquam
Aureum in latere.

Cordis sui gestabant.

Noluit mori, nisi in canitie, ut etiam in

morte spiraret Candorem Vitæ, vel ut Purpuratorum Filiorum Parens Candidatus maneret ad Gloriæ Coronam. Tantæ Generationis Patri ut J. sus Christus sit Pater Misericordiarum precatur Filius, hæcque fieri curavit.

Ludovicus in Zaluskie Zaluski Episcopus Plocensis
Anno MDCCXX. V. Majj.

PAX VOBIS

Per Natalitiorum Fascias Illmi, per Honorum Fasces Celsissimi, per Vitæ facta, usque ad fata Gloriosissimi, olim ex Patre Palatino Raveni Fratres, ex Sorore Olszovii Primatis Regni Nepotes, ex Sacris Aris & Tyaris Pontices, seu verius — Andreas Chrysostomus Comes in Zaluskie Zaluski Varmien: & Sambien: Eppus & Princeps, Supremus Regni Poloniarum Cancellarius, cum Illmo & Rmo Martino Fratre suo, præter Præfulias Cruces, Ambo Sielunen: Duces, dum erant inter vivos superstites Principes & Ecclesiarum Antistites, ita dilexerunt se, ut ultimo vitæ somno soporati, & in morte non sint separati, atque donec resurgant in extremæ diei momento, in hoc requiescunt monumento.

Scias

Nr

Scias Viator, quod Andreas Legis Custos, Gregis Pastor, Regis Cancellarius & Senator.

Noluit in hoc Lapide aliter sculpi, nisi hic jacet peccator,
pro cujus anima quisque sit apud Deum precator.

Gustadii, æterni Stadii adimplevit ætatis suæ Annos 68. Die 1ma Mense Majo Anno 1711. Olim os Regni, nunc Arida Ossa ejus, Clamant de terra hac funesta,

Pie Jesu inter Oves locum præsta.

Hujus Diæcesis Pastori, quibus utrisque Fratribus ut sit Pater Misericordiarum & Consolationis Christus Jesus. Hæc precatur & scribit in marmore dolore læsus Ludovicus in Zaluskie Zaluski Episcopus Plocen-

D. O. M.

Quisquis hic manes, recordare pios Manes Illmi & Rmi Dni Pauli in Zaluskie Zaluski Episcopi Arbensis, Suffraganei Prælati Plocen: Archidiaconi Pultovien: Præpositi Solecen: & Sieminen: Qui

Post collecta in Gallia Eruditionum Lilia Post elevatam in Collibus Urbis indolem,
Tomik IV. Mm

In Poloniæ Campis tanquam Vernans Viola
apparuit, sed brevi,
Plenus pro Ecclesia & Diæcesi meritorum
violenter fatis ereptus, disparuit
Anno Domini 1719.

Ipsa Feste Sponsi B. V. Mariæ.
Desponsatus Annulo æternitatis
Ingrediente sole in Arietem
Agnum suum soli Justitiæ immolavit,
Cum ergo desiit esse Episcopus Suffraganeus,
Tu lector Amice & quivis Christiane
Animæ ejus sitis Suffraganei, ut lux perpetua
luceat ei
Hæc Suffragia proponit & Lapidem ponit
Ludovicus Episcopus.

D. O. M.

Viator.

Cernis marmor monumenti, sis memor ultimi
momenti.

Lapis Divi Hieronymi excudebat
lachrymas,

Hic Lapis Sepulchralis excudat suspiria pro
anima Illrmi olim Hieronymi in Zaluskie
Zaluski

Castellani Raven: Capitanei Zawichostens:
Inovlodensis

Qui
Ad Viennam Cataphractus Heros Lateri
Joannis III. assistens
Globo trajectus ad pectus non occubuit.
In Tribunalibus Regni toties Iudex,
In Comitibus Gnalibus toties Nuntius, in
Senatu pro defensione Ecclesiæ & Patriæ
indefessus Zelator, Orator, Senator non
succubuit.

Et tandem statutum semel mori trans-
gredi non potuit
Anno 1716.

Quisquis ergo adeit Christianus
Dicat

Requiescat in pace Hieronymus Castellanus
Hoc precatur pius opus pro Fraternali Amore
Ludovicus Episcopus.

D. O. M.

Quinque Fratrum Senatorum Sextus
Idemque Natus ultimus, ut scias,
Ultimam hic Manum apposuisse naturam
Suasque Dotes in uno concentrasse
& post, ab opere cessasse.
Franciscus hic erat Decus Familiæ Zalusciæ
Czerniechovien: primo, post Ploecen: Palatinus
Nec non Lublinen: Capitaneus.

Mm ij

Quem Joannes III. Javētissimus Poloniarum
Monarcha

Æquissimus meritorum æstimator

Senatoria locavit in Curuli

In qua Quadraginta Annos non otiosus sedit,

Legationibus aliquoties gloriosè functus

Mariam Theresiam Joannis III. Regis Filiam

Maximiliano Bavariz Electori desponsatam

in Flandriam duxit Bruxellas,

Regia Prussiz bis eum vidit Legatum

Ante Annos 25.

A Republica ad Confederatos Ravam de-
putatus,

Leopolim pro Hybernis per sex Annos
Commissarius

Ubique tam dextrè & gloriosè rem egit,

Ut facta ejus etiam post fata loquantur ad
posteror

Quisquis hæc Legis, Deum supplex ores,

Ut pro Patriæ solatio, tales det Senatores.

Dantisci 19. 7bris 1721.

Mortuam putas Catharinam, falleris:

Vivit, Vivetque perpetuo in suis

Quos mundo edidit & Patriæ,

Quinam hi fuerint & quales. lege,

Quæ hic cernis monumenta, & videbis:

Quod sæcula haud dabunt æquales:

Celissimi

Quia S. R. Imperii Principes, & Duces
Illustrissimi

Quia Præsules, Pontifices & Pastores

Reverendissimi,

Quia Sacerdotes Magni

Excellentissimi,

Quia Senatores & Supremi Regni Cancellarii

Verè magnis Majores imò Maximi

Ludovicus, Andreas, Alexander,

Martinus, Hieronymus, Franciscus.

Fuit Catharina Casimiri Olszovii Palatini

Sandomirien: Filia Sanctissima,

Andræ Olszovii Primatis Regni Soror

Dignissima,

Alexandri Zaluski Palatini Ravenfis Consort

Amantissima

Jam modo quis lugeat matrem filiorum læ-
tantem.

Abi Viator, & pro tanta Matre

Sis apud Deum precator

Ut quam benedixit in Filiis, benedicat in
æternitatem.

Obiit Annorum 50. Matura meritis & ætate

Si quæris, quis tibi hunc revolvat lapidem,
Audi Poloniam, abi Plociam, abi Pulco-
viam, inquire Diæcesim, invenies Paræ-
nesim

Sub hac umbra Sol Celissimæ Familiz.
mortalitatis Casum, declinavit occasum
In hac Tumba Tuba mirum spargens sonum

per Cathedras, Ecclesias, Tribunalia, passivam vocem habet:

Ad hanc Aram Thesaurus Beneficiorum, omnne genus egenorum Religiosorum indeficiens occlusus est. De hoc Cinere Phœnix ingeniorum, Arca Linguarum, Bibliotheca scientiarum expectat donec veniat immutatio ejus.

Nempe

Olszovii Primatis Regni Nepos, Supremi Cancellarii Poloniæ Frater
Ludovicus in Zaluskie Zaluski Episcopus
Plöcen: olim S. R. M. Cancellarius.

Hic tacet & jacet.

Diœcesi multas Ecclesias extruxit, Episcopatui omnia Palatia erexit, motus & tumultus publicos hæresesque destruxit,

Republicam in Commissione Radoniensæ Præses instruxit, & nemini quidquam debuit, præter Deo Animam, Romæ reverentiam, Regi fidem, morti vitam

Erat dulcis eloquio, exemplaris pietate facie decorus.

Nunquam tamen putabat se pulchrum, nisi ut sepulchrum,

Post expiationem per Sacramenta à peccatis tanquam Agnus Immaculatus descenderet, Fratrum suorum, Principum, Episcoporum, Ducum, Corpora transtulit Varmiam, & hic Ipse Esca Vermium

Quisquis est Viator, sive bonus, sive inimicus, dicat requiescat in pace: Ludovicus.
Vixit Annos Sexaginta, & omnia illi momenta erant, ut positus ad monumenta mereretur precari: Vivat in æternum.

Rndmus in Christo Pater Dnus Jacobus Bieliński a Sokolowo, Dei Gratia Episcopus Lacedemonen: Suffraganeus Plocen: in eademque Ecclesia Archidiaconus Pultovien: Vir qualis virtutibus, tum maximè humanitate, liberalitate in Ecclesias, in suis denique & pauperes, morum sçavitare & animi Candore præditus, ingenio, Judicio, & in rebus gerendis singulari prudentia excellens, qui Episcopis ejusdem Ecclesiæ vehementer his Dotibus commendatus & muneribus Pontificiis ad ultimum vitæ tempus, & Judiciis Fori Ecclesiastici in utraque Ecclesia eorum Authovitate Annis multis cum Dignitate Ecclesiastica & Summa sua laude præfuit. Cumquè uno partu cum Fratre fuisset editus, Dei benignitate justum tempus vitæ exegit, agens Annum ætatis suæ 49. mortis & vitæ perennis non immemor hoc sibi posuit monumentum, Anno 1583. die 7. Junii. Requies.

Viator huc animum precesque divertas, N.
Dorotheæ de Domo Trebińska rogant manes,
quæ marito Nbli Dno Joanne Freze ufa, ma-
gno squallore & luctu omnium, Annum a-
gens 16. ætatis abscessit Anno 1619. Die
2da 9bris.

Tuleży Katarzyna Storczyczyna, niech
iey da Bog wieczny pokoy
Umarła Roku Pańskiego 1679. Dnia
5. Marca.

*Super lamina ex aurichalco, inscriptio in
medio sequens, ante magnum altare habetur.*

Prædecessori suo
Bene merito Erasimus
Eppus Ploceni posuit,
Infra laminam super lapide
Paulus GYZYCZSKY

Fundator Ecclesiæ
Ad latera quatuor laminæ
Anno Dni 1440. in Eppum Plocensem
Eligitur, & in præsentia Vladislai Poioniz-
moritur Anno 1463. & hic feliciter sepelitur
IDIO *

* In hoc Epitaphio nota Arabica numeri
4. est difficilis conjectura, uti ob permixtio-
nem numeri Ecclesiastici cum Arabico annus
sepulturæ, qui existimatur 1510. Reliqua

*etiam ob laminam contectam muro eique
immissam legi nequeunt. Cæterum ex vita
Pauli & Erasmi Epporum facile annus
desiniri potest, qui hic est positus, quodque legi
nequit, continebit certe, fuisse Paulum conse-
cratum a Vincentio Archiepiscopo Gnesuensi in
Ecclesia Cathedrali Cracoviensi in præsentia
Ladislai Jagellonidæ, ut narrat Rzepnicki
in vitis Præsulum Poloniæ, & ipso antiquior
Lubieński in vitis Episcoporum Plocensium.*

XVI.

*Epitaphia in aliis quibusdam
Ecclesiis Diæcesis Plocensis a Sta-
rovobscio relata.*

In Ecclesia Lomzensi.

Speçtabilis ac Magnificus Dominus Hie-
ronymus Modliszewski a Kraiow, Castellanus
Malogostensis, Lomzensis Colensisque Capita-
neus. Vita functus 1567.

D. O. M.

Memoriam sui Reverendus Pater D. Bar-
tholomæus Brumierski, Artium & Juris utri-
usque Doctor, Archidiaconus Plocensis, & Se-

de Episcopali per obitum olim Rndiff: Patris
D. Joannis Bieliński ejusdem Ecclesie Plocen-
sis Episcopi vacante, Administrator, posteris
suis & ipsis morituris cupiens relinquere hanc
imaginem cum saxo, & corpus suum tegente,
vivus adhuc existens ad laudem & gloriam
nominis sui, signum ipsius misericordie com-
paravit, & hoc loco constituit. Anno Domini
1550. XXVIII. Januarii.

D O M.

Illustris ac Magnus Stanislaus de Kra-
sne Krański Vexillifer primum Plocen: tum
Castellanus Ciechanovien: Sierpeen: Podla-
chien: Plocen: demum ejusdem Palatinatus
Palatinus, ac Capit: Blonen: quiescit. Vir ge-
nerosi animi, vita pia, ac pacatis moribus,
eloquentia & doctrina excellenti, & qui aure-
am mediocritatem summum bonum esse judi-
cabat. Ad ejus memoriam magnificus Ludo-
vicus de Krasne Krański, Capitaneus Genera-
lis Plocen: Parenti suo Charissimo mærens po-
suit. Anno Domini MDCXVIII, die I. Aprilis

In Ecclesia Srzeńscensi.

Epitaphium Felicis Srzeński
Equitis Poloni.

Vixi Patriæ, volui, feci, honesta, utilia, iusta.
Defunctus quiesco hic clarus avis factisque

meis
Post funera vivam, inclyta defuncto fama
superstes erit.

Nec primus, nec ultimus, omnes me antecesserunt,
omnesque sequentur.

Alexander Srzeński Episcopus Plocensis, qui
Ecclesiam ibidem B. V.M. e lapidibus extruxit.

Obiit 1166.

In vita vivum Christum comitabar euntem

In tumulo positum, mortuus ecce sequor.

Et velut ille polos superata morte meavit,

Scandam cælestes sic rediiva thronos.

*Quisquis es, hæc tacita tecum, qui mente
revolves,*

In tumulis etiam tædia nulla feres.

Felix Srzeński a Sokółowo

Palatinus Plocensis, Marieburgensis, Visnensis
Łomensis Capitaneus, Filius Stanislai Srzeński
Palatini Masoviae

Diēti, Grad

Pietate in religionem singularis

ac in Reip: Administratione, prudentia, fideque
incredibili. Obiit 30. Martii 1636.

Martino & Mathiæ Sobieuskim
A Starozrzeby

Fortissimis Juvenibus
 Quorum alter in Bello, quod Sigismundus
 Rex primus cum Prussis gravissimum gessit
 dum arcem Guttstat suæ fidei creditam fortis-
 sime tueretur, hostium telis confossus occubuit.
 Alter in Ludovici Regis Hungariæ exercitu,
 una cum Rege suo cecidit.

In Drobnin, seu Drobin

Albertus Kryski Sigismundi II. Regis Po-
 loniæ Aulicus, Succamerarius Plocensis, Do-
 brzynen: & Mlaven: Capitaneus, Patricius
 Polonus, juvenis decorus, ac pulcher, generis
 nobilitate, ac maiorum suorum claritudine, &
 virtutibus suis illustris, Philosophiæ ac Juris
 scientia, lingvarumque multarum peritia cla-
 rus, in disputationibus doctorum hominum a-
 cutus, & disertus, natura & arte eloquens,
 pauperum & oppressorum adjutor, justitiæ &
 publici boni amator, qui legationibus ad Pi-
 um III. Papam, ad Cæsarem Romanorum, ad
 Hispaniæ Regem Philippum bis, ad Angliæ
 Regem, ad Margrabium Brandeburgen: ex di-
 vinitate perfunctus cum esset, se quoque ad
 Rempublicam recte administrandam pararet,
 amplissimosque Magistratus sibi promissos a Re-
 ge expectaret, maturo fato, cum ingenti ho-
 minum dolore, ex humanis sublatus est, 24.
 Novembr. Anno 1566. ætatis suæ 33.

Hic jacet Venerabilis Michael Papowski
 Canonicus, Generalis Vice-Decanus, & Offi-
 cialis Lancicien: vir magnæ pietatis, & devo-
 tionis, egenos & pauperes in domum suam
 recipiens, ipsosque cooperiens, Vixit Annos
 79. mortuus est Anno Domini 1596. die 20.
 Maii, oreetur pro eo.

Hoc exiguum opus, ad laudem & honorem
 Dei optimi positum est à Famato D. Adamo
 Bąkowski, juxta sepulchrum germani sui Rudi
 D. Alberti Bąkowski. Canon: Lancien: Viri
 moribus & Consilio gravis, qui in fata
 concessit.

Hæc sunt monumenta, quæ à Starovolscio
 sparsim relata, Diæcesis Plocensis esse repu-
 tantur. Cæterum Rectores Ecclesiarum hu-
 jus Diæcesis dignabuntur ea conferre cum suis
 prototypis, & sicubi immutata sunt, adnotare,
 ac si quæ alia in Ecclesiis extant, describere
 accurate, ut usui esse possint, sive cogitanti viro
 præstantissimo complere Starovolscii monum-
 ta Sarmatarum; sive alteri cuiquam antiquita-
 tis & historiæ studioso.

FINIS

Nomina eorum, quorum hic Epitaphia continentur.

Bakowski	- 519.	Kosiński	- - 493.
Bieliński	- 513.	Krafiński	- - 473.
de Biskupice	- 494.	Krafiński	- - 516.
Biedrowski	- 482.	Kraiewski	- 492.
Brumierski	- 515.	Kraiewski	- - 496.
Buczacki	- - 482.	Kroczewski	- 486.
<i>Ejusdem</i>	- - 483.	Kryski	- - 518.
Cielecki	- - 474.	Laurentius v. Wferecz	
Czambski	- 477.	Łubieński	- - 470.
Dambrowski	- 498.	<i>Ejusdem</i>	- - 471.
Dunin v. Wolski		Łubieński	- - 498.
Faleński	- 496.	Machciński	- 479.
Freze	- 514.	Mdzewski	- 488.
Giżycki	- - 514.	Modliszewski	- 515.
Gliniski	- 492.	Niszczycki	- 483.
Głogowski	- 476.	Noskowski	- - 501.
Golemowski	- 478.	Olsztyński	- - 495.
Gorski	- - 486.	Olszowski	- - 501.
Gorski	- - 487.	Olszowska v. Załuska	
Goycki	- - 487.	Papłowski	- - 519.
Grabowski	- 494.	Pieniążek	- - 500.
Jawornicki	- 481.	Płaza	- - 500.
Jastrzembecka v. Uieyska		Potrykowski	- 477.
Kalecki	- - 491.	Posnaniensis	- 497.
Kalecki	- - 492.	Prandota v. Sierpska.	
Karnkowski	- 490.	Radzimirski	- 480.
Kawka	- - 494.	de Roxice v. Dambrowski	
Kłofowicz	- - 478.	Sierpski	- - 475.

Sierpska	- - 475.	Wolski	- - 473.
Slaski	- - 476.	Wolski v. Pieniążek	
Slawogorski	- 491.	Woysza	- - 499.
Sobieiuski	- - 517.	Wferecz	- - 486.
de Starce	- - 489.	Wyzykowski	- 494.
Starczewski	<i>Ibidem</i>	Zapolski	- - 488.
Storczychyna	- 514.	de Zapolice v. de Starce	
Szrzeński	- - 516.	Załuski	- - 504.
Szrzeński	- - 517.	Załuski	- - 506.
Szule	- - 497.	Załuski	- - 507.
Trebińska v. Freze		Załuski	- - 508.
Tubicius	- - 491.	Załuski	- - 509.
Ubylż	- - 481.	Załuska	- - 510.
Uieyska	- - 500.	Załuski	- - 511.
Wolski	- - 472.	Zaremba v. Cielecki	
<i>Ejusdem</i>	- - 473.		

Præter hæc Epitaphia, monumenta posita vivis duo, de quibus vide pag: 485. Et inscriptionem v. pag: 489. atque in epitaphio Niszczycki pag: 483. loco Sobieiuski in Starozrzeby. lege Sobieiuski a Starozrzeby.

OMYŁKI w DRUKU.

<i>Omyłki.</i>	<i>Popraw</i>
K. 42. w. ostatnim <i>pozytecznie ułożonego</i>	pozytecznie ułożony.
K. 70. w. 22. <i>Nam</i>	Apotym Nam
K. 73. w. 2. <i>do Wizyty</i>	do Wizyt.
K. 81. w. 11. <i>impotum</i>	impositum.
K 89. na Tablicy w ko lumnie 4tey w kratce materyi Pro Majo 5tey - - Nro. XIV. -	poprawe XV.
K. 90. w. 10. <i>ale ktore</i>	a te ktore.
K. 123. w. 8. <i>ież także</i>	ież także
K. 216. w. 7. <i>nempe</i>	vide Notam pagina 282
Karta 297. w. 1. <i>insinuat</i>	insinuant.
K. 312. w. 12 <i>alisque</i>	aliquè
K. 341. w. 21. <i>narura</i>	natura.
K. 377. w. 2. <i>omnipo tenis</i>	omnipotentis
K. 380. <i>cum pueri</i>	cum pueris
K. 403. w. 19. <i>gravifi sunt</i>	gavifi sunt.

*Resztę omyłek mniejszych druku, iako też
y większych niepostrzeżonych, w tym i poprze-
dzających Tomikach bacznym Czytelnik raczy
poprawić.*

*To dzieło Rozządzeń Pasterkich w czte-
rech Tomikach zawarte do wszystkich Ko-
ściółow Dycezyi Płockiey gratis daie się, aby
przy nich było na zawsze, między miejscy-
wemi Książkami w Drukarzni kosztaie Złot. 16.*

